ઈરશાદાતે અકાબિર

યાની

બડોંકે ફરમાન

اِرشاداتِ اکابر

હઝરત હાજી ઈમ્દાદુલ્લાહ મુહાજિર મક્કી (રહ.)
હઝરત મૌલાના રશીદ અહમદ ગંગોહી (રહ.)
હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ કાસિમ નાનોતવી (રહ.)
હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યા'કૂબ નાનોતવી (રહ.)
શેખુલ હિન્દ મૌલાના મહમૂદ હસન દેવબંદી (રહ.)
હકીમુલ ઉમ્મત મૌલાના અશરફ અલી થાનવી (રહ.)
હઝરત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ દેવબંદી (રહ.)
હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઈદરીસ કાન્ધલવી (રહ.)
આરિફ બિલ્લાહ હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય આરિફી સાહબ (રહ.)
હઝરત મૌલાના મસીહુલ્લાહ ખાન (રહ.)
હઝરત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ હસન (રહ.)

• પ્રકાશક •

નુરાની કુતુબખાના

મુ.પો..છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦
ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

ઈરશાદાતે અકાબિર

યાની

અકાબિરોંકે ફરમાન

ارشاداتِ اکابر

ઐસે ઈરશાદાત જિનકા હર ફકરા હકાઈક ઔર મઆનીકે ઈત્રસે મુઅત્તર, હર જુમ્લાં ઈસ્લાહે નફસ વ અખ્લાક, મા'લૂમાત ઔર તજુર્બાતકા કીમતી ઝખીરા હૈ.

❉ અઝ ઈફાદાત ❉

જસ્ટિસ મુફતી મુહમ્મદ તકી ઉસમાની

❉ જમઅ વ તરતીબ ❉

અબૂ હુઝેફા મુહમ્મદ ઈસહાક મુલતાની

❉ લિપ્યાંતર ❉

(મૌલવી) સુલેમાન મજાદરી

પ્રકાશક

નુરાની કુતુબખાના

મુ. પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦

ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

અર્ઝે મુરત્તિબ વ નાશિર

નહમદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ કરીમ. અમ્મા બા'દ

હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ તકી ઉસમાની મદ ઝિલ્લુહુલ આલીકી શખ્સિય્યત કિસી પહેચાનકી મોહતાજ નહીં..... મુખ્તસરન ઈતના કેહના કાફી હૈ કે આપ અકાબિરકે હવાલેસે ઐસી મુસ્તનદ (મોઅતબર) ઔર જહાં દીદા (તજુર્બાકાર) શખ્સિય્યત હૈં. ઉલમાએ દેવબંદકા સલીકા ઔર હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત મૌલાના અશરફ અલી થાનવી (રહ.) કા ખાસ ઝૌક લિયે હુએ હૈં.

મૌલાના..... કે ઈસ્લાહી ખુત્બાત જિનકો લોગોંમેં મકબૂલિયત હાસિલ હૈ ઔર જિનમેં અકાબિરકે હિકમત વ નસીહતસે ભરપૂર..... દિલચસ્પ વાકિઆત..... ઈન્તિહાઈ સાદા અંદાઝમેં બયાન કિયે ગયે હૈં કે એક એક ફકરા દિલોંમેં ઉતરતા ચલા જાતા હૈ..... જબ ઈન ઈસ્લાહી ખુત્બાતકા મૈંને મુતાલઆ કિયા..... તો..... ઈતના મુતાસ્સિર હુવા કે ઉનમેંસે અકાબિરકે ખાસ ઈરશાદાતકો અલાહિદા શાએઅ કરનેકી તમન્ના ઔર તડપ દિલમેં પૈદા હુઈ..... જબ યે તજવીઝ..... મૌલાનાકે સામને રખ્ખી..... તો..... ઉનહોંને ભી અઝ રાહે શફકત ઈસ કામકી ઈજાઝત મરહમત ફરમા દી..... ઈસ કિતાબકે સિલસિલેમેં..... ઉનકે ઈરશાદ ફરમૂદા કલિમાત ભી ઈસ કિતાબમેં શામિલ કિયે ગયે હૈં..... અલ્લાહ તઆલા મૌલાનાકી ઉમરમેં ખૈરો બરકત અતા ફરમાએ..... ઔર..... ઉનકા સાયએ નેઅમત પૂરી ઝિંદગી હમારે સરોં પર સલામત રખ્ખે. આમીન.

અહકર

મુહમ્મદ ઈસહાક

જમાદીલ અવ્વલ ૧, સન હિજરી ૧૪૧૯

ઈરશાદાતે અકાબિરકા તઆરૂફ હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ તકી ઉસમાનીકે કલમસે

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ વ કફા વ સલામુન્ અલા ઈબાદિહિલ્લઝી નસ્તફા અમ્મા બા'દ

અલ્લાહ તઆલા જબ અપને કિસી બંદેસે દીનકી ખિદમત યા મખ્લૂકકી ઈસ્લાહકા કામ લેતે હૈં તો ઉસકે દિલ પર ઐસી હકીમાના બાતેં ડાલતે હૈં જો દિલોં પર અસર અંદાઝ હોનેકી ખાસ સલાહિયત રખતી હૈં, યે હકીમાના બાતેં બાઝ મરતબા મુખ્તસર જુમ્લોં, આસાન હિદાયાત ઔર સાદા ચુટકુલોં (લતીફોં) કી હૈસિયત રખતી હૈં, લેકિન કભી કભી ઉનસે સુનને યા પઢનેવાલેકે દિલમેં ઈન્કેલાબ બરપા હો જાતા હૈ, ઉસકી સોચકી સિમ્ત બદલ જાતી હૈ ઔર ઉસકે તર્ઝે ઝિંદગીકી કાયા પલટ જાતી હૈ બહોતસી મરતબા ઐસા ભી હોતા હૈ કે કિસી શખ્સકે દિલમેં જો ઈશ્કાલ લંબી મુદ્દતસે કાંટેકી તરહ ચુભ રહા હોતા હૈ કિસી ઐસે હી અલ્લાહવાલેકે એક મુખ્તસર કલિમેસે ફૌરન દૂર હો જાતા હૈ ઔર ઉસે ઈત્મીનાનકી દૌલત મયસ્સર આ જાતી હૈ.

ઈસી લિયે ઐસે બુઝુર્ગોંકી સોહબતકો સો સાલા તાઅતે બેરિયાસે ભી બેહતર કરાર દિયા ગયા હૈ. ઔર અગર ઉનકી બરાહે રાસ્ત સોહબત હાસિલ ન હો તો ઉનકે ઐસે અકવાલ ભી બાઝ મરતબા સોહબતકા કામ કર જાતે હૈં. યેહી વજહ હૈ કે સલફે સાલિહીનકે અકવાલ ઔર મલ્ફૂઝાતકો મહેફૂઝ રખનેકા એહતિમામ હર દૌરમેં કિયા ગયા હૈ તાકે વો આનેવાલી નસલોંકો ભી હિદાયતકી રોશની ફરાહમ કરતે રહેં

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ, અહકરકો અલ્લાહ તઆલાકે ખાસ ફઝલો કરમસે અપને ઝમાનેકે મુતઅદ્દદ અલ્લાહવાલે બુઝુર્ગોંકા કુર્બ મયસ્સર આયા. અપની ના અહલીકી વજ્હસે મૈં ઉનકે ફઝાઈલ વ કમાલાતકા તો કોઈ હિસ્સા હાસિલ ન કર સકા, લેકિન ઉનકી બહોતસી બાતેં ઝહન ઔર દિલમેં મહેફૂઝ હો ગઈ ઔર અબ યેહી બાતેં હૈં જો અપને અપને મૌકા પર યાદ આકર બસા ઔકાત બહોતસી મુશ્કિલ ગિરહેં ખોલ દેતી હૈં.

ખાસ તૌરસે અપને વાલિદ માજિદ હઝરત મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબકી હયાતમેં મેરા દિલ ચાહતા થા કે વો વકતન ફ વકતન અપને બુઝુર્ગોંકી જો બાતેં બયાન ફરમાતે રેહતે હૈં ઔર ખૂદ ઉનકે મુંહસે જો કલિમાતે હિકમત સુનનેમેં આતે હૈં, ઉનહેં બાકાઈદા મુરત્તબ કરકે મહેફૂઝ કર દૂં. મગર હઝરતકી હયાતમેં ઉસકા મૌકા ન મિલા. એક મરતબા અપને એક રફીકકો ઈસ ખિદમત પર લગાયા લેકિન અભી વો કામકી શુરૂ મંઝિલમેં થે કે હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) કી વફાત હો ગઈ.

ફસલે ગુલ સેર ન દીદેમ વ બહાર આખિર શુદ

મૈં અઝ ખૂદ ઈસ ખ્વાહિશકો પૂરી તો ન કર સકા. લેકિન અપની મુતફર્રિક તેહરીરોં ઔર તકરીરોંમેં હસ્બે મૌકા ઉન બુઝુર્ગોંકી બાતેં અબ ભી બયાન કરતા રેહતા હૂં.

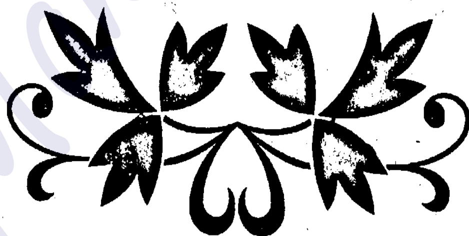
બિરાદરમ મુકર્રમ જનાબ મૌલાના મુહમ્મદ ઈસહાક સાહબ મદ્દ ઝિલ્લુહુમ નાઝિમ ઈદારા તાલીફાત અશરફિયા મુલતાનકે દિલમેં અલ્લાહ તઆલાને યે દાઈયા પૈદા ફરમાયા કે વો મેરી તકરીરોં ઔર તેહરીરોંમેં બિખરે હુએ અકાબિરકે ઐસે ઈરશાદાતકો એક મજમૂએકી સૂરતમેં મુરત્તબ ફરમાએં. ચુનાંચે ઉનહોંને અહકરકે "ઈસ્લાહી ખુત્બાત" ઔર દૂસરી કિતાબોંસે મહેનત કરકે જવાહિરે હિકમત ઈખટ્ઠે કર લિયે. ઔર ઈસ તરહ હમારે બુઝુર્ગોંકે ઈરશાદાતકા એક નયા મજમૂઆ તૈયાર ફરમા દિયા હૈ જો ઈસ્લાહે નફસકે લિયે નુસ્ખએ અકસીરકી હૈસિયત રખતે હૈં.

અલ્લાહ તઆલા મૌલાના મૌસૂફકો ઈસ ખિદમત પર અજરે અઝીમ અતા ફરમાએં. ઔર ઈસે પઢનેવાલોંકે લિયે નાફેઅ બનાકર મુઅલ્લિફ, મુરત્તિબ ઔર નાશિર સબકે લિયે ઝખીરએ આખિરત બનાએં. આમીન.

તૈયારહ પી. આઈ. એ. બરાહ કરાચી અઝ મુલતાન

મુહમ્મદ તકી ઉસમાની

૧૮ ઝીલ હજ્જહ સન હિજરી ૧૪૧૭

ઈજમાલી ફેહરિસ્ત (ઈરશાદાતે અકાબિર)

પહેલા બાબ

હકીમુલ ઉમ્મત મુજદ્દિદે મિલ્લત મૌ. અશરફ અલી થાનવી (રહ.)

દૂસરા બાબ

મુફ્તીએ આ'ઝમ પાકિસ્તાન મૌ. મુફ્તી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.)

તીસરા બાબ

આરિફ બિલ્લાહ ડાક્ટર મુહમ્મદ અબ્દુલ હય આરિફી સાહબ (રહ.)

ચોથા બાબ (ચંદ નામવર અકાબિર)

મસીહુલ ઉમ્મત હઝરત મૌલાના મસીહુલ્લાહ સાહબ (રહ.)
સૈયિદુ ત્તાઈફા હઝરત હાજી ઈમ્દાદુલ્લાહ મુહાજિર મક્કી (રહ.)
હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઈદરીસ કાન્ધલવી (રહ.)
હઝરત મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ હસન સાહબ (રહ.)
હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યા'કૂબ નાનોતવી (રહ.)
હઝરત મૌલાના મુઝફ્ફર હુસૈન સાહબ (રહ.)
હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ કાસિમ નાનોતવી (રહ.)
હઝરત શેખુલ હિન્દ મૌલાના મહમૂદ હસન સાહબ (રહ.)
હઝરત મૌલાના રશીદ અહમદ ગંગોહી સાહબ (રહ.)
હઝરત મૌલાના મુફ્તી અઝીઝુર્રહમાન સાહબ (રહ.)
હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઈલ્યાસ સાહબ (રહ.)

ઈરશાદાતે અકાબિર

ફેહરિસ્ત

મઝમૂન | સફા

હઝરત મૌલાના અશરફ અલી થાનવી સાહબ (રહ.) કે ઈરશાદાત

- એક બુઝુર્ગકી સિફારિશકા વાકિઆ.................... ૧૮
- સિફારિશકે બારેમેં હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) કા ફરમાન.. ૧૯
- મજમામેં ચંદા કરના દુરૂસ્ત નહીં.................... ૧૯
- એક બુઝુર્ગકા સબક આમોઝ વાકિઆ.................... ૨૦
- હમારે મઆશરેકી ઔરતેં દુનિયાકી હૂરેં હૈં.................... ૨૦
- એક નાદાન લડકીસે સબક લો.................... ૨૧
- રહાઈશ જાઈઝ, આસાઈશ જાઈઝ.................... ૨૨
- મિયાં બીવીમેં દોસ્તીકા તઅલ્લુક હૈ.................... ૨૨
- ઐસા રોબ મતલૂબ નહીં.................... ૨૩
- બીવીકે દિલમેં શૌહરકે પૈસેકા દર્દ હો.................... ૨૪
- કિયામતકે રોઝ આ'ઝા કિસ તરહ બોલેંગે?.................... ૨૪
- હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) કી તવાઝોઅ.................... ૨૫
- હઝરત થાનવી (રહ.) કા તરીકએ ઈલાજ.................... ૨૫
- હઝરત થાનવી (રહ.) કા અપને ખાદિમસે બરતાવ.................... ૨૬
- અલ્લાહકા વાદા ઝૂઠા નહીં હો સકતા.................... ૨૭
- હાસિલે તસવ્વુફ.................... ૨૮
- નફસકો લઝઝતસે દૂર રખ્ખા જાએ.................... ૨૮

મઝમૂન	સફા

* યે બરતન અમાનત હૈં ૨૯
* હઝરત થાનવી (રહ.) કી એહતિયાત ૩૦
* બચ્ચોંકો મારનેકા તરીકા ૩૦
* ફાસિક વ ફાજિરકી ગીબત જાઈઝ નહીં ૩૧
* ગીબતસે બચનેકા ઈલાજ ૩૧
* હુકૂકકી તલાફીકી સૂરત ૩૩
* ગીબતસે બચનેકા આસાન રાસ્તા ૩૩
* હઝરત થાનવી (રહ.) ઔર વક્તકી કદર ૩૪
* હઝરત થાનવી (રહ.) ઐર નિઝામુલ ઔકાત ૩૫
* યે તવાઝોઅ નહીં ૩૬
* એક મિસાલ ૩૭
* ખાનેકે વક્ત બાતેં કરના ૩૮
* આ'લા દરજેકી દઅવત ૩૮
* દૂસરેકા દિલ ખૂશ કરના ૩૯
* હઝરત થાનવી (રહ.) કા એક વાકિઆ ૪૦
* એક ઈબરત આમોઝ વાકિઆ ૪૧
* બુઝુર્ગોંકી તવાઝોઅ ૪૩
* હઝરત થાનવી (રહ.) કા એલાન ૪૪
* હઝરત થાનવી ઔર તા'બીરે ખ્વાબ ૪૫
* હાસિલે તસવ્વુફ "દો બાતેં" ૪૫
* વો લમ્હાતે ઝિંદગી કિસ કામકે? ૪૬
* વો બાત તુમહારી હો ગઈ, વક્ત પર યાદ આ જાએગી ૪૭
* રાસ્તેમેં ચલતે વક્ત નિગાહ નીચી રખ્ખો ૪૮
* શયતાન બડા આરિફ થા ૪૯
* નોકરકો ખાના કૈસા દિયા જાએ ૫૦

મઝમૂન	સફા

- હઝરત થાનવી (રહ.) કી બાતકી તાકત ૫૦
- મુનાઝરાસે ઉમૂમન ફાઈદા નહીં હોતા..................... ૫૧
- યે તો દુશ્મની હૈ ૫૧
- અલ્લાહ તઆલાકી મગફિરતકા અજીબ વાકિઆ ૫૨
- અકીદતકી ઈન્તિહાકા વાકિઆ ૫૩
- ઝગડે કિસ તરહ ખતમ હોં? ૫૪
- ઉમ્મીદેં મત રખ્ખો ૫૫
- બદલા લેનેકી નિય્યત મત કરો ૫૬
- હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) કી તવાઝોઅકી ઈન્તેહા ૫૭
- નેકીકા ખયાલ અલ્લાહકા મહેમાન હૈ ૫૭
- હાસિલે તસવ્વુફ ૫૮
- હઝરત થાનવી (રહ.) કા એક સુન્નત પર અમલ ૫૮
- એક મિસાલ ૫૯
- સઝા મુનાસિબ ઔર દરમિયાની હો ૬૦
- ઈલ્લતકે બારેમેં સવાલકા બેહતરીન જવાબ ૬૧
- હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) કા એક વાકિઆ ૬૧
- મૌત ઔર આખિરતકા તસવ્વુર કરનેકા તરીકા ૬૨
- એક નવાબકા વાકિઆ ૬૩
- એક અજીબો ગરીબ કિસ્સા ૬૪
- નિગાહમેં કોઈ બુરા ન રહા ૬૬
- હઝરત થાનવી (રહ.) કા દૂસરોંકો અફઝલ સમઝના ૬૮
- એકકે ઐબ દૂસરોંકો મત બતાઓ ૬૯
- એક નસીહત આમોઝ કિસ્સા ૬૯
- તકાલીફકી બેહતરીન મિસાલ ૭૧
- હઝરત બેહલોલ (રહ.) કા નસીહત આમોઝ વાકિઆ ૭૨

મઝમૂન	સફા

* મગરિબી તેહઝીબકી હર ચીઝ ઉલ્ટી હૈ ૭૪
* એક યહૂદીકા ઈબરતનાક કિસ્સા ૭૫
* પેહલે ઈન્સાન તો બન જાઓ ૭૬
* સગીરા ઔર કબીરા ગુનાહોંકી મિસાલ ૭૬
* મખ્લૂકસે અચ્છી ઉમ્મીદેં ખતમ કર દો ૭૬
* ઈસ્લાહે નફસકે લિયે પેહલા કદમ ૭૭
* એકકા ઐબ દૂસરેકો ન બતાયા જાએ ૭૭
* હઝરત થાનવી (રહ.) કા વાકિઆ ૭૮
* એક બચ્ચેકા બાદશાહકો ગાલી દેના ૭૯
* હઝરત થાનવી (રહ.) કા એક વાકિઆ ૮૦
* ઝહની તકલીફમેં મુબ્તલા કરના હરામ હૈ ૮૧
* મુલાઝિમ (નોકર) પર ઝહની બોઝ ડાલના ૮૨
* "આદાબે મુઆશરત" પઢિયે ૮૩
* મખ્લૂકસે અચ્છી ઉમ્મીદેં ખતમ કર દો ૮૪
* એક બુઝુર્ગકા વાકિઆ ૮૪
* યે ગુનાહ સગીરા હૈ યા કબીરા? ૮૫

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) કે ઈરશાદાત

* કામ કરનેકા બેહતરીન ગુર (તરીકા) ૮૮
* માલો દૌલતકે ઝરીએ રાહત નહીં ખરીદી જા સકતી ૮૮
* વો દૌલત કિસ કામકી જો ઔલાદકો બાપકી શકલ ન દિખા સકે ... ૮૯
* હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) કા મા'મૂલ ૯૦
* મૌલવીકા શયતાન ભી મૌલવી ૯૦
* મદ્રસાકે મોહતમિમકા ખૂદ ચંદા કરના ૯૧

મઝમૂન	સફા

* અપના માહોલ ખૂદ બનાઓ........................૯૧
* સુહાગન વો જિસે પિયા ચાહે........................૯૨
* કોઈ બુરા નહીં કુદરતકે કારખાનેમેં........................૯૨
* અમીર હો તો ઐસા........................૯૩
* સુન્નત ઔર બિદઅતકી દિલચસ્પ મિસાલ........................૯૪
* હઝરત અબૂબક્ર ઔર હઝરત ઉમર (રદિ.) કા નમાઝે તહજ્જુદ પઢના........................૯૫
* બનિયેસે સિયાના સો બાવલા........................૯૬
* દિલ તો હૈ ટૂટનેકે લિયે........................૯૭
* વજન ભી કમ ઔર અલ્લાહ ભી રાઝી........................૯૮
* મહેમાનસે બાતેં કરના સુન્નત હૈ........................૯૯
* ઈબરત આમોઝ વાકિઆત........................૧૦૦
* દૂસરોંકી જૂતિયાં સીધી કરના........................૧૦૨
* મેરે વાલિદ માજિદ ઔર દુનિયાકી મુહબ્બત........................૧૦૩
* દુનિયા ઝલીલ હોકર આતી હૈ........................૧૦૩
* હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) કી મજલિસમેં મેરી હાઝરી........................૧૦૪
* હઝરત થાનવી (રહ.) કી મજલિસમેં વાલિદ સાહબ (રહ.) કી હાઝરી........................૧૦૫
* યે ગુનાહ હકીકતમેં આગ હૈં........................૧૦૫
* યે દુનિયા ગુનાહોંકી આગસે ભરી હુઈ હૈ........................૧૦૬
* દિલકી સૂઈ અલ્લાહકી તરફ........................૧૦૬
* રાત અલ્લાહકી બડી નેઅમત હૈ........................૧૦૭
* હઝરત મિયાં સાહબ (રહ.)........................૧૦૮
* ઝબાન પર તાલા ડાલ લો........................૧૦૯
* મુશ્તરકા કારનામાકો બડેકી તરફ મન્સૂબ કરના........................૧૧૦

મઝમૂન	સફા

- હઝરત ઉમર (રદિ.) ઔર અદબ........................૧૧૧
- મલેકુલ મૌતસે મુકાલમા........................૧૧૨
- હઝરત મુફતી સાહબ (રહ.) ઔર વક્તકી કદર........૧૧૩
- મકબરેસે આવાઝ આ રહી હૈ........................૧૧૪
- ગુઝરી હુઈ ઉમ્રકા મરસિયા........................૧૧૫
- એક તાજિરકા અનોખા નુકસાન........................૧૧૫
- દસ્તરખ્વાન ઝાડનેકા સહીહ તરીકા........................૧૧૬
- હઝરત મુફતી સાહબ ઔર રોઝએ અકદસકી ઝિયારત.......૧૧૭
- રેલમેં ઝાઈદ સીટ પર કબ્ઝા કરના જાઈઝ નહીં...........૧૧૮
- ઝમઝમ ઔર વુઝૂકા બચા હુવા પાની બૈઠકર પીના અફઝલ હૈ..૧૧૯
- દાલ ઔર ખુશ્કેમેં નૂરાનિયત........................૧૧૯
- મેઝબાનકો તકલીફ દેના ગુનાહે કબીરા હૈ...............૧૨૦
- હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ઔર તવાઝોઅ..૧૨૦
- હઝરત મુફતી સાહબ (રહ.) ઔર મુબશ્શરાત.............૧૨૧
- ઝબરદસ્તી કાનમેં બાતેં ડાલ દેં........................૧૨૨
- હઝરત મુફતી સાહબ (રહ.) ઔર મિલ્કિયતકી વઝાહત.....૧૨૩
- મુશ્તરક ચીઝોંકે ઈસ્તે'માલકા તરીકા........................૧૨૪
- ગૈર મુસ્લિમોંને ઈસ્લામી ઉસૂલ અપના લિયે...............૧૨૫
- હઝરત મુફતી સાહબ (રહ.) કા મઝાક...............૧૨૫
- હઝરત મુફતી સાહબ (રહ.) કી અઝીમ કુરબાની...........૧૨૬
- મુઝે ઉસમેં બરકત નઝર નહીં આતી........................૧૨૭
- એક બુઝુર્ગકા નસીહત આમોઝ વાકિઆ...............૧૨૮
- નરમીસે સમઝાના ચાહિયે........................૧૨૯
- હઝરત મુફતી સાહબ (રહ.) ઔર તફસીરે કુરઆને કરીમ....૧૩૦
- આમ્દની ઈખ્તિયારમેં નહીં, ખર્ચ ઈખ્તિયારમેં હૈ...........૧૩૦
- ટેલીફોન પર લંબી બાત કરના........................૧૩૧

મઝમૂન | સફા

- યે ગુનાહે કબીરા હૈ..........૧૩૨
- મેરે વાલિદ માજિદકી મેરે દિલમેં અઝમત..........૧૩૨
- યે કામ કિસકે લિયે થા?..........૧૩૨
- એક નસીહત આમોઝ વાકિઆ..........૧૩૩
- હોટલમેં જમીન પર ખાના ખના..........૧૩૪
- હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) કા એક વાકિઆ..........૧૩૫
- ઝબાનકે ડંખકા એક કિસ્સા..........૧૩૬
- "હદિયા" હલાલ પાક માલ હૈ..........૧૩૭
- ડાંટ ડપટકે વક્ત રિઆયત કરેં..........૧૩૭
- એક સબક આમોઝ વાકિઆ..........૧૩૮
- ફતવા લિખનેસે પેહલે..........૧૩૯
- ફતવાકી અહલિયત..........૧૪૦
- મશ્વરેકા ઉસૂલ..........૧૪૧
- ઈત્તિબાએ સુન્નત હી અસલ ચીઝ હૈ..........૧૪૨
- હદીસ સમઝનેકા એક ઉસૂલ..........૧૪૩
- ઈત્તિબાએ શરીઅત વ સુન્નત..........૧૪૫

હઝરત ડાકટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) કે ઈરશાદાત

- નફસકો બેહલાકર ઔર ધોકા દેકર ઉસસે કામ લો..........૧૪૮
- રમઝાનકા દિન લૌટ આએગા..........૧૪૯
- વક્તકા તકાઝા દેખો..........૧૫૦
- એહસાન હર વક્ત મતલૂબ હૈ..........૧૫૧
- હઝરત ડાકટર સાહબ (રહ.) કી કરામત..........૧૫૨
- તરીકત બજુઝ ખિદમતે ખલ્ક નેસ્ત..........૧૫૩

મઝમૂન | સફા

- એક અજીબ વાકિઆ ૧૫૪
- ઐસા શખ્સ ખાનેકી તા'રીફ નહીં કરેગા ૧૫૪
- અલ્લાહકી રહમત બહાને ઢૂંઢતી હૈ ૧૫૫
- અલ્લાહકે મહેબૂબ બન જાઓ ૧૫૫
- અગર ઈસ વક્ત બાદશાહકા પૈગામ આ જાએ ૧૫૬
- અપના શૌક પૂરા કરનેકા નામ દીન નહીં ૧૫૭
- શરીઅત, સુન્નત, તરીકત ૧૫૮
- સીધે જન્નતમેં જાઓગે ૧૫૯
- હર કામ ખુદાકી રઝાકે લિયે કરો ૧૬૦
- જો કરના હૈ અભી કર લો ૧૬૦
- ક્યા ફિર ભી નફસ સુસ્તી કરેગા? ૧૬૧
- શહવાની ખયાલાતકા ઈલાજ ૧૬૨
- તુમહારી ઝિંદગીકી ફિલમ ચલા દી જાએ તો? ૧૬૩
- ઈખ્લાસ મતલૂબ હૈ ૧૬૩
- એક બહેતરીન મિસાલ ૧૬૪
- સારી બાતચીતકા હાસિલ ૧૬૫
- શુક્ર બહોત ઝિયાદહ કરો ૧૬૫
- યે કડવા ઘૂંટ પીના પડેગા ૧૬૬
- દુઆકે બાદ અગર ગુનાહ હો જાએ ૧૬૭
- ફિર હમ તુમહેં બુલંદ મકામ પર પહોંચાએંગે ૧૬૭
- ખાના..... એક નેઅમત ૧૬૮
- મુસલમાન ઔર કાફિરકે ખાનેમેં ફર્ક ૧૬૮
- એક અમલમેં કઈ સુન્નતોંકા સવાબ ૧૬૯
- ઔરતેં ઈન આ'ઝાકો છુપાએં ૧૬૯
- શિકસ્તગી (મિટાના) ઔર ફનાઈયત પૈદા કરો ૧૭૦

મઝમૂન	સફા

* અભી યે ચાવલ કચ્ચે હૈં....................................૧૭૦
* હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ઔર તવાઝોઅ.....૧૭૧
* અગર બાદશાહકી તરફસે બુલાવા આ જાએ....................૧૭૨
* યે રોઝા કિસકે લિયે રખ રહે થે?..........................૧૭૩
* હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) કા તર્ઝ ઈખ્તિયાર કરો...............૧૭૪
* નફલ કામકી તલાફી..૧૭૫
* પકાનેવાલેકી તારીફ કરની ચાહિયે..............................૧૭૭
* અપની ગલતી પર અડના દુરૂસ્ત નહીં..........................૧૭૮
* દુ:ખ પરેશાનીકે વક્ત દુરૂદ શરીફ પઢેં........................૧૭૯
* દીન કિસ ચીઝકા નામ હૈ?..૧૮૦
* ઈત્તિબાએ સુન્નત પર અજરો સવાબ...........................૧૮૦
* ઈન્સાનકો તિરયાક દેકર ભેજા...................................૧૮૧
* પિછલે ગુનાહ ભુલા દો..૧૮૨
* યાદ આને પર ઈસ્તિગફાર કર લો...............................૧૮૩
* હાલકો દુરૂસ્ત કર લો..૧૮૩
* મુસાફહા કરનેસે ગુનાહ ઝડતે હૈં...............................૧૮૪
* એક બુઝુર્ગકી મગફિરતકા વાકિઆ.............................૧૮૬
* અબ તો ઈસ દિલકો તેરે કાબિલ બનાના હૈ મુઝે............૧૮૭
* ઈબાદતકી લઝ્ઝતસે આશના કર દો.............................૧૮૮
* મુઆહિદાકે બાદ દુઆ...૧૮૮
* યે તકાલીફ ઈઝતિરારી મુજાહિદાત હૈં..........................૧૮૯
* અલ્લાહ તઆલાકે સામને ક્યા જવાબ દોગે...................૧૯૦
* ગુનાહકે તકાઝેકે વક્ત યે ધ્યાન કર લો........................૧૯૧
* હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) કી એક બાત.....................૧૯૨
* એક મખ્ખી પર શફકતકા અજીબ વાકિઆ.....................૧૯૩

મઝમૂન | સફા

દેવબંદકે ચંદ નામવર અકાબિરકે ઈરશાદાત

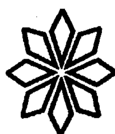
- મસ્જિદમેં જાનેકા શૌક ૨૦૦
- અપના શૌક પૂરા કરનેકા નામ દીન નહીં ૨૦૧
- નમાઝમેં આંખ બંદ કરનેકા હુકમ ૨૦૧
- એક બુઝુર્ગકા આંખેં બંદ કરકે નમાઝ પઢના ૨૦૨
- દુનિયાવાલોંકા કબ તક ખયાલ કરોગે? ૨૦૩
- "બંદા" અપની મરઝીકા નહીં હોતા ૨૦૪
- અંગ્રેજકે કેહને પર ઘુટને ભી ખોલ દિયે ૨૦૪
- દઅવતકા અનોખા વાકિઆ ૨૦૫
- ખાનેકે અસરાતકા વાકિઆ ૨૦૬
- હઝરત મૌ. મુઝફ્ફર હુસૈન સા. (રહ.) ઔર તવાઝોઅ ૨૦૭
- ઝિયાદા ખાના કમાલ નહીં ૨૦૮
- મૌ. મુહમ્મદ યાકૂબ સા. નાનોતવી ઔર તવાઝોઅ ૨૦૯
- હઝરત શેખુલ હિંદ (રહ.) ઔર તવાઝોઅ ૨૧૦
- દો હર્ફ ઈલ્મ ૨૧૧
- હઝરત શેખુલ હિંદકા એક ઔર વાકિઆ ૨૧૨
- હઝરત મૌ. મુહમ્મદ કાસિમ સા. નાનોતવી (રહ.) ઔર તવાઝોઅ ૨૧૨
- હઝરત મુફ્તી અઝીઝુર્રહમાન સાહબ ઔર તવાઝોઅ ૨૧૩
- એક ડાકૂ પીર બન ગયા ૨૧૫
- મૌલાના ઈલ્યાસ સા. (રહ.) કા એક વાકિઆ ૨૧૬
- તન્ઝકા એક અજીબ વાકિઆ ૨૧૭
- તકસીમે રિઝકકા હૈરતનાક વાકિઆ ૨૧૯

પહેલા બાબ

હકીમુલ ઉમ્મત મુજદ્દિદુલ મિલ્લત

હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ અશરફ અલી થાનવી (રહ.) કે ઈરશાદાત

એક બુઝુર્ગકી સિફારિશકા વાકિઆ

હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત મૌલાના અશરફ અલી સાહબ (રહ.) ને અપને મવાઈઝમેં એક બુઝુર્ગકા વાકિઆ લિખ્ખા હૈ કે..... ગાલિબન હઝરત શાહ અબ્દુલ કાદિર સાહબ (રહ.) કા વાકિઆ..... નામ સહીહ તૌર પર યાદ નહીં..... એક શખ્સ ઈન બુઝુર્ગકી ખિદમતમેં આયા ઔર કહા કે હઝરત! મેરા એક કામ રૂકા હુવા હૈ ઔર ફલાં સાહબકે ઈખ્તિયારમેં હૈ, અગર આપ ઉસસે કુછ સિફારિશ ફરમા દેં તો મેરા કામ બન જાએ. તો હઝરત (રહ.) ને ફરમાયા, જિન સાહબકા તુમ નામ લે રહે હો વો મેરે સખ્ત મુખાલિફ (વિરોધી) હૈં ઔર મુઝે અંદેશા યે હૈ કે અગર મેરી સિફારિશ ઉન તક પહોંચ ગઈ તો અગર વો તુમહારા કામ કરતે હુએ ભી હોંગે તો ભી નહીં કરેંગે..... મૈં તુમહારી સિફારિશ કર દેતા લેકિન મેરી સિફારિશસે ફાઈદા હોનેકે બજાએ ઉલ્ટા નુકસાન હોનેકા અંદેશા હૈ. લેકિન વો શખ્સ ઈન બુઝુર્ગકે પીછે હી પડ ગયા..... કેહને લગા બસ..... આપ લિખ દીજિયે..... ઈસ લિયે કે અગરચે વો આપકા મુખાલિફ હૈ લેકિન આપકી શખ્સિયત ઐસી હૈ કે ઉમ્મીદ હૈ કે વો ઉસકો રદ નહીં કરેંગે..... ઉન બુઝુર્ગને મજબૂર હોકર ઉનકે નામ એક પરચા લિખ દિયા..... જબ વો શખ્સ પરચા લેકર વહાં પહોંચા તો ઉન બુઝુર્ગકા જો ખયાલ થા વો સહીહ સાબિત હુવા. ઔર બજાએ ઉસકે કે વો ઉસ પરચેકી કુછ કદર કરતા. યા ઉસ પર અમલ કરતા..... ઉસ અલ્લાહકે બંદેને ઉન બુઝુર્ગકો ગાલી દે દી..... અબ વો શખ્સ ઈન બુઝુર્ગકે પાંસ વાપસ આયા ઔર આકર કહા કે હઝરત! આપકી બાત સચ્ચી થી. વાકિઅતન બજાએ ઉસકે કે વો ઉસકી કદર વ એહતિરામ કરતા..... ઉસને તો ઉલ્ટી ગાલી દે દી. ઉન બુઝુર્ગને ફરમાયા કે અબ મૈં અલ્લાહ તઆલાસે તુમહારે લિયે દુઆ કરુંગા કે અલ્લાહ તઆલા તુમહારા કામ બના દે.

સિફારિશકે બારેમેં હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) કા ફરમાન

ફરમાયા કે સિફારિશ ઈસ તરહ ન કરાઓ જિસસે દૂસરા આદમી મગલૂબ હો જાએ..... જિંસસે દબાવ પડે..... યે સિફારિશ જાઈઝ નહીં. ઈસ લિયે કે સિફારિશકી હકીકત "તવજ્જોહ દિલાના" હૈ કે મેરે નઝદીક યે શખ્સ હાજતમંદ હૈ ઔર મૈં આપકો મુતવજ્જેહ કર રહા હૂં કે યે અચ્છા મસરફ (ખર્ચ કરનેકી જગહ) હૈ. ઈસ પર અગર આપ કુછ ખર્ચ કર દેં તો ઈન્શા અલ્લાહ અજરો સવાબ હોગા. યે નહીં કે ઈસ કામકો ઝરૂર કરો..... અગર તુમ નહીં કરોગે તો મૈં નારાઝ હો જાઉંગા..... ખફા હો જાઉંગા..... યે સિફારિશ નહીં હૈ..... યે દબાવ હૈ.

મજમામેં ચંદા કરના દુરૂસ્ત નહીં

હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) ને યેહી બાત ચંદાકે બારેમેં બયાન ફરમાઈ કે અગર મજમાકે અંદર ચંદાકા એલાન કર દિયા કે ફલાં કામકે લિયે ચંદા હો રહા હૈ..... ચંદા દેં. અબ જનાબ જિસ શખ્સકા ચંદા દેનેકા દિલ ભી નહીં ચાહ રહા હૈ અબ ઉસને દૂસરોંકો દેખકર શરમા શરમીમેં ચંદા દે દિયા ઔર યે સોચા કે અગર નહીં દિયા તો નાક કટ જાએગી, તો ચૂંકે વો ચંદા ઉસને ખૂશ દિલીસે નહીં દિયા, ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ કે "કિસી મુસલમાનકા માલ ઉસકી ખૂશ દિલીકે બગૈર હલાલ નહીં."

(મજમઉઝ્ ઝવાંઈદ સ. ૧૭૨, જિ. ૪ બહવાલા મુસ્નદે અબૂ યઅલા)

અગર કિસીને ઝબાનસે માલ લેનેકી ભી ઈજાઝત દે દી હો..... લેકિન વો માલ ઉસને ખૂશ દિલીસે નહીં દિયા તો વો હલાલ નહીં. લિહાઝા ઈસ તરીકેસે ચંદા કરના જાઈઝ નહીં. (ઈસ્લાહી ખુત્બાત જિલ્દ ૧)

એક બુઝુર્ગકા સબક આમોઝ વાકિઆ

હકીમુલ ઉમ્મત હઝરત મૌલાના શાહ અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.) ને એક બુઝુર્ગકા કિસ્સા લિખ્ખા હૈ કે એક બુઝુર્ગકી બીવી બહોત લડને ઝગડનેવાલી થી. હર વક્ત લડતી રેહતી થી..... જબ ઘરમેં દાખિલ હોતે બસ લઅનત મલામત, લડાઈ ઝગડા શુરૂ હો જાતા. કિસી સાહબને ઉન બુઝુર્ગસે કહા કે દિન રાતકી ઝિક ઝિક (તકરાર) ઔર લડાઈ આપને ક્યૂં પાલી હુઈ હૈ..... યે કિસ્સા ખતમ કર દીજિયે ઔર તલાક દે દીજિયે. તો ઉન બુઝુર્ગને જવાબ દિયા કે ભાઈ! તલાક દેના તો આસાન હૈ..... જબ ચાહૂંગા..... દે દૂંગા..... બાત દર અસલ યે હૈ કે ઈસ ઔરતમેં ઔર તો બહોતસી ખરાબિયાં નઝર આતી હૈં લેકિન ઉસકે અંદર એક ઐસા વસ્ફ (ખૂબી) હૈ જિસકી વજહસે મૈં ઉસકો કભી નહીં છોડૂંગા ઔર કભી તલાક નહીં દૂંગા, ઔર વો યે હૈ કે અલ્લાહ તઆલાને ઉસકે અંદર વફાદારીકા ઐસા વસ્ફ રખ્ખા હૈ કે અગર બિલફર્ઝ મૈં ગિરિફતાર હો જાઉં ઔર પચાસ સાલ તક જેલમેં બંદ રહૂં તો મુઝે યકીન હૈ કે મૈં ઉસકો જિસ કોનેમેં બિઠાકર જાઉંગા ઉસી કોનેમેં બૈઠી રહેગી ઔર કિસી પરાયેકી તરફ નિગાહ ઉઠાકર નહીં દેખેગી, ઔર યે વફાદારી ઐસા વસ્ફ (ખૂબી) હૈ કે ઉસકી કોઈ કીમત નહીં હો સકતી.

હમારે મઆશરેકી ઔરતેં દુનિયાકી હૂરેં હૈં

હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે હમારે હિન્દુસ્તાન..... પાકિસ્તાનકે મઆશરેકી ઔરતેં દુનિયાકી હૂરેં હૈં. ઔર ઉસકી વજહ યે બયાન ફરમાતે કે ઉનકે અંદર વફાદારીકા વસ્ફ હૈ. જબસે મગરિબી (અમેરીકાકી) તેહઝીબ વ તમદ્દુનકા વબાલ આયા હૈ ઉસ વક્તસે રફતા રફતા યે વસ્ફ ભી ખતમ હોતા જા રહા હૈ, લેકિન અલ્લાહ તઆલાને

ઉનકે અંદર વફાદારીકા ઐસા વસ્ફ રખ્ખા હૈ કે ચાહે કુછ હો જાએ લેકિન યે અપને શૌહર પર જાન નિસાર કરનેકે લિયે તૈયાર હૈ ઔર ઉસકી નિગાહ શૌહરકે અલાવા કિસી દૂસરે પર નહીં જાતી, બહરહાલ ઉન બુઝુર્ગને હકીકતમેં ઈસી હદીસ પર અમલ કરકે દિખાયા કે "અગર એક બાત ઉસ ઔરતકી નાપસંદ હૈ તો દૂસરી બાત પસંદ ભી હોગી" ઉસકી તરફ ધ્યાન કરો ઔર ખયાલ કરો..... ઔર ઉસકે નતીજેમેં ઉસકે સાથ હુસ્ને સુલૂક (અચ્છા બરતાવ) કરો..... સારી ખરાબી યહાંસે શુરૂ હોતી હૈ કે બુરાઈયોંકી તરફ નિગાહ હોતી હૈ..... અચ્છાઈયોંકી તરફ નહીં હોતી.

એક બુઝુર્ગકી સિફારિશકા વાકિઆ

ફરમાયા કે એક નાદાન ઔર ગૈર તાલીમ યાફતા લડકીસે સબક લો કે સિર્ફ દો બોલ પળ્હકર જબ એક શૌહરસે તઅલ્લુક કાઈમ હો ગયા.....એકને કહા કે મૈંને નિકાહ કિયા ઔર દૂસરેને કહા કે મૈંને કબૂલ કર લિયા. ઉસ લડકીને ઈન દો બોલકી ઐસી લાજ રખ્ખી કે માં કો ઉસને છોડા..... બાપકો ઉસને છોડા..... બહેન ભાઈયોંકો ઉસને છોડા..... અપને ખાનદાનકો ઉસને છોડા ઔર પૂરે કુમ્બેકો છોડા ઔર શૌહરકી હો ગઈ ઔર ઉસકે પાસ આકર કૈદ હો ગઈ, તો ઈન દો બોલકી ઉસ નાદાન લડકીને ઈતની લાજ રખ્ખી ઔર ઈતની વફાદારી કી. તો હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે એક નાદાન લડકી તો ઈસ દો બોલકા ઈતના ભરમ રખતી હૈ કે સબકો છોડકર એકકી હો ગઈ, લેકિન તુમસે યે નહીં હો સકા કે તુમ યે દો બોલ "લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ મુહમ્મદુ ર્રસૂલુલ્લાહ" પળ્હકર ઉસ અલ્લાહકે હો જાઓ જિસકે લિયે યે દો બોલ પળ્હે થે, તુમસે તો વો નાદાન લડકી અચ્છી કે યે દો બોલ પળ્હકર ઉસકી ઈતની લાજ રખતી હૈ..... તુમસે ઈતની લાજ ભી નહીં રખ્ખી જા સકતી કે ઉસ અલ્લાહકે હો જાઓ.

રહાઈશ જાઈઝ, આસાઈશ જાઈઝ

હઝરત થાનવી (રહ.) ને ઘરકે બારેમેં ફરમાયા કે એક ઘર વો હોતા હૈ જો કાબિલે રહાઈશ હો. મસલન ઝોંપડી ડાલ દી..... યા છપ્પર ડાલ દિયા..... ઉસમેં ભી આદમી રહાઈશ ઈખ્તિયાર કર સકતા હૈ..... યે તો પેહલા દરજા હૈ જો બિલકુલ જાઈઝ હૈ. દૂસરા દરજા યે હૈ કે રહાઈશ ભી હો ઔર સાથમેં આસાઈશ ભી હો. મસલન પક્કા મકાન હૈ જિસમેં ઈન્સાન આરામકે સાથ રેહ સકતા હૈ, ઔર ઘરમેં આસાઈશકે લિયે કોઈ કામ કિયા જાએ તો ઉસકી મમાનિઅત નહીં હૈ ઔર યે ભી ઈસરાફ (ફુઝૂલખર્ચી) મેં દાખિલ નહીં. મસલન એક શખ્સ હૈ વો ઝોંપડીમેં ભી ઝિંદગી બસર કર સકતા હૈ, ઔર દૂસરા શખ્સ ઝોંપડીમેં નહીં રેહ સકતા ઉસકો તો રેહનેકે લિયે પક્કા મકાન ચાહિયે ઔર ફિર ઉસ મકાનમેં ભી ઉસકો પંખા ઔર બિજલી ચાહિયે. અબ અગર વો શખ્સ અપને ઘરમેં પંખા ઔર બિજલી ઈસ લિયે લગાતા હૈ તાકે ઉસકો આરામ હાસિલ હો તો યે ઈસરાફ (ફુઝૂલખર્ચી) મેં દાખિલ નહીં.

મિયાં બીવીમેં દોસ્તીકા તઅલ્લુક હૈ

હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે મરદોંકો યે આયત તો યાદ રેહતી હૈ કે "યાની મર્દ ઔરતોં પર હુકમરાન ઔર હાકિમ હૈં" અબ બૈઠકર ઔરતોં પર હુકમ ચલા રહે હૈં. ઔર ઝહનમેં યે બાત હૈ કે ઔરતકો હર હાલમેં તાબેઅ ઔર ફરમાંબરદાર હોના ચાહિયે ઔર હમારા ઉનકે સાથ આકા ઔર નોકર જૈસા રિશ્તા હૈ. અલ્લાહકી પનાહ! લેકિન કુરઆને કરીમમેં અલ્લાહ તઆલાને એક ઔર આયત ભી નાઝિલ ફરમાઈ હૈ વો આયત મરદોંકો યાદ નહીં રેહતી..... વો આયત યે હૈ કે (તર્જુમા) ઉસને તુમહારે લિયે તુમહારે જિન્સકી બીવિયાં બનાઈ તાકે તુમકો ઉનકે પાસ આરામ મિલે ઔર તુમ દોનોં મિયાં બીવીમેં મુહબ્બત ઔર હમદર્દી પૈદા કી (સૂરએ રૂમ ૨૧)

હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે બેશક મર્દ ઔરતકે લિયે કવ્વામ (હાકિમ) હૈ લેકિન સાથમેં દોસ્તીકા તઅલ્લુક ભી હૈ ઈન્તિઝામી તૌર પર તો કવ્વામ હૈ લેકિન બાહમી (આપસકા) તઅલ્લુક દોસ્તી જૈસા હૈ..... લિહાઝા ઐસા તઅલ્લુક નહીં હૈ જૈસા આકા ઔર બાંદીકે દરમિયાન હોતા હૈ. ઉસકી મિસાલ ઐસી હૈ જૈસે દો દોસ્ત કહીં સફર પર જા રહે હોં ઔર એક દોસ્તને દૂસરે દોસ્તકો અમીર બના લિયા હો, લિહાઝા શૌહર ઈસ લિહાઝસે તો અમીર હૈ કે સારી ઝિંદગીકા ફૈસલા કરનેકા વો ઝિમ્મેદાર હૈ, લેકિન ઉસકા મતલબ યે નહીં હૈ કે વો ઉસકે સાથ ઐસા મઆમલા કરે જૈસે નોકરોં ઔર ગુલામોંકે સાથ કિયા જાતા હૈ બલ્કે ઉસ દોસ્તીકે તઅલ્લુકકે કુછ આદાબ ઔર કુછ તકાઝે હૈં. ઉન આદાબ ઔર તકાઝોંમેં નાઝુકી બાતેં ભી હોતી હૈં. જિનકો હાકિમ હોનેકે ખિલાફ નહીં કહા જા સકતા.

ઐસા રોબ મતલૂબ નહીં

હઝરત થાનવી ફરમાતે હૈં કે હમારે યહાં બાઝ મર્દ હઝરાત યે સમઝતે હૈં કે હમ હાકિમ હૈં..... લિહાઝા હમારા ઈતના રોબ હોના ચાહિયે કે હમારા નામ સુનકર બીવી કાંપને લગે ઔર બેતકલ્લુફીકે સાથ બાત ન કર સકે. મેરે એક હમ સબક દોસ્ત થે..... ઉનહોંને એક મરતબા બડે ફખ્રકે સાથ મુઝસે યે બાત કહી કે જબ મૈં કઈ મહીનોંકે બાદ અપને ઘર જાતા હૂં તો મેરે બીવી બચ્ચોંકો જુરઅત (હિંમત) નહીં હોતી કે વો મેરે પાસ આ જાએં ઔર મુઝસે બાત કરેં..... વો બડે ફખ્રકે સાથ યે બાત કેહ રહે થે. મૈંને ઉનસે પૂછા કે આપ જબ ઘર જાતે હૈં તો ક્યા કોઈ દરિંદા યા શેર ચીતા બન જાતે હૈં જિસકી વજહસે બીવી બચ્ચે આપકે પાસ નહીં આતે? ઉનહોંને કહા કે યે નહીં બલ્કે ઈસ લિયે કે હમ કવ્વામ (હાકિમ) હૈં..... હમારા રોબ હોના ચાહિયે. અચ્છી તરહ સમઝ લેં કે કવ્વામ હોનેકા હરગિઝ યે મતલબ નહીં હૈ કે બીવી બચ્ચે પાસ આને ઔર બાત કરનેસે ભી ડરેં બલ્કે ઉસકે સાથ દોસ્તીકા તઅલ્લુક ભી હૈ.

બીવીકે દિલમેં શૌહરકે પૈસેકા દર્દ હો

હઝરત થાનવી (રહ.) ને મવાઈઝમેં ઝિક્ર ફરમાયા કે ઔરતકે ફરાઈઝમેં દાખિલ હૈ કે ઉસકે દિલમેં શૌહરકે પૈસેકા દર્દ હો..... શૌહરકા પૈસા ગલત જગહ પર બિલા વજહ ખર્ચ ન હો ઔર ફુઝૂલ ખર્ચીમેં ઉસકા પૈસા બરબાદ ન હો. યે ચીઝ ઔરતકે ફરાઈઝમેં દાખિલ હૈ. યે ન હો કે શૌહરકા પૈસા દિલ ખોલકર ખર્ચ કિયા જા રહા હૈ યા ઘરકી નોકરાનિયોં પર છોડ દિયા ગયા હૈ..... વો જિસ તરહ ચાહ રહી હૈં કર રહી હૈં. અગર કોઈ ઔરત ઐસા કરતી હૈ તો યે કાનૂન ઔર ફરાઈઝકે ખિલાફ કર રહી હૈ.

કિયામતકે રોઝ આ'ઝા કિસ તરહ બોલેંગે?

મૌલાના અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.) કહીં સફર પર તશરીફ લે જા રહે થે. રાસ્તેમેં નઈ તાલીમકે દિલ દાદહ એક સાહબસે મુલાકાત હુઈ. ઉનહોંને કિસી હદીસ યા આયત પર યે શુબહ પેશ કિયા કે હઝરત! કુરઆન શરીફમેં આતા હૈ કે કિયામતમેં ઈન્સાનકે આ'ઝા બોલેંગે..... કુરઆને કરીમમેં હૈ કે યે આ'ઝા ગવાહી દેંગે..... હાથ ગવાહી દેગા કે મુઝસે યે ગુનાહ કિયા ગયા થા, ટાંગ બોલ પડેગી કે મેરે ઝરીઆસે યે ગુનાહ કિયા ગયા થા. ઉન સાહબને કહા કે હઝરત! યે અજીબ બાત હૈ કે હાથ બોલ પડેગા..... ટાંગ બોલ પડેગી..... યે કૈસે બોલ પડેગી? હઝરતને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાકી કુદરત હૈ..... અલ્લાહ તઆલા જિસકો ચાહે..... ગોયાઈ દે દેં..... બોલનેકી તાકત દે દેં..... ઉન સાહબને કહા કે ઐસા કભી હુવા ભી હૈ? હઝરતને ફરમાયા કે તુમ દલીલ પૂછ રહે થે યા નઝીર (મિસાલ) પૂછ રહે થે? યે એક મન્તિકકી ઈસ્તિલાહ હૈ. દલીલ તો ઈતની ભી કાફી હૈ કે અલ્લાહ તઆલા કાદિરે મુતલક હૈ જિસકો ચાહે ગોયાઈ (બોલનેકી તાકત) અતા ફરમા દે. ઔર હર ચીઝકી

નઝીર (મિસાલ) હોના ઝરૂરી નહીં હૈ કે ઉસકી કોઈ ન કોઈ મિસાલ ભી હો. વો સાહબ કેહને લગે વૈસે ઈત્મીનાનકે લિયે કોઈ નઝીર બતા દેં. હઝરતને ફરમાયા કે અચ્છા યે બતાઓ યે ઝબાન કૈસે બોલતી હૈ? ચૂંકે ઉસને પૂછા થા કે હાથ બગૈર ઝબાનકે કૈસે બોલેગા? હઝરતને ફરમાયા કે ઝબાન બગૈર ઝબાનકે કૈસે બોલતી હૈ? યે ભી તો ગોશ્તકા એક લોથડા હી હૈ..... ઉસકે અંદર ગોયાઈકી કુવ્વત કહાંસે આ ગઈ? બસ અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને અતા ફરમા દી..... તો જો અલ્લાહ ગોશ્તકે ઈસ લોથડેકો ઝબાન અતા ફરમા સકતા હૈ વો હાથકો ભી અતા ફરમા સકતા હૈ ઈસ લિયે ઈસમેં તઅજ્જુબકી ક્યા બાત હૈ? બહરહાલ! નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને જન્નત ઔર દોઝખકે દરમિયાન જો યે મુકાલમા બયાન ફરમાયા..... ઉસકે બિલકુલ ઠીક ઠીક હકીકી માઅના ભી મુરાદ હો સકતે હૈં કે જન્નત ઔર દોઝખકો અલ્લાહ તઆલા બોલનેકી તાકત દે દેં ઔર ઉનકે દરમિયાન મુકાલમા હો તો યે કોઈ બઈદ બાત નહીં. ઔર યે ભી હો સકતા હૈ કે યે એક મિસાલ હો.

હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) કી તવાઝોઅ

હકીમુલ ઉમ્મત હઝરત મૌલાના અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે "મૈં અપને આપકો હર મુસલમાનસે ફીલ હાલ ઔર કાફિરસે ફીલ એહતિમાલ કમતર સમઝતા હૂં. યાની અપને આપકો હર મુસલમાનસે ઈસ વક્ત ઔર કિસી કાફિરકો ઈસ એહતિમાલ પર કે શાયદ યે કિસી વક્ત મુસલમાન હો જાએ ઔર મુઝસે આગે બઢ જાએ..... અપને આપકો કમતર સમઝતા હૂં.

હઝરત થાનવી (રહ.) કા તરીકએ ઈલાજ

હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) કે યહાં સબસે ઝિયાદા ઝોર ઈસ બાત પર થા

કે ઈન બીમારિયોંમેં મુબ્તલા લોગ આતે ઔર આપ (રહ.) ઉનકા ઈલાજ ફરમાતે..... ઉનકા ઈલાજ ભી કોઈ દવા પિલાકર નહીં હોતા થા..... વઝીફે પળ્હવાકર નહીં હોતા થા બલ્કે અમલસે હોતા થા..... બહોતસે લોગોંકા ઈલાજ ઈસ તરહ કિયા ગયા કે એક તકબ્બુરમેં મુબ્તલા શખ્સ આયા, બસ ઉસકે લિયે યે ઈલાજ તજવીઝ કિયા કે જો લોગ મસ્જિદમેં નમાઝ પળ્હનેકે લિયે આએં તુમ ઉનકે જૂતે સીધે કિયા કરો..... બસ ઈસ કામ પર લગા દિયા, ન કોઈ વઝીફા..... ન કોઈ તસ્બીહ..... ન કોઈ વિર્દ..... ઉસકો દેખકર પહેચાન લિયા કે ઉસકે અંદર તકબ્બુરકી બીમારી હૈ ઔર ઉસકા યે ઈલાજ ઉસકે લિયે મુનાસિબ હોગા.

હઝરત થાનવી (રહ.) કા અપને ખાદિમસે બરતાવ

હઝરત મૌલાના અશરફ અલી થાનવી સાહબ (રહ.) કે એક ખાદિમ થે ભાઈ નિયાઝ.... ખાનકાહમેં આને જાનેવાલે તમામ હઝરાત ઉનહેં "ભાઈ નિયાઝ" કેહકર પુકારતે થે. હઝરત થાનવી (રહ.) કે ખાસ મુંહ ચળ્હે ખાદિમ થે. ઔર ચૂંકે હઝરત (રહ.) કી ખિદમત કરતે થે ઔર હઝરતે વાલા (રહ.) કી મુહબ્બત ભી હાસિલ થી તો ઐસે લોગોંમેં કભી નાઝ ભી પૈદા હો જાતા હૈ. થે તો "નિયાઝ" લેકિન થોડાસા નાઝ ભી પૈદા હો ગયા થા ઈસ લિયે ખાનકાહમેં આને જાનેવાલોંસે કભી મચીટે હો જાયા કરતે થે. એક મરતબા કિસી સાહબને હઝરતે વાલા (રહ.) સે ભાઈ નિયાઝકી શિકાયત કી, હઝરત યે લોગોંકે સાથ લડતે ઝગડતે હૈં ઔર મુઝે ઉનહોંને બુરા ભલા કહા હૈ..... ચૂંકે હઝરતે વાલા (રહ.) કો પેહલે ભી ઉનકી કઈ શિકાયતેં પહોંચ ચુકી થીં ઈસ લિયે હઝરતે વાલા (રહ.) ને ઉનકો બુલાયા ઔર ડાંટકર ફરમાયા કે મિયાં નિયાઝ! યે તુમ ક્યા હર આદમીસે લડતે ઝગડતે ફિરતે હો, ઉનહોંને સુનકર છૂટતે હી જવાબમેં

કહા કે હઝરત! ઝૂઠ ન બોલો અલ્લાહસે ડરો. અબ યે અલ્ફાઝ એક નોકર અપને આકાસે કેહ રહા હૈ..... આકા ભી કૌનસે..... હકીમુલ ઉમ્મત હઝરત થાનવી (રહ.)..... હકીકતમેં ઉનકા મકસદ યે નહીં થા કે હઝરત! આપ ઝૂઠ ન બોલેં, બલ્કે અસલમેં ઉનકા મકસદ યે થા કે જિન લોગોંને આપ તક યે શિકાયત પહોંચાઈ હૈ..... ઉનહોંને ઝૂઠી શિકાયત પહોંચાઈ હૈ ઉનકો ચાહિયે કે ઝૂઠ ન બોલેં..... અલ્લાહસે ડરેં..... લેકિન જઝબાતમેં બેઈખ્તિયાર લફઝ ઝબાનસે યે નિકલા કે હઝરત! ઝૂઠ ન બોલો અલ્લાહસે ડરો. અબ દેખિયે કે અગર એક આકા અપને નોકરકો ડાંટ રહા હો ઔર નોકર યે કેહ દે કે ઝૂઠ ન બોલો તો ઔર ઝિયાદા ગુસ્સા આએગા ઔર ઝિયાદા ઈશ્તિઆલ (જોશ) પૈદા હોગા, લેકિન યે હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) થે..... ઈધર ઉનહોંને કહા કે ઝૂઠ ન બોલો અલ્લાહસે ડરો..... ઉધર હઝરતે વાલા (રહ.) ને ફૌરન ગરદન ઝુકા લી ઔર ફરમાયા અસ્તગફિરૂલ્લાહ..... અસ્તગફિરૂલ્લાહ..... અસ્તગફિરૂલ્લાહ.

અલ્લાહકા વા'દા ઝૂઠા નહીં હો સકતા

અલ્લાહ તઆલાને વાદા ફરમા લિયા હૈ "વલ્લઝીન જાહદૂ ફીના લનહ્દિયન્નહુમ્ સુબુલના" જો લોગ હમારે રાસ્તેમેં યે મુજાહિદા ઔર મહેનત કરતે હૈં કે માહોલકા..... મઆશરેકા..... નફસકા..... શયતાનકા ઔર ખ્વાહિશાતકા તકાઝા છોડકર વો હમારે હુકમ પર ચલના ચાહતે હૈં. તો હમ ક્યા કરતે હૈં.

"લનહ્દિયન્નહુમ્ સુબુલના"

હઝરત થાનવી (રહ.) ઉસકા તર્જુમા ફરમાતે હૈં કે "હમ ઉનકે હાથ પકડકર લે ચલેંગે" યે નહીં કે દૂરસે દિખા દિયા કે "યે રાસ્તા હૈ" બલ્કે ફરમાયા કે હમ ઉસકા હાથ પકડકર લે ચલેંગે..... લેકિન ઝરા કોઈ કદમ તો બઢાએ..... ઝરા કોઈ ઈરાદા તો કરે..... ઝરા કોઈ એક મરતબા અપને નફસકે મુકાબલેમેં ડટે તો સહી" ફિર અલ્લાહ

તઆલાકી મદદ આતી હૈ. યે અલ્લાહ તઆલાકા વા'દા હૈ જો કભી ઝૂઠા નહીં હો સકતા. લિહાઝા "મુજાહિદા" ઉસીકા નામ હૈ કે એક મરતબા આદમી ડટકર ઈરાદા કરે કે યે કામ નહીં કરૂંગા..... દિલ પર આરે ચલ જાએંગે..... ખ્વાહિશાત પામાલ હો જાએંગી..... દિલો દિમાગ પર કિયામત ગુઝર જાએગી..... લેકિન યે ગુનાહકા કામ નહીં કરૂંગા..... જિસ દિન નફસકે સામને ડટ ગયા, અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં કે ઉસ દિનસે હમારા મહેબૂબ હો ગયા..... અબ હમ ખૂદ ઉસકા હાથ પકડકર અપને રાસ્તે પર લે ચલેંગે.

હાસિલે તસવ્વુફ

હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) ને ક્યા અચ્છી બાત ઈરશાદ ફરમાઈ..... યાદ રખનેકે લાઈક હૈ..... ફરમાયા "વો ઝરાસી બાત જો હાસિલ હૈ તસવ્વુફકા..... યે હૈ કે જબ દિલમેં કિસી ઈતાઅતકે કરનેમેં સુસ્તી પૈદા હો. મસલન નમાઝકા વક્ત હો ગયા લેકિન નમાઝકો જાનેમેં સુસ્તી પૈદા હો રહી હૈ "ઉસ સુસ્તીકા મુકાબલા કરકે ઉસ તાઅતકો કરે. ઔર જબ ગુનાહસે બચનેમેં દિલ સુસ્તી કરે તો ઉસ સુસ્તીકા મુકાબલા કરકે ઉસ ગુનાહસે બચે..... ઈસીસે તઅલ્લુક મઅ અલ્લાહમેં તરક્કી હોતી હૈ. ઔર જિસ શખ્સકો યે બાત હાસિલ હો જાએ..... ઉસકો ફિર કિસી ચીઝકી ઝરૂરત નહીં" લિહાઝા નફસાની ખ્વાહિશાત પર આરે ચલા ચલાકર ઔર હથોડે માર મારકર જબ ઉસકો કુચલ દિયા તો અબ વો નફસ કુચલનેકે નતીજેમેં અલ્લાહ જલ્લ જલાલુહૂકી તજલ્લીગાહ બન ગયા.

નફસકો લઝ્ઝતસે દૂર રખ્ખા જાએ

હઝરત થાનવી (રહ.) ને તો હમારે લિયે યે અમલ કિતના આસાન કર દિયા..... વરના પેહલે ઝમાનેમેં તો સૂફિયાએ કિરામ ખુદા જાને ક્યા

ક્યા રિયાઝતેં (મહેનતેં) કરાયા કરતે થે..... સૂફિયાએ કિરામકે યહાં લંગર (ખૈરાતખાના) હુવા કરતે થે ઉસ લંગરકે અંદર શોરબા બનતા થા..... ખાનકાહમેં જો મુરીદીન હુવા કરતે થે ઉનકો યે હુકમ હોતા થા કે જિસકે પાસ એક પ્યાલા શોરબેકા આએ તો વો ઉસ શોરબેમેં એક પ્યાલા પાની મિલાએ ઔર ફિર ખાએ તાકે નફસકો લઝ્ઝતગીરીકી કૈદસે આઝાદ કિયા જાએ. ઉસકે અલાવા ઉનસે ફાકે ભી કરવાતે થે લેકિન વો ઝમાના ઔર થા ઔર આજકા ઝમાના ઔર હૈ..... જૈસે તિબ્બકે અંદર ઝમાનેકે બદલનેસે ઈલાજકે તરીકે બદલ જાતે હૈં ઈસ તરહ હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) ને હમારે ઝમાનેકે લિહાઝસે..... હમારે મિઝાજોંકા લિહાઝ રખતે હુએ નુસ્ખે તજવીઝ કિયે..... કમ ખાનેકા નુસ્ખા હમારે લિયે તજવીઝ કર ગયે જિસસે કમ ખાનેકા મન્શા હાસિલ હો જાએગા. (ઈસ્લાહી ખુત્બાત જિલ્દ ૨)

યે બરતન અમાનત હૈં

હઝરત મૌલાના અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.) ને બેશુમાર મવાઈઝમેં ઈસ બાત પર તમ્બીહ ફરમાઈ હૈ કે લોગ બહોત દફા ઐસા કરતે હૈં કે જબ ઉનકે ઘર કિસીને ખાના ભેજ દિયા..... ઉસ બેચારે ખાનેવાલેસે યે ગલતી હો ગઈ કે ઉસને આપકે ઘર ખાના ભેજ દિયા..... અબ સહીહ તરીકા તો યે થા કે વો ખાના તુમ દૂસરે બરતનમેં નિકાલ લો ઔર વો બરતન ફૌરન ઉસકો વાપસ કર દો..... મગર હોતા યે હૈ કે વો બીચારા ખાના ભેજનેવાલા બરતનસે ભી મહેરૂમ હો ગયા. ચુનાંચે વો બરતન ઘરમેં પડે હુએ હૈં..... વાપસ પહોંચાનેકી ફિક્ર નહીં..... બલ્કે બા'ઝ ઔકાત તો યે હોતા હૈ કે ઉન બરતનોંકો ખૂદ અપને ઈસ્તેમાલમેં લાના શુરૂ કર દિયા..... યે અમાનતમેં ખયાનત હૈ..... ઈસ લિયે કે વો બરતન આપકે પાસ બતૌરે આરિયતકે આએ થે..... આપકો ઉનકા માલિક નહીં બનાયા ગયા થા..... લિહાઝા ઉન બરતનોંકો ઈસ્તેમાલ કરના ઔર ઉનકો વાપસ પહોંચાનેકી ફિક્ર ન કરના અમાનતમેં ખયાનત હૈ.

હઝરત થાનવી (રહ.) કી એહતિયાત

આજકલ બાઝારોંમેં ફલોંકી જો ખરીદો ફરોખ્ત (લેન-દેન) હોતી હૈ આપ હઝરાત જાનતે હોંગે કે આજકલ યે હોતા હૈ કે અભી દરખ્ત પર ફૂલ ભી નહીં આતા કે પૂરી ફસલ ફરોખ્ત કર દી જાતી હૈ ઔર ઈસ તરહ ફલકે આએ બગૈર ઉસકો બેચના શરઅન જાઈઝ નહીં..... હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ઉસસે મના ફરમાતે થે કે જબ તક ફલ ઝાહિર ન હો જાએ ઉસ વક્ત તક બેચના જાઈઝ નહીં. ઈસ શરઈ હુકમકી વજહસે બાઝ ઉલમાને યે ફતવા દિયા હૈ કે બાઝારોંમેં જો ફલ ફરોખ્ત હોતે હૈં..... ઉનકી ખરીદો ફરોખ્ત ચૂંકે ઉસી તરીકે પર હોતી હૈ ઈસ લિયે ઉન ફલોંકો ખરીદ કર ખાના જાઈઝ નહીં, લેકિન હઝરત થાનવી (રહ.) ને ફરમાયા કે ઉન ફલોંકો ખાનેકી ગુંજાઈશ હૈ..... અલબત્તા ખૂદ હમેશા એહતિયાત કી ઔર સારી ઉમર બાઝારસે ફલ લેકર નહીં ખાયા ઔર દૂસરોંકો ખાનેકી ઈજાઝત દે દી. યે અલ્લાહકે બંદે હૈં જિસ ચીઝકી દૂસરોંકો તલ્કીન કરતે હૈં..... ઉસસે ઝિયાંદા ખૂદ ઉસ પર અમલ કરતે હૈં..... તબ ઉનકી બાતમેં અસર પૈદા હોતા હૈ.

(ઈસ્લાહી ખુત્બાત જિ. ૩)

બચ્ચોંકો મારનેકા તરીકા

મૌલાના થાનવી (રહ.) ને એક અજીબ નુસ્ખા બતાયા હૈ. ફરમાતે થે કે જબ કભી ઔલાદકો મારનેકી ઝરૂરત મહેસૂસ હો યા ઉસ પર ગુસ્સા કરનેકી ઝરૂરત મહેસૂસ હો તો જિસ વક્ત ગુસ્સા આ રહા હો તો ઉસ વક્ત ન મારો..... બલ્કે બાદમેં જબ ગુસ્સા ઠંડા હો જાએ તો ઉસ વક્ત મસ્નૂઈ (બનાવટી) ગુસ્સા પૈદા કરકે માર લો..... ઈસ લિયે કે જિસ વક્ત તબઈ ગુસ્સાકે વક્ત અગર મારોગે યા ગુસ્સા કરોગે તો ફિર હદ પર કાઈમ નહીં રહોગે..... બલ્કે હદસે તજાવુઝ કર જાઓગે, ઔર ચૂંકે ઝરૂરતન મારના હૈ ઈસ લિયે મસ્નૂઈ (બનાવટી) ગુસ્સા પૈદા કરકે ફિર માર લો તાકે અસલ

મકસદ ભી હાસિલ હો જાએ ઔર હદસે ગુઝરના ભી ન પડે. ઔર ફરમાયા કરતે થે કે મૈંને સારી ઉમર ઈસ પર અમલ કિયા કે તબઈ ગુસ્સેકે વક્ત ન કિસીકો મારા ઔર ન ડાંટા..... ફિર જબ ગુસ્સા ઠંડા હો જાતા તો ઉસે બુલાકર મસ્નૂઈ કિસમકા ગુસ્સા પૈદા કરકે વો મકસદ હાસિલ કર લેતા તાકે હુદૂદસે તજાવુઝ ન હો જાએ. ક્યૂંકે ગુસ્સા એક ઐસી ચીઝ હૈ કે ઉસમેં ઈન્સાન અકસરો બેશતર હદ પર કાઈમ નહીં રેહતા.

ફાસિક વ ફાજિરકી ગીબત જાઈઝ નહીં

હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે એક મજલિસમેં હઝરત ઉમર (રદિ.) કે સાહબઝાદે હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) મૌજૂદ થે..... ઉસી મજલિસમેં કિસી શખ્સને હજ્જાજ બિન યૂસુફકી બુરાઈયાં શુરૂ કર દીં તો હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) ને ટોકા ઔર ફરમાયા કે "દેખો યે જો તુમ ઉનકી બુરાઈયાં બયાન કર રહે હો..... યે ગીબત હૈ..... ઔર યે મત સમઝના કે અગર હજ્જાજ બિન યૂસુફકી ગરદન પર સેંકડોં ઈન્સાનોંકા ખૂન હૈ તો અબ ઉસકી ગીબત હલાલ હો ગઈ..... હાલાંકે ઉસકી ગીબત હલાલ નહીં હુઈ બલ્કે અલ્લાહ તઆલા જહાં હજ્જાજ બિન યૂસુફસે ઉન સેંકડોં ઈન્સાનોંકે ખૂનકા હિસાબ લેંગે જો ઉસકી ગરદન પર હૈં તો વહાં ઉસ ગીબતકા ભી હિસાબ લેંગે જો તુમ ઉસકે પીછે કર રહે હો. અલ્લાહ તઆલા મહેફૂઝ રખ્ખે. આમીન! લિહાઝા યે મત સમઝો કે ફલાં શખ્સ ફાસિક વ ફાજિર ઔર બિદઅતી હૈ.... ઉસકી જિતની ચાહો ગીબત કર લો..... બલ્કે ઉસકી ગીબત કરનેસે એહતિરાઝ કરના (બચના) વાજિબ હૈ.

ગીબતસે બચનેકા ઈલાજ

હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે બાઝ લોગ મેરે પાસ આતે હૈં

ઔર કેહતે હૈં કે મૈંને આપકી ગીબત કી થી..... મુઝે મઆફ કર દીજિયે..... મૈં ઉનસે કેહતા હૂં કે મૈં તુમહેં મઆફ કર દૂંગા લેકિન એક શર્ત હૈ વો યે કે પેહલે યે બતા દો કે ક્યાં ગીબત કી થી? તાકે મુઝે તો પતા ચલે કે મેરે પીછે ક્યા કહા જાતા હૈ.

કેહતી હૈ તુઝે ખલ્કે ખુદા ગાઈબાના ક્યા?

અગર બતા દોગે તો મૈં મઆફ કર દૂંગા. ફિર ફરમાયા કે મૈં ઉસકી હિકમત પૂછતા હૂં કે હો સકતા હૈ કે જો બાત મેરે બારેમેં કહી હો વો દુરૂસ્ત હો ઔર વાકઈ મેરે અંદર વો ગલતી મૌજૂદ હો ઔર પૂછનેસે વો ગલતી સામને આ જાએગી તો અલ્લાહ તઆલા મુઝે ઉસસે બચનેકી તૌફીક દે દેંગે..... ઈસ લિયે મૈં પૂછ લેતા હૂં. લિહાઝા અગર કભી ગીબત સરઝદ હો જાએ તો ઉસકા ઈલાજ યે હૈ કે ઉસસે કેહ દો કે મૈંને આપકી ગીબત કી હૈ. ઉસ વક્ત દિલ પર આરે તો બહોત ચલેંગે..... અપની ઝબાનસે યે કેહના તો બડા મુશ્કિલ કામ હૈ..... લેકિન ઈલાજ યેહી હૈ..... દોચાર મરતબા અગર યે ઈલાજ કર લિયા તો ઈન્શા અલ્લાહ આઈન્દાકે લિયે સબક હો જાએગા. બુઝુર્ગોંને ઈસસે બચનેકે દૂસરે ઈલાજ ભી ઝિક્ર ફરમાએ હૈં. મસલન હસન બસરી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે જબ દૂસરોંકા તઝકિરા ઝબાન પર આને લગે તો ઉસ વક્ત ફૌરન અપને ઐબોંકો સોચો..... કોઈ ઈન્સાન ઐસા નહીં હૈ જો ઐબસે ખાલી હો..... ઔર યે ખયાલ લાઓ કે ખૂદ મેરે અંદર તો ફલાં બુરાઈ હૈ..... મૈં દૂસરોંકી ક્યા બુરાઈ બયાન કરૂં..... ઔર ઉસ અઝાબકા ધ્યાન કરો જિસકા બયાન અભી હુવા કે એક કલિમહ અગર ઝબાનસે નિકાલ દૂંગા..... લેકિન ઉસકા અંજામ કિતના બુરા હૈ..... ઈસકે સાથ સાથ અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ માંગે કે યા અલ્લાહ! ઈસ બલાસે નજાત અતા ફરમા દીજિયે. જબ કભી મજલિસમેં કોઈ તઝકિરા આને લગે તો ફૌરન અલ્લાહ તઆલાકી તરફ રૂજૂઅ કર લો..... યા અલ્લાહ યે તઝકિરા મજલિસમેં આ રહા હૈ. મુઝે બચા લીજિયે..... મૈં કહીં ઉસકે અંદર મુબ્તલા ન હો જાઉં.

હુકૂકકી તલાફીકી સૂરત

હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત મૌલાના અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.) ઔર મેરે વાલિદ માજિદ હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ને તો યે કિયા થા કે એક ખત લિખકર સબકો ભેજવા દિયા. ઉસ ખતમેં યે લિખ્ખા કે ઝિંદગીમેં માલૂમ નહીં આપકે કિતને હુકૂક બરબાદ હુએ હોંગે..... કિતની ગલતિયાં હુઈ હોંગી..... મૈં ઈજમાલી તૌર પર આપસે મઆફી માંગતા હૂં કે અલ્લાહકે લિયે મુઝે મઆફ કર દીજિયે...... યે ખત અપને તમામ અહલે તઅલ્લુકાતકો ભેજવા દિયા...... ઉમ્મીદ હૈ કે અલ્લાહ તઆલા ઈસકે ઝરીએ ઉન હુકૂકકો મઆફ કરા દેંગે. લેકિન બિલ ફર્ઝ ઐસે લોગોંકે હુકૂક બરબાદ કિયે હૈં જિનસે અબ રૂજૂઅ કરના મુમકિન નહીં..... યા તો ઉનકા ઈન્તિકાલ હો ચુકા હૈ..... યા કિસી ઐસી જગહ ચલે ગયે હૈં કે ઉનકા પતા માલૂમ કરના મુમકિન નહીં, તો ઐસી સૂરતકે લિયે હઝરત હસન બસરી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે જિસકી ગીબત કી ગઈ થી યા જિનકે હુકૂક બરબાદ કિયે થે ઉનકે હકમેં ખૂબ દુઆ કરો કે યા અલ્લાહ મૈંને જો ઉસકી ગીબત કી થી ઉસકો ઉસકે હકમેં બાઈસે તરક્કી યે દરજાત બના દીજિયે ઔર ઉસકો દીન વ દુનિયાકી તરક્કિયાત અતા ફરમાઈયે, ઔર ઉસકે હકમેં ખૂબ ઈસ્તિગ્ફાર કરો તો યે ભી ઉસકી તલાફીકી એક શકલ હૈ. અગર હમ ભી અપને અહલે તઅલ્લુકાતકો ઈસ કિસમકા ખત લિખકર ભેજ દેં તો ક્યા ઉસસે હમારી હેટી (રૂસ્વાઈ) હો જાએગી? યા બેઈઝ્ઝતી હો જાએગી? ક્યા બઈદ હૈ કે ઈસકે ઝરીઆસે અલ્લાહ તઆલા હમારી મઆફીકા સામાન કર દેં.

ગીબતસે બચનેકા આસાન રાસ્તા

મૌલાના અશરફ અલી થાનવી (રહ.) તો યહાં તક ફરમાતે હૈં કે ગીબતસે બચનેકા આસાન રાસ્તા યે હૈ કે દૂસરેકા ઝિક્ર કરો હી નહીં.....

ન અચ્છાઈસે ઝિક્ર કરો ઔર ન બુરાઈસે ઝિક્ર કરો..... ક્યૂંકે યે શયતાન બડા ખબીસ હૈ..... ઈસ લિયે કે જબ તુમ કિસીકા ઝિક્ર અચ્છાઈસે કરોગે કે ફલાં શખ્સ બડા અચ્છા આદમી હૈ..... ઉસકે અંદર યે અચ્છાઈ હૈ તો દિમાગમેં યે બાત રહેગી કે મૈં ઉસકી ગીબત તો નહીં કર રહા.... બલ્કે અચ્છાઈસે ઉસકા ઝિક્ર કર રહા હૂં લેકિન ફિર યે હોગા કે ઉસકી અચ્છાઈયાં બુરાઈમેં તબ્દીલ હો જાએગી. મસલન વો કહેગા કે ફલાં શખ્સ હૈ તો બડા અચ્છા આદમી..... મગર ઉસકે અંદર ફલાં ખરાબી હૈ યે લફ્ઝ "મગર" આકર સારા કામ ખરાબ કર દેગા. ઉસકા નતીજા યે હોગા કે બાતચીતકા રૂખ ગીબતકી તરફ મુન્તકિલ હો જાએગા. ઈસ લિયે હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે દૂસરોંકા ઝિક્ર કરો હી નહીં..... ન અચ્છાઈસે ન બુરાઈસે. ઔર અગર કિસીકા ઝિક્ર અચ્છાઈસે કર રહે હો તો ઝરા કમર કસકર બૈઠો તાકે શયતાન ગલત રાસ્તે પર ન ડાલ દે.

હઝરત થાનવી (રહ.) ઔર વક્તકી કદર

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ ફરમાતે હૈં કે મૈંને ખૂદ હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત મૌલાના અશરફ અલી થાનવી (રહ.) કો દેખા કે મરઝુલ મૌતમેં જબ બીમાર ઔર સાહિબે ફિરાશ (બિસ્તર પર) થે ઔર મુઆલિજોં (હકીમોં) ઔર ડાક્ટરોંને મિલને જુલનેસે મના કર રખ્ખા થા ઔર યે ભી કેહ દિયા થા કે ઝિયાદા બાત ન કરેં..... એક દિન આંખેં બંદ કરકે બિસ્તર પર લેટે હુએ થે..... લેટે લેટે અચાનક આંખ ખોલી ઔર ફરમાયા કે ભાઈ મૌલવી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબકો બુલાઓ..... ચુનાંચે બુલાયા ગયા. જબ વો તશરીફ લાએ તો ફરમાયા કે આપ "અહકામુલ કુરઆન" લિખ રહે હૈં..... મુઝે અભી ખયાલ આયા કે કુરઆને કરીમકી જો ફલાં આયત હૈ ઉસસે ફલાં મસ્અલા નિકલતા હૈ ઔર યે મસ્અલા ઈસસે પેહલે મૈંને કહીં નહીં દેખા મૈંને આપકો ઈસ લિયે બતા દિયા કે જબ આપ ઈસ આયત પર પહોંચેં તો ઈસ મસ્અલાકો ભી લિખ લીજિયેગા. યે કેહકર ફિર આંખેં બંદ

કરકે લેટ ગયે. થોડી દેર બાદ ફિર આંખેં ખોલીં ઔર ફરમાયા કે ફલાં શખ્સકો બુલાઓ, જબ વો સાહબ આ ગયે તો ઉનસે મુતઅલ્લિક કુછ કામ બતા દિયા. જબ બારબાર ઐસા કિયા તો મૌલાના શબ્બીર અલી સાહબ (રહ.) જો હઝરતકી ખાનકાહકે નાઝિમ થે ઔર હઝરત થાનવી (રહ.) સે ભી બેતકલ્લુફ થે ઉનહોંને હઝરતસે ફરમાયા કે હઝરત ડાકટરોં ઔર હકીમોંને બાતચીતસે મના કર રખ્ખા હૈ મગર આપ લોગોંકો બારબાર બુલાકર ઉનસે બાતેં કરતે રેહતે હૈં..... ખુદાકે લિયે આપ હમારી જાન પર તો રહમ કરેં. ઉનકે જવાબમેં હઝરતે વાલા (રહ.) ને ક્યા અજીબ જુમ્લા ઈરશાદ ફરમાયા. ફરમાયા કે બાત તો તુમ ઠીક કેહતે હો લેકિન મૈં યે સોચતા હૂં કે "વો લમ્હાતે ઝિંદગી કિસ કામકે જો કિસીકી ખિદમતમેં સર્ફ ન હોં..... અગર કિસીકી ખિદમતમેં ઉમ્ર ગુઝર જાએ તો યે અલ્લાહ તઆલાકી નેઅમત હૈ.

હઝરત થાનવી (રહ.) ઔર નિઝામુલ ઔકાત

હઝરત થાનવી (રહ.) કે યહાં સુબહસે લેકર શામ તક પૂરા નિઝામુલ ઔકાત મુકર્રર થા..... યહાં તકકે આપકા યે મા'મૂલ થા કે અસરકી નમાઝકે બાદ અપની બીવિયોંકે પાસ તશરીફ લે જાતે થે..... આપકી દો બીવિયાં થીં..... દોનોંકે પાસ અસરકે બાદ અદલ વ ઈન્સાફકે સાથ ઉનકી ખૈરો ખબર લેનેકે લિયે ઔર ઉનસે બાતચીતકે લિયે જાયા કરતે થે ઔર યે ભી દર હકીકત નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી સુન્નત થી. હદીસમેં આતા હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) અસરકી નમાઝ પઢનેકે બાદ એક એક કરકે તમામ અઝવાજે મુતહ્હરાત (પાક બીવિયોં) કે પાસ ઉનકી ખબરગીરીકે લિયે તશરીફ લે જાતે થે ઔર યે આપકા રોઝાનાકા મા'મૂલ થા. અબ દેખિયે કે દુનિયાકે સારે કામ ભી હો રહે હૈં..... જિહાદ ભી હો રહે હૈં..... તાલીમ ભી હો રહી હૈ..... તદરીસ ભી હો રહી હૈ..... દીનકે સારે કામ ભી હો રહે હૈં ઔર સાથમેં અઝવાજે મુતહ્હરાતકે

પાસ જાકર ઉનકી દિલજોઈ ભી હો રહી હૈ. ઔર હઝરત થાનવી (રહ.) ને અપની ઝિંદગીકો નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી સુન્નત પર ઢાલા હુવા થા ઔર ઈસી ઈત્તિબાઅમેં આપ ભી અસરકે બાદ અપની દોનોં બીવિયોંકે પાસ જાયા કરતે થે. લેકિન વક્ત મુકર્રર થા, મસલન પંદરહ મિનિટ એક બીવીકે પાસ બૈઠેંગે. ચુનાંચે આપકા મામૂલ થા કે ઘડી દેખકર દાખિલ હોતે ઔર ઘડી દેખકર બાહિર નિકલ આતે..... યે નહીં હો સકતા થા કે પંદરહ મિનિટકે બજાએ સોલા મિનિટ હો જાએં યા ચૌદા મિનિટ હો જાએં બલ્કે ઈન્સાફકે તકાઝેકે મુતાબિક પૂરે પંદરહ પંદરહ મિનિટ તક દોનોંકે પાસ તશરીફ રખતે..... તોલ તોલકર..... એક એક મિનિટકા હિસાબ રખકર ખર્ચ કિયા જા રહા હૈ..... દેખિયે અલ્લાહ તઆલાને વક્તકી જો નેઅમત અતા ફરમાઈ હૈ ઉસકો ઈસ તરહ ઝાએઅ ન કરેં, અલ્લાહ તઆલાને યે બડી ઝબરદસ્ત દૌલત અતા ફરમાઈ હૈ. એક એક લમ્હા કીમતી હૈ. ઔર યે દૌતલ જા રહી હૈ. યે પિઘલ રહી હૈ. કિસીને ખૂબ કહા હૈ કે,

હો રહી હૈ ઉમ્ર મિસ્લે બરફ કમ
ચુપકે ચુપકે, રફતા રફતા, દમ બ દમ

જિસ તરહ બરફ હર લમ્હે પિઘલતી રેહતી હૈ ઈસી તરહ ઈન્સાનકી ઉમ્ર હર લમ્હે પિઘલ રહી હૈ ઔર જા રહી હૈ. (ઈસ્લાહી ખુત્બાત જિ. ૪)

યે તવાઝોઅ નહીં

હઝરત થાનવી (રહ.) ને અપને મવાઈઝમેં એક વાકિઆ બયાન ફરમાયા હૈ કે મૈં એક મરતબા રેલમેં સફર કર રહા થા મેરે કરીબ કુછ લોગ બૈઠે હુએ થે ઔર બાતેં કરતે હુએ જા રહે થે. મૈં સોના ચાહતા થા લેકિન વો અલ્લાહકે બંદે આપસમેં બાતચીત કર રહે થે જિસકી વજહસે નીંદ નહીં આ રહી થી. ચુનાંચે મૈં અપની બર્થસે (સીટસે) ઉતરકર નીચે આ ગયા..... જબ ખાનેકા વક્ત હુવા તો ઉનહોંને ખાના નિકાલા ઔર મુઝસે કેહને લગે કે હઝરત તશરીફ લાઈયે કુછ ગૂ મૂત આપ ભી ખા લીજિયે..... ઉસ ખાનેકો

ઉનહોંને ગૂ મૂતકે અલ્ફાઝસે તા'બીર કિયા..... મૈંને કહા ભાઈ યે ખાના હૈ ઉસકો તુમ ગૂ મૂત ક્યૂં કેહ રહે હો? કેહને લગે તવાઝોઅકી વજહસે કેહ રહે હૈં. અગર હમ અપને ખાનેકો બડી હૈસિયત દે દેં તો યે તકબ્બુર હો જાએગા. મૈંને કહા યે ખાના અલ્લાહ તઆલાકી નેઅમત હૈ..... ઉસકા રિઝક હૈ ઉસકો ઐસે ગંદે લફઝોંસે તા'બીર કરના કૈસે સહીહ હો સકતા હૈ? ઈસ તરહ અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને કિસીકો કોઈ ખૂબી અતા ફરમાઈ હૈ તો યે ઉસકી અતા હૈ. ઉસકી અતાઓંકા ઈન્સાન શુક્ર કરે ઉસકી નાકદરી ન કરે.

એક મિસાલ

હઝરત થાનવી (રહ.) ને એક મિસાલકે ઝરીએ સમઝાયા કે પેહલે ઝમાનેમેં ગુલામ હુવા કરતે થે ઔર અપને માલિકકે મમ્લૂક હોતે થે..... માલિક ઉનકો બાકાઈદા બાઝારમેં બેચ સકતા થા. આકા ઉનકી હર ચીઝકા માલિક હોતા થા..... માલિક જો ભી હુકમ દેગા..... ગુલામકો કરના હોગા..... અગર વો કહે કે મૈં સફરમેં જા રહા હૂં..... મેરી ગૈર મૌજૂદગીમેં તુમ હુકમરાની કરો. અબ વો હુકમરાની કર રહા હૈ..... ગવર્નર બના હુવા હૈ..... લેકિન હૈ ગુલામકા ગુલામ..... લિહાઝા ઉસ ગુલામકે દિમાગમેં યે બાત આ હી નહીં સકતી કે યે જો ઈકતિદાર (હુકમરાની) મેરે પાસ આયા હૈ..... યે મેરી કુવ્વતે બાઝૂ યા મેરી સલાહિયતકા નતીજા હૈ..... કુછ ભી નહીં. ઉસકો યે ખયાલ રેહતા હૈ કે જબ આકા આ જાએગા તો કેહ દેગા કે હટો..... અબ બૈતુલ ખલા (સંડાસ) સાફ કરો..... તબ વો સારા તખ્ત ઔર સારી હુકમરાની ધરીકી ધરી રેહ જાએગી..... માલૂમ હુવા કે વો ગુલામ બેશક હાકિમ બનકર હુકમ ચલા રહા હૈ લેકિન સાથ સાથ અપની હકીકતકા એહસાસ ભી કર રહા હૈ કે યે હુકમરાની મેરે માલિકકી અતા હૈ. હકીકતમેં તો મૈં ગુલામ હી હૂં.....

ખાનેકે વક્ત બાતેં કરના

ખાના ખાનેકે દૌરાન ઝરૂરતકી બાત કી જા સકતી હૈ ઔર હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) સે સાબિત ભી હૈ. હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે થે કે ઈસ બાતકા એહતિમામ કરના ચાહિયે કે ખાનેકે વક્ત જો બાતેં હોં વો હલ્કી ફુલ્કી હોં..... ઝિયાદા સોચ વ બીચાર ઔર ઝિયાદા મસ્રૂરિફ્યતકી બાતેં ખાનેકે વક્ત નહીં કરની ચાહિયેં..... ઈસ લિયે કે ખાનેકા ભી હક હૈ..... વો હક યે હૈ કે ખાનેકી તરફ મુતવજ્જેહ હોકર ખાઓ. લિહાઝા ઐસી બાતેં કરના જિસમેં ઈન્સાન મુન્હમિક હો જાએ ઔર ખાનેકી તરફ તવજ્જોહ ન રહે ઐસી બાતેં કરના દુરૂસ્ત નહીં..... ખૂશ તબઈ ઔર હંસી મઝાકકી હલ્કી ફુલ્કી બાતેં કર સકતે હૈં. લેકિન યે જો મશ્હૂર હૈ કે આદમી ખાનેકે વક્ત બિલકુલ ખામોશ રહે..... કોઈ બાત ન કરે..... યે દુરૂસ્ત નહીં.

આ'લા દરજેકી દઅવત

હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે દઅવતકી તીન કિસ્મેં હોતી હૈં. એક સબસે આલા..... દૂસરી દરમિયાની, તીસરે અદના. આજકલકે માહોલમેં સબસે આલા (ઊંચી) દઅવત યે હૈ કે જિસકી દઅવત કરની હો ઉસકો જાકર નકદ હદિયા પેશ કર દો, ઔર નકદ હદિયા પેશ કરનેકા નતીજા યે હોગા કે ઉસકો કોઈ તકલીફ તો ઉઠાની નહીં પડેગી ઔર ફિર નકદ હદિયામેં ઉસકો ઈખ્તિયાર હોતા હૈ કે ચાહે ઉસકો ખાને પર સર્ફ કરે યા કિસી ઔર ઝરૂરતમેં સર્ફ કરે..... ઉસસે ઉસ શખ્સકો ઝિયાદા રાહત ઔર ઝિયાદા ફાઈદા હોગા ઔર તકલીફ ઉસકો ઝર્રા બરાબર ભી નહીં હોગી, ઈસ લિયે યે દઅવત સબસે આ'લા (ઊંચી) હૈ. દૂસરે નંબરકી દઅત યે હૈ કે જિસ શખ્સકી દઅવત કરના ચાહતે હો..... ખાના પકાકર ઉસકે ઘર ભેજ દો. યે દૂસરે નંબર પર ઈસ લિયે હૈ કે ખાનેકા

કિસ્સા હુવા ઔર ઉસકો ખાનેકે અલાવા કોઈ ઔર ઈખ્તિયાર નહીં રહા..... અલબત્તા ઉસ ખાને પર ઉસકો કોઈ ઝેહમત ઔર તકલીફ નહીં ઉઠાની પડી. આપને ઘર બુલાનેકી ઝહમત ઉસકો નહીં દી બલ્કે ઘર પર હી ખાના પહોંચા દિયા. તીસરેં નંબરકી દઅવત યે હૈ કે ઉસકો અપને ઘર બુલાકર ખાના ખિલાઓ. આજકલકે શહેરી માહોલમેં જહાં ઝિંદગિયાં મસરૂફ હૈં..... ફાસલે ઝિયાદા હૈં..... ઉસમેં અંગર આપ કિસી શખ્સકો દઅવત દેં ઔર વો તીસ મીલકે ફાસલે પર રેહતા હૈ તો આપકી દઅવત કબૂલ કરનેકા મતલબ યે હૈ કે વો દો ઘંટે પેહલે ઘરસે નિકલે..... પચાસ રૂપિયે ખર્ચ કરે ઔર ફિર તુમહારે યહાં આકર ખાના ખાએ. તો યે આપને ઉસકો રાહત પહોંચાઈ યા તકલીફમેં ડાલ દિયા? અગર ઉસકે બજાએ ખાના પકાકર ઉસકે ઘર ભેજ દેતે યા ઉસકો નકદ રકમ દે દેતે..... ઉસમેં ઉસકે સાથ ઝિયાદા ખૈર ખ્વાહી હોતી.

દૂસરેકા દિલ ખૂશ કરના

ઉસકે બાદ હઝરત થાનવી (રહ.) ને યે વાકિઆ મેરે વાલિદ માજિદ હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) કો સુનાયા કે જિસ વક્ત મૈં યે અચકન (શેરવાની) પહેનકર ઈદગાહકી તરફ જા રહા થા તો કુછ ન પૂછો કે ઉસ વક્ત મેરા દિલ કિતના કટ રહા થા..... ઈસ લિયે કે સારી ઉમ્ર ઈસ કિસમકા શોખ લિબાસ કભી નહીં પહેના..... લેકિન દિલમેં ઉસ વક્ત યે નિય્યત થી કે જિસ અલ્લાહકી બંદીને મહેનતકે સાથ ઈસકો સિયા હૈ..... ઉસકા દિલ ખૂશ હો જાએ. તો ઉસકા દિલ ખૂશ કરનેકે લિયે અપને ઉપર યે મશક્કત બરદાશ્ત કર લી..... ઔર ઉસકે પહેનને પર તઅને ભી સહે..... ઈસ લિયે કે લોગોંને ઉસકે પહેનને પર તા'ને ભી દિયે કે કૈસા લિબાસ પહેનકર આ ગયે..... લેકિન ઘરવાલોંકા દિલ ખૂશ કરનેકે લિયે યે કામ કર લિયા.

બહરહાલ..... ઈન્સાન અચ્છેસે અચ્છા લિબાસ અપના દિલ

ખૂશ કરનેકે લિયે પહેને..... અપને ઘરવાલોંકા દિલ ખૂશ કરનેકે લિયે પહેને..ઔર કિસી હદિયા તોહફા દેનેવાલેકા દિલ ખૂશ કરનેકે લિયે પહેને તો ઉસમેં કોઈ મુઝાઈકા (હરજ) નહીં..... લેકિન અચ્છા લિબાસ ઈસ મકદસકે લિયે પહેનના કે લોગ મુઝે બડા સમઝેં..... મૈં ફેશનેબલ નઝર આઉં..... મૈં દુનિયાવાલોંકે સામને બડા બન જાઉં..... ઔર નુમાઈશ ઔર દિખાવેકે લિયે પહેને તો યે અઝાબકી ચીઝ હૈ ઔર હરામ હૈ ઉસસે બચના ચાહિયે.

હઝરત થાનવી (રહ.) કા એક વાકિઆ

એક બડા અજીબો ગરીબ વાકિઆ યાદ આ ગયા..... યે વાકિઆ મૈંને અપને વાલિદ માજિદ (રહ.) સે સુના હૈ..... બડા સબક આમોઝ વાકિઆ હૈ..... વો યે કે હઝરત મૌલાના અશરફ અલી થાનવી સાહબ (રહ.) કી દો બીવિયાં થીં..... એક બડી ઔર એક છોટી..... દોનોંકો હઝરતે વાલાસે બહોત તઅલ્લુક થા. લેકિન બડી પીરાની સાહિબા પુરાને વક્તોંકી થીં..... ઔર હઝરતે વાલાકો ઝિયાંદાસે ઝિયાદા આરામ પહોંચાનેકી ફિક્રમેં રેહતી થીં..... ઈદ આનેવાલી થી..... હઝરત પીરાની સાહિબાકે દિલમેં ખયાલ આયા કે હઝરતે વાલાકે લિયે કિસી ઉમદા ઔર અચ્છે કપડેકા અચકન (શેરવાની) બનાયા જાએ. ઉસ ઝમાનેમેં એક કપડા ચલા કરતા થા. જિસકા નામ થા "આંખકા નશા" યે બડા શોખ કિસમકા કપડા હોતા થા. અબ હઝરતે વાલાસે પૂછે બગૈર કપડા ખરીદકર ઉસકા અચકન સીના શુરૂ કર દિયા..... ઔર હઝરતે વાલાકો ઈસ ખયાલસે નહીં બતાયા કે કે અચકન સિલનેકે બાદ જબ અચાનક મૈં ઉનકો પેશ કરૂંગી તો અચાનક મિલનેસે ખૂશી ઝિયાદા હોગી..... ઔર સારા રમઝાન ઉસકે સીનેમેં મશ્ગૂલ રહીં..... ઈસ લિયે કે ઉસ ઝમાનેમેં મશીનકા રિવાજ તો થા નહીં..... હાથસે સિલાઈ હોતી થી..... ચુનાંચે જબ વો સિલકર તૈયાર હો ગયા તો ઈદકી રાતકો વો અચકન હઝરતે વાલાકી ખિદમતમેં પેશ કરકે

કહા કે મૈંને આપકે લિયે યેં અચકન તૈયાર કિયા હૈ..... મેરા દિલ ચાહ રહા હૈ કે આપ ઈસકો પહેનકર ઈદગાહ જાએં..... ઔર ઈદકી નમાઝ પઢ્હેં..... અબ કહાં હઝરતે વાલાકા મિઝાજ ઔર કહાં વો શોખ અચકન..... વો તો હઝરતે વાલાકે મિઝાજકે બિલકુલ ખિલાફ થા. લેકિન હઝરત ફરમાતે હૈં કે અગર મૈં પ્હેનનેસે ઈન્કાર કરૂં તો ઉનકા દિલ ટૂટ જાએગા. ઈસ લિયે કે ઉનહોંને તો પૂરા રમઝાન ઉસકે સીનેમેં મહેનત કી ઔર મુહબ્બતસે મહેનત કી ઈસ લિયે આપને ઉનકા દિલ રખનેકે લિયે ફરમાયા તુમને તો યે માશા અલ્લાહ બડા અચ્છા અચકન બનાયા હૈ..... ઔર ફિર આપને વો અચકન પહેના ઔર ઈદગાહમેં પહોંચે ઔર નમાઝ પઢ્હાઈ. જબ નમાઝસે ફારિગ હુએ તો એક આદમી આપકે પાસ આયા..... ઔર કહા કે હઝરત આપને યે જો અચકન પહેના હૈ યે આપકો ઝેબ નહીં દેતા..... ઈસ લિયે કે યે બહોત શોખ કિસમકા અચકન હૈ..... હઝરતને જવાબમેં ફરમાયા કે હાં ભાઈ તુમ બાત તો ઠીક કેહ રહે હો..... ઔર યે કેહકર ફિર આપને વો અચકન ઉતારા..... ઔર ઉસી શખ્સકો દે દિયા કે યે તુમહેં હદિયા હૈ..... ઈસકો તુમ પહેન લો.

એક ઈબરત આમોઝ વાકિઆ

હઝરત થાનવી (રહ.) ને અપને મવાઈઝમેં એક કિસ્સા લિખ્ખા હૈ કે એક સાહબ બડે દૌલતમંદ થે..... એક મરતબા વો અપની બીવીકે સાથ ખાના ખા રહે થે..... ખાના ભી અચ્છા બના હુવા થા. ઈસ લિયે બહોત શોક વ ઝોકસે ખાના ખાનેકે લિયે બૈઠે..... ઈતનેમેં એક સાઈલ દરવાઝે પર આ ગયા..... અબ ખાનેકે દૌરાન સાઈલકા આના ઉનકો નાપસંદ હુવા..... ચુનાંચે ઉનહોંને ઉસ સાઈલકો ડાંટ ડપટકર ઝલીલ કરકે બાહિર નિકાલ દિયા..... અલ્લાહ તઆલા મહેફૂઝ રખ્ખે..... બાઝ મરતબા ઈન્સાનકા એક અમલ અલ્લાહકે ગઝબકો દઅવત દેતા હૈ..... ચુનાંચે કુછ મુદતકે બાદ મિયાં બીવીમેં અન-બન (તકરાર) શુરૂ

હો ગઈ..... લડાઈ ઝગડે રેહને લગે..... યહાં તકકે તલાકકી નોબત આ ગઈ..... ઔર ઉસને તલાક દે દી. બીવીને અપને મયકેમેં આકર ઈદ્દત ગુઝારી..... ઔર ઈદ્દતકે બાદ કિસી દૂસરે શખ્સસે ઉસકા નિકાહ હો ગયા..... વો ભી એક દૌલતમંદ આદમી થા..... ફિર એક દિન વો અપને ઉસ દૂસરે શૌહરકે સાથ બૈઠકર ખાના ખા રહી થી કે ઈતનેમેં દરવાઝે પર એક સાઈલ આ ગયા, ચુનાંચે બીવીને અપને શૌહરસે કહા કે મેરે સાથ એક વાકિઆ પેશ આ ચુકા હૈ મુઝે ઈસ બાતકા ખતરા હૈ કે કહીં અલ્લાહકા ગઝબ નાઝિલ ન હો જાએ ઈસ લિયે મૈં પેહલે ઈસ સાઈલકો કુછ દે દૂં. શૌહરને કહા કે દે આઓ. જબ વો દેને ગઈ તો ઉસને દેખા કે વો સાઈલ જો દરવાઝે પર ખડા થા, વો ઉસકા પેહલા શૌહર થા. ચુનાંચે વો હૈરાન રેહ ગઈ..... ઔર વાપસ આકર અપને શૌહરકો બતાયા કે આજ મૈંને અજીબ મંઝર દેખા કે યે સાઈલ વો મેરા પેહલા શૌહર હૈ..... જો બહોત દૌલતમંદ થા. મૈં એક દિન ઉસકે સાથ ઈસ તરહ બૈઠી ખાના ખા રહી થી કે ઈતનેમેં દરવાઝે પર એક સાઈલ આ ગયા..... ઔર ઉસને ઉસકો ઝિડકકર ભગા દિયા થા. જિસકે નતીજેમેં અબ ઉસકા યે હાલ હો ગયા..... ઉસ શૌહરને કહા કે મૈં તુમહેં ઈસસે ઝિયાદા અજીબ બાત બતાઉં કે વો સાઈલ જો તુમહારે શૌહરકે પાસ આયા થા. વો દર હકીકત મૈં હી થા..... અલ્લાહ તઆલાને ઉસકી દૌલત ઈસ દૂસરે શૌહરકો અતા ફરમા દી ઔર ઈસકા ફક્ર ઉસકો દે દિયા..... અલ્લાહ તઆલા બુરે વક્તસે મહેફૂઝ રખ્ખે આમીન. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ઈસ બાતસે પનાહ માંગી હૈ. ફરમાયા :

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઊઝુબિક મિનલ્ હૂરિ બઅ્દલ્ કૂર

બહરહાલ..... કિસી ભી સાઈલકો ડાંટને ડપટનેસે જહાં તક હો સકે પરહેઝ કરો..... અલબત્તા બા'ઝ મરતબા ઐસા મૌકા આ જાતા હૈ કે ડાંટનેકી ઝરૂરત પેશ આ જાતી હૈ. તો ફુકહાને ઉસકી ઈજાઝત દી હૈ. લેકિન જહાં તક હો સકે ઈસ બાતકી કોશિશ કરો કે ડાંટનેકી ઝરૂરત પેશ ન આએ, બલ્કે કુછ દેકર રૂખ્સત કર દો.

ઈસ હદીસકા દૂસરા મફહૂમ યે હૈ કે અપને ખાનેકી મિકદારકો ઐસી પત્થરકી લકીર મત બનાઓ કે જિતના ખાનેકા મામૂલ હૈ. રોઝાના ઉતના હી ખાના ઝરૂરી હૈ..... બલ્કે અગર કભી કિસી વક્ત કુછ કમીકા મૌકા આ જાએ તો ઉસકી ભી ગુંજાઈશ રખ્ખો..... ઈસ લિયે આપને ફરમાયા કે એક આદમીકા ખાના દો કે લિયે..... ઔર દો કા ખાના ચારકે લિયે..... ઔર ચાર કા ખાના આઠકે લિયે કાફી હો જાતા હૈ..... અલ્લાહ તઆલા અપની રહમતસે ઈસકી હકીકત સમઝનેકી તૌફીક અતા ફરમાએ. આમીન.

બુઝુર્ગોંકી તવાઝોઅ

જિન બુઝુર્ગોંકી બાતેં સુનકર ઔર પળ્હકર હમ લોગ દીન સીખતે હૈં..... ઉનકે હાલાત પળ્હનેસે માલૂમ હોગા કે વો લોગ અપને આપકો ઈતના બેહકીકત સમઝતે હૈં જિસકી હદ વ હિસાબ નહીં..... ચુનાંચે હકીમુલ ઉમ્મત હઝરત મૌલાના અશરફ અલી થાનવી (રહ.) કા યે ઈરશાદ મૈંને અપને બેશુમાર બુઝુર્ગોંસે સુના..... વો ફરમાતે થે કે :

મેરી હાલત યે હૈ કે મૈં હર મુસલમાનકો અપને આપસે ફીલ હાલ..... ઔર હર કાફિરકો એહતિમાલન અપને આપસે અફઝલ સમઝતા હૂં "ઔર કાફિરકો ઈસ વજહસે કે હો સકતા હૈ કે અલ્લાહ તઆલા ઉસકો કભી ઈમાનકી તૌફીક દે દે..... ઔર વો મુઝસે આગે બળ્હ જાએ".....

એક મરતબા હઝરત થાનવી (રહ.) કે ખલીફએ ખાસ હઝરત મૌલાના ખૈર મુહમ્મદ સાહબ (રહ.) ને હઝરત મુફતી મુહમ્મદ હસન સાહબ (રહ.) સે કહા કે હઝરત થાનવી સાહબ (રહ.) કી મજલિસમેં બૈઠતા હૂં તો મુઝે ઐસા લગતા હૈ કે જિતને લોગ મજલિસમેં બૈઠે હૈં..... સબ મુઝસે અફઝલ હૈં..... ઔર મૈં હી સબસે ઝિયાદા નિકમ્મા ઔર નાકારા હૂં..... હઝરત મુફતી મુહમ્મદ હસન સાહબ (રહ.) ને સુનકર ફરમાયા કે મેરી ભી યેહી હાલત હોતી હૈ..... ફિર દોનોંને મશ્વરા કિયા કે હમ

હઝરત થાનવી (રહ.) કે સામને અપની યે હાલત સુનાતે હૈં..... માલૂમ નહીં કે યે હાલત અચ્છી હૈ..... યા બુરી હૈ. ચુનાંચે યે દોનોં હઝરાત હઝરત થાનવી (રહ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ..... ઔર અપની હાલત બયાન કી કે હઝરત આપકી મજલિસમેં હમ દોનોંકી યે હાલત હોતી હૈ. હઝરત થાનવી (રહ.) ને જવાબમેં ફરમાયા કે કુછ ફિક્રકી બાત નહીં. ઈસ લિયે કે તુમ દોનોં અપની યે હાલત બયાન કર રહે હો. હાલાંકે મૈં તુમસે સચ કેહતા હૂં કે જબ મૈં ભી મજલિસમેં બૈઠતા હૂં તો મેરી ભી યેહી હાલત હોતી હૈ..... કે ઈસ મજલિસમેં સબસે ઝિયાદા નિકમ્મા ઔર નાકારા મૈં હી હૂં. યે સબ મુઝસે અફઝલ હૈં.

યે હૈ તવાઝોઅકી હકીકત..... અરે જબ તવાઝોઅકી યે હકીકત ગાલિબ હોતી હૈ તો ફિર ઈન્સાન તો ઈન્સાન..... આદમી અપને આપકો જાનવરોંસે ભી કમતર સમઝને લગતા હૈ.

હઝરત થાનવી (રહ.) કા એલાન

ચુનાંચે હઝરત થાનવી (રહ.) કે મામૂલાતમેં યે બાત લિખ્ખી હૈ કે આપને યે આમ એલાન કર રખ્ખા થા કે કોઈ શખ્સ મેરે પીછે ન ચલે..... મેરે સાથ ન ચલે..... જબ મૈં અકેલા કહીં જા રહા હૂં તો મુઝે અકેલા જાને દિયા કરો..... હઝરત ફરમાતે કે યે મુકતદાકી શાન બનાના કે જબ આદમી ચલે તો દો આદમી ઉસકે દાંઈ તરફ ઔર દો આદમી ઉસકે બાંઈ તરફ ચલેં..... મૈં ઈસકો બિલકુલ પસંદ નહીં કરતા..... જિસ તરહ એક આમ ઈન્સાન ચલતા હૈ..... ઉસી તરહ ચલના ચાહિયે..... એક મરતબા આપને યે એલાન ફરમાયા કે અગર મૈં અપને હાથમેં કોઈ સામાન ઉઠાકર જા રહા હૂં તો કોઈ શખ્સ આકર મેરે હાથસે સામાન ન લે. મુઝે ઈસી તરહ જાને દે..... તાકે આદમીકી અપની કોઈ ઈમ્તિયાઝી શાન ન હો..... ઔર જિસ તરહ એક આમ આદમી રેહતા હૈ..... ઈસ તરીકેસે રહે.

હઝરત થાનવી ઔર તા'બીરે ખ્વાબ

હઝરત થાનવી (રહ.) સે બહોતસે લોગ ખ્વાબકી તા'બીર પૂછતે કે મૈંને યે ખ્વાબ દેખા. મૈંને યે ખ્વાબ દેખા..... હઝરત થાનવી (રહ.) આમ તૌર પર જવાબમેં યે શઅર પળ્હતે કે,

ન શબમ ન શબ પરિસ્તમ કે હદીસે ખ્વાબ ગોયમ
મન ગુલામ આફતાબમ હમા ઝ આફતાબ ગોયમ

યાની ન તો મૈં રાત હૂં ઔર ન રાતકો પૂજનેવાલા હૂં કે ખ્વાબકી બાતેં કરૂં..... અલ્લાહ તઆલાને તો મુઝે આફતાબસે નિસ્બત અતા ફરમાઈ હૈ. યાની આફતાબે રિસાલત (સ.અ.વ.) સે..... ઈસ લિયે મૈં તો ઉસીકી બાત કેહતા હૂં..... બહરહાલ ખ્વાબ કિતને હી અચ્છે આ જાએં..... ઉસ પર અલ્લાહ તઆલાકા શુક્ર અદા કરો..... વો મુબશ્શરાત (બશારતેં) હૈં..... હો સકતા હૈ કે અલ્લાહ તઆલા કિસી વક્ત ઉસકી બરકત અતા ફરમા દે,..... લેકિન સિર્ફ ખ્વાબકી વજહસે બુઝુર્ગી ઔર ફઝીલતકા ફૈસલા નહીં કરના ચાહિયે.

હાસિલે તસવ્વુફ "દો બાતેં"

ઔર ઐસે મૌકા પર હમારે હઝરતે વાલા, હઝરત થાનવી (રહ.) કા એક મલ્ફૂઝ સુનાયા કરતે થે. હકીકતમેં યે મલ્ફૂઝ યાદ રખને..... બલ્કે દિલ પર નક્શ કરનેકે કાબિલ હૈ..... હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે.

"વો ઝરાસી બાત જો હાસિલ હૈ તો તસવ્વુફકા..... યે હૈ કે જિસ વક્ત કિસી તાઅતકી અદાયગીમેં સુસ્તી હો..... તો ઉસ સુસ્તીકા મુકાબલા કરકે ઉસ તાઅતકો કરે..... ઔર જિસ વક્ત કિસી ગુનાહકા દાઈયા (તકાઝા) પૈદા હો..... તો ઉસ દાઈયે (તકાઝે) કા મુકાબલા કરકે ઉસ ગુનાહસે બચે..... જબ યે બાત હાસિલ હો જાએ તો ફિર કિસી ઔર ચીઝકી ઝરૂરત નહીં. ઉસીસે

અલ્લાહસે તઅલ્લુક પૈદા હોતા હૈ. ઉસીસે મઝબૂત હોતા હૈ..... ઔર ઉસીસે તરક્કી કરતા હૈ".

બહરહાલ..... સુસ્તી દૂર કરનેકા સિર્ફ એક હી રાસ્તા હૈ..... યાની ઉસ સુસ્તીકા હિંમતસે મુકાબલા કરના..... લોગ યે સમઝતે હૈં કે શેખ કોઈ નુસ્ખા ઘોલકર પિલા દેગા તો સારી સુસ્તી દૂર હો જાએગી..... ઔર સબ કામ ઠીક હોતે ચલે જાએંગે..... યાદ રખ્ખો કે સુસ્તીકા મુકાબલા હિંમતસે હી હોગા..... ઉસકા ઔર કોઈ ઈલાજ નહીં.

વો લમ્હાતે ઝિંદગી કિસ કામકે?

તીસરે યે કે હઝરત થાનવી (રહ.) કી એક બાત ઔર યાદ આ ગઈ..... યે બાત ભી મૈંને હઝરતે વાલા હીસે સુની! ફરમાયા કે જબ હઝરતે વાલા મર્ઝુલ વફાતમેં બીમાર ઔર સાહિબે ફિરાશ (બિસ્તર પર) થે. ઔર ડાક્ટરોંને આપકો મુલાકાત ઔર બાતચીતસે મના કર રખ્ખા થા. એક દિન બિસ્તર પર આંખેં બંદ કિયે લેટે થે. લેટે લેટે અચાનક આંખ ખોલી. ઔર ફરમાયા કે મૌલવી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ કહાં હૈં. ઉનકો બુલાઓ..... "મૌલવી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ" સે મુરાદ મેરે વાલિદ માજિદ હૈં..... હઝરતે વાલાને મેરે વાલિદ સાહબકો "અહકામુલ કુરઆન" અરબી ઝબાનમેં લિખને પર લગા રખ્ખા થા..... ચુનાંચે જબ વાલિદ સાહબ તશરીફ લાએ તો ઉનસે ફરમાયા કે આપ અહકામુલ કુરઆન લિખ રહે હૈં. મુઝે અભી ખયાલ આયા કે કુરઆને કરીમકી ફલાં આયતસે ફલાં મસ્અલા નિકલતા હૈ..... યે મસ્અલા મૈંને ઈસસે પેહલે કહીં નહીં દેખા. જબ આપ ઈસ આયત પર પહોંચેં તો ઈસ મસ્અલાકો ભી લિખ લીજિયેગા..... યે કેહકર ફિર આંખેં બંદ કરકે લેટ ગયે. અબ દેખિયે કે મર્ઝુલ વફાતમેં લેટે હૈં. મગર દિલો દિમાગમેં કુરઆને કરીમકી આયાત ઔર ઉનકી તફસીર ઘૂમ રહી હૈ. થોડી દેરકે બાદ ફિર આંખ ખોલી..... ઔર ફરમાયા કે ફલાં સાહબકો બુલાઓ..... જબ વો સાહબ આ ગયે તો ઉનસે મુતઅલ્લિક કુછ

કામ બતા દિયા. જબ બારબાર આપને ઐસા કિયા તો મૌલાના શબ્બીર અલી સાહબ..... જો હઝરતકી ખાનકાહકે નાઝિમ થે..... ઔર હઝરતે વાલાસે બે તકલ્લુફ ભી થે. ફરમાયા કે હઝરત! ડાક્ટરોં ઔર હકીમોંને તો બાતચીતસે મના કર રખ્ખા હૈ. મગર આપ બારબાર લોગોંકો બુલાકર ઉનસે બાત કરતે હૈં..... ખુદાકે લિયે આપ હમારી જાન પર તો રહમ કરેં. ઉનકે જવાબમેં હઝરતે વાલાને ફરમાયા કે.

"બાત તો તુમ ઠીક કેહતે હો..... લેકિન મૈં યે સોચતા હૂં કે વો લમ્હાતે ઝિંદગી કિસ કામકે જો કિસીકી ખિદમતમેં સર્ફ ન હોં. અગર કિસી ખિદમતકે અંદર યે ઉમ્ર ગુઝર જાએ તો અલ્લાહ તઆલાકી નેઅમત હૈ."

વો બાત તુમહારી હો ગઈ, વક્ત પર યાદ આ જાએગી

હઝરતે વાલા ફરમાયા કરતે થે કે મજલિસમેં જો બાતેં હોતી હૈં..... બાઝ લોગ યે ચાહતે હૈં કે ઉન બાતોંકો યાદ કર લેં. મગર યે બાતેં યાદ નહીં હોતીં. ઉસ પર અપના વાકિઆ સુનાયા કે મૈં ભી હઝરત થાનવી (રહ.) કી મજલિસમેં જબ હાઝિર હોતા તો દિલ યે ચાહતા કે હઝરતે વાલાકી બાતેં લિખ લિયા કરૂં..... બાઝ લોગ લિખ લિયા કરતે થે. મુઝસે તેઝ લિખ્ખા નહીં જાતા થા ઈસ લિયે મૈં લિખનેસે રેહ જાતા થા..... મૈંને એક દિન હઝરત થાનવી (રહ.) સે અર્ઝ કિયા કે હઝરત! મેરા દિલ ચાહતા હૈ કે મલ્ફૂઝાત લિખ લિયા કરૂં. મગર લિખ્ખા જાતા નહીં..... ઔર યાદ રેહતે નહીં હૈં. ભૂલ જાતા હૂં. હઝરત થાનવી (રહ.) ને જવાબમેં ફરમાયા કે લિખનેકી ક્યા ઝરૂરત હૈ..... ખૂદ સાહિબે મલ્ફૂઝ ક્યૂં નહીં બન જાતે? હઝરતે વાલા ફરમાતે હૈં કે મૈં તો થર્રા ગયા કે મૈં કહાં સાહિબે મલ્ફૂઝ બન સકતા હૂં. ફિર હઝરત થાનવી (રહ.) ને ફરમાયા કે બાત દર અસલ યે હૈ કે જો બાત હક હો..... ઔર ફહમે સલીમ (સહીહ સમઝ) પર મબ્ની હો. સહીહ ફિક્ર પર મબ્ની હો. જબ

ઐસી બાત તુમહારે કાનમેં પડ ગઈ..... ઔર તુમહારે દિલને ઉસે કબૂલ કર લિયા..... વો બાત તુમહારી હો ગઈ..... અબ ચાહે વો બાત બિઐનિહી (હૂબહૂ) ઉનહીં લફઝોંમેં યાદ રહે યા ન રહે..... જબ વક્ત આએગા..... ઈન્શા અલ્લાહ ઉસ વક્ત યાદ આ જાએગી..... ઔર ઉસ પર અમલકી તૌફીક હો જાએગી.

બુઝુર્ગોંકી ખિદમતમેં જાને ઔર ઉનકી બાતેં સુનનેકા યેહી ફાઈદા હોતા હૈ કે વો કાનમેં બાતેં ડાલતે રેહતે હૈં. યહાં તકકે વો બાતેં ઈન્સાનકી તબીઅતમેં દાખિલ હો જાતી હૈં..... ઔર ફિર વક્ત પર યાદ આ જાતી હૈં.....

રાસ્તેમેં ચલતે વક્ત નિગાહ નીચી રખ્ખો

હઝરતે વાલા ફરમાતે હૈં કે જબ અલ્લાહ તઆલાને શયતાનકો જન્નતસે નિકાલા તો જાતે જાતે વો દુઆ માંગ ગયા કે યા અલ્લાહ..... મુઝે કિયામત તકકી મોહલત દે દીજિયે..... ઔર અલ્લાહ તઆલાને ઉસકો મોહલત દે દી. અબ ઉસને અકડફૂ દિખાઈ..... ચુનાંચે ઉસ વક્ત ઉસને કહા કે.

લઆ તિયન્નહુમ્ મિમ્ બૈનિ ઐદીહિમ્ વ મિન્ ખલ્ફિહિમ્ વ અન્ ઐમાનિહિમ્ વ અન્ શમાઈલિહિમ. (સૂરએ અઅરાફ ૧૭)

યાની મૈં ઉન બંદોંકે પાસ ઉનકે દાઈ તરફસે..... બાઈ તરફસે..... આગેસે ઔર પીછેસે જાઉંગા..... ઔર ચારોં તરફસે ઉન પર હમ્લે કરૂંગા..... હઝરતે વાલા ફરમાતે હૈં કે શયતાનને ચાર સિમ્તેં (ચાર દિશા) તો બયાન કર દીં..... તો માલૂમ હુવા કે શયતાન ઉનહીં ચાર સિમ્તોંસે હમ્લા આવર હોતા હૈ. કભી આગેસે હોગા..... કભી પીછેસે હોગા..... કભી દાએંસે હોગા..... કભી બાએંસે હોગા..... લેકિન દો સિમ્તેં વો છોડ ગયા..... ઉનકો નહીં બયાન કિયા. એક ઉપરકી સિમ્ત..... ઔર એક નીચેકી સિમ્ત. ઈસ લિયે ઉપરકી સિમ્ત ભી મહેફૂઝ..... ઔર નીચેકી

સિમ્ત ભી મહેફૂઝ હૈ..... અબ અગર નિગાહ ઉપર કરકે ચલોગે તો ઠોકર ખાકર ગિર જાઓગે..... ઈસ લિયે અબ એક હી રાસ્તા રેહ ગયા કે નીચેકી તરફ નિગાહ કરકે ચલોગે તો ઈન્શા અલ્લાહ શયતાનકે ચાર તરફી હમ્લેસે મહેફૂઝ રહોગે..... ઈસ લિયે બિલા વજહ દાએં બાએં ન દેખો..... બસ અલ્લાહ અલ્લાહ કરતે હુએ નીચે દેખતે હુએ ચલો. ફિર દેખોગે કે અલ્લાહ તઆલા કિસ તરહ તુમહારી હિફાઝત કરતે હૈં..... અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં કે :

કુલ્ લિલ્ મુઅ્મિનીન યગુઝ્ઝૂ મિન્ અબ્સારિહિમ્ વ યહ્ફઝૂ ફુરૂજહુમ. (સૂ. નૂર ૩૦)

યાની મોમિનીનસે કેહ દો કે અપની નિગાહોંકો નીચી કર લેં..... તો ખૂદ કુરઆને કરીમમેં અલ્લાહ તઆલાને નિગાહ નીચી કરનેકા હુકમ ફરમા દિયા..... ઔર ફિર આગે ઉસકા નતીજા બયાન ફરમા દિયા કે ઉસકી વજહસે શરમગાહોંકી હિફાઝત હો જાએગી..... ઔર પાકદામની હાસિલ હો જાએગી. (ઈસ્લાહી ખુત્બાત જિ. ૫)

શયતાન બડા આરિફ થા

હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે થે કે "ઈબ્લીસ" અલ્લાહ તઆલાકી બહોત મઅરિફત રખતા થા..... બહોત બડા આરિફ (ખુદા શનાસ) થા..... ક્યૂંકે એક તરફ તો ઉસે ધુત્કારા જા રહા હૈ..... રાન્દએ દરગાહ કિયા જા રહા હૈ..... જન્નતસે નિકાલા જા રહા હૈ..... અલ્લાહ તઆલાકા ઉસ પર ગઝબ નાઝિલ હો રહા હૈ, લેકિન ઐન ગઝબકી હાલતમેં ભી અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ માંગ લી ઔર મોહલત માંગ લી..... ઈસ લિયે કે વો જાનતા થા કે અલ્લાહ તઆલા ગઝબસે મગ્લૂબ નહીં હોતે ઔર ગઝબકી હાલતમેં ભી અગર ઉનસે કોઈ ચીઝ માંગી જાએ તો વો દે દેતે હૈં, ચુનાંચે ઉસને મોહલત માંગ લી.

નોકરકો ખાના કૈસા દિયા જાએ

હઝરત મૌલાના અશરફ અલી થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે આપને એક નોકર રખ્ખા ઔર ઉસસે યે તય કિયા કે તુમહેં મહીનેકા ઈતના પગાર દિયા જાએગા. ઔર રોઝાના દો વક્તકા ખાના દિયા જાએગા. લેકિન જબ ખાનેકા વક્ત આયા તો ખૂદ તો ખૂબ પુલાવ ઝરદે ઉડાએ..... ઊંચે દરજેકા ખાના ખાયા, ઔર બચા કુચા ખાના જિસકો એક મઅકૂલ (સમઝદાર) ઔર શરીફ આદમી પસંદ ન કરે વો નોકરકે હવાલે કર દિયા. તો યે ભી "તત્ફીફ" હૈ. ઈસ લિયે કે જબ તુમને ઉસકે સાથ દો વક્તકા ખાના તય કર લિયા તો ઉસકા મતલબ યે હૈ કે તુમ ઉસકો ઈતની મિકદારમેં ઐસા ખાના દોગે જો એક મઅકૂલ (સમઝદાર) આદમી પેટ ભરકર ખા સકે, લિહાઝા અબ ઉસકો બચા કુચા ખાના દેના ઉસકી હક તલ્ફી ઔર ઉસકે સાથ નાઈન્સાફી હૈ.

હઝરત થાનવી (રહ.) કી બાતકી તાકત

હઝરત મૌલાના અશરફ અલી સાહબ (રહ.) કો અલ્લાહ તઆલાને કુવ્વતે કલામમેં (બાતચીતમેં) ઐસા કમાલ અતા ફરમાયા થા કે અગર કોઈ શખ્સ કિસી ભી મસ્અલા પર બહસ વ મુબાહિસાકે લિયે આ જાતા તો આપ ચંદ મિનિટમેં ઉસકો લા જવાબ (ચુપ) કર દેતે, બલ્કે હમારે હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ને વાકિઆ સુનાયા કે એક મરતબા આપ બીમાર થે ઔર બિસ્તર પર લેટે હુએ થે ઉસ વક્ત આપને ઈરશાદ ફરમાયા કે "અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ" અલ્લાહ તઆલાકી રહમતકે ભરોસે પર યે બાત કેહ રહા હૂં કે અગર સારી દુનિયાકે અકલમંદ લોગ જમા હોકર આ જાએં ઔર ઈસ્લામકે કિસી ભી મામૂલીસે મસ્અલે પર કોઈ એ'તિરાઝ કરેં તો ઈન્શા અલ્લાહ યે નાકારા દો મિનિટમેં ઉનકો લાજવાબ કર સકતા હૈ. ફિર ફરમાયા કે "મૈં તો એક અદના તાલિબે ઈલ્મ હૂં..... ઉલમાકી તો બડી શાન હૈ"

ચુનાંચે વાકિઆ યે થા કે હઝરત થાનવી (રહ.) કે પાસ કોઈ આદમી કિસી મસ્અલા પર બાત ચીત કરતા તો ચંદ મિનિટસે ઝિયાદા નહીં ચલ સકતા થા.

મુનાઝરાસે ઉમૂમન ફાઈદા નહીં હોતા

ખૂદ હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે જબ મૈં દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદસે દર્સે નિઝામી કરકે ફારિગ હુવા તો ઉસ વક્ત મુઝે બાતિલ ફિરકોંસે મુનાઝરા (બહસ મુબાહિસા) કરનેકા બહોત શૌક થા. ચુનાંચે કભી શીઓંસે મુનાઝરા હો રહા હૈ, કભી ગૈર મુકલ્લિદીનસે, તો કભી બરેલિયોંસે..... કભી હિન્દુઓંસે ઔર કભી શીખોંસે મુનાઝરા હો રહા હૈ. ચૂંકે નયા નયા ફારિગ હુવા થા..... ઈસ લિયે શૌક ઔર જોશમેં યે મુનાઝરે કરતા રહા, લેકિન બાદમેં મૈંને મુનાઝરેસે તૌબા કર લી. ઈસ લિયે કે તજુર્બા યે હુવા ઉસસે ફાઈદા નહીં હોતા બલ્કે અપની બાતિની કૈફિયાત પર ઉસકા અસર પડતા હૈ..... ઈસ લિયે મૈંને ઉસકો છોડ દિયા.

યે તો દુશ્મની હૈ

હઝરત થાનવી (રહ.) કા એક વઅઝ હૈ..... જો આપને રંગૂન (બરમા) કી સૂરતી મસ્જિદમેં કિયા થા..... ઉસ વઅઝમેં યે લિખ્ખા હૈ કે જબ હઝરત થાનવી (રહ.) વઅઝસે ફારિગ હુએ તો મુસાફહા કરનેકે લિયે મજમાકા ઈતના ઝોર પડા કે હઝરતે વાલા ગિરતે ગિરતે બચે..... યે હકીકી મુહબ્બત નહીં હૈ..... યે મહઝ મુહબ્બતકી સૂરત હૈ..... ઈસ લિયે કે મુહબ્બતકો ભી અકલ ચાહિયે કે જિસસે મુહબ્બત કી જા રહી હૈ ઉસકે સાથ હમદર્દીકા મઆમલા કિયા જાએ ઔર ઉસકો દુઃખ ઔર તકલીફસે બચાયા જાએ. યે હકીકી મુહબ્બત હૈ.

અલ્લાહ તઆલાકી મગફિરતકા અજીબ વાકિઆ

હઝરત થાનવી (રહ.) ને એક મશહૂર વાકિઆ પેશ કિયા કે એક શખ્સને નિન્નાનવે (૯૯) આદમિયોંકો કતલ કર દિયા થા..... ઉસકે બાદ ઉસકો તૌબાકી ફિક્ર લાહિક હુઈ..... અબ સોચા કે મૈં ક્યા કરૂં..... ચુનાંચે વો ઈસાઈ રાહિબકે પાસ ગયા..... ઔર ઉસકો જાકર બતાયા કે મૈંને ઈસ તરહ નિન્નાનવે આદમિયોંકો કતલ કર દિયા હૈ. તો ક્યા મેરે લિયે તૌબાકા ઔર નજાતકા કોઈ રાસ્તા હૈ? ઉસ રાહિબને જવાબ દિયા કે તૂ તબાહ હો ગયા. ઔર અબ તેરી તબાહી ઔર હલાકતમેં કોઈ શક નહીં..... તેરે લિયે નજાતકા ઔર તૌબાકા કોઈ રાસ્તા નહીં હૈ. યે જવાબ સુનકર વો શખ્સ માયૂસ (નાઉમ્મીદ) હો ગયા.... ઉસને સોચા કે નિન્નાનવે કત્તલ કર દિયે હૈં એક ઔર સહી. ચુનાંચે ઉસ રાહિબકો ભી કતલ કર દિયા. ઔર સો (૧૦૦) કા અદદ પૂરા કર દિયા. લેકિન દિલમેં ચૂંકે તૌબાકી ફિક્ર લગી હુઈ થી. ઈસ લિયે દો બારહ કિસી અલ્લાહવાલેકી તલાશમેં નિકલ ગયા. તલાશ કરતે કરતે એક અલ્લાહવાલા ઉસકો મિલ ગયા. ઔર ઉસને જાકર અપના સારા કિસ્સા બતાયા, ઉસને કહા કે ઉસમેં માયૂસ હોનેકી ઝરૂરત નહીં..... અબ તુમ પેહલે તૌબા કરો. ઔર ફિર ઈસ બસ્તીકો છોડકર ફલાં બસ્તીમેં ચલે જાઓ..... ઔર વો નેક લોગોંકી બસ્તી હૈ. ઉનકી સોહબત ઈખ્તિયાર કરો. ચૂંકે વો તૌબા કરનેમેં મુખ્લિસ થા. ઈસ લિયે વો ઉસ બસ્તીકી તરફ ચલ પડા. અભી રાસ્તે હીમેં થા કે ઉસકી મૌતકા વક્ત આ ગયા. રિવાયાતમેં આતા હૈ કે જબ વો મરને લગા તો મરતે મરતે ભી અપને આપકો સીનેકે બલ ઘસીટકર ઉસ બસ્તીકે કરીબ કરને લગા જિસ બસ્તીકી તરફ વો જા રહા થા, તાકે મૈં ઉસ બસ્તીસે ઝિયાદાસે ઝિયાદા કરીબ હો જાઉં. આખિરકાર જાન નિકલ ગઈ. અબ ઉસકી રૂહ લે જાનેકે લિયે રહમતકે ફરિશ્તે ઔર અઝાબકે ફરિશ્તે દોનોં પહોંચ ગયે. ઔર દોનોંમેં

ઈખ્તિલાફ શુરૂ હો ગયા. રહમતકે ફરિશ્તે કેહને લગે કે ચૂંકે યે શખ્સ તૌબા કરકે નેક લોગોંકી બસ્તીકી તરફ જા રહા થા ઈસ લિયે ઉસકી રૂહ હમ લે જાએંગે. અઝાબકે ફરિશ્તે કેહને લગે કે ઉસને સો (૧૦૦) આદમિયોંકો કત્લ કિયા હૈ ઔર અભી ઉસકી મઆફી નહીં હુઈ લિહાઝા ઉસકી રૂહ હમ લે જાએંગે. આખિરમેં અલ્લાહ તઆલાને યે ફૈસલા ફરમાયા કે યે દેખા જાએ કે યે શખ્સ કૌનસી બસ્તીસે ઝિયાદા કરીબ હૈ..... જિસ બસ્તીસે ચલા થા ઉસસે ઝિયાદા કરીબ હૈ, યા જિસ બસ્તીકી તરફ જા રહા થા ઉસસે થોડા કરીબ હૈ..... ચુનાંચે રહમતકે ફરિશ્તે ઉસકી રૂહ લે ગયે. અલ્લાહ તઆલાને ઉસકી કોશિશકી બરકતસે ઉસકો મઆફ ફરમા દિયા. (સહીહ મુસ્લિમ, કિતાબુત્તૌબા, બાબ તૌબતુલ કાતિલ, હદીસ નંબર ૨૭૬૬)

હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે અગરચે ઉસકે ઝિમ્મે હુકૂકુલ ઈબાદ થે..... લેકિન ચૂંકે અપની તરફસે કોશિશ શુરૂ કર દી થી. ઈસ લિયે અલ્લાહ તઆલાને ઉસકી મગફિરત ફરમા દી..... ઈસી તરહ જબ કિસી ઈન્સાનકે ઝિમ્મે હુકૂકુલ ઈબાદ હોં ઔર વો ઉનકી અદાયગીકી કોશિશ શુરૂ કર દે. ઔર ઉસ ફિક્રમેં લગ જાએ ઔર ફિર દરમિયાનમેં મૌત આ જાએ તો અલ્લાહ તઆલાકી રહમતસે ઉમ્મીદ હૈ કે વો હુકૂકવાલેકો કિયામતકે દિન રાઝી ફરમા દેંગે.....

બહરહાલ..... યે દો કિસમકી તૌબા કર લેં. એક તૌબા ઈજમાલી..... ઔર એક તૌબા તફસીલી..... અલ્લાહ તઆલા અપની રહમતસે હમ સબકો ઈસકી તૌફીક અતા ફરમાએ.... આમીન.

અકીદતકી ઈન્તિહાકા વાકિઆ

હઝરત થાનવી (રહ.) કે મવાઈઝમેં એક કિસ્સા લિખ્ખા હૈ કે એક બુઝુર્ગ કિસી ઈલાકેમેં ચલે ગયે..... વહાંકે લોગોંકો ઉન બુઝુર્ગસે ઈતની અકીદત હુઈ કે ઉનહોંને યે ફૈસલા કિયા કે ઈન બુઝુર્ગકો અબ બાહિર નહીં જાને દેંગે..... ઉનકો યહીં રખ્ખેંગે..... તાકે ઉનકી બરકત

હાસિલ હો. ઔર ઉસકી સૂરત યે સમઝમેં આઈ કે ઉન બુઝુર્ગકો કતલ કરકે યહાં દફન કર દિયા જાએ તાકે ઉનકી યે બરકત ઈસ ઈલાકેસે બાહિર ન નિકલ જાએ.

મુહબ્બતકે જોશમેં બે અકલીકા જો અંદાઝ હૈ. ઉસકા દીનસે કોઈ તઅલ્લુક નહીં. મુહબ્બત વો ચીઝ હૈ જિસસે મહેબૂબકો રાહત ઔર આરામ મિલે..... ઈસી તરહ મુસાફહાકે વક્ત યે દેખકર મુસાફહા કરના ચાહિયે કે ઈસ વક્ત મુસાફહા કરના મુનાસિબ હૈ યા નહીં? ઉસકા લિહાઝ રખના ચાહિયે. અગર દોનોં હાથ મશ્ગૂલ હોં તો ઐસી સૂરતમેં રાહત ઔર આરામકી નિય્યતસે મુસાફહા ન કરનેમેં ઝિયાદા સવાબ હાસિલ હોગા. ઈન્શા અલ્લાહ.

ઝગડે કિસ તરહ ખતમ હોં?

અબ સવાલ યે હૈ કે યે ઝગડે કિસ તરહ ખતમ હોં? હકીમુલ ઉમ્મત હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.) કા એક મલ્ફૂઝ આપ હઝરતકો સુનાતા હૂં..... જો બડા કીમતી ઉસૂલ હૈ..... અગર ઈન્સાન ઈસ ઉસૂલ પર અમલ કર લે તો ઉમ્મીદ હૈ કે પછત્તર ફીસદ (૭૫%) ઝગડે તો વહીં ખતમ હો જાએં..... ચુનાંચે ફરમાયા કે :

"એક કામ યે કર લો કે દુનિયાવાલોંસે ઉમ્મીદ બાંધના છોડ દો..... જબ ઉમ્મીદ છોડ દોગે તો ઈન્શા અલ્લાહ ફિર દિલમેં કભી બુગ્ઝ (દુશ્મની) ઔર ઝગડેકા ખયાલ નહીં આએગા."

દૂસરે, લોગોંસે જો શિકાયતેં પૈદા હોતી હૈં..... મસલન યે કે ફલાં શખ્સકો ઐસા કરના ચાહિયે થા..... ઉસને નહીં કિયા..... જૈસી મેરી ઈઝ્ઝત કરની ચાહિયે થી..... ઉસને ઐસી ઈઝ્ઝત નહીં કી..... જૈસી મેરી ખાતિર મદારાત કરની ચાહિયે થી..... ઉસને વૈસી નહીં કી..... યા ફલાં શખ્સકે સાથ મૈંને ફલાં એહસાન કિયા થા..... ઉસને ઉસકા બદલા નહીં દિયા..... વગૈરહ વગૈરહ..... યે શિકાયતેં ઈસ લિયે પૈદા હોતી હૈં

કે દૂસરોંસે ઉમ્મીદેં વાબસ્તા કર રખ્ખી હૈં..... ઔર જબ વો ઉમ્મીદ પૂરી નહીં હુઈ તો ઉસકે નતીજેમેં દિલમેં ગિરહ પડ ગઈ કે ઉસને મેરે સાથ અચ્છા બરતાવ નહીં કિયા..... ઔર દિલમેં શિકાયત પૈદા હો ગઈ..... ઐસે મૌકા પર અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા હૈ કે અગર તુમહેં કિસીસે કોઈ શિકાયત પૈદા હો જાએ તો ઉસસે જાકર કેહ દો કે મુઝે તુમસે યે શિકાયત હૈ..... તુમહારી યે બાત મુઝે અચ્છી નહીં લગી..... મુઝે બુરી લગી..... પસંદ નહીં આઈ..... યે કેહકર અપના દિલ સાફ કર લો..... લેકિન આજકલ બાત કેહકર દિલ સાફ કરનેકા દસ્તૂર ખતમ હો ગયા..... બલ્કે અબ યે હોતા હૈ કે વો ઉસ બાતકો ઔર ઉસ શિકાયતકો દિલમેં લેકર બૈઠ જાતા હૈ..... ઉસકે બાદ કિસી ઔર મૌકા પર કોઈ ઔર બાત પેશ આ ગઈ..... એક ગિરહ ઔર પડ ગઈ..... ચુનાંચે આહિસ્તા આહિસ્તા દિલમેં ગિરહેં પડતી ચલી જાતી હૈં..... વો ફિર બુગ્ઝ (દુશ્મની) કી શકલ ઈખ્તિયાર કર લેતી હૈં..... ઔર બુગ્ઝકે નતીજેમેં આપસમેં દુશ્મની પૈદા હો જાતી હૈ.

ઉમ્મીદેં મત રખ્ખો

ઈસ લિયે હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ઝગડેકી જડ ઈસ તરહ કાટો કે કિસીસે કોઈ ઉમ્મીદ હી મત રખ્ખો..... ક્યા મખ્લૂકસે ઉમ્મીદેં વાબસ્તા કિયે બૈઠે હો કે ફલાં યે દે દેગા..... ફલાં યે કામ કર દેગા..... ઉમ્મીદ તો સિર્ફ ઉસસે વાબસ્તા કરો જો ખાલિક ઔર માલિક હૈ, બલ્કે દુનિયાવાલોંસે તો બુરાઈકી ઉમ્મીદ રખ્ખો કે ઉનસે તો હમેશા બુરાઈ હી મિલેગી..... ઔર ફિર બુરાઈકી ઉમ્મીદ રખનેકે બાદ અગર કભી અચ્છાઈ મિલ જાએ તો ઉસ વક્ત અલ્લાહ તઆલાકા શુક્ર અદા કરો કે યા અલ્લાહ..... આપકા શુક્ર ઔર એહસાન હૈ. ઔર બુરાઈ મિલે તો ફિર ખયાલ કર લો કે મુઝે તો પેહલે હી બુરાઈકી ઉમ્મીદ થી..... તો અબ ઉસકે નતીજેમેં દિલમેં શિકાયત ઔર બુગ્ઝ પૈદા નહીં હોગા. ઔર ફિર

દુશ્મની ભી પૈદા નહીં હોગી..... ન ઝગડા હોગા..... લિહાઝા કિસીસે ઉમ્મીદ હી મત રખ્ખો.

બદલા લેનેકી નિય્યત મત કરો

ઈસી તરહ હઝરત થાનવી (રહ.) ને એક ઔર ઉસૂલ યે બયાન ફરમાયા કે જબ તુમ કિસી દૂસરેકે સાથ કોઈ નેકી કરો..... યા અચ્છા સુલૂક કરો..... તો સિર્ફ અલ્લાહકો રાઝી કરનેકે લિયે કરો..... મસલન કિસીકી મદદ કરો..... યા કિસી શખ્સકી સિફારિશ (ભલામણ) કરો..... યા કિસીકે સાથ અચ્છા બરતાવ કરો, યા કિસીકી ઈઝ્ઝત કરો..... તો યે સોચકર કરો કે મૈં અલ્લાહકો રાઝી કરનેકે લિયે યે બરતાવ કર રહા હૂં..... અપની આખિરત સંવારનેકે લિયે યે કામ કર રહા હૂં..... જબ ઈસ નિય્યતકે સાથ અચ્છા બરતાવ કરોગે તો ઈસ સૂરતમેં ઉસ બરતાવ પર બદલાકા ઈન્તિઝાર નહીં કરોગે. અબ અગર ફર્ઝ કરેં કે આપને એક શખ્સકે સાથ અચ્છા સુલૂક કિયા..... મગર ઉસ શખ્સને તુમહારે અચ્છે સુલૂકકા બદલા અચ્છાઈકે સાથ નહીં દિયા..... ઔર ઉસને તુમહારે એહસાન કરનેકો કભી તસ્લીમ હી નહીં કિયા..... તો ઈસ સૂરતમેં ઝાહિર હૈ કે આપકે દિલમેં ઝરૂર યે ખયાલ પૈદા હોગા કે મૈંને તો ઉસકે સાથ યે સુલૂક કિયા થા..... ઔર ઉસને મેરે સાથ ઉલ્ટા સુલૂક કિયા..... લેકિન અગર આપને ઉસકે સાથ અચ્છા સુલૂક સિર્ફ અલ્લાહકો રાઝી કરનેકે લિયે કિયા થા..... તો ઈસ સૂરતમેં ઉસકી તરફસે બુરે સુલૂક પર કભી શિકાયત પૈદા નહીં હોગી..... ઈસ લિયે કે આપકા મકસદ તો સિર્ફ અલ્લાહ તઆલાકી રઝા થી. અગર ઈન દો ઉસૂલોં પર હમ સબ અમલ કર લેં તો ફિર આપસકે તમામ ઝગડે ખતમ હો જાએં. ઔર ઈસ હદીસ પર ભી અમલ હો જાએ..... જો અભી મૈંને આપકે સામને તિલાવત કી..... જિસમેં હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે જો શખ્સ હક પર હોતે હુએ ઝગડા છોડ દે તો મૈં ઉસ શખ્સકો જન્નતકે બીચો બીચ ઘર દિલવાનેકા ઝિમ્મેદાર હૂં.

હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) કી તવાઝોઅકી ઈન્તેહા

હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત મૌલાના થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે :

"મૈં હર મુસલમાનકો ફીલહાલ અપનેસે અફઝલ સમઝતા હૂં..... ઔર હર કાફિરકો એહતિમાલન અપનેસે અફઝલ સમઝતા હૂં. યાની જો મુસલમાન હૈ ઉસકે દિલમેં ન માલૂમ કિતને ઊંચે દરજેકા ઈમાન હો. ઔર વો મુસલમાન મુઝસે આગે બઢ્હા હુવા હો..... ઈસ લિયે મૈં હર મુસલમાનકો અપનેસે અફઝલ સમઝતા હૂં. ઔર કાફિરકો એહતિમાલન ઈસ લિયે અફઝલ સમઝતા હૂં કે ઈસ વક્ત બઝાહિર તો વો કાફિર હૈ..... લેકિન ક્યા પતા કે અલ્લાહ તઆલા ઉસકો ઈમાનકી તૌફીક દે દે. ઔર વો મુઝસે ઈમાનકે અંદર આગે બઢ્હ જાએ."

જબ હઝરત થાનવી (રહ.) યે ફરમા રહે હૈં તો હમ ઔર આપ કિસ શુમાર વ કતારમેં હૈં. (ઈસ્લાહી ખુત્બાત જિ. ૬)

નેકીકા ખયાલ અલ્લાહકા મહેમાન હૈ

મેરે શેખ હઝરત મસીહુલ્લાહ ખાન સાહબ (રહ.) "અલ્લાહ તઆલા ઉનકી મગફિરત ફરમાએ..... આમીન." ફરમાયા કરતે થે કે :

"દિલમેં જો નેક કામ કરનેકા ખયાલ આતા હૈ કે ફલાં નેક કામ કર લો..... ઉસકો સૂફિયાએ કિરામકી ઈસ્તિલાહમેં "વારિદ" કેહતે હૈં..... ફરમાતે થે કે યે "વારિદ" અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે આયા હુવા અલ્લાહ તઆલાકા મહેમાન હોતા હૈ..... અગર તુમને ઉસ મહેમાનકી ખાતિર કી..... ઈસ તરહ કે જિસ નેકીકા ખયાલ આયા થા..... વો નેક કામ કર લિયા. તો યે મહેમાન અપની કદરદાનીકી વજહસે દો બારહ ભી આએગા. આજ એક નેક કામકી તરફ તવજ્જોહ દિલાઈ..... કલકો દૂસરે કામકી તરફ તવજ્જોહ દિલાએગા.

ઔર ઈસ તરહ તુમહારી નેકિયોંકો બળહાતા ચલા જાએગા. લેકિન અગર તુમને ઉસ મહેમાનકી ખાતિર મદારાત ન કી, બલ્કે ઉસકો ધુત્કાર દિયા..... યાની જિસ નેક કામ કરનેકા ખયાલ તુમહારે દિલમેં આયા થા..... ઉસકો ન કિયા..... તો ફિર રફતા રફતા યે મહેમાન આના છોડ દેગા..... ઔર ફિર નેકી કરનેકા ઈરાદા હી દિલમેં પૈદા નહીં હોગા. નેકીકે ખયાલાત આના બંદ હો જાએંગે. કુરઆને કરીમમેં ઈરશાદ હૈ :

કલ્લા બલ્ રા-ન અલા કુલૂબિહિમ્ માકાનૂ યકસિબૂન

યાની બદ આ'માલિયોંકે સબબ ઉનકે દિલોં પર ઝંગ લગ ગયા..... ઔર નેકીકા ખયાલ ભી નહીં આતા. ઈસ લિયે યે છોટી છોટી નેકિયાં જો હૈં..... ઉનકો છોડના નહીં ચાહિયે. ઈસ લિયે કે યે બડી નેકિયોં તક પહોંચા દેતી હૈં.

હાસિલે તસવ્વુફ

હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) ને ફરમાયા કે "વો ઝરાસી બાત જો હાસિલ હૈ તસવ્વુફકા...... યે હૈ કે જબ દિલમેં કિસી ઈતાઅતકે કરનેમેં સુસ્તી પૈદા હો..... મસલન નમાઝકા વક્ત હો ગયા લેકિન નમાઝકો જાનેમેં સુસ્તી હો રહી હો તો ઉસ સુસ્તીકા મુકાબલા કરકે ઉસ તાઅતકો કરે. ઔર જબ ગુનાહસે બચનેમેં દિલ સુસ્તી કરે તો ઉસ સુસ્તીકા મુકાબલા કરકે ઉસ ગુનાહસે બચે". ફિર ફરમાયા કે "બસ ઈસીસે અલ્લાહકા તઅલ્લુક પૈદા હોતા હૈ..... ઈસીસે તઅલ્લુક મઅલ્લાહમેં તરક્કી હોતી હૈ. ઔર જિસ શખ્સકો યે બાત હાસિલ હો જાએ ઉસકો ફિર કિસી ચીઝકી ઝરૂરત નહીં રેહતી."

હઝરત થાનવી (રહ.) કા એક સુન્નત પર અમલ

એક મરતબા મૌલાના અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.)

થાનાભવનસે કુછ ફાસલે પર એક ગાંવમેં દઅવતમેં તશરીફ લે જા રહે થે ઔર અહલિયા મોહતરમા (બીવી) સાથ થી..... જંગલકા પૈદલ સફર થા..... કોઈ ઔર શખ્સ ભી સાથ નહીં થા. જબ જંગલકે દરમિયાન પહોંચે તો ખયાલ આયા કે અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કી બહોતસી સુન્નતોં પર અમલ કરનેકી તૌફીક હો ગઈ હૈ, લેકિન અહલિયા (બીવી) કે સાથ દૌડ લગાનેકી સુન્નત પર અભી તક અમલ કરનેકા મૌકા નહીં મિલા. આજ મૌકા હૈ કે ઈસ સુન્નત પર ભી અમલ હો જાએ. ચુનાંચે ઉસ વક્ત આપને દૌડ લગાકર ઈસ સુન્નત પર ભી અમલ કર લિયા. અબ ઝાહિર હૈ કે દૌડ લગાનેકા કોઈ શૌક નહીં થા લેકિન નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી સુન્નત પર અમલ કરનેકે લિયે દૌડ લગાઈ. યે હૈ ઈત્તિબાએ સુન્નતકી હિર્સ. નેક કામોંકી હિર્સ. અજરો સવાબ હાસિલ કરનેકી હિર્સ.

એક મિસાલ

હઝરત મૌલાના અશરફ અલી થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે એક શખ્સ આપકા મહેબૂબ હૈ ઉસસે આપકો ઈન્તિહા દરજાકી મુહબ્બત હૈ ઔર ઉસ મહેબૂબકે દૂર હોનેકી વજહસે બહોત મુદ્દતસે ઉસસે મુલાકાત નહીં હુઈ. અચાનક વો મહેબૂબ આપકે પાસ આતા હૈ ઔર ચુપકેસે આકર આપકો પીછેસે પકડકર ઝોરસે દબા લેતા હૈ ઔર ઈતની ઝોરસે દબાતા હૈ કે પસલિયાં ટૂટનેકે કરીબ હોને લગતી હૈં ઔર આપકો તકલીફ હોતી હૈ જિસકે નતીજેમેં આપ ચીખતે હૈં ઔર અપને આપકો છુડાનેકી કોશિશ કરતે હૈં ઔર પૂછતે હૈં કે તુમ કૌન હો? વો જવાબમેં કેહતા હૈ કે મૈં તુમહારા ફલાં મહેબૂબ હૂં. અગર તુમહેં મેરા યે દબાના પસંદ નહીં હૈ તો મૈં તુમહેં છોડ દેતા હૂં ઔર તુમહારે રકીબકો દબા લેતા હૂં. અગર તુમ સચ્ચે આશિક હો તો યેહી જવાબ દોગે, મેરે રકીબકો મત દબાના

બલ્કે મુઝે હી દબાઓ ઔર ઝોરસે દબાઓ ઔર યે શઅર પઢહોગે.

ન શવદ નસીબ દુશ્મન કે શવદ હલાકત તેગ્ત
સરે દોસ્તાં સલામત કે તૂ ખંજર આઝમાઈ

અલ્લાહ તઆલા અપને ફઝલસે હમેં યે ઈદરાક (સમઝ) અતા ફરમા દે કે યે તકલીફેં ભી અલ્લાહ તઆલાકી રહમતકા ઉનવાન હૈં, લેકિન હમ ચૂંકે કમઝોર હૈં. ઈસ લિયે હમ ઉન તકાલીફકો માંગતે નહીં, લેકિન જબ વો તકલીફ આ ગઈ તો ઉનકી હિકમત ઔર ફૈસલેસે આઈ હૈ..... ઈસ લિયે વો તુમહારે હકમેં બેહતર હૈ.

સઝા મુનાસિબ ઔર દરમિયાની હો

હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ઐસી સઝા મુકર્રર કરો જિસમેં નફસ પર થોડી મશક્કત ભી હો..... ન બહોત ઝિયાદા હો કે નફસ બિદક જાએ, ઔર ન ઈતની કમ હો કે નફસકો ઉસસે મશક્કત હી ન હો..... જૈસે હિન્દુસ્તાનમેં જબ સર સૈયદ મર્હૂમને અલીગઢ કોલેજ કાઈમ કિયા..... ઉસ વક્ત તલબા પર યે લાઝિમ કર દિયા થા કે તમામ તલબા પાંચ વક્ત નમાઝેં મસ્જિદમેં બાજમાઅત અદા કરેંગે. ઔર જો તાલિબે ઈલ્મ નમાઝસે ગૈર હાઝિર હોગા ઉસકો જુરમાના (દંડ) અદા કરના પડેગા, ઔર એક નમાઝકા જુરમાના શાયદ એક આના મુકર્રર કર દિયા. ઉસકા નતીજા યે હુવા કે જો તલબા સાહિબે સરવત (માલદાર) થે..... વો પૂરે મહીનેકી તમામ નમાઝોંકા જુરમાના (દંડ) ઈખટ્ઠા પેહલે હી જમા કરા દિયા કરતે થે કે યે જુરમાના હમસે વસૂલ કર લો ઔર નમાઝકી છુટ્ટી. હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ઈતના કમ ઔર મા'મૂલી જુરમાના ભી ન હો કે આદમી ઈખટ્ઠા જમા કરા દે, ઔર ન ઈતના ઝિયાદા હો કે આદમી ભાગ જાએ બલ્કે દરમિયાના ઔર મોઅતદિલ જુરમાના મુકર્રર કરના ચાહિયે. મસલન આઠ રકા'ત નફલ પઢનેકી સઝા મુકર્રર કરના એક મુનાસિબ સઝા હૈ.

ઈલ્લતકે બારેમેં સવાલકા બેહતરીન જવાબ

એક સાહબ હકીમુલ ઉમ્મત હઝરત મૌલાના અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.) કે પાસ આએ ઔર કિસી શરઈ મસ્અલેકે બારેમેં પૂછને લગે કે અલ્લાહ તઆલાને ફલાં ચીઝકો ક્યૂં હરામ કર દિયા? ઉસકી ક્યા વજહ હૈ? ક્યા હિકમત ઔર મસ્લિહત હૈ? હઝરત થાનવી (રહ.) ને ફરમાયા કે એક બાતકા આપ જવાબ દે દેં તો મૈં ઉસકા જવાબ આપકો દે દૂંગા..... ઉનહોંને કહા કે વો ક્યા બાત હૈ? હઝરતને ફરમાયા કે આપકી નાક સામને ક્યૂં લગી હૈ..... પીછે ક્યૂં નહીં લગી? મતલબ યે થા કે અલ્લાહ તઆલા અપની હિકમત ઔર મસ્લિહતસે ઈસ કારખાનએ આલમકા નિઝામ ચલા રહે હૈં..... તુમ યે ચાહતે હો કે તુમહારા યે છોટાસા દિમાગ જો તુમહારે સરમેં હૈ..... ઉસકી સારી હિકમતોં ઔર મસ્લિહતોંકા ઈહાતા કર લે..... હાલાંકે આજકે દૌરમેં સાઈન્સ ઈતની તરક્કીકે બાવજૂદ ઈસ છોટેસે દિમાગકી ભી પૂરી તેહકીક નહીં કર સકી, ઔર યે કેહતી હૈ કે ઈસ દિમાગકા અકસર હિસ્સા ઐસા હૈ જિસકે બારેમેં અબ તક યે પતા નહીં ચલ સકા કે ઉસકા અમલ ક્યા હૈ? ઐસે દિમાગકે ઝરીઆ તુમ યે ચાહતે હો કે અલ્લાહ તઆલાકી સારી હિકમતોંકા ઈહાતા કર લો કે ફલાં ચીઝકો ક્યૂં હરામ કિયા? ઔર ફલાં ચીઝકો ક્યૂં હલાલ કિયા? બાત યે કે અપની હકીકતસે નાવાકફિયત ઔર દિલમેં અલ્લાહ તઆલાકી અઝમતકી કમીકે નતીજેમેં ઈસ કિસમકે સવાલ ઝહનમેં આતે હૈં.

હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) કા એક વાકિઆ

હઝરત થાનવી (રહ.) ને હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) કા કિસ્સા લિખ્ખા હૈ કે આપ રોઝાના તહજ્જુદકી નમાઝકે લિયે બેદાર હુવા કરતે થે. એક દિન આપકી આંખ લગ ગઈ ઔર તહજ્જુદ કઝા હો ગઈ. સારા દિન રોતે રોતે ગુઝાર દિયા ઔર તૌબા વ ઈસ્તિગ્ફાર કી કે યા અલ્લાહ!

આજ મેરી તહજ્જુદકા નાગા હો ગયા. અગલી રાત જબ સોએ તો તહજ્જુદકે વક્ત એક શખ્સ આયા ઔર આપકો તહજ્જુદકે લિયે બેદાર કિયા..... આપને બેદાર હોકર દેખા કે યે બેદાર કરનેવાલા શખ્સ કોઈ અજનબી માલૂમ હોતા હૈ. આપને પૂછા કે તુમ કૌન હો? ઉસને કહા કે મૈં ઈબ્લીસ હૂં. આપને ફરમાયા કે અગર તૂ ઈબ્લીસ હૈ તો તહજ્જુદકી નમાઝકે લિયે ઉઠાનેસે તુઝે ક્યા ગર્ઝ? વો શયતાન કેહને લગા : બસ આપ ઉઠ જાઈયે..... ઔર તહજ્જુદ પઢ લીજિયે. હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) ને ફરમાયા કે તુમ તો તહજ્જુદસે રોકનેવાલે હો..... તુમ ઉઠાનેવાલે કૈસે બન ગયે? શયતાનને જવાબ દિયા કે બાત દર અસલ યે હૈ કે ગુઝિશ્તા રાત મૈંને આપકો તહજ્જુદકે વક્ત સુલા દિયા ઔર આપકી તહજ્જુદકા નાગા કરા દિયા..... લેકિન સારા દિન આપ તહજ્જુદ છૂટને પર રોતે રહે..... ઔર ઈસ્તિગ્ફાર કરતે રહે..... જિસકે નતીજેમેં આપકા દરજા ઈતના બુલંદ હો ગયા કે તહજ્જુદ પઢનેસે ભી ઈતના બુલંદ ન હોતા. ઈસસે અચ્છા તો યે થા કે આપ તહજ્જુદ હી પઢ લેતે.. ઈસ લિયે આજ મૈં ખૂદ આપકો તહજ્જુદકે લિયે ઉઠાને આયા હૂં તાકે આપકા દરજા મઝીદ બુલંદ ન હો જાએ.

મૌત ઔર આખિરતકા તસવ્વુર કરનેકા તરીકા

હકીમુલ ઉમ્મત હઝરત મૌલાના અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે દિનમેં કોઈ વક્ત તન્હાઈકા નિકાલો..... ફિર ઉસ વક્તમેં ઝરાસા ઈસ બાતકા તસવ્વુર કિયા કરો કે મેરા આખરી વક્ત આ ગયા હૈ..... ફરિશ્તા રૂહ કબ્ઝ કરનેકે લિયે પહોંચ ગયા..... ઉસને મેરી રૂહ કબ્ઝ કર લી..... મેરે રિશ્તેદારોંને મેરે ગુસલ ઔર કફન દફનકા ઈન્તિઝામ શુરૂ કર દિયા. બિલ આખિર મુઝે ગુસલ દેકર કફન પહેનાકર ઉઠાકર કબ્રસ્તાન લે ગયે. નમાઝે જનાઝા પઢકર મુઝે એક કબ્રમેં રખ્ખા..... ફિર ઉસ કબ્રકો બંદ કર દિયા..... ઔર ઉપરસે મનોં મિટ્ટી

ડાલકર વહાંસે રૂખ્સત હો ગયે. અબ મૈં અંધેરી કબ્રમેં તન્હા હૂં..... ઈતનેમેં સવાલ વ જવાબકે લિયે ફરિશ્તે આ ગયે..... વો મુઝસે સવાલ વ જવાબ કર રહે હૈં.

ઉસકે બાદ આખિરતકા તસવ્વુર કરો કે મુઝે દો બારહ કબ્રસે ઉઠાયા ગયા..... અબ મૈદાને હશ્ર કાઈમ હૈ..... તમામ ઈન્સાન મૈદાને હશ્રકે અંદર જમા હૈં..... વહાં સખ્ત ગરમી લગ રહી હૈ.... પસીના બેહ રહા હૈ..... સૂરજ બિલકુલ કરીબ હૈ. હર શખ્સ પરેશાનીકે આલમમેં હૈ..... ઔર લોગ જાકર અંબિયા (અલૈ.) સે સિફારિશ કરા રહે હૈં કે અલ્લાહ તઆલાસે દરખ્વાસ્ત કરેં કે હિસાબ વ કિતાબ શુરૂ હો. ફિર ઈસી તરહ હિસાબ વ કિતાબ..... પુલ સિરાત ઔર જન્નત ઔર જહન્નમકા તસવ્વુર કરે. રોઝાના ફજરકી નમાઝકે બાદ તિલાવત..... મુનાજાતે મકબૂલ ઔર અપને ઝિક્ર વ અઝકારસે ફારિગ હોનેકે બાદ થોડાસા તસવ્વુર કર લિયા કરો કે યે વક્ત આનેવાલા હૈ..... ઔર કુછ પતા નહીં કબ આ જાએ. ક્યા પતા આજ હી આ જાએ. યે તસવ્વુર કરનેકે બાદ દુઆ કરો કે યા અલ્લાહ! મૈં દુનિયાકે કારોબાર ઔર કામકાજકે લિયે નિકલ રહા હૂં..... કહીં ઐસા ન હો કે ઐસા કામ કર ગુઝરૂં જો મેરી આખિરતકે એ'તિબારસે મેરે લિયે હલાકતકા બાઈસ હો. રોઝાના યે તસવ્વુર કર લિયા કરો..... જબ એક મરતબા મૌતકા ધ્યાન ઔર તસવ્વુર દિલમેં બૈઠ જાએગા તો ઈન્શા અલ્લાહ અપની ઈસ્લાહ કરનેકી તરફ તવજ્જોહ ઔર ફિક્ર હો જાએગી.

એક નવાબકા વાકિઆ

હકીમુલ ઉમ્મત હઝરત મૌલાના અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.) ને મવાઈઝમેં લિખ્ખા હૈ લખનવમેં એક નવાબ થે. ઉનકી બડી જમીનેં..... જાયદાદેં..... નોકર ચાકર વગૈરહ સબ કુછ થા. એક મરતબા મેરી ઉનસે મુલાકાત હુઈ તો ઉન નવાબ સાહબને ખૂદ મુઝે બતાયા કે "મૈં

અપને બારેમેં આપકો ક્યા બતાઉં કે મેરે પાસ યે સારી દૌલતેં હૈં જોબ આપ દેખ રહે હૈં. લેકિન મુઝે એક ઐસી બીમારી લાહિક હો ગઈ હૈ કે ઉસકી વજહસે કોઈ ચીઝ નહીં ખા સકતા. ઔર મેરે ડાક્ટરને મેરે લિયે સિર્ફ એક ગિઝા તજવીઝ કી હૈ. વો યે કે ગોશ્તકા કીમા બનાઓ..... ઔર ઉસ કીમાકો એક કપડેમેં બાંધકર ઉસકા રસ નિકાલો ઔર ચમચેકે ઝરીએ પિયો..... અબ દેખિયે દસ્તરખ્વાન પર દુનિયા ભરકે તરહ તરહકે ખાને ચુને હુએ હૈં..... હઝાર કિસમકી નેઅમતેં હાસિલ હૈં લેકિન સાહબ બહાદુર નહીં ખા સકતે, ઈસ લિયે કે બીમાર હૈં. ડાક્ટરને મના કર દિયા હૈ. બતાઓ..... વો દૌલત કિસ કામકી જિસકો ઈન્સાન અપની મરઝીસે ઈસ્તેમાલ ન કર સકે. ઉસકા મતલબ યે હૈ કે વો નેઅમત બેકાર હો ગઈ..... એક દૂસરા આદમી હૈ જો મહેનત મઝદૂરી કરતા હૈ..... સાગ (સબ્ઝી) રોટી ખાતા હૈ..... ઔર વો ખાના ઉસકે જિસ્મકો જાકર લગતા હૈ. અબ બતાઈયે યે મઝદૂર બેહતર હૈ યા વો નવાબ બેહતર હૈ? હાલાંકે ગિન્તી ઉસકી ઝિયાદા હૈ..... ઔર ઉસ મઝદૂરકી ગિન્તી કમ હૈ. લેકિન રાહત ઉસ મઝદૂરકો નસીબ હૈ. ઉસ નવાબકો હાસિલ નહીં. ઉસકા નામ હૈ બરકત.

એક અજીબો ગરીબ કિસ્સા

હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) ને અપને મવાઈઝમેં એક કિસ્સા લિખ્ખા હૈ કે એક શહેરમેં દો આદમી બિસ્તરે મૌત પર થે. મરનેકે કરીબ થે. એક મુસલમાન થા ઔર એક યહૂદી થા. ઉસ યહૂદીકે દિલમેં મછલી ખાનેકી ખ્વાહિશ પૈદા હુઈ ઔર મછલી કરીબમેં કહીં મિલતી નહીં થી. ઔર ઉસ મુસલમાનકે દિલમેં રોગને ઝૈતૂન (ઝૈતૂનકા તેલ) ખાનેકી ખ્વાહિશ પૈદા હુઈ તો અલ્લાહ તઆલાને દો ફરિશ્તોંકો બુલાયા. એક ફરિશ્તેસે ફરમાયા કે ફલાં શહેરમેં એક યહૂદી મરનેકે કરીબ હૈ ઔર ઉસકા દિલ મછલી ખાનેકો ચાહ રહા હૈ. તુમ ઐસા કરો કે એક મછલી લેકર ઉસકે

ઘરકે તાલાબમેં ડાલ દો તાકે વો મછલી ખાકર અપની ખ્વાહિશ પૂરી કર લે. દૂસરે ફરિશ્તેસે ફરમાયા કે ફલાં શહેરમેં એક મુસલમાન મરનેકે કરીબ હૈ ઔર ઉસકા રોગને ઝૈતૂન ખાનેકો દિલ ચાહ રહા હૈ. ઔર રોગને ઝૈતૂન ઉસકી અલમારીકે અંદર મૌજૂદ હૈ. તો જાઓ ઔર ઉસકા રોગન નિકાલકર ઝાએઅ (બરબાદ) કર દો તાકે વો અપની ખ્વાહિશ પૂરી ન કર સકે. ચુનાંચે દોનોં ફરિશ્તે અપને અપને મિશન પર ચલે..... રાસ્તેમેં ઉન દોનોંકી મુલાકાત હો ગઈ. દોનોંને એક દૂસરેસે પૂછા કે તુમ કિસ કામ પર જા રહે હો? એક ફરિશ્તેને બતાયા કે મૈં ફલાં યહૂદીકો મછલી ખિલાને જા રહા હૂં. દૂસરે ફરિશ્તેને કહા કે મૈં ફલાં મુસલમાનકા રોગને ઝૈતૂન ઝાએઅ કરને જા રહા હૂં. દોનોંકો તઅજ્જુબ હુવા કે હમ દોનોંકો દો મુતઝાદ (ઉલ્ટે) કામોંકા હુકમ ક્યૂં દિયા ગયા? લેકિન ચૂંકે અલ્લાહ તઆલાકા હુકમ થા ઈસ લિયે દોનોંને જાકર અપના અપના કામ પૂરા કર લિયા. જબ વાપસ આએ તો દોનોંને અર્ઝ કિયા કે યા અલ્લાહ! હમને આપકે હુકમકી તા'મીલ તો કર લી લેકિન યે બાત હમારી સમઝમેં નહીં આઈ કે એક મુસલમાન જો આપકે હુકમકો માનનેવાલા થા ઔર ઉસકે પાસ રોગને ઝૈતૂન મૌજૂદ થા. ઉસકે બાવજૂદ આપને ઉસકા રોગને ઝૈતૂન ઝાએઅ કરા દિયા. ઔર દૂસરી તરફ એક યહૂદી થા ઔર ઉસકે પાસ મછલી મૌજૂદ નહીં થી. લેકિન ઉસકે બાવજૂદ આપને ઉસકો મછલી ખિલા દી? ઈસ લિયે હમારી સમઝમેં નહીં આયા કે ક્યા કિસ્સા હૈ? અલ્લાહ તઆલાને જવાબમેં ફરમાયા કે તુમકો હમારે કામોંકી હિકમતોંકા પતા નહીં હૈ..... બાત દર અસલ યે હૈ કે હમારા મઆમલા કાફિરોંકે સાથ ઔર હૈ ઔર મુસલમાનોંકે સાથ કુછ ઔર હૈ. કાફિરોંકે સાથ હમારા મઆમલા યે હૈ કે ચૂંકે કાફિર ભી દુનિયામેં નેક આમાલ કરતે રેહતે હૈં. મસલન કભી સદકા ખૈરાત કર દિયા. કભી કિસી ફકીરકી મદદ કર દી. ઉસકે યે નેક આ'માલ અગરચે આખિરતમેં હમારે યહાં મકબૂલ નહીં હૈં..... લેકિન હમ ઉનકે નેક આમાલકા હિસાબ દુનિયામેં ચુકા દેતે હૈં. તાકે જબ યે આખિરતમેં હમારે પાસ આએં તો ઉનકે નેક આ'માલકા હિસાબ ચુકા હુવા હો ઔર

હમારે ઝિમ્મે ઉનકી કિસી નેકીકા બદલા બાકી ન હો. ઔર મુસલમાનોંકે સાથ હમારા મઆમલા જુદા હૈ. વો યે કે હમ યે ચાહતે હૈં કે મુસલમાનોંકે ગુનાહોંકા હિસાબ દુનિયાકે અંદર ચુકા દેં તાકે જબ યે હમારે પાસ આએં તો ગુનાહોંસે પાક વ સાફ હોકર આએં.

લિહાઝા ઉસ યહૂદીને જિતને નેક આમાલ કિયે થે ઉન સબકા બદલા હમને દે દિયા થા..... સિર્ફ એક નેકીકા બદલા દેના બાકી થા. ઔર અબ યે હમારે પાસ આ રહા થા. જબ ઉસકે દિલમેં મછલી ખાનેકી ખ્વાહિશ પૈદા હુઈ તો હમને ઉસકી ઉસ ખ્વાહિશકો પૂરા કરતે હુએ ઉસકો મછલી ખિલા દી તાકે જબ યે હમારે પાસ આએ તો ઉસકી નેકિયોંકા હિસાબ ચુકા હુવા હો. ઔર ઉસ મુસલમાનકી બીમારીકે દૌરાન બાકી સારે ગુનાહ તો મઆફ હો ચુકે થે અલબત્તા એક ગુનાહ ઉસકે સર પર બાકી થા. ઔર અબ યે હમારે પાસ આનેવાલા થા. અગર ઈસી હાલતમેં હમારે પાસ આ જાતા તો ઉસકા યે ગુનાહ ઉસકે નામએ આ'માલમેં હોતા. ઈસ લિયે હમને યે ચાહા કે ઉસકા રોગને ઝૈતૂન ઝાએઅ કરકે ઔર ઉસકી ખ્વાહિશકો તોડકર ઉસકે દિલ પર એક ચોટ ઔર લગાએં ઔર ઉસકે ઝરીઆ ઉસકે ગુનાહકો ભી સાફ કર દેં. તાકે જબ યે હમારે પાસ આએ તો બિલકુલ પાક વ સાફ હોકર આએ. બહરહાલ..... અલ્લાહ તઆલાકી હિકમતોંકો કૌન સમઝ સકતા હૈ. ક્યા હમારી યે છોટીસી અકલ ઉન હિકમતોંકા ઈહાતા કર સકતી હૈ? અલ્લાહ તઆલાકી હિકમતોંકે તહત કાઈનાતકા યે નિઝામ ચલ રહા હૈ. ઉનકી હિકમતેં ઈસ કાઈનાતમેં મુતસર્રિફ હૈં.

નિગાહમેં કોઈ બુરા ન રહા

હઝરત મૌલાના અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.) કો ઈસ દૌરમેં અલ્લાહ તઆલાને અમલ ઔર તકવાકા નમૂના બનાયા થા. ઉનકે એક ખલીફા બયાન કરતે હૈં કે એક મરતબા મૈંને ઉનસે ઝિક્ર કિયા કે જબ

આપ બયાન ફરમાતે હૈં ઔર મૈં આપકી મજલિસમેં હોતા હૂં તો મુઝે ઐસા મહેસૂસ હોતા હૈ કે ઈસ મજમામેં મુઝસે ઝિયાદા તબાહ હાલ શખ્સ કોઈ ઔર નહીં હૈ. ઔર સબસે ઝિયાદા ગુનેહગાર મૈં હૂં. ઔર દૂસરે લોગોંકે મુકાબલેમેં..... મૈં અપને આપકો જાનવર મહેસૂસ કરતા હૂં. જવાબમેં હઝરત મૌલાના થાનવી (રહ.) ને ફરમાયા કે ભાઈ તુમ યે જો અપની હાલત બયાન કર રહે હો સચ પૂછો તો મેરી ભી યેહી હાલત હોતી હૈ. જબ મૈં વઅઝ ઔર બયાન કર રહા હોતા હૂં તો ઐસા લગતા હૈ કે સબ લોગ મુઝસે અચ્છે હૈં. મૈં સબસે ઝિયાદા ખરાબ હૂં.

ઐસા ક્યૂં થા? ઈસ લિયે કે હર વક્ત ઉનકો યે ફિક્ર લગી હુઈ થી કે મેરે અંદર કૌનસા ઐબ હૈ? કૌનસા ગુનાહ હૈ? મૈં ઉસકો કિસ તરહ દૂર કરૂં? ઔર અલ્લાહ તઆલાકી રઝા કૈસે હાસિલ કરૂં? અગર ઈન્સાન અપને ઉયૂબકા જાઈઝા લેના શુરૂ કરે તો ફિર દૂસરોંકે ઐબ નઝર નહીં આતે, ઉસ વક્ત અપની ફિક્રમેં ઈન્સાન લગ જાતા હૈ. બહાદુર શાહ ઝફર મર્હૂમને કહા થા કે,

થે જો અપની બુરાઈસે બેખબર
રહે ઔરોંકે ઢૂંઢતે ઐબ વ હુનર
પડી અપની બુરાઈયોં પર જો નઝર
તો નિગાહમેં કોઈ બુરા ન રહા

યાની જબ તક દૂસરોંકો દેખતે રહે તો યે મા'લૂમ હોતા થા કે ફલાંકે અંદર યે બુરાઈ હૈ ઔર ફલાંકે અંદર યે બુરાઈ હૈ. લેકિન જબ અપની બુરાઈયોં પર નઝર કી તો માલૂમ હુવા કે કોઈ ભી ઈતના બુરા નહીં હૈ જિતના બુરા મૈં ખૂદ હૂં. ઈસ લિયે કે જબ અપને આમાલકા જાઈઝા લેનેકી તૌફીક હુઈ તો સારી ગંદગિયાં ઔર બુરાઈયાં સામને આ ગઈ.

યાદ રખિયે! કોઈ ઈન્સાન દૂસરેકી બુરાઈસે ઈતના વાકિફ નહીં હો સકતા જિતના ઈન્સાન અપની બુરાઈસે વાકિફ હોતા હૈ. ઈન્સાન અપને બારેમેં જાનતા હૈ કે મૈં ક્યા સોચતા હૂં. ઔર મેરે દિલમેં ક્યા

ખયાલાત પૈદા હોતે હૈં? કૈસે કૈસે ઈરાદે મેરે દિલમેં આતે હૈં? લેકિન ચૂંકે અપની તરફ નઝર નહીં..... અપને ઐબસે બે ખબર હૈ. ઈસ લિયે દૂસરોંકે ઉયૂબ ઉસકો નઝર આતે હૈં. ઉસકો અપની પરવાહ નહીં હોતી:

હઝરત થાનવી (રહ.) કા દૂસરોંકો અફઝલ સમઝના

હકીમુલ ઉમ્મત હઝરત મૌલાના અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.) કા યે ઈરશાદ મૈંને વાલિદ માજિદ હઝરત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) સે ભી સુના ઔર હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) સે ભી સુના હૈ..... વો યે કે મૈં હર મુસલમાનકો અપનેસે હાલન ઔર હર કાફિરકો અપને આપસે એહતિમાલન અફઝલ સમઝતા હૂં "એહતિમાલનકા મતલબ યે હૈ કે અગરચે વો ઈસ વક્ત કુફ્રકે અંદર મુબ્તલા હૈ..... લેકિન ક્યા પતા કે અલ્લાહ તઆલા ઉસકો તૌબાકી તૌફીક અતા ફરમા દે ઔર વો કુફ્રકી મુસીબતસે નિકલ જાએ..... ઔર ફિર અલ્લાહ તઆલા ઉસકે દરજાત ઈતને બુલંદ કર દે કે વો મુઝસે ભી આગે બઢ જાએ. ઔર જો શખ્સ મુસલમાન હૈ..... સાહિબે ઈમાન હૈ..... અલ્લાહ તઆલાને ઉસકો ઈમાનકી દૌલત અતા ફરમાઈ હૈ..... ક્યા પતા કે અલ્લાહ તઆલાકે સાથ મુખ્તલિફ મઆમલાત હોતે હૈં..... કિસીકે બારેમેં હમ ક્યા રાય ઝાહિર કરેં કે વો ઐસા હૈ..... ઈસ લિયે મૈં હર મુસલમાનકો અપનેસે અફઝલ સમઝતા હૂં. ઝાહિર હૈ કે ઉસમેં ઝૂઠ ઔર ગલત બયાનીકા એહતિમાલ તો નહીં હૈ કે વૈસે હી મુરુવ્વતન યે કેહ દિયા કે "મૈં હર મુસલમાનકો અપનેસે અફઝલ સમઝતા હૂં" યકીનન ઐસા સમઝતે હોંગે તભી તો ફરમાયા. બહરહાલ..... કિસીકો ભી હકીર સમઝના..... ચાહે વો ગુનાહ ઔર મઅસિયતકી વજહસે હો..... જાઈઝ નહીં.

એકકે ઐબ દૂસરોંકો મત બતાઓ

હઝરત મૌલાના અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ઈસ હદીસસે યે બાત માલૂમ હુઈ કે જબ તુમ કિસી દૂસરેકે અંદર કોઈ ઐબ દેખો તો સિર્ફ ઉસકો બતાઓ કે તુમહારે અંદર યે ઐબ હૈ..... દૂસરોંસે કેહતે મત ફિરો કે ફલાંકે અંદર યે ઐબ હૈ. ઈસ લિયે કે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ને મોમિનકો આઈનાસે તશબીહ દી હૈ..... ઔર આઈના સિર્ફ ઉસ શખ્સકો ચેહરેકે દાગ ધબ્બે બતાતા હૈ જો શખ્સ ઉસકે સામને ખડા હોતા હૈ..... વો આઈના દૂસરોંકો નહીં બતાતા કે ફલાં શખ્સકે ચેહરે પર દાગ ધબ્બે લગે હુએ હૈં. લિહાઝા એક મોમિનકા કામ યે હૈ કે જિસકે અંદર કોઈ બુરાઈ યા ઐબ દેખે તો સિર્ફ ઉસીસે કહે..... દૂસરોંસે ઉસકા તઝકિરા ન કરે કે ફલાંકે અંદર યે ઐબ ઔર યે બુરાઈ હૈ..... ક્યૂંકે અગર દૂસરોંકો ઉસકે ઉયૂબકે બારેમેં બતાઓગે તો ઉસકા મતલબ યે હૈ કે ઉસ કામમેં તુમહારી નફસાનિયત શામિલ હૈ..... ફિર વો દીનકા કામ નહીં હોગા. ઔર અગર સિર્ફ ઉસીસે તન્હાઈમેં મુહબ્બત ઔર શફકતસે ઉસકો ઉસકે ઐબ પર તમ્બીહ કરોગે તો યે ઉખુવ્વત (ભાઈ ચારગી) ઔર ઈમાનકા તકાઝા હૈ..... લેકિન ઉસકો હકીર ઔર ઝલીલ સમઝના કિસી હાલમેં ભી જાઈઝ નહીં. અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો સમઝને ઔર ઉસ પર અમલ કરનેકી તૌફીક અતા ફરમાએ આમીન.

એક નસીહત આમોઝ કિસ્સા

હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) ને અપને મવાઈઝમેં એક કિસ્સા લિખ્ખા હૈ કે એક શખ્સકી હઝરત ખિઝર (અલૈ.) સે મુલાકાત હો ગઈ. ઉસ શખ્સને હઝરત ખિઝર (અલૈ.) સે કહા કે હઝરત! મેરે લિયે યે દુઆ ફરમા દેં કે મુઝે ઝિંદગીમેં કોઈ ગમ ઔર તકલીફ ન આએ ઔર સારી ઝિંદગી બગૈર ગમ ગુઝર જાએ. હઝરત ખિઝર (અલૈ.) ને ફરમાયા કે યે

દુઆ તો મૈં નહીં કર સકતા. ઈસ લિયે કે ઈસ દુનિયામેં ગમ ઔર તકલીફ તો આએગી. અલબત્તા એક કામ કર સકતા હૂં, વો યે કે તુમ દુનિયામેં ઐસા આદમી તલાશ કરો જો તુમહેં સબસે ઝિયાદા બગૈર ગમ યા કમ ગમવાલા નઝર આએ. ફિર મુઝે ઉસ શખ્સકા પતા બતા દેના..... મૈં અલ્લાહ તઆલાસે યે દુઆ કરૂંગા કે અલ્લાહ તઆલા તુમહેં ઉસ જૈસા બના દે. યે શખ્સ બહોત ખૂશ હુવા કે ચલો ઐસા આદમી તો મિલ જાએગા જો બહોત ઝિયાદા આરામ ઔર રાહતમેં હોગા ઔર મૈં ઉસ જૈસા બનનેકી દુઆ કરા લૂંગા. અબ તલાશ કરનેકે લિયે નિકલા..... કભી એક આદમીકે બારેમેં ફૈસલા કરતા કે ઈસ જૈસા બનનેકી દુઆ કરાઉંગા. ફિર દૂસરા આદમી ઉસસે ઝિયાદા દૌલતમંદ નઝર આતા તો ફિર યે ફૈસલા બદલ દેતા કે નહીં..... ઈસ જૈસા બનનેકી દુઆ કરાઉંગા. ગર્ઝ કાફી મુદત તક તલાશ કરનેકે બાદ ઉસકો એક જોહરી (સુનાર) ઔર ઝરગર નઝર આયા જો સોના ચાંદી..... જવાહિરાત ઔર કીમતી પત્થરકી તિજારત કરતા થા, બહોત બડી ઔર આરાસ્તા ઉસકી દુકાન થી..... ઉસકા મહલ બડા આલીશાન થા. બડી કીમતી ઔર આ'લા કિસમકી સવારી થી. નોકર ચાકર ખિદમતમેં લગે હુએ થે..... ઉસકે બેટે બડે ખૂબસૂરત ઔર નૌજવાન થે. ઝાહિરી હાલાત દેખકર ઉસને અંદાઝા લગાયા કે યે શખ્સ બડે ઐશ વ આરામમેં હૈ. ઉસને ફૈસલા કર લિયા કે ઈસ જૈસા બનનેકી દુઆ કરાઉંગા. જબ વાપસ જાને લગા તો ખયાલ આયા કે ઈસ શખ્સકી ઝાહિરી હાલત તો બહોત અચ્છી હૈ કહીં ઐસા ન હો કે અંદરસે કિસી બીમારી યા પરેશાનીમેં મુબ્તલા હો. જિસકી વજહસે મેરી મૌજૂદા હાલત ભી ખતમ હો જાએ. ઈસ લિયે ઉસ જોહરીકે પાસ ગયા ઔર ઉસસે જાકર કહા કે તુમ બડે ઐશો આરામમેં ઝિંદગી ગુઝાર રહે હો. દૌલતકી રેલ પેલ હૈ..... નોકર ચાકર લગે હુએ હૈં. તો મૈં તુમ જૈસા બનના ચાહતા હૂં. કહીં ઐસા તો નહીં હૈ અંદરૂની તૌર પર તુમહેં કોઈ પરેશાની લાહિક હો ઔર કિસી બીમારી યા મુસીબતકે અંદર મુબ્તલા હો?

વો જોહરી ઉસ શખ્સકો તન્હાઈમેં લે ગયા ઔર ઉસસે કહા કે

તુમહારા ખયાલ યે હૈ કે મૈં બડે ઐશ વ આરામમેં હૂં બડા દૌલતમંદ હૂં. બડે નોકર ચાકર ખિદમત ગુઝારીમેં લગે હુએ હૈં. લેકિન ઈસ દુનિયામેં મુઝસે ઝિયાદા ગમ ઔર તકલીફમેં કોઈ શખ્સ નહીં હોગા..... ફિર ઉસને અપની બીવીકી અખ્લાકી હાલતકા બડા ઈબરતનાક કિસ્સા સુનાતે હુએ કહા કે યે ખૂબસૂરત ઔર જવાન બેટે જો તુમહેં નઝર આ રહે હૈં યે હકીકતમેં મેરે બેટે નહીં હૈં. જિસકી વજહસે મેરી કોઈ ઘડી તકલીફ ઔર પરેશાનીસે ખાલી નહીં ગુઝરતી, ઔર અંદરસે મેરે દિલમેં ગમ ઔર સદમાકી જો આગ સુલગ રહી હૈ તુમ ઉસસે વાકિફ નહીં હો, ઈસ લિયે મેરા જૈસા બનનેકી હરગિઝ દુઆ મત કરાના. અબ ઉસ શખ્સકો પતા ચલા કે જિતને લોગ માલ વ દૌલત ઔર ઐશ વ આરામમેં નઝર આ રહે હૈં વો કિસી ન કિસી મુસીબત ઔર પરેશાનીમેં ગિરિફતાર હૈં. જબ દો બારહ હઝરત ખિઝર (અલૈ.) સે મુલાકાત હુઈ તો ઉનહોંને પૂછા કે હાં બતાઓ તુમ કિસ જૈસા બનના ચાહતે હો? ઉસ શખ્સને જવાબ દિયા કે મુઝે કોઈ ભી શખ્સ ગમ ઔર પરેશાનીસે ખાલી નઝર નહીં આયા જિસકે જૈસા બનનેકી દુઆ કરાઉં..... હઝરત ખિઝર (અલૈ.) ને ફરમાયા કે મૈંને તુમસે પેહલે હી કેહ દિયા થા કે ઈસ દુનિયામેં કોઈ ભી શખ્સ તુમહેં બગૈર ગમવાલા નઝર નહીં આએગા. અલબત્તા મૈં તુમહારે લિયે યે દુઆ કરતા હૂં કે અલ્લાહ તુમહેં આફિયતકી ઝિંદગી અતા ફરમાએ.

તકાલીફકી બેહતરીન મિસાલ

હકીમુલ ઉમ્મત હઝરત મૌલાના અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ઉન તકાલીફકી મિસાલ ઐસી હૈ જૈસે એક આદમીકે જિસ્મમેં કોઈ બીમારી હૈ જિસકી વજહસે ડાક્ટરને ઓપરેશન કરના તજવીઝ કિયા. અબ બીમારકો માલૂમ હૈ કે ઓપરેશનમેં ચીર ફાડ હોગી..... તકલીફ હોગી..... લેકિન ઉસકે બાવજૂદ ડાક્ટરસે દરખ્વાસ્ત કરતા હૈ કે મેરા ઓપરેશન જલ્દી કર દો..... ઔર દૂસરોંસે સિફારિશ

ભી કરા રહા હૈ ઔર ડાક્ટરકો ભારી ફીસ ભી દે રહા હૈ, ગોયા કે ઈસ મકસદકે લિયે પૈસે દે રહા હૈ કે મેરે ઉપર નશ્તર ચલાઓ. વો યે સબ કુછ ક્યૂં કર રહા હૈ? ઈસ લિયે કે વો જાનતા હૈ કે યે ઓપરેશનકી ઔર નશ્તર ચલાનેકી તકલીફ મા'મૂલી ઔર આરઝી (થોડી દેરકી) હૈ. ચંદ રોઝકે બાદ ઝખમ ઠીક હો જાએગા. લેકિન ઉસ ઓપરેશનકે બાદ જો સિહ્હતકી નેઅમત મિલનેવાલી હૈ વો ઈતની બડી હૈ કે ઉસકે મુકાબલેમેં યે તકલીફ કોઈ હૈસિયત નહીં રખતી. ઔર જો ડાક્ટર ચીર ફાડ કર રહા હૈ અગરચે બઝાહિર તકલીફ દે રહા હૈ લેકિન ઉસ બીમારકે લિયે ઉસ વક્તમેં ઉસસે ઝિયાદા મુશ્ફિક (મહેરબાન) ઔર મોહસિન કોઈ ઔર નહીં હૈ. ક્યૂંકે યે ડાક્ટર ઓપરેશનકે ઝરીઆ ઉસકે લિયે તંદુરૂસ્તીકા સામાન કર રહા હૈ.

(ઈસ્લાહી ખુત્બાત જિ. ૭)

હઝરત બેહલોલ (રહ.) કા નસીહત આમોઝ વાકિઆ

એક બુઝુર્ગ ગુઝરે હૈં હઝરત બેહલોલ મજઝૂબ (રહ.) યે મજઝૂબ કિસમકે બુઝુર્ગ થે..... બાદશાહ હારૂન રશીદકા ઝમાના થા. હારૂન રશીદ ઉન મજઝૂબસે હંસી મઝાક કરતા રેહતા થા. અગરચે મજઝૂબ થે લેકિન બડી હકીમાના બાતેં કિયા કરતે થે. હારૂન રશીદને અપને દરબાનોંસે કેહ દિયા થા કે જબ યે મજઝૂબ મેરે પાસ મુલાકાતકે લિયે આના ચાહેં તો ઉનકો આને દિયા જાએ. ઉનકો રોકા ન જાએ. ચુનાંચે જબ ઉનકા દિલ ચાહતા દરબારમેં પહોંચ જાતે. એક દિન યે દરબારમેં આએ તો ઉસ વક્ત હારૂન રશીદકે હાથમેં એક છડી (લકડી) થી..... હારૂન રશીદને ઉન મજઝૂબકો છેડતે હુએ કહા કે બેહલોલ સાહબ! આપસે મેરી એક ગુઝારિશ હૈ. બેહલોલને પૂછા ક્યા હૈ? હારૂન રશીદને કહા કે મૈં આપકો યે છડી બતૌર અમાનતકે દેતા હૂં. ઔર દુનિયાકે અંદર આપકો અપનેસે ઝિયાદા કોઈ બેવકૂફ આદમી મિલે..... ઉસકો યે છડી મેરી તરફસે હદિયામેં દે દેના.

બેહલોલને કહા બહોત અચ્છા. યે કેહકર છડી રખ લી.

બાદશાહને તો બતૌર મઝાકકે છેડછાડ કી થી. ઔર બતાના યે મકસૂદ થા કે દુનિયામેં તુમ સબસે ઝિયાદા બેવકૂફ હો. તુમસે ઝિયાદા બેવકૂફ કોઈ નહીં હૈ. બહરહાલ..... બેહલોલ વો છડી લેકર ચલે ગયે.

ઈસ વાકિઆકો કઈ સાલ ગુઝર ગયે..... એક રોઝ બેહલોલકો પતા ચલા કે હારૂન રશીદ બહોત સખ્ત બીમાર હૈં. ઔર બિસ્તરસે લગે હુએ હૈં..... ઔર ઈલાજ હો રહા હૈ..... લેકિન કોઈ ફાઈદા નહીં હો રહા હૈ. યે બેહલોલ મજઝૂબ બાદશાહકી ઈયાદતકે લિયે પહોંચ ગયે. ઔર પૂછા કે અમીરૂલ મુઅમિનીન! ક્યા હાલ હૈ? બાદશાહને જવાબ દિયા કે હાલ ક્યા પૂછતે હો..... સફર દરપેશ હૈ. બેહલોલને પૂછા કહાંકા સફર દરપેશ હૈ? બાદશાહને જવાબ દિયા કે આખિરતકા સફર દરપેશ હૈ..... દુનિયાસે જા રહા હૂં. બેહલોલને સવાલ કિયા..... કિતને દિનમેં વાપસ આએંગે? હારૂનને કહા ભાઈ યે આખિરતકા સફર હૈ..... ઉસસે કોઈ વાપસ નહીં આયા કરતા. બેહલોલને કહા અચ્છા આપ વાપસ નહીં આએંગે તો આપને સફરકે રાહત ઔર આરામકે ઈન્તિઝામાતકે લિયે કિતને લશ્કર ઔર ફૌજી આગે ભેજે હૈં? બાદશાહને જવાબમેં કહા, તુમ ફિર બેવકૂફી જૈસી બાતેં કર રહે હો. આખિરતકે સફરમેં કોઈ સાથ નહીં જાયા કરતા. ન બોડીગાર્ડ જાતા હૈ..... ન લશ્કર..... ન ફૌજ ઔર ન સિપાહી જાતા હૈ. વહાં તો ઈન્સાન તન્હા હી જાતા હૈ. બેહલોલને કહા કે ઈતના લંબા સફર કે વહાંસે વાપસ ભી નહીં આના હૈ..... લેકિન આપને કોઈ ફૌજ ઔર લશ્કર નહીં ભેજા, હાલાંકે ઈસસે પેહલે આપકે જિતને સફર હોતે થે..... ઉસમેં ઈન્તિઝામાતકે લિયે આગે સફરકા સામાન ઔર લશ્કર જાયા કરતા થા. ઈસ સફરમેં ક્યૂં નહીં ભેજા? બાદશાહને કહા કે નહીં..... યે સફર ઐસા હૈ કે ઈસ સફરમેં કોઈ લાવ લશ્કર ઔર ફોજ નહીં ભેજી જાતી. બેહલોલને કહા બાદશાહ સલામત! આપકી એક અમાનત બહોત મુદ્દતસે મેરે પાસ રખ્ખી હૈ..... વો એક છડી હૈ..... આપને ફરમાયા થા કે મુઝસે ઝિયાદા કોઈ બેવકૂફ તુમહેં મિલે તો ઉસકો દે દેના. મૈંને બહોત તલાશ

કિયા..... લેકિન મુઝે અપનેસે ઝિયાદા બેવકૂફ આપકે અલાવા કોઈ નહીં મિલા..... ઈસ લિયે કે મૈં યે દેખા કરતા થા કે અગર આપકા છોટાસા ભી સફર હોતા થા તો મહીનોં પેહલેસે ઉસકી તૈયારી હુવા કરતી થી..... ખાને પીનેકા સામાન..... ખૈમે..... લાવ લશ્કર..... બોડીગાર્ડ સબ પેહલેસે ભેજા જાતા થા, ઔર અબ યે ઈતના લંબા સફર જહાંસે વાપસ ભી નહીં આના હૈ..... ઉસકે લિયે કોઈ તૈયારી નહીં હૈ. આપસે ઝિયાદા દુનિયામેં મુઝે કોઈ બેવકૂફ નહીં મિલા. લિહાઝા આપકી યે અમાનત આપકો વાપસ કરતા હૂં.

યે સુનકર હારૂન રશીદ રો પડા..... ઔર કહા બેહલોલ! તુમને સચ્ચી બાત કી. સારી ઉમર હમ તુમકો બેવકૂફ સમઝતે રહે..... લેકિન હકીક્ત યે હૈ કે હિકમતકી બાત તુમને હી કહી. વાકઈ હમને અપની ઉમર બરબાદ કર દી. ઔર ઈસ આખિરતકે સફરકી કોઈ તૈયારી નહીં કી.

મગરિબી તેહઝીબકી હર ચીઝ ઉલ્ટી હૈ

હઝરત કારી મુહમ્મદ તૈયબ સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે નઈ મગરિબી તેહઝીબમેં પેહલી તેહઝીબકે મુકાબલેમેં હર ચીઝ ઉલ્ટી હૈ. ઔર ફિર મઝાકમેં ફરમાતે કે પેહલે ચિરાગ તલે અંધેરા હોતા થા ઔર અબ બલ્બકે ઉપર અંધેરા હોતા હૈ. ઈસ મગરિબી તેહઝીબને હમારી કદરોંકો બાકાઈદા એહતિમામ કરકે બદલા હૈ. ચુનાંચે આજકલકી તેહઝીબ યે હૈ કે ખાના ખાતે વક્ત કાંટા ઔર છુરી દાએં હાથમેં પકડ લી જાએ ઔર બાએં હાથસે ખાયા જાએ.

આજસે કઈ સાલ પેહલે મૈં હવાઈ જહાંઝમેં સફર કર રહા થા. મેરી સાથવાલી સીટ પર એક ઔર સાહબ બૈઠે હુએ થે. સફરકે દૌરાન ઉનસે ઝરા બેતકલ્લુફી ભી હો ગઈ થી..... જબ ખાના આયા તો ઉન સાહબને હસ્બે મા'મૂલ દાએં હાથસે છુરી લી ઔર બાએં હાથસે ખાના શુરૂ કર દિયા. મૈંને ઉનસે કહા કે હમને હર ચીઝમેં અંગ્રેજકી તકલીદ (પૈરવી)

શુરૂ કર રખ્ખી હૈ. ઔર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી સુન્નત યે થી કે આપ દાએં હાથસે ખાતે થે ઈસ લિયે અગર આપ દાએં હાથસે ખા લેં તો આપકા યેહી અમલ સવાબકા ઝરીઆ બન જાએગા. વો જવાબમેં કેહને લગે કે અસલમેં હમારી કૌમ ઈસી વજહસે પીછે રેહ ગઈ હૈ કે વો ઈન છોટી છોટી ચીઝોંકે પીછે પડે હુએ હૈં. ઈન મૌલવિયોંને ઈન ચીઝોંકે અંદર હમારી કૌમકો ફંસા દિયા ઔર તરક્કીકા રાસ્તા રોક દિયા ઔર જો બડે બડે કામ થે ઉનમેં હમ પીછે રેહ ગયે.

એક યહૂદીકા ઈબરતનાક કિસ્સા

હઝરત થાનવી (રહ.) ને એક યહૂદીકા કિસ્સા લિખ્ખા હૈ કે ઉસને માલો દૌલતકે બહોત ખઝાને જમા કર રખ્ખે થે. એક દિન વો ખઝાનેકા મુઆઈના (જાંચ) કરનેકે ઈરાદાસે ચલા. ખઝાને પર ચોકીદાર બિઠાયા હુવા થા લેકિન વો યે દેખના ચાહતા થા કે કહીં ચોકીદાર ખયાનત તો નહીં કર રહા હૈ. ઈસ લિયે ચોકીદારકો ખબર દિયે બગૈર વો ખૂદ અપની ખુફિયા ચાબીસે ખઝાનેકા તાલા ખોલકર અંદર ચલા ગયા. ચોકીદારકો પતા નહીં થા કે માલિક દેખનેકે લિયે અંદર ગયા હુવા હૈ. ઉસને જબ યે દેખા કે ખઝાનેકા દરવાઝા ખુલા હુવા હૈ..... ઉસને આકર બાહિરસે તાલા લગા દિયા. અબ વો માલિક અંદર મુઆઈના કરતા રહા..... ખઝાનેકી સૈર કરતા રહા. જબ મુઆઈનેસે ફારિગ હોકર બાહિર નિકલનેકે લિયે દરવાઝેકે પાસ આયા તો દેખા કે દરવાઝા બાહિરસે બંદ હૈ. અબ અંદરસે આવાઝ લગાતા હૈ તો આવાઝ બાહિર નહીં જાતી, ઉસ ખઝાનેકે અંદર સોના ચાંદીકે ઢેર લગે હુએ હૈં. લેકિન ભૂખ મિટાનેકે લિયે ઉનકો ખા નહીં સકતા થા. પ્યાસ લગ રહી હૈ લેકિન ઉનકે ઝરીઆ અપની પ્યાસ નહીં બુઝા સકતા. હત્તાકે ઉસ ખઝાનેકે અંદર ભૂખ ઔર પ્યાસકી શિદ્દતસે તડપ તડપકર જાન દે દી ઔર વોહી ખઝાના ઉસકી મૌતકા સબબ બન ગયા.

પેહલે ઈન્સાન તો બન જાઓ

હઝરત થાનવી (રહ.) કા એક મશહૂર જુમ્લા હૈ, વો યે કે અગર તુમહેં સૂફી બનના હૈ યા આબિદ ઝાહિદ બનના હૈ તો ઈસ મકદસકે લિયે બહોત સારી ખાનકાહેં ખુલી હૈં વહાં ચલે જાઓ..... અગર ઈન્સાન બનના હૈ તો યહાં આ જાઓ..... ઈસ લિયે કે યહાં તો ઈન્સાન બનાયા જાતા હૈ. મુસલમાન બનના..... આલિમ બનના..... ઔર સૂફી બનના તો બાદકી બાત હૈ..... ઊંચે દરજેકી બાત હૈ..... અરે પેહલે ઈન્સાન તો બન જાઓ ઔર પેહલે જાનવરોંકી સફસે નિકલ જાઓ. ઔર ઈન્સાન ઉસ વક્ત તક ઈન્સાન નહીં બનતા જબ તક ઉસકો ઈસ્લામી મઆશરતકે આદાબ ન આતે હોં..... ઔર ઉન પર અમલ ન કરતા હો.

સગીરા ઔર કબીરા ગુનાહોંકી મિસાલ

હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે છોટે ગુનાહકી મિસાલ ઐસી હૈ જૈસે છોટીસી ચિંગારી, ઔર બડે ગુનાહકી મિસાલ ઐસી હૈ જૈસે બડી આગ ઔર બડા અંગારા. અબ કોઈ શખ્સ યે સોચ કર કે યે તો છોટીસી ચિંગારી હૈ બડી આગ તો હૈ નહીં..... લાઓ મૈં ઈસે અપને સંદૂકમેં (પેટીમેં) રખ લેતા હૂં તો ઉસકા નતીજા યે હોગા કે વો છોટીસી ચિંગારી સારે સંદૂક ઔર કપડોંકો જલાકર રાખ કર દેગી.

મખ્લૂકસે અચ્છી ઉમ્મીદેં ખતમ કર દો

ફરમાયા કે દુનિયામેં રાહતસે રેહનેકા સિર્ફ એક હી નુસ્ખા હૈ. વો યે કે મખ્લૂકસે ઉમ્મીદેં ખતમ કર દો. મસલન યે ઉમ્મીદ રખના કે ફલાં શખ્સ મેરે સાથ અચ્છાઈ કરેગા..... ફલાં મેરે કામ આએગા..... ફલાં શખ્સ મેરે દુઃખ દર્દમેં શરીક હોગા યે. તમામ ઉમ્મીદેં ખતમ કરકે

સિર્ફ એક ઝાત યાની અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂસે ઉમ્મીદ રખ્ખો..... ઈસ લિયે કે મખ્લૂકાતસે ઉમ્મીદ ખતમ કરનેકે બાદ અગર ઉનકી તરફસે કોઈ અચ્છાઈ મિલેગી તો વો ઉમ્મીદકે ખિલાફ મિલેગી..... ઉસકે નતીજેમેં ખૂશી બહોત હોગી..... ક્યૂંકે ઉમ્મીદકે ખિલાફ મિલી હૈ. ઔર અગર મખ્લૂકકી તરફસે કોઈ તકલીફ પહોંચેગી તો ફિર ઝિયાદા રંજ નહીં હોગા.

ઈસ્લાહે નફસકે લિયે પેહલા કદમ

હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ગુસ્સા ઝબ્ત કરના સુલૂક વ તરીકતકા એક બડા બાબ હૈ. જો આદમી અલ્લાહકે રાસ્તે પર ચલના ચાહતા હો ઔર અપની ઈસ્લાહ કરના ચાહતા હો ઉસકે લિયે પેહલા કદમ યે હોગા કે વો અપને ગુસ્સાકો કાબૂમેં કરનેકી ફિક્ર કરે.

એકકા ઐબ દૂસરેકો ન બતાયા જાએ

હઝરત થાનવી (રહ.) ને ફરમાયા કે આઈનાકા કામ યે હૈ કે જો શખ્સ ઉસકે સામને આએગા ઔર ઉસકે ઉપર કોઈ ઐબ હોગા તો વો આઈના સિર્ફ ઉસી શખ્સકો બતાએગા કે તુમહારે અંદર યે ઐબ હૈ. વો આઈના દૂસરોંસે નહીં કહેગા કે ફલાં શખ્સમેં યે ઐબ હૈ ઔર ન ઉસ ઐબકી દૂસરોંકે સામને શોહરત ઔર ચર્ચા કરેગા. ઈસી તરહ મોમિન ભી એક આઈના હૈ. જબ વો દૂસરોંકે અંદર કોઈ ઐબ દેખે તો સિર્ફ ઉસીકો ખલ્વતમેં (તન્હાઈમેં) ખામોશીસે બતા દે..... બાકી દૂસરોંસે જાકર કેહના મોમિનકા કામ નહીં બલ્કે યે તો નફસાનિયતકા કામ હૈ. અગર દિલમેં નફસાનિયત હોગી તો વહાં યે ખયાલ આએગા કે ઉસ ઐબકી વજહસે ઉસકો ઝલીલ વ રૂસ્વા કરૂં, જબકે મુસલમાનોંકો ઝલીલ ઔર રૂસ્વા કરના હરામ હૈ.

હઝરત થાનવી (રહ.) કા વાકિઆ

હઝરત થાનવી (રહ.) કે એક પુરાને ખાદિમ ભાઈ નિયાઝ સાહબ મરહૂમ થે. ખાનકાહ થાનાભવનમેં હઝરતકે પાસ રહા કરતે થે. ચૂંકે બહોત મુદ્દતસે હઝરતે વાલાકી ખિદમત કર રહે થે. ઈસ લિયે તબીઅતમેં થોડાસા નાઝ ભી પૈદા હો ગયા થા. એક મરતબા કિસીને હઝરતકે પાસ આકર ઉનકી શિકાયત કી કે યે ભાઈ નિયાઝ સાહબ બડે મુંહ ચઢ ગયે હૈં..... ઔર બા'ઝ મરતબા લોગોંકો ડાંટ દેતે હૈં. હઝરતે વાલાકો તશ્વીશ (પરેશાની) હુઈ કે ખાનકાહમેં આનેવાલે લોગોંકો ઈસ તરહ નાહક ડાંટના તો બુરી બાત હૈ. ચુનાંચે આપને ઉનકો બુલાકર ઉનસે કહા. મિયાં નિયાઝ! યે ક્યા હરકત હૈ કે તુમ હર એકકો ડાંટતે ફિરતે હો! ભાઈ નિયાઝ સાહબકે મુંહસે યે જુમ્લા નિકલા કે "હઝરત જી! ઝૂઠ મત બોલો..... અલ્લાહસે ડરો" બઝાહિર ભાઈ નિયાઝ સાહબ યે કેહના ચાહ રહે થે કે જિન લોગોંને આપસે મેરી શિકાયત કી હૈ કે મૈં લોગોંકો ડાંટતા ફિરતા હૂં..... વો લોગ ઝૂઠ ન બોલેં. અલ્લાહસે ડરેં. લેકિન ઉનકે મુંહસે નિકલ ગયા કે "ઝૂઠ ન બોલો..... અલ્લાહસે ડરો" ઐસે મૌકા પર વો નોકર ઔર ઝિયાદા સઝાકા ઔર ડાંટકા મુસ્તહિક હોના ચાહિયે..... લેકિન હઝરત થાનવી (રહ.) ને જૈસે હી યે અલ્ફાઝ સુને ફૌરન નઝર નીચે કી..... ઔર "અસ્તગ્ફિરૂલ્લાહ..... અસ્તગ્ફિરૂલ્લાહ" કેહતે હુએ વહાંસે ચલે ગયે.

બાત દર અસલ યે હુઈ કે ઉનકે ઈસ કેહનેસે હઝરતે વાલાકો યે તંબીહ હુઈ કે મૈંને યક તરફા બાત સુનકર ઉનકો ડાંટના શુરૂ કર દિયા. એક આદમીને ઉનકે બારેમેં ખબર દી થી કે યે ઐસા કરતે હૈં ઔર ખૂદ ઉનસે યે નહીં પૂછા કે અસલ વાકિઆ ક્યા થા? ઔર સિર્ફ ઈસ ખબર પર મૈંને ઉનકો ડાંટના શુરૂ કર દિયા..... યે બાત મૈંને ઠીક નહીં કી. ઈસ લિયે ફૌરન "અસ્તગ્ફિરૂલ્લાહ" કેહકર વહાંસે ચલે ગયે..... ઐસે

શખ્સકે બારેમેં યે કહા જાતા હૈ કે વો જલાલી બુઝુર્ગ થે ઔર લોગોંકો બડી ડાંટ ડપટ કિયા કરતે થે.

એક બચ્ચેકા બાદશાહકો ગાલી દેના

હઝરત થાનવી (રહ.) ને ઈસ કિસમકે વાકિઆતકી સહીહ હકીકત સમઝાનેકે લિયે એક વાકિઆ બયાન ફરમાયા કે નિઝામ હૈદરાબાદ દખ્ખનકે એક નવાબ સાહબ થે..... ઉનકે વઝીરને એક મરતબા ઉનકી દઅવત કર દી..... ઔર ઉનકો અપને ઘર બુલાયા..... જબ નવાબ સાહબ ઘરમેં દાખિલ હુએ તો વઝીર સાહબકા બચ્ચા વહાં પર ખેલ રહા થા. નવાબ સાહબકો બચ્ચોંસે છેડ ખ્વાની કરનેકી આદત થી. ઉનહોંને વઝીરકે બચ્ચેકો છેડનેકે લિયે ઉસકા કાન પકડ લિયા. વો બહોત તેઝ તર્રાર થા. વો ક્યા જાને કે નવાબ કૌન હૈ..... ઔર બાદશાહ કૌન હૈ. બચ્ચેને પલટકર નવાબ સાહબકો ગાલી દે દી. જબ વઝીર સાહબને બચ્ચેકે મુંહસે નવાબ સાહબકે લિયે ગાલી સુની તો ઉનકી જાન નિકલ ગઈ કે મેરે બચ્ચેને નવાબ સાહબકો ગાલી દે દી. ઔર નવાબ સાહબકી તો ઝબાન કાનૂન હોતી હૈ. અબ પતા નહીં બચ્ચેકા ક્યા હશ્ર કરેગા..... ઈસ લિયે વઝીરને અપની વફાદારી જતાનેકે લિયે તલવાર નિકાલ લી..... ઔર કહા કે મૈં અભી ઉસકા સર કલમ કરતા હૂં..... ઉસને નવાબ સાહબકી શાનમેં ગુસ્તાખી કી હૈ. નવાબ સાહબને રોકા કે નહીં. છોડો..... યે બચ્ચા હી તો હૈ..... બાકી યે બચ્ચા ઝહીન લગતા હૈ. ઔર ઉસમેં ઈતની ખૂદદારી હૈ કે અગર કોઈ શખ્સ ઈસકા કાન મરોડ દે તો યે બચ્ચા ફૌરન ઉસકે આગે હથિયાર ડાલનેવાલા નહીં હૈ. બલ્કે બડા ઝહીન ઔર ખૂદદાર હૈ. અપના બદલા ખૂદ લેનેવાલા હૈ. ઔર અપને ઉપર એ'તિમાદ રખનેવાલા હૈ. ઐસા કરો કે ઈસકા માહાના વઝીફા (પગાર) જારી કર દો. ચુનાંચે ઉસકા વઝીફા જારી હુવા. ઉસ વઝીફાકા નામ થા "વઝીફએ દુશ્નામ" યાની ગાલી દેનેકા વઝીફા..... હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત મૌલાના અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.)

ફરમાતે હૈં કે અબ તુમ ભી યે સોચકર કે ગાલી દેનેસે વઝીફા જારી હોતા હૈ લિહાઝા તુમ ભી જાકર નવાબ સાહબકો ગાલી દે આઓ. ઝાહિર હૈ કે કોઈ ભી ઐસા નહીં કરેગા. ક્યૂંકે યે ખાસ તૌર પર ઉસ બચ્ચેકે ખાસ હાલાતકો મદે નઝર રખતે હુએ યે બાદશાહકી સખાવતકા એક મુઝાહિરા થા કે ગાલી દેનેકે બાવજૂદ બચ્ચેકો નવાઝ દિયા. લેકિન યે કોઈ આમ કાનૂન નહીં થા કે જો કોઈ નવાબ સાહબકો ગાલી દેગા તો ઉસકો વઝીફા મિલેગા, બલ્કે અબ કોઈ ગાલી દેગા તો પિટાઈ હોગી. જેલમેં બંદ કર દિયા જાએગા. હો સકતા હૈ કે સર કલમ કર દિયા જાએ.

યેહી મઆમલા અલ્લાહ તઆલાકી નુકતા નવાઝીકા હૈ કે કિસીકો કિસી નુકતેસે નવાઝ દિયા..... ઔર કિસીકો કિસી નુકતેસે નવાઝ દિયા..... કિસીકા કોઈ અમલ કબૂલ ફરમા લિયા. ઔર કિસીકા કોઈ અમલ કબૂલ ફરમા લિયા..... ઉનકી રહમત કિસી કૈદ કિસી શર્ત ઔર કિસી કાનૂનકી પાબંદ નહીં. **વસિઅત રહમતી કુલ્લ શૈઈન** મેરી રહમત તો હર ચીઝ પર વસીઅ હૈ. ઈસ લિયે કિસીકે સાથ ના ઈન્સાફી કભી નહીં હોતી..... લેકિન બાઝ મરતબા કિસીકો કિસી અમલ પર નવાઝ દિયા જાતા હૈ. જબ વો અમલ અલ્લાહ તઆલાકો પસંદ આ જાએ.

હઝરત થાનવી (રહ.) કા એક વાકિઆ

હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત મૌલાના અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.) કે એક ખાદિમ થે. જિનકો "ભાઈ નિયાઝ" કહા કરતે થે. બડે નાઝ પરવરદા ખાદિમ થે..... ઈસ લિયે આનેવાલે લોગ ભી ઉનસે મુહબ્બત કરતે થે. ઔર ચૂંકે ખાનકાહકે અંદર હર ચીઝકા એક નઝમ ઔર વક્ત હોતા થા. ઈસ લિયે આનેવાલોં પર રોક ટોક ભી કિયા કરતે થે કે યે કામ મત કરો. યે કામ ઈસ તરહ કરો વગૈરહ..... કિસી શખ્સને હઝરતે વાલાકે પાસ ઉનકી શિકાયતકી કે આપકે યે ખાદિમ ભાઈ નિયાઝ સાહબ બહોત સર ચઢ ગયે હૈં..... ઔર બહોતસે લોગોં પર ગુસ્સા ઔર ડાંટ

ડપટ શુરૂ કર દેતે હૈં. હઝરતે વાલાકો યે સુનકર ગુસ્સા આયા કે યે ઐસા કરતે હૈં..... ઔર ઉનકો બુલવાયા..... ઔર ઉનકો ડાંટા કે ક્યૂં ભાઈ નિયાઝ..... યે ક્યા તુમહારી હરકત હૈ હર એકકો તુમ ડાંટતે રેહતે હો..... તુમહેં ડાંટનેકા હક કિસને દિયા હૈ? જવાબમેં ભાઈ નિયાઝને કહા કે હઝરત! અલ્લાહસે ડરો..... ઝૂઠ ન બોલો..... ઉનકા મકસદ હઝરતે વાલાકો કેહના નહીં થા..... બલ્કે મકસદ યે થા કે જો લોગ આપસે શિકાયત કર રહે હૈં..... ઉનકો ચાહિયે કે વો અલ્લાહસે ડરેં ઔર ઝૂઠ ન બોલેં..... જિસ વક્ત હઝરતે વાલાને ભાઈ નિયાઝકી ઝબાનસે યે જુમ્લા સુના. ઉસી વક્ત ગરદન ઝુકાઈ ઔર "અસ્તગ્ફિરૂલ્લાહ અસ્તગ્ફિરૂલ્લાહ" કેહતે હુએ વહાંસે ચલે ગયે..... દેખનેવાલે હૈરાન રેહ ગયે કે યે ક્યા હુવા. એક અદના ખાદિમને હઝરતે વાલાસે ઐસી બાત કેહ દી. લેકિન હઝરત બજાએ ઉનકો કુછ કેહનેકે અસ્તગ્ફિરૂલ્લાહ કેહતે હુએ ચલે ગયે..... બાદમેં ખૂદ હઝરતે વાલાને ફરમાયા કે દર અસલ મુઝસે ગલતી હો ગઈ થી કે મૈંને એક તરફકી બાત સુનકર ફૌરન ડાંટના શુરૂ કર દિયા થા. મુઝે ચાહિયે થા કે મૈં પેહલે ઉનસે પૂછતા કે લોગ આપકે બારેમેં યે શિકાયત કર રહે હૈં. આપ ક્યા કેહતે હૈં કે શિકાયત દુરૂસ્ત હૈ યા ગલત હૈ. ઔર દૂસરે ફરીકકી બાત સુને બગૈર ડાંટના શરીઅતકે ખિલાફ હૈ. ચૂંકે યે બાત શરીઅતકે ખિલાફ થી..... ઈસ લિયે મૈં ઉસ પર ઈસ્તિગ્ફાર કરતે હુએ વહાંસે ચલા ગયા. હકીકત યે હૈ કે જિસ શખ્સકે દિલમેં અલ્લાહ તઆલા હક વ બાતિલકો જાંચનેકી તરાઝૂ પૈદા ફરમા દેતે હૈં. ઉસકા યે હાલ હોતા હૈ કે ઉસકા કોઈ કલિમહ હદસે મુતજાવિઝ નહીં હોતા. અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો ઈસકી સમઝ અતા ફરમા દે. આમીન.

ઝહની તકાલીફમેં મુબ્તલા કરના હરામ હૈ

હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ઈસ હદીસમેં ઝબાન ઔર હાથકે ઝરીઆ ઝાહિરી અફઆલકી તરફ ઈશારા ફરમાયા હૈ. લેકિન

અગર આપને અપની ઝબાન યા હાથસે કોઈ ઐસા કામ કિયા જિસસે દૂસરેકો ઝહની તકલીફ હુઈ તો વો ઈસ હદીસમેં દાખિલ હૈ. મસલન આપને કિસીસે કર્ઝ લિયા ઔર ઉસસે યે વા'દા કર લિયા કે ઈતને દિનોંકે અંદર અદાયગી કર દૂંગા. અબ અગર આપ વક્ત પર અદાયગી નહીં કર સકતે તો ઉસકો બતા દેં કે મૈં ફીલ હાલ અદાયગી નહીં કર સકતા. ઈતને દિનોંકે બાદ અદા કરૂંગા. ફિર ભી અદા ન કર સકો તો ફિર બતા દો. લેકિન યે ઠીક નહીં હૈ કે આપ ઉસકો લટકા દેં. યા કલ દે દેંગે. લેકિન આપ ન તો ઉસકો ખબર દેતે હૈં. ઔર ન કર્ઝ વાપસ કરતે હૈં..... ઈસ તરહ આપને ઉસકો ઝહની અઝિય્યત ઔર તકલીફમેં મુબ્તલા કર દિયા. અબ વો ન તો કોઈ પ્લાન બના સકતા હૈ..... ન વો કોઈ મન્સૂબા બંદી (તદબીર) કર સકતા હૈ. ઈસ લિયે કે ઉસકો પતા હી નહીં હૈ કે ઉસકો કર્ઝ વાપસ મિલેગા યા નહીં? અગર મિલેગા તો કબ તક મિલેગા. આપકા યે તર્ઝે અમલ ભી નાજાઈઝ ઔર હરામ હૈ.

મુલાઝિમ (નોકર) પર ઝહની બોઝ ડાલના

હત્તાકે હઝરત થાનવી (રહ.) ને તો યહાં તક ફરમાયા કે આપકા એક નોકર ઔર મુલાઝિમ હૈ. અબ આપને ચાર કામ એક સાથ બતા દિયે કે પેહલે યે કામ કરો. ફિર યે કામ..... ફિર યે કામ કરના. ફિર યે કામ કરના. ઈસ તરહ આપને ચાર કામોંકો યાદ રખનેકા બોઝ ઉસકે ઝહન પર ડાલ દિયા..... અગર ઐસા કરના બહોત ઝરૂરી નહીં હૈ તો એક સાથ ચાર કામોંકા બોઝ ઉસકે ઝહન પર નહીં ડાલના ચાહિયે, બલ્કે ઉસકો પેહલે એક કામ બતા દો. જબ વો પેહલા કામ કર ચુકે તો અબ દૂસરા કમ બતાયા જાએ..... વો ઉસકો કર ચુકે તો ફિર તીસરા કામ બતાયા જાએ. ચુનાંચે ખૂદ અપના તરીકા બતાયા કે મૈં અપને નોકરકો એક વક્તમેં એક કામ બતાતા હૂં. ઔર દૂસરે કામ જો ઉસસે કરાને હૈં ઉનકો યાદ રખનેકા બોઝ અપને સર પર રખતા હૂં. નોકરકે સર પર

નહીં રખતા..... તાકે વો ઝહની બોઝમેં મુબ્તલા ન હો જાએ..... જબ વો એક કામ કરકે ફારિગ હો જાતા હૈ તો ફિર દૂસરા કામ બતાતા હૂં. ઈસસે અંદાઝા લગાઈયે કે હઝરતે વાલાકી નિગાહ કિતની દૂર રસ (બુલંદ ખયાલ) થી.

"આદાબે મુઆશરત" પઢિયે

હઝરત થાનવી (રહ.) કી એક મુખ્તસરસી કિતાબ હૈ "આદાબુલ મુઆશરત" ઉસમેં મુઆશરતકે આદાબ તેહરીર ફરમાએ હૈં..... યે કિતાબ હર મુસલમાનકો ઝરૂર પઢની ચાહિયે. ઉસ કિતાબકે શુરૂમેં હઝરત થાનવી (રહ.) ને લિખ્ખા હૈ કે મૈં ઈસ કિતાબમેં મુઆશરતકે તમામ આદાબ તો નહીં લિખ સકા..... બલ્કે મુતફર્રિક તૌર પર જો આદાબ ઝહનમેં આએ વો ઉસમેં જમા કર દિયે હૈં તાકે જબ તુમ ઉન આદાબકો પઢોગે તો ખૂદ બખૂદ તુમહારા ઝહન ઈસ તરહ મુન્તકિલ હોગા. જબ યે બાત અદબમેં દાખિલ હૈ તો ફલાં જગહ પર ભી હમેં ઈસ તરહ કરના ચાહિયે..... આહિસ્તા આહિસ્તા ખૂદ તુમહારે ઝહનમેં વો આદાબ આતે ચલે જાએંગે. ઔર અલ્લાહ તઆલા તુમહારા ઝહન ખોલ દેંગે. ચુનાંચે મુઆશરત હીકા એક અદબ યે હૈ કે ગાડી ઐસી જગહ ખડી કરો કે ઉસકી વજહસે દૂસરોંકા રાસ્તા બંદ ન હો..... ઔર દૂસરેકો તકલીફ ન હો..... યે ભી દીનકા એક હિસ્સા હૈ. આજ હમને ઈન ચીઝોંકો ભુલા દિયા હૈ. ઉસકી વજહસે ન સિર્ફ હમ ગુનેહગાર હો રહે હૈં..... બલ્કે દીનકી ગલત નુમાઈન્દગી કર રહે હૈં. ચુનાંચે હમેં દેખકર બાહિરસે આનેવાલા શખ્સ યે કહેગા કે યે લોગ નમાઝ તો પઢતે હૈં..... ઉસસે ઈસ્લામકા ક્યા રૂખ સામને આએગા? ઔર વો ઈન ચીઝોંસે ઈસ્લામકી તરફ કશિશ મહેસૂસ કરેંગા યા ઈસ્લામસે દૂર ભાગેગા? અલ્લાહ બચાએ. હમ લોગ દીનકા એક અચ્છા નમૂના પેશ કરકે લોગોંકે લિયે કશિશકા સબબ બનનેકે બજાએ હમ દીનસે રૂકાવટકા સબબ બન રહે હૈં. મુઆશરતકે ઈસ બાબકો હમને ખાસ

તૌર પર છોડ દિયા હૈ. અલ્લાહ તઆલા મુઝે ઔર આપ સબકો ઈસ કોતાહીસે જલ્દ અઝ જલ્દ નજાત અતા ફરમાએ ઔર હમારી સમઝકો દુરૂસ્ત ફરમાએ. ઔર હમેં દીનકે તમામ શો'બોં પર અમલ કરનેકી તૌફીક અતા ફરમાએ આમીન.

મખ્લૂકસે અચ્છી ઉમ્મીદેં ખતમ કર દો

હકીમુલ ઉમ્મત હઝરત મૌલાના અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.) ને મવાઈઝમેં બડે તજુર્બેકી બાત ફરમાઈ હૈ..... ફરમાયા કે દુનિયામેં રાહતસે રેહનેકા સિર્ફ એક હી નુસ્ખા હૈ. વો યે કે મખ્લૂકસે ઉમ્મીદેં ખતમ કર દો..... મસલન યે ઉમ્મીદ રખના કે ફલાં શખ્સ મેરે સાથ અચ્છાઈ કરેગા. ફલાં શખ્સ મેરે કામ આએગા. ફલાં શખ્સ મેરે દુઃખ દર્દમેં શરીક હોગા..... યે તમામ ઉમ્મીદેં ખતમ કરકે સિર્ફ એક ઝાત યાની અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂસે ઉમ્મીદ રખ્ખો..... ઈસ લિયે કે મખ્લૂકાતસે ઉમ્મીદ ખતમ કરનેકે બાદ અગર ઉનકી તરફસે કોઈ અચ્છાઈ મિલેગી તો વો ઉમ્મીદકે ખિલાફ મિલેગી..... ઉસકે નતીજેમેં ખૂશી બહોત હોગી..... ક્યૂંકે ઉમ્મીદકે ખિલાફ મિલી હૈ. ઔર અગર મખ્લૂકકી તરફસે કોઈ તકલીફ પહોંચેગી તો ફિર રંજ ઝિયાદા નહીં હોગા. ઈસ લિયેકે અચ્છાઈકી ઉમ્મીદ તો થી નહીં..... તકલીફ હીકી ઉમ્મીદ થી..... વો તકલીફ ઉમ્મીદકે મુતાબિક હી મિલી..... ઈસ લિયે સદમા ઔર રંજ ઝિયાદા નહીં હોગા.

એક બુઝુર્ગકા વાકિઆ

હકીમુલ ઉમ્મત હઝરત થાનવી (રહ.) ને એક બુઝુર્ગકે બારેમેં લિખ્ખા હૈ કે ઉનસે કિસીને પૂછા કે હઝરત ક્યા હાલ હૈ? કૈસે મિઝાજ હૈં? ઉનહોંને જવાબ દિયા કે અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ બહોત અચ્છા હાલ હૈ.....

ફિર ફરમાયા કે મિયાં ઉસ શખ્સકા ક્યા હાલ પૂછતે હો કે ઈસ કાઈનાતમેં કોઈ કામ મેરી મરઝીકે ખિલાફ નહીં હોતા. બલ્કે હર કામ મેરી મરઝીકે મુતાબિક હોતા હૈ. ઔર કાઈનાતકે સબ કામ જિસકી મરઝીકે મુતાબિક હો રહે હોં ઉસસે ઝિયાદા ખૂશ ઔર ઉસસે ઝિયાદા ઐશમેં કૌન હો સકતા હૈ? સવાલ કરનેવાલેકો બડા તઅજ્જુબ હુવા..... ઉસને કહા કે યે બાત તો અંબિયા (અલૈ.) કો ભી હાસિલ નહીં હુઈ થી કે ઈસ કાઈનાતકા હર કામ ઉનકી મરઝીકે મુતાબિક હોતા હો..... બલ્કે ઉનકી મરઝીકે ખિલાફ ભી કામ હોતે થે..... આપકા હર કામ આપકી મરઝીકે મુતાબિક કૈસે હો જાતા હૈ?

ઉન બુઝુર્ગને જવાબ દિયા કે મૈંને અપની મરઝીકો અલ્લાહકી મરઝીકે તાબેઅ બના દિયા હૈ..... બસ જો મેરે અલ્લાહકી મરઝી વો મેરી મરઝી..... જો મેરે અલ્લાહકી મશિય્યત વોહી મેરી મશિય્યત..... ઔર ઈસ કાઈનાતમેં હર કામ અલ્લાહકી મરઝી ઔર અલ્લાહકી મશિય્યતકે મુતાબિક હો રહા હૈ..... ઔર મૈંને અપની અનાકો (અપની મરઝીકો) મિટા દિયા હૈ ઈસ લિયે હર કામ મેરી મરઝીકે મુતાબિક હો રહા હૈ..... ક્યૂંકે વો અલ્લાહકી મરઝીસે હો રહા હૈ. ઈસ લિયે મૈં બડા ખૂશ હૂં..... ઔર ઐશ વ ઈશરતમેં હૂં.

યે ગુનાહ સગીરા હૈ યા કબીરા?

હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત મૌલાના અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે લોગ બહોત શૌકસે પૂછતે હૈં કે ફલાં ગુનાહ સગીરા હૈ યા કબીરા હૈ? ઔર પૂછનેકા મકસદ યે હોતા હૈ કે અગર સગીરા હૈ તો કર લેંગે. ઔર અગર કબીરા હૈ તો ઉસકે કરનેમેં થોડા ડર ઔર ખૌફ મહેસૂસ હોગા. હઝરત ફરમાયા કરતે થે કે સગીરા ઔર કબીરા ગુનાહોંકી મિસાલ ઐસી હૈ જૈસે એક ચિંગારી ઔર એક બડા અંગારા. કભી આપને કિસીકો દેખા કે એક છોટીસે ચિંગારીકો સંદૂકમેં (પેટીમેં) રખ લે..... ઔર

યે સોચે કે યે તો એક છોટીસી ચિંગારી હૈ..... કોઈ અકલમંદ ઈન્સાન ઐસા નહીં કરેગા..... ક્યૂંકે સંદૂકમેં રખનેકે બાદ વો આગ બન જાએગી ઔર સંદૂકકે અંદર જિતની ચીઝેં હોંગી ઉન સબકો જલા દેગી ઔર સંદૂકકો ભી જલા દેગી. ઔર હો સકતા હૈ કે વો પૂરે ઘરકો જલા દે. યેહી હાલ ગુનાહકા હૈ..... ગુનાહ છોટા હો યા બડા હો..... વો આગકી ચિંગારી હૈ.અગર તુમ અપને ઈખ્તિયારસે એક ગુનાહ કરોગે તો હો સકતા હૈ કે વો એક ગુનાહ તુમહારી પૂરી ઝિંદગીકી પૂંજી જલા દે. ઈસ લિયે ઈસ ફિક્રમેં મત પડો કે છોટા હૈ યા બડા, બલ્કે યે દેખો કે ગુનાહ હૈ યા નહીં..... યે કામ ના જાઈઝ હૈ યા નહીં? અલ્લાહ તઆલાને ઈસસે મના ફરમાયા હૈ યા નહીં? જબ યે મા'લૂમ હો જાએ કે અલ્લાહ તઆલાને ઈસસે મના ફરમાયા હૈ તો ફિર અલ્લાહ તઆલાકે સામને જવાબદહીકા એહસાસ પૈદા કરકે યે સોચો કે યે ગુનાહ કરકે મૈં અલ્લાહ તઆલાકો ક્યા મુંહ દિખાઉંગા. બહરહાલ..... ઈસ આયતકા મિસ્દાક બનનેકા તરીકા યે હૈ કે જબ ભી ઈન્સાનકે દિલમેં ગુનાહકા દાઈયા (ખ્વાહિશ) પૈદા હો તો ઉસ વક્ત અલ્લાહ તઆલાકે સામને મૌજૂદ હોનેકા દિલમેં ધ્યાન કરે ઔર ઉસકે ઝરીઆ ગુનાહકો છોડ દે. (ઈસ્લાહી ખુત્બાત જિ. ૮)

દૂસરા બાબ

મુફતીએ આ'ઝમ પાકિસ્તાન

હઝરત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) કે ઈરશાદાત

કામ કરનેકા બેહતરીન ગુર (તરીકા)

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે જો કામ ફુરસતકે ઈન્તિઝારમેં ટાલ દિયા..... વો ટલ ગયા..... વો ફિર નહીં હોગા. ઈસ વાસ્તે કે તુમને ઉસકો ટાલ દિયા.... કામ કરનેકા તરીકા યે હૈ કે દો કામોંકે દરમિયાન તીસરે કામકો ઘુસા દો...... યાની વો દો કામ જો તુમ પેહલેસે કર રહે હો..... અબ તીસરા કામ કરનેકા ખયાલ આયા તો ઉન દો કામોંકે દરમિયાન તીસરે કામકો ઝબરદસ્તી ઘુસા દો..... વો તીસરા કામ ભી હો જાએગા..... યે મન્સૂબે ઔર પ્લાન બનાના કે જબ યે કામ હો જાએગા તો ફિર કામ કરેંગે યે સબ ટાલનેવાલી બાતેં હૈં ઔર શયતાન ઉમૂમન ઈસી તરહ ધોકામેં રખતા હૈ.....

માલ વ દૌલતકે ઝરીએ રાહત નહીં ખરીદી જા સકતી

ફરમાયા કે રાહત ઔર આરામ ઔર ચીઝ હૈ ઔર અસ્બાબે રાહત ઔર ચીઝ હૈ. અસ્બાબે રાહતસે રાહત હાસિલ હોના કોઈ ઝરૂરી નહીં..... રાહત અલ્લાહ જલ્લ જલાલુહૂકા અતિય્યા હૈ ઔર હમને આજ અસ્બાબે રાહતકા નામ રાહત રખ દિયા હૈ..... બહોત સારા રૂપિયા રખ્ખા હો તો ક્યા ભૂખકે વક્ત વો ઉસકો ખા લેગા..... ક્યા અગર કપડેકી ઝરૂરત હોગી તો ઉસકો પહેન લેગા..... ક્યા ગરમી લગનેકે વક્ત વો પૈસા ઉસકો ઠંડ પહોંચાએગા? બઝાતે ખૂદ ન તો યે પૈસા રાહત હૈ ઔર ન હી ઉસકે ઝરીએ તુમ રાહત ખરીદ સકતે હો. ઔર અગર ઉસકે ઝરીએ તુમને અસ્બાબે રાહત ખરીદ ભી લિયે, મસલન આરામકી ખાતિર તુમને ઉસકે ઝરીએ ખાને પીનેકી ચીઝેં ખરીદ લીં..... અચ્છે કપડે ખરીદ લિયે..... ઘરકી સજાવટકા સામાન ખ઼રીદ લિયા..... લેકિન ક્યા રાહત હાસિલ હો ગઈ?

યાદ રખ્ખો મહઝ ઈન અસ્બાબકો જમા કર લેનેસે રાહતકા મિલ જાના કોઈ ઝરૂરી નહીં..... ઈસ લિયે કે એક શખ્સકે પાસ રાહતકે તમામ અસ્બાબ મૌજૂદ હૈં લેકિન સાહબ બહાદુરકો ગોલી ખાએ બગૈર નીંદ નહીં આતી..... બિસ્તર આરામ દેહ..... એરકન્ડિશન કમરા ઔર નોકર ચાકર સભી કુછ મૌજૂદ હૈં..... લેકિન નીંદ નહીં આ રહી હૈ..... અબ બતાઓ અસ્બાબે રાહત સારે મોજૂદ હૈં લેકિન નીંદ મિલી? રાહત મિલી? ઔર એક વો શખ્સ હૈ જિસકે ઘર પર ન તો પક્કી છત હૈ..... બલ્કે ટીનકી ચાદર (પતરે) હૈ..... ન ચારપાઈ હૈ બલ્કે ફર્શ પર સો રહા હૈ..... લેકિન બસ એક હાથ અપને સરકે નીચે રખ્ખા ઔર સીધા નીંદકે અંદર ગયા ઔર આઠ ઘંટેકી ભરપૂર નીંદ લેકર સુબહકો બેદાર હુવા..... રાહત ઈસકો મિલી યા ઉસકો? ઈસકે પાસ અસ્બાબે રાહત મૈજૂદ નહીં થે લેકિન રાહત મિલ ગઈ. યાદ રખ્ખો અગર દુનિયાકે અસ્બાબ જમા કરનેકી ફિક્રમેં લગ ગયે ઔર દૂસરોંસે આગે બઢનેકી ફિક્રમેં લગ ગયે તો ખૂબ સમઝ લો કે અસ્બાબે રાહત તો જમા હો જાએંગે લેકિન રાહત ફિર ભી હાસિલ ન હોગી.

વો દૌલત કિસ કામકી જો ઔલાદકો બાપકી શકલ ન દિખા સકે

એક સાહબ થે બહોત બડે મિલ માલિક ઔર ઉનકા કારોબાર યહાં સિર્ફ પાકિસ્તાનમેં હી નહીં..... બલ્કે મુખ્તલિફ મમાલિકમેં ફૈલા હુવા થા. એક દિન મુફતી સાહબને પૂછા કે આપકી ઔલાદ કિતની હૈ? ઉનહોંને જવાબ દિયા કે એક લડકા સિંગાપૂરમેં હૈ..... એક લડકા ફલાં મુલ્કમેં હૈ, બાકી દૂસરે મુલ્કોંમેં હૈં. દો બારહ પૂછા કે આપકી અપને લડકોંસે મુલાકાત તો હોતી રેહતી હોગી? વો આતે જાતે રેહતે હૈં? ઉનહોંને બતાયા કે એક લડકેસે મુલાકાત હુએ પંદરહ (૧૫) સાલ હો ગયે હૈં..... ૧૫ સાલસે બાપને બેટેકી શકલ નહીં દેખી..... બેટેને બાપકી શકલ નહીં દેખી.....

તો અબ બતાઓ ઐસા રૂપિયા કિસ કામકા કે જો ઔલાદકો બાપકી શકલ ન દિખા સકે..... યે સારી દૌડ ધૂપ અસ્બાબે રાહતકે લિયે હો રહી હૈ લેકિન રાહત મફકૂદ (ખતમ) હૈ ઈસ લિયે યાદ રખ્ખો કે રાહત પૈસેકે ઝરીએ નહીં ખરીદી જા સકતી.

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) કા મા'મૂલ

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) હમેશા મહેનતસે હાસિલ હોનેવાલી આમ્દનીકા બીસવાં હિસ્સા ઔર બગૈર મહેનતકે હાસિલ હોનેવાલી આમ્દનીકા દસવાં હિસ્સા અલાહિદા લિફાફેમેં (કવરમેં) રખ દિયા કરતે થે ઔર આપકા યે સારી ઝિંદગીકા મામૂલ થા. અગર એક રૂપિયા ભી કહીંસે આયા તો ઉસી વક્ત ઉસકા દસવાં હિસ્સા નિકાલકર ઉસકી રેઝગારી (છુટ્ટા) કરાકર ઉસ લિફાફેમેં ડાલ દેતે..... અગર સો રૂપિયે આએ હૈં તો દસ રૂપિયે ડાલ દેતે..... વકતી તૌર પર અગરચે ઈસ અમલમેં થોડીસી દુશ્વારી હોતી થી કે ફીલહાલ ટૂટે હુએ પૈસે મૌજૂદ નહીં હૈં..... અબ ક્યા કરેં..... ઉસકે લિયે મુસ્તકિલ ઈન્તિઝામ કરના પડતા થા..... લેકિન સારી ઉમ્ર કભી ઈસ અમલસે તખલ્લુફ (વા'દા ખિલાફ) નહીં દેખા ઔર મૈંને વો થેલા કભી સારી ઉમ્ર ભી ખાલી નહીં દેખા. અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ..... ઈસ અમલકા નતીજા યે હોતા હૈ કે જબ આદમી ઈસ તરહ નિકાલ નિકાલકર અલગ કરતા રેહતા હૈ તો વો થેલા ખૂદ યાદ દિલાતા રેહતા હૈ કે મુઝે ખર્ચ કરો ઔર કિસી સહીહ જગહ પર લગાઓ. અલ્લાહ તઆલા ઈસકી બરકતસે ખર્ચ કરનેકી તૌફીક અતા ફરમા દેતે હૈં.

મૌલવીકા શયતાન ભી મૌલવી

ફરમાયા કે મૌલવીકા શયતાન ભી મૌલવી હોતા હૈ. આમ

આદમીકા શયતાન તો દૂસરે તરીકોંસે બહેકાતા હૈ. ઔર જો શયતાન મૌલવીકો બહેકાતા હૈ વો મૌલવી બનકર બહેકાતા હૈ. ઈન આલિમ સાહબને ઈસ આયતસે ઈસ્તિદલાલ કિયા કે કુરઆને કરીમમેં હૈ કે સિફારિશ કરો..... ઈસ લિયે કે સિફારિશ બડે અજરો સવાબકા કામ હૈ ઈસ લિયે મૈં સિફારિશ લેકર આયા હૂં ખૂબ સમઝ લીજિયે કે યે સિફારિશ જાઈઝ નહીં.

મદ્રસાકે મોહતમિમકા ખૂદ ચંદા કરના

હઝરતે વાલા (રહ.) ફરમાતે હૈં કે બા'ઝ મરતબા ચંદા વસૂલ કરનેકે લિયે કિસી બડે મૌલાના સાહબકો સાથ લે ગયે યા કોઈ બડે મૌલાના સાહબ યા મદ્રસાકે મોહતમિમ ખૂદ ચંદા વસૂલ કરને કિસીકે પાસ ચલે ગયે, તો ઉનકા ખૂદ ચલે જાના બઝાતે ખૂદ એક દબાવ હૈ, ક્યૂંકે સામને વાલા શખ્સ યે ખયાલ કરેગા યે તો બડે મૌલાના સાહબ ખૂદ આએ હુએ હૈં અબ મૈં કૈસે ઈન્કાર કરૂં. ચુનાંચે દિલ ન ચાહનેકે બાવજૂદ ઉસકો ચંદા દિયા. યે ચંદા વસૂલ કરના જાઈઝ નહીં.

અપના માહોલ ખૂદ બનાઓ

ફરમાયા તુમ કેહતે હો કે માહોલ ખરાબ હૈ..... મઆશરા ખરાબ હૈ..... અરે! તુમ અપના માહોલ ખૂદ બનાઓ. તુમહારે તઅલ્લુકાત ઐસે લોગોંસે હોને ચાહિયે જો ઈન ઉસૂલોંમેં તુમહારે હમનવા હોં. જો લોગ ઈન ઉસૂલોંમેં તુમહારે હમનવા નહીં..... ઉનકા રાસ્તા અલગ હૈ ઔર તુમહારા રાસ્તા અલગ હૈ, લિહાઝા અપના એક ઐસા દોસ્તોંકા હલકા તૈયાર કરો જો એક દૂસરેકે સાથ ઈન મઆમલાતમેં મદદકે લિયે તૈયાર હો, ઔર ઐસે લોગોંસે તઅલ્લુક ઘટાઓ જો ઐસે મઆમલાતમેં તુમહારે રાસ્તેમેં રૂકાવટ હૈં.

સુહાગન વો જિસે પિયા ચાહે

હઝરત મુફતી સાહબ (રહ.) હિંદી ઝબાનકી એક કહાવત બહોત કસરતસે સુનાયા કરતે થે. ફરમાતે કે,

"સુહાગન વો જિસે પ્રિયા ચાહે" કિસ્સા યૂં હૈ કે એક લડકીકો દુલહન બનાયા જા રહા થા ઔર ઉસકા સિંઘાર પટાર કિયા જા રહા થા. અબ જો કોઈ આતા ઉસકી તા'રીફ કરતા કે તૂ બડી ખૂબસૂરત લગ રહી હૈ..... તેરા ચેહરા ઈતના ખૂબસૂરત હૈ..... તેરા જિસ્મ ઈતના ખૂબસૂરત હૈ..... તેરા ઝેવર ઈતના ખૂબસૂરત હૈ. ઉસકી એક એક ચીઝકી તા'રીફ કી જા રહી થી..... વો લડકી હર એકકી તા'રીફ સુનતી લેકિન ખામોશ રેહતી ઔર સુની અનસુની કર દેતી લેકિન કિસી ખૂશીકા ઈઝહાર ન કરતી. લોગોંને ઉસસે કહા, યે તેરી સહેલિયાં તેરી ઈતની તા'રીફ કર રહી હૈં. તુઝે ઉસસે કોઈ ખૂશી નહીં હો રહી હૈ? ઉસ લડકીને જવાબ દિયા કે ઉનકી તા'રીફસે ક્યા ખૂશી હો. ઈસ લિયે કે યે જો કુછ તા'રીફેં કરેંગી વો હવામેં ઉડ જાએંગી. બાત જબ હૈ કે જિસકે લિયે મુઝે સંવારા જા રહા હૈ વો તા'રીફ કરે. વો પસંદ કરકે કેહ દે કે હાં તૂ અચ્છી લગ રહી હૈ તબ તો ફાઈદા હૈ ઔર ઉસકે નતીજેમેં મેરી ઝિંદગી સંવર જાએગી. લેકિન અગર યે ઔરતેં તો તા'રીફ કરકે ચલી ગઈ ઔર જિસકે લિયે મુઝે સંવારા ગયા થા ઉસને નાપસંદ કર દિયા તો ફિર ઈસ દુલહન બનને ઔર સિંઘાર પટારકા ક્યા ફાઈદા?

કોઈ બુરા નહીં કુદરતકે કારખાનેમેં

મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ઈકબાલ મર્હૂમકા એક શઅર બહોત પઢા કરતે થે.

નહીં હૈ ચીઝ નિકમ્મી કોઈ ઝમાનેમેં
કોઈ બુરા નહીં કુદરતકે કારખાનેમેં

મતલબ યે હૈ કે જો ચીઝ ભી અલ્લાહ તઆલાને પૈદા કી હૈ અપની હિકમત ઔર મશિય્યતસે પૈદા ફરમાઈ હૈ. અગર ગૌર કરોગે તો હર એકકે અંદર હિકમત ઔર મસ્લેહત નઝર આએગી, લેકિન હોતા યે હૈ કે આદમી સિર્ફ બુરાઈયોંકો દેખતા રેહતા હૈ..... અચ્છાઈયોંકી તરફ નિગાહ નહીં કરતા. ઈસ વજહસે વો બદદિલ હોકર ઝુલ્મ ઔર ના ઈન્સાફીકા ઈરતિકાબ કરતા હૈ.

અમીર હો તો ઐસા

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) એક વાકિઆ સુનાયા કરતે થે કે એક મરતબા હમ દેવબંદસે કિસી દૂસરી જગહ સફર પર જાને લગે તો હમારે ઉસ્તાદ હઝરત મૌલાના એઅઝાઝ અલી સાહબ (રહ.) જો દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદમેં "શેખુલ અદબ"કે નામસે મશહૂર થે વો ભી હમારે સાથ સફરમેં થે..... જબ હમ સ્ટેશન પર પહોંચે તો ગાડીકે આનેમેં દેર થી. મૌલાના એઅઝાઝ અલી સાહબ (રહ.) ને ફરમાયા કે હદીસ શરીફમેં હૈ કે જબ તુમ કહીં સફર પર જાઓ તો કિસીકો અપના અમીર બના લો, લિહાઝા હમેં ભી અપના અમીર બના લેના ચાહિયે. મુફતી સાહબ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ચૂંકે હમ શાગિર્દ થે વો ઉસ્તાદ થે. ઈસ લિયે હમને કહા કે અમીર બનાનેકી ક્યા ઝરૂરત હૈ. અમીર તો બને બનાએ મૌજૂદ હૈં. હઝરત મૌલાનાને પૂછા કે કૌન? હમને કહા કે અમીર આપ હૈં ઈસ લિયે કે આપ ઉસ્તાદ હૈં..... હમ શાગિર્દ હૈં. હઝરત મૌલાનાને કહા અચ્છા આપ લોગ મુઝે અમીર બનાના ચાહતે હૈં? હમને કહા કે જી હાં..... આપકે સિવા ઔર કૌન અમીર બન સકતા હૈ. મૌલાનાને ફરમાયા કે અચ્છા ઠીક હૈ લેકિન અમીરકા હર હુકમ માનના હોગા ઈસ લિયે કે અમીરકે મા'ના યે હૈં કે ઉસકે હુકમકી ઈતાઅત કી જાએ. હમને કહા જબ અમીર બનાયા હૈ તો ઈન્શા અલ્લાહ હર હુકમકી ઈતાઅત ભી કરેંગે. મૌલાનાને ફરમાયા કે ઠીક હૈ મૈં અમીર હૂં. ઔર મેરા હુકમ માનના, જબ ગાડી આઈ

તો હઝરત મૌલાના (રહ.) ને તમામ સાથિયોંકા કુછ સામાન સર પર ઔર કુછ હાથમેં ઉઠાયા ઔર ચલના શુરૂ કર દિયા..... હમને કહા કે હઝરત યે ક્યા ગઝબ કર રહે હૈં? હમેં ઉઠાને દીજિયે..... મૌલાનાને ફરમાયા કે નહીં. જબ અમીર બનાયા હૈ તો અબ હુકમ માનના હોગા ઔર યે સામાન મુઝે ઉઠાને દેં..... ચુનાંચે વો સારા સામાન ઉઠાકર ગાડીમેં રખ્ખા ઔર ફિર પૂરે સફરમેં જહાં કહીં મશક્કતકા કામ આતા તો વો કામ ખૂદ કરતે, ઔર જબ હમ કુછ કેહતે તો ફૌરન મૌલાના ફરમાતે કે દેખો..... તુમને મુઝે અમીર બનાયા હૈ ઔર અમીરકા હુકમ માનના હોગા લિહાઝા મેરા હુકમ માનો. ઉનકો અમીર બનાના હમારે લિયે કિયામત હો ગયા. હકીકતમેં અમીરકા તસવ્વુર યે હૈ.

સુન્નત ઔર બિદઅતકી દિલચસ્પ મિસાલ

મેરે વાલિદ સાહબ (રહ.) કે પાસ એક બુઝુર્ગ હઝરત શાહ અબ્દુલ અઝીઝ સાહબ (રહ.) "દુઆ જો" તશરીફ લાયા કરતે થે..... તબ્લીગી જમાઅતકે મશહૂર અકાબિરમેંસે થે ઔર બડે અજીબો ગરીબ બુઝુર્ગ થે. એક દિન આકર ઉનહોંને વાલિદ સાહબ (રહ.) સે અજીબ ખ્વાબ બયાન કિયા ઔર ખ્વાબમેં મેરે વાલિદ માજિદ (રહ.) કો દેખા કે આપ એક બ્લેક બોર્ડકે પાસ ખડે હૈં ઔર કુછ લોગ ઉનકે પાસ બૈઠે હુએ હૈં ઔર આપ ઉનકો કુછ પઢા રહે હૈં, હઝરતે વાલા સાહબ (રહ.) ને બ્લેક બોર્ડ પર ચોક સે એકકા હિન્દસા (૧) બનાયા ઔર લોગોંસે પૂછા કે યે ક્યા હૈ? લોગોંને જવાબ દિયા કે યે એક હૈ. ઉસકે બાદ આપ (રહ.) ને ઉસ એકકે હિન્દસેકે દાંઈ તરફ (૧૦) એક નુકતા બનાયા..... લોગોંસે પૂછા કે અબ ક્યા હો ગયા? લોગોંને જવાબ દિયા કે યે દસ (૧૦) હો ગયા. ફિર એક નુકતા ઔર લગા દિયા ઔર પૂછા અબ ક્યા હો ગયા? લોગોંને કહા કે અબ યે સો (૧૦૦) હો ગયા, ફિર એક નુકતા ઔર લગા દિયા ઔર પૂછા કે અબ ક્યા હો ગયા? લોગોંને બતાયા કે અબ એક હઝાર (૧૦૦૦) હો

ગયા, ફિર ફરમાયા મૈં જિતને નુકતે લગાતા જા રહા હૂં યે દસ ગુનાહ બળ્હતા જા રહા હૈ, ફિર ઉનહોંને વો સારે નુકતે મિટા દિયે ઔર અબ દો બારહ વોહી નુકતા ઉસ એક હિન્દસેકે બાઈ તરફ (૦૧) લગા દિયા ફિર લોગોંસે પૂછા કે યે ક્યા હુવા? લોગોંને બતાયા કે અશારિયા એક હો ગયા યાની એકકા દસવાં હિસ્સા. ઔર ફિર એક નુકતા ઔર લગા દિયા (૦૦૧) ઔર પૂછા કે અબ ક્યા હો ગયા? લોગોંને બતાયા કે અબ યે અશારિયા ઝિરો એક હો ગયા..... યાની એકકા સોવાં હિસ્સા..... ફિર એક નુકતા ઔર લગાકર પૂછા કે અબ ક્યા હો ગયા (૦૦૦૧)? લોગોંને બતાયા કે અબ અશારિયા ઝીરો ઝીરો એક યાની એકકા હઝારવાં હિસ્સા બન ગયા..... ફિર ફરમાયા કે ઈસસે માલૂમ હુવા કે બાઈ તરફકે નુકતે ઈસ અદદકો દસ ગુના કમ કર રહે હૈં. ફિર ફરમાયા કે દાઈ તરફ જો નુકતે લગ રહે હૈં વો સુન્નત હૈં ઔર બાઈ તરફ જો નુકતે લગ રહે હૈં વો બિદઅત હૈં. દેખનેમેં બઝાહિર દોનોં નુકતે એક જૈસે હૈં લેકિન જબ દાઈ તરફ લગાયા જા રહા હૈ તો સુન્નત હૈ ઈસ લિયે કે હુઝૂર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કે બતાએ હુએ તરીકેકે મુતાબિક હૈ. ઔર જો બાઈ તરફ લગાએ જા રહે હૈં તો વો અજરો સવાબકા સબબ હોનેકે બજાએ ઔર ઝિયાદા ઉસકો ઘટા રહે હૈં ઔર ઈન્સાનકે અમલકો ઝાએઅ કર રહે હૈં. બસ સુન્નત ઔર બિદઅતમેં યે ફર્ક હૈ. ભાઈ! દીન સારાકા સારા ઈત્તિબાઅકા નામ હૈ જિસ વક્ત હમને જો કામ કેહ દિયા ઉસ વક્ત અગર કરોગે તો સવાબકા સબબ હોગા. ઔર અગર ઉસસે હટકર અપને દિમાગસે સોચકર કરોગે તો ઉસમેં કોઈ અજરો સવાબ નહીં.

હઝરત અબૂબક્ર ઔર હઝરત ઉમર (રદિ.) કા નમાઝે તહજ્જુદ પળ્હના

હઝરતે વાલા (રહ.) કી એક બાત યાદ આ ગઈ. મશ્હૂર વાકિઆ હૈ આપ હઝરાતને સુના હોગા કે આં હઝરત (સ.અ.વ.) કભી કભી રાતકે

વક્ત સહાબએ કિરામ (રદિ.) કો દેખનેકે લિયે બાહિર નિકલા કરતે થે. એક મરતબા જબ આપ (સ.અ.વ.) નિકલે તો હઝરત સિદ્દીકે અકબર (રદિ.) કો દેખા કે તહજ્જુદકી નમાઝમેં બહોત આહિસ્તા આહિસ્તા આવાઝમેં કુરઆને કરીમકી તિલાવત કર રહે હૈં..... જબ આગે બઢે તો દેખા કે હઝરત ઉમર ફારૂક (રદિ.) બહોત ઝોર ઝોરસે કુરઆને કરીમકી તિલાવત કર રહે હૈં..... ઉસકે બાદ આપ વાપસ ઘર તશરીફ લે આએ. સુબહ ફજરકી નમાઝકે બાદ જબ હઝરત સિદ્દીકે અકબર (રદિ.) તશરીફ લાએ તો આપ (સ.અ.વ.) ને ઉનસે પૂછા કે રાતકો હમને દેખા કે આપ નમાઝમેં બહોત આહિસ્તા આહિસ્તા કુરઆને કરીમકી તિલાવત કર રહે થે..... ઈતની આહિસ્તા આવાઝમેં ક્યૂં કર રહે થે? હઝરતે સિદ્દીકે અકબર (રદિ.) ને જવાબમેં કિતના ખૂબસૂરત જુમ્લા ઈરશાદ ફરમાયા. ફરમાયા કે યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! મૈં જિસસે મુનાજાત કર રહા થા ઉસકો સુના દિયા..... ઈસ લિયે મુઝે આવાઝ ઝિયાદા બુલંદ કરનેકી ઝરૂરત નહીં..... જિસ ઝાતકો સુનાના મકસૂદ થા ઉસને સુન લિયા..... ઉસકે લિયે બુલંદ આવાઝકી શર્ત નહીં. ઉસકે બાદ આપને હઝરત ફારૂકે આ'ઝમ (રદિ.) સે પૂછા કે આપ ઈતની ઝોરસે ક્યૂં પઢ રહે થે? ઉનહોંને જવાબમેં ફરમાયા કે મૈં ઈસ લિયે ઝોરસે પઢ રહા થા કે સોનેવાલોંકો જગાઉં ઔર શયતાનકો ભગાઉં. ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને હઝરત સિદ્દીકે અકબર (રદિ.) સે ફરમાયા કે "તુમ ઝરા બુલંદ આવાઝસે પઢા કરો" ઔર હઝરત ફારૂકે આ'ઝમ (રદિ.) સે ફરમાયા કે "તુમ અપની આવાઝકો થોડાસા કમ કર દો". (અબૂ દાઉદ, કિતાબુસ્સલાત, બાબે રફઉસ્સૌત બિલ કિરાઅતિ ફી સલાતિલ લૈલ, હદીસ ૧૩૨૯)

બનિયેસે સિયાના સો બાવલા

હઝરત મુફ્તી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) હિન્દી ઝબાનકી એક મિસાલ ઔર કહાવત સુનાયા કરતે થે કે ઉનકે યહાં યે કહાવત

બહોત મશહૂર હૈ કે "બનિયેસે સિયાના સો બાવલા" યાની અગર કોઈ શખ્સ યે દા'વા કરે કે મૈં તિજારતમેં બનિયેસે ઝિયાદા સિયાના (ચાલાક) ઔર હોશિયાર હૂં ઔર ઉસસે ઝિયાદા તિજારત જાનતા હૂં..... તો વો બાવલા ઔર પાગલ હૈ. ઈસ લિયે કે હકીકતમેં તિજારતકે અંદર કોઈ શખ્સ બનિયેસે ઝિયાદા સિયાના નહીં હો સકતા...... યે કહાવત સુનાનેકે બાદ ફરમાતે, જો શખ્સ યે દા'વા કરે કે મૈં સહાબએ કિરામ (રદિ.) સે ઝિયાદા હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કા આશિક હૂં ઔર સહાબએ કિરામ (રદિ.) સે ઝિયાદા મુહબ્બત રખનેવાલા હૂં વો હકીકતમેં પાગલ હૈ..... બેવકૂફ હૈ..... અહમક હૈ..... ઈસ લિયે કે સહાબએ કિરામ (રદિ.) સે બડા આશિક ઔર મુહબ્બત કરનેવાલા કોઈ ઔર નહીં હો સકતા.

દિલ તો હૈ ટૂટનેકે લિયે

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) એક મિસાલ દિયા કરતે થે કે અબ તો વો ઝમાના ચલા ગયા..... પેહલે ઝમાનેમેં યૂનાની હકીમ હુવા કરતે થે..... વો કુશ્તા (દવા) બનાયા કરતે થે..... સોનેકા કુશ્તા..... ચાંદીકા કુશ્તા..... સંખ્યાકા કુશ્તા..... ઔર ન જાને ક્યા ક્યા કુશ્તે તૈયાર કરતે થે ઔર કુશ્તા બનાનેકે લિયે વો સોનેકો જલાતે થે ઔર ઈતના જલાતે થે કે વો સોના રાખ બન જાતા થા ઔર કેહતે થે કે સોનેકો જિતના ઝિયાદા જલાયા જાએગા ઉતના હી ઉસકી તાકતમેં ઈઝાફા હોગા. અબ જલા જલાકર જબ કુશ્તા તૈયાર કિયા તો વો કુશ્તા તિલા તૈયાર હો ગયા..... કોઈ ઉસકો ઝરાસા ખા લે તો પતા નહીં કહાંકી કુવ્વત આ જાએગી..... તો જબ સોનેકો જલા જલાકર..... મિટા મિટાકર પામાલ કરકે રાખ બના દિયા તો અબ યે કુશ્તા તૈયાર હો ગયા. ફરમાયા કે ઈન ખ્વાહિશાતે નફસકો જબ કુચલોગે ઔર કુચલ કુચલકર પીસકર રાખ બનાકર ફના કર દોગે..... તબ યે કુશ્તા બન જાએગા, ઉસમેં અલ્લાહ જલ્લ

જલાલુહૂકે સાથ તઅલ્લુકકી કુવ્વત આ જાએગી ઔર અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકી મુહબ્બત આ જાએગી. અબ દિલ અલ્લાહ તઆલાકી તજલ્લીગાહ બન જાએગા. ઈસ દિલકો જિતના તોડોગે ઉતના હી યે અલ્લાહ તઆલાકી નિગાહમેં મહેબૂબ બનેગા.

તૂ બચા બચાકર ન રખ ઈસે, કે યે આઈના હૈ વો આઈના
જો શિકસ્તા હો તો અઝીઝ તર હૈ નિગાહ આઈના સાઝમેં

તુમ ઉસ પર જિતની ચોટેં લગાઓગે..... ઉતના હી યે બનાનેવાલેકી નિગાહમેં મહેબૂબ હોગા..... બનાનેવાલેને ઉસકો ઈસ લિયે બનાયા હૈ કે ઉસે તોડા જાએ..... ઉસકી ખાતિર ઉસકી ખ્વાહિશાતકો કુચલા જાએ ઔર જબ વો કુચલ જાતા હૈ તો ક્યાસે ક્યા બન જાતા હૈ.

વજન ભી કમ ઔર અલ્લાહ ભી રાઝી

યે મઝમૂન મૈંને હઝરત વાલિદ માજિદ મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ઔર હઝરત ડાકટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) સે કઈ બાર સુના..... મવાઈઝમેં ભી પઢા..... લેકિન બાદમેં એક માહિર ડાકટરકા મઝમૂન નઝરસે ગુઝરા જિસમેં લિખ્ખા થા કે "આજકલ લોગ અપને બદનકા વજન કમ કરનેકે લિયે તરહ તરહકે નુસ્ખે (તરીકે) ઈસ્તેમાલ કરતે હૈં. કિસીને રોટી છોડ દી..... કિસીને દોપહરકા ખાના છોડ દિયા..... આજકલકી ઈસ્તિલાહમેં ઉસકો "ડાઈટીંગ" કેહતે હૈં. યુરોપમેં ઈસકા બહોત રિવાજ હૈ. યે ચીઝ વહાં વબાકી તરહ ફૈલી હુઈ હૈ. ઉસકા મકસદ યે હોતા હૈ કે જિસ્મકા વજન કમ હો જાએ ઔર ખાસ તૌર પર ઔરતોંમેં ઈસકા ઈતના રિવાજ હૈ કે ગોલિયાં ખા ખાકર વજન કમ કરનેકી કોશિશેં કરતી હૈં ઔર બા'ઝ મરતબા ઉસમેં મર ભી જાતી હૈં" ઉસકે બાદ વો ડાકટર લિખતા હૈ કે મેરે નઝદીક વજન કમ કરનેકા સબસે બેહતરીન તરીકા યે હૈ કે આદમી ન તો કિસી વક્તકા ખાના મુસ્તકિલ છોડે..... ન રોટી કમ કરે, બલ્કે સારી ઉમર ઈસકો મા'મૂલ બના લે કે

જિતની ભૂખ હૈ ઉસસે થોડાસા કમ ખાકર ખાના બંદ કર દે, ઉસકે બાદ ઉસ ડાક્ટરને બિઐનિહી યે બાત લિખ્ખી હૈ કે જિસ વક્ત ખાના ખાતે હુએ યે તરદ્દુદ હો જાએ કે ખાના ખાઉં યા ન ખાઉં..... ઉસ વક્ત ખાના છોડ દે..... જો શખ્સ ઈસ પર અમલ કરેગા ઉસકો કભી બદન બઢનેકી ઔર મે'દાકે ખરાબ હોનેકી શિકાયત નહીં હોગી, ઔર ન ઉસકો ડાઈટીંગ કરનેકી ઝરૂરત પેશ આએગી. યેહી બાત હઝરત મૌલાના અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.) કઈ સાલ પેહલે લિખ ચુકે થે. અબ ચાહો તો વજન કમ કરનેકી ખાતિર ઈસ પર અમલ કર લો..... ચાહો તો અલ્લાહકો રાઝી કરનેકી ખાતિર ઈસ મશ્વરે પર અમલ કર લો. લેકિન અગર નફસકે ઈલાજકે તૌર પર અલ્લાહકો રાઝી કરનેકે લિયે યે અમલ કરોગે તો ઈસ કામમેં અજરો સવાબ ભી મિલેગા ઔર વજન ભી કમ હો જાએગા. ઔર અગર સિર્ફ વજન કમ કરનેકી ખાતિર કરોગે તો શાયદ વજન તો કમ હો જાએ લેકિન અજરો સવાબ નહીં મિલેગા.

મહેમાનસે બાતેં કરના સુન્નત હૈ

હઝરત મુફતી શફીઅ સાહબ (રહ.) કે પાસ એક સાહબ આયા કરતે થે. વો બાતેં બહોત કરતે થે..... જબ કભી આતે તો બસ ઈધર ઉધરકી બાતેં શુરૂ કર દેતે ઔર રૂકનેકા નામ ન લેતે. હમારે સબ બુઝુર્ગોંકા યે તરીકા રહા હૈ કે અગર કોઈ શખ્સ મહેમાન બનકર મિલનેકે લિયે આતા તો ઉસકા ઈકરામ કરતે, ઉસકી બાત સુનતે ઔર હત્તલ ઈમકાન ઉસકી તશફ્ફી કી કોશિશ કરતે, યે કામ એક મઅરૂફ આદમીકે લિયે બડા મુશ્કિલ હૈ..... જિન લોગોંકી ઝિંદગી મસરૂફિયાતસે ભરી હો વો જાન સકતે હૈં કે યે કામ કિતના મુશ્કિલ હૈ. લેકિન હદીસ શરીફમેં આતા હૈ કે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કા મા'મૂલ યે થા કે જબ આપ (સ.અ.વ.) સે કોઈ શખ્સ મિલનેકે લિયે આતા ઔર આપ (સ.અ.વ.) સે બાત કરના શુરૂ કરતા તો આપ ઉસકી તરફસે કભી મુંહ નહીં મોડતે થે..... જબ તક વો ખૂદ હી

મુંહ ન મોડે..... ઉસકી બાત સુનતે રેહતે થે..... ચુનાંચે હદીસકે અલ્ફાઝ હૈં કે **"હત્તા યકૂનુ હુવલ્ મુન્સરિફ્"**

(શમાઈલે તિરમિઝી, બાબે મા જાઅ ફી તવઝોઅ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ)

હત્તાકે વો ખૂદ હી ન ચલા જાએ..... યે કામ બડા મુશ્કિલ હૈ..... ઈસ લિયે કે બા'ઝ લોગ લંબી બાત કરનેકે આદી હોતે હૈં..... ઉનકી પૂરી બાત પૂરી તવજ્જોહસે સુનના એક મુશ્કિલ કામ હૈ..... લેકિન હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી સુન્નતકી વજહસે હમારે બુઝુર્ગોંકા યે તરીકા રહા હૈ કે આનેવાલેકી બાત સુનતે..... ઉસકી તશફ્ફી કરતે.

(ઈસ્લાહી ખુત્બાત જિ. ૨)

ઈબરત આમોઝ વાકિઆ

હઝરત મુફ્તી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ને એક વાકિઆ સુનાયા કે બચપનમેં જબ મૈં છોટાસા બચ્ચા થા..... અપને એક ભાઈકે સાથ ખેલ રહા થા ઔર દેવબંદ હિન્દુસ્તાનમેં ઉસ ઝમાનેકે બચ્ચોંકે ખેલ આજકલકે બચ્ચોંકી તરહ નયે નયે ખેલ તો થે નહીં..... ઐસે હી છોટે છોટે ખેલ હુવા કરતે થે..... યે સરકંડે હોતે હૈં ઉસકે છોટે છોટે પોરે બનાકર ઉસસે બચ્ચે ખેલા કરતે થે. એક બચ્ચેને અપના પોરા નીચેકી તરફ લટકાયા..... દૂસરે બચ્ચેને ભી લટકાયા..... જિસકા પોરા પેહલે પહોંચ ગયા વો જીત ગયા ઔર વો દૂસરેસે એક પોરા લે લેતા થા. ફરમાયા કે મૈં યે ખેલ એક મરતબા અપને ભાઈકે સાથ ખેલ રહા થા..... બહોત સારે પોરે લેકર આયા, વો ભી લેકર આએ થે..... અબ જબ ખેલના શુરૂ કિયા તો જબ ભી મૈં અપના પોરા લુડકાતા હૂં તો મેરા પોરા પીછે રેહ જાતા હૈ..... ભાઈકા પોરા આગે બઢ જાતા હૈ ઔર હર મરતબા વો મુઝસે એક પોરા લે લેતે..... યહાં તકકે જિતને પોરે લેકર આયા થા વો સારે એક એક કરકે ખતમ હો ગયે..... અબ મેરે પાસ કોઈ પોરા

નહીં, ઔર ભાઈ જિતને પોરે લાએ થે ઉનકે પાસ ઉસસે ડબલ હો ગયે..... ફરમાતે હૈં કે જબ મૈં સારેકે સારે પોરે હાર ગયા મુઝે આજ તક યાદ હૈ કે મુઝે ઈતના સખ્ત સદમા ઔર ઈતના ગમ હુવા ઔર મૈં ઉસ પર ઈતના રોયા કે ઉસકે બાદ ઉસસે બડેસે બડે નુકસાન પર ઈતના સદમા નહીં હુવા..... ઔર યે સમઝા કે આજ તો મેરી કાઈનાત લુટ ગઈ..... આજ તો મેરી દુનિયા તબાહ હો ગઈ..... યે સદમા ઉસ વક્ત ઈતના હો રહા થા કે કિસી બડીસે બડી જાઈદાદકે લુટ જાને પર ભી નહીં હોતા. ફરમાતે હૈં કે આજ જબ સોચતા હૂં કે કિસ બાત પર રોયા થા..... કિસ બાત પર સદમા હુવા થા..... કિસ બાત પર ઈતના ગમ કિયા થા..... ઉન મામૂલી..... બે હકીકત..... બેકીમત પોરોંકે છિન જાનેસે ઈતના સદમા હો રહા થા તો આજ ઈસ વાકિઆકો યાદ કરકે હંસી આતી હૈ. કિતની હિમાકતકી બાત થી..... કિતની બેવકૂફીકી બાત થી..... ફિર ફરમાયા અબ હમ સમઝતે હૈં કે ઉસ વક્ત હમ બેવકૂફ થે.....બચ્ચે થે..... અકલ નહીં થી..... ઈસ વાસ્તે ઉસ બેહકીકત ચીઝકે ખો જાને પર ઈતના સમદા કર રહે થે ઈસ લિયે અબ ઉસ પર હંસતે હૈં, લેકિન અબ સમઝતે હૈં કે અબ અકલ આ ગઈ હૈ કે વો પોરે બેહકીકત થે..... દર હકીકત યે રૂપિયે..... પૈસે..... યે બંગલે..... યે જાઈદાદેં..... યે કારેં યે હૈં અસલ ચીઝ કે જિનકો ઈન્સાન હાસિલ કરે. લેકિન ફરમાતે હૈં કે જબ અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકે પાસ આખિરતમેં પહોંચ જાએંગે તો ઉસ વક્ત પતા ચલેગા કે યે તમામ ચીઝેં જિનકે ઉપર દુનિયામેં લડ રહે થે, યે જમીન..... યે જાઈદાદ..... યે દૌલત..... યે કોઠિયાં..... યે બંગલે..... યે કારેં..... યે સારીકી સારી ઐસી બેહકીકત થીં જૈસે કે વો સર કંડેકે પોરે..... ઔર જિસ તરહ આજ ઈસ બાત પર હંસ રહે હૈં કે પોરોંકે છિન જાનેસે અફસોસ હો રહા થા, ઈસી તરહ ઉસ વક્ત ઉનકી હકીકત માલૂમ હોગી કે જો કોઠિયાં હમ બનાયા કરતે થે..... જાઈદાદોં પર..... જમીનોં પર ઔર માલ વ દૌલતકી બુન્યાદ પર ઝગડતે ઔર અકડતે ઔર દુનિયામેં ઈન ચીઝોંકો

દૌલત સમઝા કરતે થે..... યે હકીકી દૌલત નહીં થી..... હકીકતમેં દૌલત યે આ'માલે હસના થે જો જન્નતમેં લે જાનેવાલે હૈં.

દૂસરોંકી જૂતિયાં સીધી કરના

એક સાહબ હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) કી મજલિસમેં આયા કરતે થે. એક દિન મુફતી સાહબ (રહ.) ને દેખા કે ઉનહોંને ખૂદ અપની મરઝીસે મજલિસમેં આનેવાલોંકે જૂતે સીધે કરને શુરૂ કર દિયે. ઉસકે બાદસે હર દફા વો આકર પેહલે મજલિસમેં આનેવાલોંકે જૂતે સીધે કરતે ઔર ફિર મજલિસમેં બૈઠતે. મુફતી સાહબ (રહ.) ને કઈ દફા ઉનકો યે કામ કરતે દેખા તો એક દિન ઉનકો મના કર દિયા કે યે કામ મત કિયા કરો, ફિર બાદમેં બતાયા કે બાત દર અસલ યે થી કે યે બેચારા યે સમઝા થા કે મેરે અંદર તકબ્બુર હૈ ઔર ઈસ તકબ્બુરકા ઈલાજ અપની રાયસે તજવીઝ કર લિયા કે લોગોંકે જૂતે સીધે કરૂંગા તો ઉસસે મેરા તકબ્બુર દૂર હો જાએગા. તો મુફતી સાહબ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ઈસ ઈલાજસે ફાઈદા હોનેકે બજાએ ઉસકો ઉલ્ટા નુકસાન હોતા..... ઈસ લિયે કે જબ જૂતે સીધે કરને શુરૂ કિયે તો દિલો દિમાગમેં યે બાત પૈદા હોતી કે મૈંને તો અપને આપકો મિટા દિયા..... મૈંને તો તવાઝોઅકી હદ કર દી કે લોગોંકે જૂતે સીધે કરને શુરૂ કર દિયે. ઈસસે મઝીદ ખૂદ પસંદી પૈદા હોતી, ઈસ લિયે ઉસે રોક દિયા કે તુમહારા કામ યે નહીં ઔર ઉસકે લિયે દૂસરા ઈલાજ તજવીઝ ફરમાયા. અબ બતાઈયે..... બઝાહિર દેખનેમેં જો શખ્સ દૂસરોંકે જૂતે સીધે કર રહા હૈ, વો.... મુતવાઝેઅ માલૂમ હો રહા હૈ લેકિન જાનનેવાલા જાનતા હૈ કે યે કામ હકીકતમેં તકબ્બુર પૈદા કર રહા હૈ..... તવાઝોઅસે ઉસકા કોઈ તઅલ્લુક નહીં. લિહઝા નફસકે અંદર ઈતને બારીક નુકતે હૈં કે આદમી ખૂદસે અંદાઝા નહીં લગા સકતા..... જબ તક કે કિસી બાતિની બીમારીકે માહિરસે રૂજૂઅ ન કરે ઔર વો ન બતાએ કે તુમહારા યે અમલ અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી મુકર્રર કી હુઈ હદકે

અંદર હૈ યા નહીં? વોહી બતા સકતા હૈ કે ઈસ હદ તક દુરૂસ્ત હૈ ઔર ઈસ હદસે બાહિર યે અમલ દુરૂસ્ત નહીં.

મેરે વાલિદ માજિદ ઔર દુનિયાકી મુહબ્બત

મેરે વાલિદ માજિદ હઝરત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) કી ઝાતમેં હમેં શરીઅત ઔર તરીકતકે બેશુમાર નમૂને દિખાઈ દિયે. અગર હમ ઉનકો ન દેખતે તો યે બાત સમઝમેં ન આતી કે સુન્નતકી ઝિંદગી કૈસી હોતી હૈ? ઉનહોંને દુનિયામેં રેહકર સબ કામ કિયે..... દર્સ વ તદરીસ (પઢાઈ) ઉનહોંને કી..... ફતવે ઉનહોંને લિખ્ખે..... તસનીફ (કિતાબોંકી લિખાઈ) ઉનહોંને કી..... વઅઝ વ તબ્લીગ ઉનહોંને કી..... પીરી મુરીદી ઉનહોંને કી..... ઔર સાથ સાથ અપને બચ્ચોંકા પેટ પાલનેકે લિયે અયાલદારીકે હુકૂક અદા કરનેકે લિયે તિજારત ભી કી..... લેકિન યે સબ હોતે હુએ મૈંને દેખા કે ઉનકે દિલમેં દુનિયાકી મુહબ્બત એક રાઈકે દાનેકે બરાબર ભી દાખિલ નહીં હુઈ.

દુનિયા ઝલીલ હોકર આતી હૈ

સારી ઉમર હઝરત મુફતી સાહબ (રહ.) કા યે મા'મૂલ દેખા કે જબ કભી કોઈ શખ્સ કિસી ચીઝકે બારેમેં બિલા વજહ આપસે ઝગડા શુરૂ કરતા તો મુફતી સાહબ (રહ.) અગરચે હક પર હોતે લેકિન હમેશા આપકા યે મા'મૂલ દેખા કે આપ ઉસસે ફરમાતે અરે ભાઈ! ઝગડા છોડો ઔર યે ચીઝ લે જાઓ. અપના હક છોડ દેતે ઔર હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કા યે ઈરશાદ સુનાયા કરતે થે કે "મૈં ઉસ શખ્સકો જન્નતકે અતરાફમેં ઘર દિલાનેકા ઝિમ્મેદાર હૂં..... જો હક પર હોનેકે બાવજૂદ ઝગડા છોડ દે" મુફતી સાહબકો સારી ઉમર ઈસ હદીસ પર અમલ કરતે દેખા..... બાઝ મરતબા હમેં યે તરદ્દુદ હોતા કે આપ હક પર થે..... અગર ઈસરાર કરતે

તો હક મિલ ભી જાતા લેકિન આપ છોડકર અલગ હો જાતે. ફિર અલ્લાહ તઆલાને આપકો દુનિયા અતા ફરમાઈ ઔર ઐસે લોગોંકે પાસ દુનિયા ઝલીલ હોકર આતી હૈ. જૈસાકે હદીસ શરીફમેં આતા હૈ "યાની જો શખ્સ એક મરતબા ઈસ દુનિયાકી તલબસે મુંહ ફેરે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે પાસ દુનિયા ઝલીલ કરકે લાતે હૈં..... વો દુનિયા ઉસકે પાંવસે લગી ફિરતી હૈ લેકિન ઉસકે દિલમેં ઉસકી મુહબ્બત નહીં હોતી.

(ઈબ્ને માજા, કિતાબુઝ ઝુહદ, હદીસ. ૪૧૫૭)

હઝરત વાલિદ સાંહબ (રહ.) કી મજલિસમેં મેરી હાઝરી

હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) કી મજલિસ ઈતવાર (રવિવાર) કે દિન હુવા કરતી થી. ઈસ લિયે કે ઉસ ઝમાનેમેં ઈતવારકી સરકારી છુટ્ટી હુવા કરતી થી. યે આખરી મજલિસકા વાકિઆ હૈ ઉસકે બાદ હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) કી કોઈ મજલિસ નહીં હુઈ..... બલ્કે અગલી મજલિસકા દિન આનેસે પેહલે હી હઝરતે વાલા (રહ.) કા ઈન્તિકાલ હો ગયા. ચૂંકે વાલિદ સાહબ (રહ.) બીમાર ઔર સાહિબે ફિરાશ (બિસ્તર પર) થે. ઈસ લિયે આપકે કમરેમેં હી લોગ જમા હો જાયા કરતે થે. વાલિદ સાહબ ચારપાઈ પર હોતે..... લોગ સામને નીચે ઔર સોફોં પર બૈઠ જાયા કરતે થે. ઉસ રોઝ લોગ બહોત ઝિયાદા આએ ઔર કમરા પૂરા ભર ગયા, હત્તાકે કુછ લોગ ખડે ભી હો ગયે ઔર મુઝે હાઝરીમેં તાખીર (દેર) હુઈ. મૈં ઝરા દેરસે પહોંચા..... હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) ને જબ મુઝે દેખા તો ફરમાયા..... તુમ યહાં મેરે પાસ આ જાઓ, મૈં ઝરા ઝિઝકને લગા કે લોગોંકો ફલાંગતા હુવા ઔર ચીરતા હુવા જાઉંગા ઔર હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) કે પાસ જાકર બૈઠૂંગા..... અગરચે યે બાત ઝહનમેં હાઝિર થી કે જબ બડા કોઈ બાત કહે તો માન લેની ચાહિયે, લેકિન મૈં ઝરા હિચકિચા રહા થા..... હઝરત વાલિદ સાહબને

મેરી હિચકિચાહટ દેખી તો દો બારહ ફરમાયા..... તુમ યહાં આ જાઓ તુમહેં એક કિસ્સા સુનાઉં. ખૈર મૈં કિસી તરહ વહાં પહોંચ ગયા ઔર હઝરત વાલિદ સાહબકે પાસ બૈઠ ગયા.

હઝરત થાનવી (રહ.) કી મજલિસમેં વાલિદ સાહબ (રહ.) કી હાઝરી

વાલિદ સાહબ (રહ.) ફરમાને લગે કે એક મરતબા હઝરત થાનવી (રહ.) કી મજલિસ હો રહી થી ઔર વહાં ઈસી તરહકા કિસ્સા પેશ આયા કે જગહ તંગ હો ગઈ ઔર ભર ગઈ ઔર મૈં ઝરા તાખીરસે (દેરસે) પહોંચા તો હઝરતે વાલા (રહ.) ને ફરમાયા તુમ યહાં મેરે પાસ આ જાઓ..... મૈં કુછ ઝિઝકને લગા કે હઝરત (રહ.) કે બિલકુલ પાસ જાકર બૈઠ જાઉં..... તો હઝરતે વાલાને દો બારહ ફરમાયા કે તુમ યહાં આ જાઓ ફિર મૈં તુમહેં એક કિસ્સા સુનાઉંગા. હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ફિર મૈં કિસી તરહ પહોંચ ગયા ઔર હઝરતે વાલાકે પાસ જાકર બૈઠ ગયા.

(ઈસ્લાહી ખુત્બાત જિ. ૩)

યે ગુનાહ હકીકતમેં આગ હૈં

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે અલ્લાહ તઆલાને યે જો ફરમાયા કે "અય ઈમાનવાલો! અપને આપકો ઔર અપને ઘરવાલોંકો આગસે બચાઓ" યે ઈસ તરહ કહા જા રહા હૈ જૈસે આગ સામને નઝર આ રહી હૈ, હાલાંકે ઉસ વક્ત કોઈ આગ ભડકતી હુઈ નઝર નહીં આ રહી હૈ. બાત દર અસલ ય હૈ કે યે જિતને ગુનાહ હોતે નઝર આ રહે હૈં..... યે સબ હકીકતમેં આગ હૈં. ચાહે દેખનેમેં યે ગુનાહ લઝીઝ ઔર ખૂશ મંઝર માલૂમ હો રહે હોં લેકિન હકીકતમેં યે સબ આગ હૈં ઔર યે દુનિયા જો ગુનાહોંસે ભરી હુઈ હૈ વો ઈન ગુનાહોંકી

વજહસે જહન્નમ બની હોતી હૈ લેકિન હકીકતમેં ગુનાહોંસે માનૂસ હોકર હમારી હિસ મિટ ગઈ હૈ..... ઈસ લિયે ગુનાહોંકી ઝુલ્મત ઔર આગ મહેસૂસ નહીં હોતી વરના જિન લોગોંકો અલ્લાહ તઆલા સહીહ હિસ અતા ફરમાતે હૈં ઔર ઈમાનકા નૂર અતા ફરમાતે હૈં ઉનકો યે ગુનાહ વાકિઅતન આગકી શકલમેં નઝર આતે હૈં યા ઝુલ્મતકી શકલમેં નઝર આતે હૈં.

યે દુનિયા ગુનાહોંકી આગસે ભરી હુઈ હૈ

હઝરત મુફતી શફીઅ સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે યે દુનિયા જો ગુનાહોંકી આગસે ભરી હુઈ હૈ..... ઉસકી મિસાલ બિલકુલ ઐસી હૈ જૈસે કિસી કમરેમેં ગેસ ભર ગઈ હો..... અબ વો ગેસ હકીકતમેં આગ હૈ..... સિર્ફ દિયાસલાઈ લગાનેકી દેર હૈ..... એક દિયાસલાઈ દિખાઓગે તો પૂરા કમરા આગસે દહક જાએગા..... ઈસી તરહ યે બદ આમાલિયાં..... યે ગુનાહ જો મઆશરેકે અંદર ફૈલે હુએ હૈં..... હકીકતમેં આગ હૈં..... સિર્ફ એક સૂર ફૂંકનેકી દેર હૈ,..... જબ સૂર ફૂંકા જાએગા તો યે મઆશરા આગસે દહક જાએગા..... હમારે યે બુરે આમાલ ભી દર હકીકત જહન્નમ હૈં..... ઉનસે અપને આપકો બચાઓ ઔર અપને અહલો અયાલકો (બાલ-બચ્ચોંકો) ભી બચાઓ.

દિલકી સૂઈ અલ્લાહકી તરફ

વાલિદ માજિદ મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) કા એક મકતૂબ (ખત) દેખા જો હઝરત થાનવી (રહ.) કે નામ લિખ્ખા થા કે “હઝરત..... મૈં અપને દિલકી યે કૈફિયત મહેસૂસ કરતા હૂં કે જિસ તરહ કુતુબનુમાકી સૂઈ હમેશા શિમાલ (ઉત્તર દિશા) કી તરફ રેહતી હૈ. ઈસી તરહ અબ મેરે દિલકી યે કૈફિયત હો ગઈ હૈ કે ચાહે કહીં પર ભી કામ કર

રહા હૂં..... ચાહે મદ્રસેમેં હૂં યા ઘરમેં..... દુકાન પર હૂં યા બાઝારમેં હૂં..... લેકિન ઐસા મહેસૂસ હોતા હૈ કે દિલકી સૂઈ થાનાભવનકી તરફ હૈ" અબ હમ લોગ ઈસ કૈફિયતકો ઉસ વક્ત તક ક્યા સમઝ સકતે હૈં જબ તક અલ્લાહ તબારક વ તઆલા અપને ફઝલસે હમ લોગોંકો અતા ન ફરમા દે, લેકિન કોશિશ ઔર મશ્કસે યે ચીઝ હાસિલ હો જાતી હૈ કે ચલતે ફિરતે ઉઠતે બૈઠતે ઈન્સાન અલ્લાહ તઆલાકા ઝિક્ર કરતા રહે..... અલ્લાહ તઆલાકે સામને હાઝરીકા એહસાસ હોતા રહે તો ફિર આહિસ્તા આહિસ્તા યે કૈફિયત હાસિલ હો જાતી હૈ કે ઝબાનસે દિલલગીકી બાતેં હો રહી હૈં મગર દિલકી સૂઈ અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકી તરફ લગી હુઈ હૈ. અલ્લાહ તઆલા યે કૈફિયત અતા ફરમા દે. આમીન.

રાત અલ્લાહકી બડી નેઅમત હૈ

મુફ્તી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે ઈસ પર ગૌર કરો કે અલ્લાહ તઆલાને નીંદકા નિઝામ ઐસા બના દિયા હૈ કે સબકો એક હી વક્ત નીંદકી ખ્વાહિશ હોતી હૈ..... ઔર અગર યે હોતા કે હર શખ્સ નીંદકે મઆમલેમેં આઝાદ હૈ કે જિસ વક્ત ચાહે વો સો જાએ તો અબ યે હોતા કે એક આદમીકા સુબહ આઠ બજે સોનેકો દિલ ચાહ રહા હૈ..... એક આદમીકા બારા બજે સોનેકા દિલ ચાહ રહા હૈ, એક આદમીકા ચાર બચે સોનેકો દિલ ચાહ રહા હૈ તો ઉસકા નતીજા યે હોતા કે એક આદમી સોના ચાહ રહા હૈ ઔર દૂસરા આદમી અપને કામમેં લગા હુવા હૈ ઔર ઉસકે સર પર ખટખટ કર રહા હૈ..... તો અબ સહીહ તૌર પર નીંદ નહીં આએગી..... બે આરામી રહેગી, ઈસ લિયે અલ્લાહ તઆલાને કાઈનાતકા નિઝામ ઐસા બના દિયા કે હર ઈન્સાનકો..... જાનવરોંકો..... પરિંદોંકો..... ચરિંદોંકો..... દરિંદોંકો એક હી વક્તમેં નીંદ આતી હૈ. મુફ્તી સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે એક વક્તમેં સોનેકે નિઝામકે લિયે કોઈ બૈનુલ અકવામી

(મુખ્તલિફ મુલ્કોંકી) કાન્ફરન્સ હુઈ થી ઔર સારી દુનિયાકે નુમાઈન્દોંકો બુલાકર મશ્વરા કિયા ગયા થા કે કૌનસે વક્ત સોયા કરેં. અગર ઈન્સાનકે ઉપર ઈસ મઆમલેકો છોડા જાતા તો ઈન્સાનકે બસમેં નહીં થા કે વો પૂરી દુનિયાકા નિઝામ ઈસ તરહ બના દેતા કે હર આદમી ઈસ વક્ત સો રહા હૈ. ઈસ લિયે અલ્લાહ તઆલને અપને ફઝલો કરમસે હર એકકે દિલમેં ખૂદ બખૂદ યે એહસાસ ડાલ દિયા કે યે રાતકા વક્ત સોનેકા હૈ ઔર નીંદકો ઉન પર મુસલ્લત કર દિયા. સબ ઉસ એક વક્તમેં સો રહે હૈં ઈસ લિયે કુરઆને કરીમમેં ફરમાયા કે "વ જઅલલ્ લૈલ સકના" (સૂરએ અન્આમ, ૯૬) કે રાતકો સુકૂનકા વક્ત બનાયા..... દિનકો કમાનેકે લિયે ઔર ઝિંદગીકે કારોબારકે લિયે બનાયા..... ઈસ લિયે યે નીંદ અલ્લાહ તઆલાકી અતા હૈ..... બસ ઈતની બાત હૈ કે ઉસકી અતાસે ફાઈદા ઉઠાઓ ઔર ઉસકો ઝરાસા યાદ કર લો કે યે અતા કિસકી તરફસે હૈ..... ઔર ઉસકા શુક્ર અદા કર લો ઔર ઉસકે સામને હાઝરીકા એહસાસ કર લો..... યે ઉન સારી તાલીમાતકા ખુલાસા હૈ.

હઝરત મિયાં સાહબ (રહ.)

મેરે વાલિદ માજિદ હઝરત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) કે એક ઉસ્તાદ થે હઝરત મિયાં સૈયદ અસગર હુસૈન સાહબ (રહ.) બડે ઊંચે દરજેકે બુઝુર્ગ થે. ઔર હઝરત મિયાં સાહબકે નામસે મશ્હૂર થે. હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) ફરમાતે થે કે મૈં એક મરતબા હઝરત મિયાં સાહબકી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા ઔર જાકર બૈઠ ગયા તો હઝરત મિયાં સાહબ કેહને લગે કે ભાઈ દેખો મૌલવી શફીઅ સાહબ! આજ હમ અરબીમેં બાત કરેંગે..... ઉર્દૂમેં બાત નહીં કરેંગે. હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે મુઝે બડી હૈરાની હુઈ..... ઉસસે પેહલે કભી ઐસા નહીં હુવા..... આજ બૈઠે બિઠાએ યે અરબીમેં બાત કરનેકા ખયાલ કૈસે આયા. મૈંને પૂછા હઝરત ક્યા વજહ હૈ? હઝરતને ફરમાયા..... નહીં બસ વૈસે

હી ખયાલ આ ગયા કે અરબીમેં બાત કરેંગે. જબ મૈંને બહોત ઈસરાર કિયા તો ફરમાયા કે બાત અસલમેં યે હૈ કે મૈંને યે દેખા હૈ કે જબ હમ દોનોં મિલકર બૈઠતે હૈં તો બહોત બાતેં ચલ પડતી હૈં..... ઈધર ઉધરકી બાતચીત શુરૂ હો જાતી હૈ..... ઔર ઉસકે નતીજેમેં હમ લોગ બા'ઝ મરતબા ગલત બાતોંકે અંદર મુબ્તલા હો જાતે હૈં..... મુઝે યે ખયાલ હુવા કે અગર હમ અરબીમેં બાત કરનેકા એહતિમામ કરેં તો અરબી ન તુમહેં રવાનીકે સાથ (ફટાફટ) બોલની આતી હૈ ઔર ન મુઝે બોલની આતી હૈ..... લિહાઝા કુછ તકલ્લુફ (હિચકિચાહટ) કે સાથ અરબીમેં બોલના પડેગા..... તો ઉસકે નતીજેમેં યે ઝબાન જો બેમહાબા ચલ રહી હૈ..... યે કાબૂમેં આ જાએગી ઔર ફિર બિલા ઝરૂરત ફુઝૂલ બાતચીત ન હોગી..... સિર્ફ ઝરૂરતકી બાત હોગી.

ઝબાન પર તાલા ડાલ લો

એક સાહબ હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) કી ખિદમતમેં આયા કરતે થે લેકિન કોઈ ઈસ્લાહી તઅલ્લુક કાઈમ નહીં કિયા થા..... બસ વૈસે હી મિલનેકે લિયે આ જાયા કરતે થે..... ઔર જબ બાતેં શુરૂ કરતે તો ફિર રૂકનેકા નામ ન લેતે..... એક કિસ્સા બયાન કિયા..... વો ખતમ હુવા તો દૂસરા કિસ્સા સુનાના શુરૂ કર દિયા..... હઝરત વાલિદ સાહબ બરદાશત કરતે રેહતે થે. એક રોઝ ઉનહોંને હઝરત વાલિદ સાહબસે દરખ્વાસ્ત કી કે મૈં આપસે ઈસ્લાહી તઅલ્લુક કાઈમ કરના ચાહતા હૂં. હઝરત વાલિદ સાહબને કબૂલ કર લિયા ઔર ઈજાઝત દે દી..... ઉસકે બાદ ઉનહોંને કહા કે હઝરત મુઝે કોઈ વઝીફા પળ્હનેકે લિયે બતા દેં..... મૈં ક્યા પળ્હા કરૂં? હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) ને ફરમાયા કે તુમહારા એક હી વઝીફા હૈ ઔર વો યે કે ઈસ ઝબાન પર તાલા ડાલ લો ઔર યે ઝબાન જો હર વક્ત ચલતી રેહતી હૈ..... ઉસકો કાબૂમેં કરો..... તુમહારે લિયે ઔર કોઈ વઝીફા નહીં હૈ..... ચુનાંચે

ઉનહોંને જબ ઝબાનકો કાબૂમેં કિયા..... તો ઉસીકે ઝરીઆ ઉનકી ઈસ્લાહ હો ગઈ.

મુશ્તરકા કારનામાકો બડેકી તરફ મન્સૂબ કરના

હઝરત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) કા મા'મૂલ થા કે રોઝાના જબ કુરઆને કરીમકી તિલાવત ફરમાયા કરતે થે તો તિલાવતકે દૌરાન હી કુરઆને કરીમકી આયતોંમેં તદબ્બુર (ગૌર) ભી કિયા કરતે થે. કભી કભી હમ લોગોંમેંસે કોઈ યા હઝરતકે ખુદામમેંસે કોઈ મૌજૂદ હોતા તો જો બાત તિલાવતકે દૌરાન ઝહનમેં આતી ઉસકે બારેમેં ઉસકે સામને ઈરશાદ ભી ફરમાયા કરતે થે. એક રોઝ હઝરત વાલિદ માજિદ (રહ.) કુરઆને કરીમકી તિલાવત ફરમા રહે થે, મૈં કરીબ બૈઠા હુવા થા, જબ ઈસ આયત પર પહોંચે "વ ઈઝ્ યરફઉ ઈબ્રાહીમુલ્ કવાઈદ મિનલ્ બૈતિ વ ઈસ્માઈલ" તો તિલાવત રોકકર મુઝસે ફરમાયા કે દેખો કુરઆને કરીમકી ઈસ આયતમેં અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને એક અજીબ ઉસ્લૂબ ઈખ્તિયાર ફરમાયા..... અલ્લાહ તઆલા યૂં ભી ફરમા સકતે થે "વ ઈઝ્ યરફઉ ઈબ્રાહીમ વ ઈસ્માઈલલ્ કવાઈદ મિનલ બૈત". (સૂરએ બકરહ : ૧૨૭) યાની ઉસ વક્ત યાદ કરો જબ ઈબ્રાહીમ ઔર ઈસ્માઈલ દોનોં બૈતુલ્લાહકી બુન્યાદેં ઉઠા રહે થે, લેકિન અલ્લાહ તઆલાને ઈસ તરહ બયાન નહીં ફરમાયા બલ્કે પેહલે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કા નામ લેકર જુમ્લા મુકમ્મલ કર દિયા કે ઉસ વક્તકો યાદ કરો કે જબ ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) બૈતુલ્લાહકી બુન્યાદેં ઉઠા રહે થે ઔર ઈસ્માઈલ (અલૈ.) ભી. ઈસ્હાક (અલૈ.) કા આખિરમેં અલાહિદા ઝિક્ર ફરમાયા. વાલિદ સાહબ (રહ.) ને ફરમાયા કે હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) ભી બૈતુલ્લાહકી તા'મીરકે વક્ત હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કે સાથ ઈસ અમલમેં બરાબરકે શરીક થે..... પત્થર ઉઠાકર લા રહે થે ઔર હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો દે રહે થે ઔર હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ઉન પત્થરોંસે બૈતુલ્લાહકી તા'મીર ફરમા રહે

થે, લેકિન ઈસકે બાવજૂદ કુરઆને કરીમને ઈસ તા'મીરકો બરાહે રાસ્ત હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કી તરફ મન્સૂબ ફરમાયા. ફિર વાલિદ સાહબને ફરમાયા કે બાત દર અસલ યે હૈ કે અગર કોઈ બડા ઔર છોટા દોનોં મિલકર એક કામ અંજામ દે રહે હોં તો અદબકા તકાઝા યે હૈ કે ઉસ કામકો બડેકી તરફ મન્સૂબ કિયા જાએ ઔર ઉસકે સાથ છોટેકા ઝિક્ર યૂં કિયા જાએ કે છોટા ભી ઉસકે સાથ મૌજૂદ થા..... ન યે કે છોટા ઔર બડે દોનોંકો હમ મરતબા કરાર દેકર દોનોંકી તરફ ઉસ કામકો બરાબર મન્સૂબ કર દિયા જાએ.

હઝરત ઉમર (રદિ.) ઔર અદબ

ઈસ બાતકો હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) ને એક વાકિઆકે ઝરીઆ સમઝાયા..... ફરમાયા કે હદીસમેં આતા હૈ કે હઝરત ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે આં હઝરત (સ.અ.વ.) કા આમ મા'મૂલ તો યે થા કે ઈશાકે બાદ ઝિયાદા કિસી કામમેં મશ્ગૂલ નહીં હોતે થે. આપ ફરમાતે થે કે ઈશાકે બાદ કિસ્સે કહાનિયાં કેહના..... ઔર ઝિયાદા ફુઝૂલ બાતોંમેં મશ્ગૂલ રેહના અચ્છી બાત નહીં હૈ તાકે સુબહકી નમાઝ પર અસર ન પડે, લેકિન સાથ હી ફારૂકે આ'ઝમ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે કભી કભી હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ઈશાકે બાદ હઝરત સિદ્દીકે અકબર (રદિ.) સે મુસલમાનોંકે મઆમલોંમેં મશ્વરા ફરમાયા કરતે થે ઔર મૈં ભી ઉનકે સાથ હોતા થા..... દેખિયે જબ હઝરત ફારૂકે આ'ઝમ (રદિ.) ને ઈસ વાકિઆકા તઝકિરા ફરમાયા તો યૂં નહીં કહા કે મુઝસે ઔર અબૂબક્ર (રદિ.) સે મશ્વરા કિયા કરતે થે બલ્કે ફરમાયા કે અબૂબક્ર (રદિ.) સે મશ્વરા કરતે થે ઔર મૈં ભી ઉનકે સાથ હોતા થા. યે હૈ છોટેકા અદબ કે જબ છોટા કિસી બડેકે સાથ કોઈ કામ કર રહા હો તો વો કામ અપની તરફ મન્સૂબ ન કરે બલ્કે બડેકી તરફ મન્સૂબ કરે, કે બડેને યે કામ કિયા ઔર મૈં ભી ઉનકે સાથ થા, લિહાઝા કુરઆને કરીમને ભી વોહી ઉસ્લૂબ ઈખ્તિયાર કિયા કે હઝરત ઈબ્રાહીમ

(અલૈ.) બૈતુલ્લાહકી બુન્યાદેં બુલંદ કર રહે થે ઔર ઈસ્માઈલ (અલૈ.) ભી ઉનકે સાથ શામિલ થે..... યહાં તા'મીરે બૈતુલ્લાહકી અસલ નિસ્બત હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કી તરફ કી ગઈ ઔર ઈસ્માઈલ (અલૈ.) કો ઉનકે સાથ શામિલ કિયા ગયા.

મલેકુલ મૌતસે મુકાલમા

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) સે એક વાકિઆ સુના કે કિસી શખ્સકી મલેકુલ મૌતસે મુલાકાત હો ગઈ. ઉસ શખ્સને શિકાયત કી કે આપકા ભી અજીબ મઆમલા હૈ..... દુનિયામેં કિસીકો પકડા જાતા હૈ તો દુનિયાકી અદાલતોંકા કાનૂન યે હૈ કે પેહલે ઉસકે પાસ નોટિસ ભેજતે હૈં કે તુમહારે ખિલાફ યે મુકદમા કાઈમ હો ગયા હૈ..... તુમ ઉસકી જવાબ દહીકે લિયે તૈયારી કરો..... લેકિન આપકા મઆમલા બડા અજીબ હૈ કે જબ ચાહતે હૈં..... બગૈર નોટિસકે આ ધમકતે હૈં, બૈઠે બિઠાએ પહોંચ જાતે હૈં ઔર રૂહ કબ્ઝ કર લી..... યે ક્યા મઆમલા હૈ? મલેકુલ મૌતને જવાબ દિયા કે મિયાં મૈં તો ઈતને નોટિસ ભેજતા હૂં કે દુનિયામેં કોઈ ઈતને નોટિસ નહીં ભેજતા..... લેકિન મૈં ક્યા કરૂં..... તુમ મેરે નોટિસકા નોટિસ નહીં લેતે..... ઉસકી પરવાહ નહીં કરતે..... અરે જબ તુમહેં બુખાર આતા હૈ..... વો મેરા નોટિસ હોતા હૈ..... જબ તુમહેં કોઈ બીમારી આતી હૈ..... વો મેરા નોટિસ હોતા હૈ..... જબ તુમહારે સફેદ બાલ આતે હૈં વો મેરા નોટિસ હોતા હૈ..... તુમહારે પોતે આતે હૈં વો મેરા નોટિસ હોતા હૈ..... મૈં તો ઈતને નોટિસ ભેજતા હૂં કે કોઈ હદ વ હિસાબ નહીં..... મગર તુમ કાન હી નહીં ધરતે. બહરહાલ ઈસ લિયે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ફરમા રહે હૈં કે ઈસસે પેહલે કે વો હસરતકા વક્ત આએ ખુદાકે લિયે અપને આપકો સંભાલ લો ઔર ઈસ સિહ્હતકે વક્તકો ઔર ઈસ ફરાગતકે વક્તકો કામમેં લે આઓ..... ખુદા જાને કલ ક્યા આલમ પેશ આએ?

હઝરત મુફતી સાહબ (રહ.) ઔર વક્તકી કદર

હઝરત મુફતી સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે મૈં અપને વક્તકો તોલ તોલકર ખર્ચ કરતા હૂં તાકે કોઈ લમ્હા બેકાર ન જાએ. યા દીનકે કામમેં ગુઝરે યા દુનિયાકે કામમેં ગુઝરે. ઔર દુનિયાકે કામમેં ભી અગર નિય્યત સહીહ હો તો વો ભી બિલ આખિર દીન હીકા કામ બન જાતા હૈ. ઔર હમેં નસીહત કરતે હુએ ફરમાયા કરતે થે કે યે બાત તો હૈ ઝરા શરમ કીસી..... લેકિન તુમહેં સમઝાનેકે લિયે કેહતા હૂં કે જબ ઈન્સાન બૈતુલ ખલામેં (સંડાસમેં) બૈઠા હોતા હૈ તો વો વક્ત ઐસા હૈ કે ઉસમેં ન તો ઈન્સાન ઝિક્ર કર સકતા હૈ..... ઈસ લિયે કે ઝિક્ર કરના મના હૈ, ઔર ન હી કોઈ ઔર કામ કર સકતા હૈ ઔર મેરી તબીઅત ઐસી બન ગઈ હૈ કે જો વક્ત વહાં બેકારીમેં ગુઝરતા હૈ વો બહોત ભારી હોતા હૈ કે ઉસમેં કોઈ કામ નહીં હો રહા હૈ. ઈસ લિયે ઉસ વક્તકે અંદર મૈં બૈતુલ ખલાકે લોટેકો ધો લેતા હૂં તાકે યે વક્ત ભી કિસી કામમેં લગ જાએ ઔર તાકે જબ દૂસરા આદમી આકર ઉસ લોટેકો ઈસ્તેમાલ કરે તો ઉસકો ગંદા ઔર બુરા મા'લૂમ ન હો. ઔર ફરમાયા કરતે થે કે પેહલેસે સોચ લેતા હૂં કે ફલાં વક્તમેં મુઝે પાંચ મિનિટ મિલેંગે..... ઉસ પાંચ મિનિટમેં ક્યા કામ કરના હૈ? યા ખાના ખાનેકે ફૌરન બાદ પઢના લિખના મુનાસિબ નહીં હૈ બલ્કે દસ મિનિટકા વકફા હોના ચાહિયે તો મૈં પેહલેસે સોચકર રખતા હૂં કે ખાનેકે બાદ દસ મિનિટ ફલાં કામમેં સર્ફ કરને હૈં..... ચુનાંચે ઉસ વક્ત વો કામ કર લેતા હૂં. જિન હઝરાતને મેરે વાલિદ માજિદ (રહ.) કી ઝિયારત કી હૈ..... ઉનહોંને દેખા હોગા કે આપ કારકે અંદર સફર ભી કર રહે હૈં ઔર કલમ ભી ચલ રહા હૈ ઔર બલ્કે મૈંને તો ઉનકો રિક્ષાકે અંદર દૌરાને સફર ભી લિખતે હુએ દેખા હૈ..... જિસમેં ઝટકે ભી બહોત લગતે હૈં..... ઔર એક જુમ્લા બડે કામકા ઈરશાદ ફરમાયા કરતે થે જો સબસે ઝિયાદા યાદ રખનેકા હૈ, ફરમાતે થે કે દેખો જિસ કામકો ફુરસતકે ઈન્તિઝારમેં રખ્ખા

વો ટલ ગયા..... વો કામ ફિર નહીં હોગા..... કામ કરનેકા રાસ્તા યે હૈ કે દો કામોંકે દરમિયાન તીસરે કામકો ઝબરદસ્તી ઉસકે અંદર દાખિલ કર દો તો વો કામ હો જાએગા.

મકબરેસે આવાઝ આ રહી હૈ

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) કી એક નઝમ પઢનેકે કાબિલ હૈ જો અસલમેં હઝરત અલી (રદિ.) કે કલામસે લી ગઈ હૈ. ઉસ નઝમકા ઉનવાન હૈ "મકબરેકી આવાઝ" જૈસાકે એક શાઈરાના ખયાલ હોતા હૈ કે એક કબ્રકે પાસસે ગુઝર રહે હૈં તો વો કબ્રવાલા ગુઝરનેવાલેકો આવાઝ દે રહા હૈ ચુનાંચે વો નઝમ ઈસ તરહ શુરૂ કી હૈ.

મકબારે પર ગુઝરનેવાલે સુન
ઠહેર, હમ પર ગુઝરનેવાલે સુન
હમ ભી એક દિન જમીન પર ચલતે થે
બાતોં બાતોંમેં હમ મચલતે થે

યે કેહકર ઉસને ઝબાને હાલસે અપની દાસ્તાન સુનાઈ હૈ કે હમ ભી ઈસ દુનિયાકે ફર્દ થે..... તુમહારી તરહ ખાતે પીતે થે..... લેકિન સારી ઝિંદગીમેં હમને જો કુછ કમાયા..... ઉસમેંસે એક ઝર્રા ભી હમારે સાથ નહીં આયા. ઔર અલ્લાહ તઆલાકે ફઝલો કરમસે જો કુછ નેક અમલ કરનેકી તૌફીક હો ગઈ થી..... વો તો સાથ આ ગયા..... લેકિન બાકી કોઈ ચીઝ સાથ નહીં આઈ..... ઈસ લિયે વો ગુઝરનેવાલેકો નસીહત કર રહા હૈ કે આજ હમારા યે હાલ હૈ કે હમ ફાતિહાકો તરસ્તે હૈં કે કોઈ અલ્લાહકા બંદા આકર હમ પર ફાતિહા પઢકર ઉસકા ઈસાલે સવાબ કર દે, ઔર અય ગુઝરનેવાલે તુઝે અભી તક ઝિંદગીકે યે લમ્હાત હાસિલ હૈં જિનહેં હમ તરસ રહે હૈં.

ગુઝરી હુઈ ઉમ્રકા મરસિયા

મેરે વાલિદ માજિદ (રહ.) ને અપની ઉમ્રકે ૭૦ સાલ ગુઝરનેકે બાદ સારી ઉમ્ર ઈસ પર અમલ ફરમાયા કે જબ ઉમ્રકે કુછ સાલ ગુઝર જાતે તો એક મરસિયા કહા કરતે થે. આમ તૌર પર લોગોંકે મરનેકે બાદ ઉનકા મરસિયા કહા જાતા હૈ લેકિન મેરે વાલિદ સાહબ અપના મરસિયા ખૂદ કહા કરતે થે ઔર ઉસકા નામ રખતે થે "મરસિયા ઉમ્રે રફતા" યાની ગુઝરી હુઈ ઉમ્રકા મરસિયા. અગર અલ્લાહ તઆલા હમેં સમઝ અતા ફરમાએં તબ યે બાત સમઝમેં આએ કે વાકઈ યેહી હૈ કે જો વક્ત ગુઝર ગયા..... વો અબ વાપસ આનેવાલા નહીં..... ઈસ લિયે ઉસ પર ખૂશી મનાનેકા મૌકા નહીં હૈ બલ્કે આઈન્દાકી ફિક્ર કરનેકા મૌકા હૈ કે બાકી ઝિંદગીકા વક્ત કિસ તરીકેસે કામમેં લગ જાએ. આજ હમારે મઆશરેમેં સબસે ઝિયાદ બેકીમત ચીઝ વક્ત હૈ..... ઉસકો જહાં ચાહા ખો દિયા ઔર બરબાદ કર દિયા. કોઈ કદરો કીમત નહીં..... ઘંટે..... દિન..... મહીને બેફાઈદા કામોંમેં ઔર ફુઝૂલિયાતમેં ગુઝર રહે હૈં જિસમેં ન તો દુનિયાકા ફાઈદા..... ન દીનકા ફાઈદા.

એક તાજિરકા અનોખા નુકસાન

મેરે વાલિદ માજિદ (રહ.) કે પાસ એક તાજિર આયા કરતે થે. ઉનકી બહોત બડી તિજારત થી. એક મરતબા વો આકર કેહને લગે કે હઝરત! ક્યા અર્ઝ કરૂં..... કોઈ દુઆ ફરમા દેં બહોત નુકસાન હો ગયા હૈ..... વાલિદ સાહબ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ઝરા તફસીલ તો બતાઓ કે કિસ કિસમકા નુકસાન હુવા? કિસ તરહ હુવા? જબ ઉનહોંને ઉસ નુકસાનકી તફસીલ બતાઈ તો માલૂમ હુવા કે કરોડોંકા એક સૌદા હોનેવાલા થા..... વો નહીં હો પાયા..... બસ ઈસકે અલાવા જો લાખોં પેહલેસે આ રેહે થે..... વો અબ ભી આ રહે હૈં. ઉસમેં કોઈ કમી નહીં

હુઈ, લેકિન એક સૌદા જો હોનેવાલા થા વો નહીં હુવા. ઉસકે ન હોનેકે બારેમેં બતાયા કે યે બહોત ઝબરદસ્ત નુકસાન હો ગયા. ઈસ વાકિઆકે બયાનકે બાદ વાલિદ સાહબ ફરમાતે કે કાશ વો યે બાત દીનકે બારેમેં ભી સોચ લેતા કે..... અગર મૈં ઈસ વક્તકો ઢંગકે કામમેં લગાતા તો ઉસકે ઝરીઆ દીનકા ઔર આખિરતકા ઈતના બડા ફાઈદા ઉઠાતા..... વો રેહ ગયા..... જિસકી વજહસે યે નુકસાન હો ગયા.

(ઈસ્લાહી ખુત્બાત જિ. ૪)

દસ્તરખ્વાન ઝાડનેકા સહીહ તરીકા

મેરે વાલિદ માજિદ (રહ.) કે દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદમેં એક ઉસ્તાદ થે. હઝરત મૌલાના સૈયદ અસગર હુસૈન સાહબ (રહ.) જો "હઝરત મિયાં સાહબ" કે નામસે મશ્હૂર થે..... બડે અજીબો ગરીબ બુઝુર્ગ થે..... ઉનકી બાતેં સુનકર સહાબએ કિરામકે ઝમાનેકી યાદ તાઝા હો જાતી હૈ. હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે એક મરતબા મૈં ઉનકી ખિદમતમેં ગયા. તો ઉનહોંને ફરમાયા કે ખાનેકા વક્ત હૈ આઓ ખાના ખાઓ. મૈં ઉનકે સાથ ખાના ખાને બૈઠ ગયા. જબ ખાનેસે ફારિગ હુએ તો મૈંને દસ્તરખ્વાનકો લપેટના શુરૂ કિયા..... તાકે મૈં જાકર દસ્તરખ્વાન ઝાડ દૂં..... તો હઝરત મિયાં સાહબને મેરા હાથ પકડ લિયા ઔર ફરમાયા ક્યા કર રહે હો? મૈંને કહા કે હઝરત દસ્તરખ્વાન ઝાડને જા રહા હૂં. હઝરત મિયાં સાહબને પૂછા કે દસ્તરખ્વાન ઝાડના આતા હૈ? મૈંને કહા હઝરત..... દસ્તરખ્વાન ઝાડના કૌનસા ફન યા ઈલ્મ હૈ..... જિસકે લિયે બાકાઈદા તા'લીમકી ઝરૂરત હો..... બાહિર જાકર ઝાડ દૂંગા. હઝરત મિયાં સાહબને ફરમાયા કે ઈસી લિયે તો મૈંને તુમસે પૂછા થા કે દસ્તરખ્વાન ઝાડના આતા હૈ યા નહીં? માલૂમ હુવા કે તુમ્હેં દસ્તરખ્વાન ઝાડના નહીં આતા. મૈંને કહા ફિર આપ સિખા દેં..... ફરમાયા કે હાં દસ્તરખ્વાન ઝાડના ભી એક ફન (હુન્નર) હૈ.

ફિર આપને ઉસ દસ્તરખ્વાનકો દો બારહ ખોલા ઔર ઉસ દસ્તરખ્વાન પર જો બોટિયાં યા બોટિયોંકે ઝર્રાત થે..... ઉનકો એક તરફ કિયા. ઔર હડ્ડિયોંકો જિન પર કુછ ગોશ્ત વગૈરહ લગા હુવા થા..... ઉનકો એક તરફ કિયા..... ઔર રોટીકે ટુકડોંકો એક તરફ કિયા..... ઔર રોટીકે જો છોટે છોટે ઝર્રાત થે..... ઉનકો એક તરફ જમા કિયા..... ફિર મુઝસે ફરમાયા કે દેખો. યે ચાર ચીઝેં હૈં..... ઔર મેરે યહાં ઈન ચારોં ચીઝોંકી અલગ અલગ જગહ મુકર્રર હૈ..... યે જો બોટિયાં હૈં ઉનકી ફલાં જગહ હૈ..... બિલ્લીકો માલૂમ હૈ કે ખાનેકે બાદ ઈસ જગહ બોટિયાં રખ્ખીં જાતી હૈં..... વો આકર ઉનકો ખા લેતી હૈ..... ઔર ઈન હડ્ડિયોંકે લિયે ફલાં જગહ મુકર્રર હૈ..... મોહલ્લેકે કુત્તોંકો વો જગહ મા'લૂમ હૈ વો આકર ઉનકો ખા લેતે હૈં. ઔર યે જો રોટિયોંકે ટુકડે હૈં ઉનકો મૈં ઈસ દીવાર પર રખતા હૂં. યહાં પરિંદે, ચીલ (સમડી) કવ્વે આતે હૈં વો ઉનકો ઉઠાકર ખા લેતે હૈં, ફિર ફરમાયા યે સબ અલ્લાહ તઆલાકા રિઝક હૈ ઉસકા કોઈ હિસ્સા ઝાએઅ (બરબાદ) નહીં જાના ચાહિયે. હઝરત વાલિદ સાહબ ફરમાતે થે કે ઉસ દિન હમેં મા'લૂમ હુવા કે દસ્તરખ્વાન ઝાડના ભી એક ફન હૈ ઔર ઉસકો ભી સીખનેકી ઝરૂરત હૈ.

હઝરત મુફતી સાહબ ઔર રોઝએ અકદસકી ઝિયારત

મેરે વાલિદ સાહબ (રહ.) જબ રોઝએ અકદસ પર હાઝિર હોતે તો કભી રોઝએ અકદસકી જાલી તક પહોંચ હી નહીં પાતે થે...... બલ્કે હમેશા યે દેખા કે જાલીકે સામને એક સુતૂન હૈ..... ઉસ સુતૂનસે લગકર ખડે હો જાતે ઔર જાલીકા બિલકુલ સામના નહીં કરતે થે..... બલ્કે વહાં અગર કોઈ આદમી ખડા હોતા તો ઉસકે પીછે જાકર ખડે હો જાતે. ઔર એક દિન ખૂદ હી ફરમાને લગે કે એક મરતબા મેરે દિલમેં યે ખયાલ પૈદા હુવા કે શાયદ તૂ બડા શકીયુલ કલ્બ (સંગદિલ) આદમી હૈ. યે

અલ્લાહકે બંદે હૈં જો જાલીકે કરીબ તક પહોંચ જાતે હૈં ઔર કુર્બ હાસિલ કરનેકી કોશિશ કરતે હૈં ઔર સરકારે દો આલમ (સ.અ.વ.) કા જિતના ભી કુર્બ હાસિલ હો જાએ વો નેઅમત હી નેઅમત હૈ..... લેકિન મૈં ક્યા કરૂં કે મેરા કદમ આગે બઢતા હી નહીં. શાયદ કુછ દિલકી સખ્તી હૈ..... ફરમાતે હૈં કે વહાં ખડે ખડે મેરે દિલમેં યે ખયાલ પૈદા હુવા મગર ઉસકે બાદ ફૌરન યૂં મહેસૂસ હુવા જૈસાકે રોઝએ અકદસસે યે આવાઝ આ રહી હૈ કે "જો શખ્સ હમારી સુન્નતોં પર અમલ કરતા હૈ..... વો હમસે કરીબ હૈ..... ચાહે હઝારોં મીલ દૂર હો..... ઔર જો શખ્સ હમારી સુન્નતોં પર અમલ નહીં કરતા..... વો હમસે દૂર હૈ, ચાહે વો હમારી જાલિયોંસે ચિમટા હુવા હો.

રેલમેં ઝાઈદ સીટ પર કબ્ઝા કરના જાઈઝ નહીં

એક મરતબા હઝરત મુફતી સાહબ (રહ.) ને યે મસ્અલા બયાન ફરમાયા કે તુંમ રેલગાડીમેં સફર કરતે હો. તુમને ડિબ્બેમેં યે લિખ્ખા હુવા દેખા હોગા કે ઈસ ડિબ્બેમેં ૨૨ મુસાફરોંકે બૈઠનેકી ગુન્જાઈશ હૈ. અબ આપને પેહલે જાકર તીન ચાર સીટોં પર કબ્ઝા કર લિયા ઔર અપને લિયે ખાસ કર લિયા ઔર ઉસ પર બિસ્તર લગાકર લેટ ગયે, જિસકા નતીજા યે હુવા કે જો લોગ સવાર હુએ ઉનકો બૈઠનેકે લિયે સીટ નહીં મિલી..... અબ વો ખડે હૈં ઔર આપ લેટે હુએ હૈં. ફરમાયા કે યે નાજાઈઝ હૈ..... ઈસ લિયે કે તુમહારા હક તો સિર્ફ ઈતના થા કે એક આદમીકી સીટ પર બૈઠ જાતે..... લેકિન જબ આપને કઈ સીટોં પર કબ્ઝા કર લિયા ઔર દૂસરોંકે હકકો પામાલ કિયા તો ઈસ અમલકે ઝરીઆ તુમને દો ગુનાહ કિયે..... એક યે કે તુમને સિર્ફ એક સીટકા ટિકિટ ખરીદા થા..... ફિર જબ તુમને ઉસસે ઝિયાદા સીટોં પર કબ્ઝા કર લિયા તો

ઉસકા મતલબ યે હુવા કે પૈસે દિયે બગૈર તુમને અપને હકસે ઝિયાદા પર કબ્ઝા કર લિયા. દૂસરા ગુનાહ યે કિયા કે દૂસરે મુસલમાન ભાઈયોંકી સીટ પર કબ્ઝા કર લિયા ઔર ઉનકા હક પામાલ કિયા..... ઈસ તરહ ઈસ અમલકે ઝરીઆ દો ગુનાહોંકે મુરતકિબ હુએ..... પેહલે ગુનાહકે ઝરીએ અલ્લાહકા હક પામાલ હુવા..... દૂસરે ગુનાહકે ઝરીએ બંદેકા હક પામાલ હુવા.

ઝમઝમ ઔર વુઝૂકા બચા હુવા પાની બૈઠકર પીના અફઝલ હૈ

હઝરત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) કી તેહકીક યેહી થી કે ઝમઝમકા પાની બૈઠકર પીના હી અફઝલ હૈ..... ઈસી તરહ વુઝૂકા બચા હુવા પાની ભી બૈઠકર પીના જાઈઝ હૈ. ઈસી તરહ ઝમઝમકા પાની દિયા ગયા તો એક દમસે ખડે હો ગયે ઔર ખડે હોકર ઉસકો પિયા..... ઈતના એહતિમામ કરકે ખડે હોકર પીનેકી ઝરૂરત નહીં બલ્કે બૈઠકર પીના ચાહિયે..... વોહી અફઝલ હૈ.

દાલ ઔર ખુશ્કેમેં નૂરાનિયત

મૈંને અપને વાલિદ માજિદ હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) સે કઈ બાર યે વાકિઆ સુના કે દેવબંદમેં એક સાહબ ઘસિયારે થે..... યાની ઘાસ કાટકર બાઝારમેં ફરોખ્ત કરતે ઔર ઉસકે ઝરીઆ અપના ગુઝર બસર કરતે થે ઔર એક હફતામેં ઉનકી આમ્દની છ પૈસે હોતી થી..... અકેલે આદમી થે ઔર ઈસ આમ્દનીકો વો ઈસ તરહ તકસીમ કરતે થે કે ઉસમેંસે દો પૈસે અપને ખાને વગૈરહ પર ખર્ચ કરતે થે. ઔર દો પૈસે અલ્લાહકી રાહમેં સદકા કિયા કરતે થે. ઔર દો પૈસે જમા કિયા કરતે થે. ઔર એક દો મહીનાકે બાદ જંબ કુછ પૈસે જમા હો જાતે તો ઉસ વક્ત

દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદકે જો બડે બડે બુઝુર્ગ અસાતિઝા થે..... ઉનકી દઅવત કિયા કરતે થે ઔર દઅવતમેં ખુશ્ક ચાવલ ઉબાલ લેતે..... ઔર ઉસકે સાથ દાલ પકા લેતે ઔર અસાતિઝાકો ખિલા દેતે થે. મેરે વાલિદ સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે ઉસ વક્ત દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદકે સદર મુદર્રિસ હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યા'કૂબ સાહબ નાનોતવી (રહ.) ફરમાતે થે કે હમેં પૂરે મહીને ઉન સાહબકી દઅવતકા ઈન્તિઝાર રેહતા હૈ..... ઈસ લિયે કે ઉન સાહબકે ખુશ્કે ઔર દાલકી દઅવતમેં જો નૂરાનિયત મહેસૂસ હોતી હૈ..... વો નૂરાનિયત પુલાવ ઔર બિરયાનીકી બડી બડી દઅવતોંમેં મહેસૂસ નહીં હોતી.

મેઝબાનકો તકલીફ દેના ગુનાહે કબીરા હૈ

મેરે વાલિદ માજિદ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે કિસી મુસલમાનકો અપની બાત યા અમલસે તકલીફ પહોંચાના ગુનાહે કબીરા હૈ જૈસે શરાબ પીના..... ચોરી કરના..... ઝિના કરના..... ગુનાહે કબીરા હૈ. લિહાઝા અગર તુમને અપને કિસી અમલસે મેઝબાનકો તકલીફ દી તો યે ઈઝાએ મુસ્લિમ હુઈ, યે સબ ગુનાહે કબીરા હૈ.

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ઔર તવાઝોઅ

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ને યે વાકિઆ સુનાયા કે એક મરતબા રાબ્સન રોડકે મતબમેં (દવાખાનામેં) મૈં બૈઠા હુવા થા...... ઉસ વક્ત હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) મતબકે સામનેસે ઈસ હાલતમેં ગુઝરે કે ન ઉનકે દાઈં તરફ કોઈ આદમી થા..... ઔર ન બાઈં તરફ..... બસ અકેલે જા રહે થે ઔર હાથમેં કોઈ બરતન ઉઠાયા હુવા થા..... હઝરત ડાક્ટર સાહબ ફરમાતે હૈં કે ઉસ વક્ત કુછ લોગ મેરે

પાસ બૈઠે હુએ થે..... મૈંને ઉનસે પૂછા યે સાહબ જો જા રહે હૈં..... આપ ઉનકો જાનતે હૈં કે યે કૌન સાહબ હૈં? ફિર ખૂદ હી જવાબ દિયા કે ક્યા તુમ યે બાવર કર સકતે હો કે યે પાકિસ્તાનકા "મુફતીએ આ'ઝમ" હૈ જો હાથમેં પતેલી (તપેલી) લિયે જા રહા હૈ. ઔર ઉનકે લિબાસ વ પોશાકસે..... અંદાઝ વ અદાસે..... ચાલ ઢાલસે કોઈ પતા ભી નહીં લગા સકતા કે યે ઈતને બડે આલિમ હૈં.

હઝરત મુફતી સાહબ (રહ.) ઔર મુબશ્શરાત

મેરે વાલિદ માજિદ (રહ.) કે બારેમેં બહોતસે લોગોંને ખ્વાબ દેખે. મસલન ખ્વાબમેં હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારત હુઈ..... ઔર હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કો મેરે વાલિદ માજિદ (રહ.) કી શકલમેં દેખા..... યે ઔર ઈસ કિસમકે દૂસરે ખ્વાબ બેશુમાર લોગોંને દેખે..... ચુનાંચે જબ લોગ ઈસ કિસમકે ખ્વાબ લિખકર ભેજતે તો હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) ઉસકો અપને પાસ મહેફૂઝ રખ લેતે..... ઔર એક રજીસ્ટર જિસ પર યેહી ઉનવાન થા "મુબશ્શરાત" યાની ખૂશખબરી દેનેવાલે ખ્વાબ..... ઉસ રજીસ્ટરમેં નકલ કરા દેતે થે..... લેકિન ઉસ રજીસ્ટરકે પેહલે સફે પર અપને કલમસે યે નોટ લિખ્ખા થા કે.

"ઈસ રજીસ્ટરમેં ઉન ખ્વાબોંકો નકલ કર રહા હૂં જો અલ્લાહ તઆલાકે નેક બંદોંને મેરે બારેમેં દેખે હૈં. ઈસ ગર્ઝસે નકલ કર રહા હૂં કે બહરહાલ..... યે મુબશ્શરાત હૈં..... નેક ફાલ હૈં..... અલ્લાહ તઆલા ઉસકી બરકતસે મેરી ઈસ્લાહ ફરમા દે. લેકિન મૈં સબ પઢનેવાલોંકો મુતનબ્બેહ કર રહા હૂં કે આગે જો ખ્વાબ ઝિક્ર કિયે જા રહે હૈં યે હરગિઝ ફઝીલતકા મદાર નહીં..... ઔર ઉનકી બુન્યાદ પર મેરે બારેમેં ફૈસલા ન કિયા જાએ..... બલ્કે અસલ મદાર બેદારીકે અફઆલ વ અકવાલ હૈં..... લિહાઝા ઉસકી વજહસે આદમી ધોકેમેં ન પડે."

યે આપકો ઈસ લિયે લિખ દિયા કે કોઈ પઢકર ધોકા ન ખાએ.

બસ યે હકીકત હૈ ખ્વાબકી. બસ જબ ઈન્સાન અચ્છા ખ્વાબ દેખે તો અલ્લાહ તઆલાકા શુક્ર અદા કરે. ઔર દુઆ કરે કે અલ્લાહ તઆલા ઉસકો મેરે હકમેં બાઈસે બરકત બના દે. લેકિન ઉસકી વજહસે ધોકેમેં મુબ્તલા ન હો..... ન દૂસરેકે બારેમેં..... ઔર ન અપને બારેમેં. બસ..... ખ્વાબકી હકીકત ઈતની હી હૈ..... ઈસી ખ્વાબસે મુતઅલ્લિક દો તીન અહાદીસ ઔર હૈં. જિનકે બારેમેં અકસરો બેશ્તર લોગોંકો મા'લૂમાત નહીં હૈં. જિસકી વજહસે ગલત ફેહમીમેં પડે રેહતે હૈં.

ઝબરદસ્તી કાનમેં બાતેં ડાલ દેં

મૈં આજ સોચતા હૂં કે હઝરત વાલિદ માજિદ (રહ.)..... હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.)..... ઔર હઝરત મૌલાના મસીહુલ્લાહ ખાન સાહબ (રહ.)..... ઈન તીનોં બુઝુર્ગોંસે મેરા તઅલ્લુક રહા હૈ..... અપના હાલ તો તબાહ હી થા. મગર અલ્લાહ તઆલાને ઈન બુઝુર્ગોંકી ખિદમતમેં હાઝરીકી તૌફીક અતા ફરમા દી..... યે ઉનકા ફઝલો કરમ થા..... અબ સારી ઉમર ભી ઈસ પર શુક્ર અદા કરૂં..... તબ ભી અદા નહીં હો સકતા..... યે બુઝુર્ગ કુછ બાતેં ઝબરદસ્તી કાનોંમેં ડાલ ગયે..... અપની તરફસે જિનકી ન તો તલબ થી ઔર ન ખ્વાહિશ. ઔર અગર મૈં ઉન બાતોંકો અબ નંબરવાર લિખાના ચાહૂં જો ઉન બુઝુર્ગોંકી મજલિસોંમેં સુની થીં..... તો ફૌરી તૌર પર સબકા યાદ આના મુશ્કિલ હૈ..... લેકિન કિસી ન કિસી મૌકા પર વો બાતેં યાદ આ જાતી હૈં. ઔર બુઝુર્ગોંસે તઅલ્લુકકા યેહી ફાઈદા હોતા હૈ..... ઔર જિસ તરહ બુઝુર્ગોંકી ખિદમતમેં હાઝરી નેઅમત હૈ..... ઔર ઉનકી બાત સુનના નેઅમત હૈ. ઈસી તરહ ઉન બુઝુર્ગોંકે મલ્ફૂઝાત, હાલાત, સવાનેહ પઢના ભી ઉસકે કાઈમ મકામ હો જાતા હૈ..... આજ યે હઝરાત મૌજૂદ નહીં હૈં. મગર અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ સબ બાતેં લિખ્ખી હુઈ છોડ ગયે હૈં. ઉનકો પઢતે રેહના ચાહિયે. યે બાતેં કામ આ જાતી હૈં.

હઝરત મુફતી સાહબ (રહ.) ઔર મિલ્કિયતકી વઝાહત

મૈંને અપને વાલિદ (રહ.) કો ભી ઈસી તરહ દેખા કે હર ચીઝમેં મિલ્કિયત વાઝેહ કર દેનેકા મા'મૂલ થા. આખરી ઉમ્રમેં હઝરત વાલિદ સાહબને અપને કમરેમેં એક ચારપાઈ ડાલ લી થી. દિન રાત વહીં રેહતે થે. હમ લોગ હર વક્ત હાઝિર રેહતે થે. મૈંને દેખા કે જબ મૈં ઝરૂરતકી કોઈ ચીઝ દૂસરે કમરેસે ઉનકે કમરેમેં લાતા તો ઝરૂરત પૂરી હોનેકે બાદ ફૌરન ફરમાતે કે ઈસ ચીઝકો વાપસ લે જાઓ. અગર કભી વાપસ લે જાનેમેં દેર હો જાતી તો નારાઝ હોતે કે મૈંને તુમસે કહા થા કે વાપસ પહોંચા દો અભી તક વાપસ ક્યૂં નહીં પહોંચાઈ?

કભી કભી હમારે દિલમેં ખ્યાલ આતા કે ઐસી જલ્દી વાપસ લે જાનેકી ક્યા ઝરૂરત હૈ? અભી વાપસ પહોંચા દેંગે. એક દિન ખૂદ વાલિદ સાહબને ઈરશાદ ફરમાયા કે બાત દર અસલ યે હૈ કે મૈંને અપને વસિય્યતનામામેં લિખ દિયા હૈ કે મેરે કમરેમેં જો ચીઝેં હૈં વો સબ મેરી મિલ્કિયત હૈં. ઔર અહલિયાકે (બીવીકે) કમરેમેં જો ચીઝેં હૈં વો ઉનકી મિલ્કિયત હૈં, લિહાઝા જબ મેરે કમરેમેં કિસી દૂસરેકી ચીઝ આ જાતી હૈ તો મુઝે ખયાલ હોતા હૈ કે કહીં ઐસા ન હો કે મેરા ઈન્તિકાલ ઈસ હાલતમેં હો જાએ કે વો ચીઝ મેરે કમરેકે અંદર હો, ઈસ લિયે કે વસિય્યતનામાકે મુતાબિક વો ચીઝ મેરી મિલ્કિયત ખયાલ કી જાએગી, હાલાંકે હકીકતમેં વો ચીઝ મેરી મિલ્કિયત નહીં હૈ. ઈસ લિયે મૈં ઈસ બાતકા એહતિમામ કરતા હૂં ઔર તુમહેં કેહતા હૂં કે યે ચીઝ જલ્દી વાપસ લે જાઓ.

યે સબ બાતેં દીનકા હિસ્સા હૈં. આજ હમને ઉનકો દીનસે નિકાલ દિયા હૈ ઔર યેહી બાતેં બડોંસે સીખનેકી હૈં, ઔર યે સબ બાતેં ઈસી ઉસૂલસે નિકલ રહી હૈં જો ઉસૂલ હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઈસ હદીસમેં બયાન ફરમા દિયા હૈ "વો યે કે" "કિરાન (મિલાને)" સે બચો.

મુશ્તરક ચીઝોંકે ઈસ્તે'માલકા તરીકા

મેરે વાલિદ માજિદ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે ઘરમેં બા'ઝ ચીઝેં મુશ્તરક ઈસ્તે'માલ કી હોતી હૈં જિસકો ઘરકા હર ફર્દ ઈસ્તે'માલ કરતા હૈ ઔર ઉનકી એક જગહ મુકર્રર હોતી હૈ કે ફલાં ચીઝ ફલાં જગહ રખ્ખી જાએગી. મસલન ગ્લાસ ફલાં જગહ રખ્ખા જાએગા, પ્યાલા ફલાં જગહ રખ્ખા જાએગા, સાબુન ફલાં જગહ રખ્ખા જાએગા. હમેં ફરમાયા કરતે થે કે તુમ લોગ ઈન ચીઝોંકો ઈસ્તે'માલ કરકે બે-જગહ રખ દેતે હો, તુમહેં મા'લૂમ નહીં કે તુમહારા યે અમલ ગુનાહે કબીરા હૈ. ઈસ લિયે કે વો ચીઝ મુશ્તરક ઈસ્તે'માલ કી હૈ. જબ દૂસરે શખ્સકો ઉસકે ઈસ્તે'માલકી ઝરૂરત હોગી તો વો ઉસકો ઉસકી જગહ પર તલાશ કરેગા, ઔર જબ જગહ પર ઉસકો વો ચીઝ નહીં મિલેગી તો ઉસકો તકલીફ હોગી ઔર કિસી ભી મુસલમાનકો તકલીફ પહોંચાના ગુનાહે કબીરા હૈ. હમારા ઝહન કભી ઈસ તરફ ગયા ભી નહીં થા કે યે ભી ગુનાહકી બાત હૈ. હમ તો સમઝતે થે કે યે તો દુનિયાદારીકા કામ હૈ. ઘરકા ઈન્તિઝામી મઆમલા હૈ. યાદ રખ્ખો ઝિંદગીકા કોઈ ગોશા ઐસા નહીં હૈ જિસકે બારેમેં દીનકી કોઈ હિદાયત મૌજૂદ ન હો. હમ સબ અપને અપને ગિરેબાનમેં મુંહ ડાલકર દેખેં કે ક્યા હમ લોગ ઈસ બાતકા એહતિમામ કરતે હૈં કે મુશ્તરક ઈસ્તે'માલકી ચીઝેં ઈસ્તે'માલકે બાદ ઉનકી મુકર્રર જગહ પર રખ્ખેં તાકે દૂસરોંકો તકલીફ ન હો? અબ યે છોટીસી બાત હૈ. જિસમેં હમ સિર્ફ બગૈર ધ્યાન ઔર બે-તવજ્જોહીકી વજહસે ગુનાહોંમેં મુબ્તલા હો જાતે હૈં. ઈસ લિયે કે હમેં દીનકી ફિક્ર નહીં, દીનકા ખયાલ નહીં, અલ્લાહ તઆલાકે સામને પેશ હોનેકા એહસાસ નહીં, દૂસરે ઈસ લિયે કે ઈન મસાઈલસે જહાલત ઔર ના વાકફિયત ભી આજકલ બહોત હૈ.

બહરહાલ યે સબ બાતેં "કિરાન (મિલાને)" કે અંદર દાખિલ હૈં. વૈસે તો યે છોટીસી બાત હૈ કે દો ખજૂરોંકો એક સાથ મિલાકર ન ખાના

ચાહિયે. લેકિન ઉસસે યે ઉસૂલ મા'લૂમ હુવા કે હર વો કામ કરના, જિસસે દૂસરે મુસલમાનકો તકલીફ હો, યા દૂસરોંકા હક પામાલ હો, સબ "કિરાન" મેં દાખિલ હૈં.

ગૈર મુસ્લિમોંને ઈસ્લામી ઉસૂલ અપના લિયે

એક મરતબા મૈં હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) કે સાથ ઢાકાકે સફર પર ગયા. હવાઈ જહાઝકા સફર થા, રાસ્તેમેં મુઝે ગુસલખાનેમેં જાનેકી ઝરૂરત પેશ આઈ, આપને દેખા હોગા કે હવાઈ જહાઝકે ગુસલખાનેમેં વાશ બેશનકે ઉપર યે ઈબારત લિખ્ખી હોતી હૈ કે "જબ આપ વાશ બેશનકો ઈસ્તેમાલ કર લેં તો ઉસકે બાદ કપડેસે ઉસકો સાફ ઔર ખુશ્ક કર દેં. તાકે બાદમેં આનેવાલેકો કરાહિયત (નફરત) ન હો" જબ મૈં ગુસલખાનેસે વાપસ આયા તો હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) ને ફરમાયા કે ગુસલખાનેમેં વાશ બેશન પર જો ઈબારત લિખ્ખી હૈ યે વોહી બાત હૈ જો મૈં તુમ લોગોંસે બારબાર કેહતા રેહતા હૂં કે દૂસરોંકો તકલીફસે બચાના દીનકા હિસ્સા હૈ. જો અબ ગૈર મુસ્લિમોંને ઈખ્તિયાર કર લિયા હૈ, ઉસકે નતીજેમેં અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો દુનિયામેં તરક્કી અતા ફરમા દી હૈ, ઔર હમ લોગોંને ઈન બાતોંકો દીનસે નિકાલ દિયા હૈ, ઔર દીનકો સિર્ફ નમાઝ રોઝેકે અંદર મહેદૂદ કર દિયા હૈ. મુઆશરતકે ઈન આદાબકો બિલકુલ છોડ દિયા હૈ. જિસકા નતીજા યે હૈ કે હમ લોગ પસ્તી ઔર તનઝ્ઝુલકી તરફ જા રહે હૈં. વજહ ઉસકી યે હૈ કે અલ્લાહ તઆલાને ઈસ દુનિયાકો આલમે અસ્બાબ બનાયા હૈ. ઉસમેં જૈસા અમલ ઈખ્તિયાર કરોગે અલ્લાહ તઆલા ઉસકે વૈસે હી નતાઈજ પૈદા ફરમાએંગે.

હઝરત મુફતી સાહબ (રહ.) કા મઝાક

મેરે વાલિદ માજિદ હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) કી ખિદમતમેં એક સાહબ આએ ઔર કહા હઝરત! મુઝે કોઈ ઐસા વઝીફા

બતા દીજિયે જિસકી બરકતસે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારત નસીબ હો જાએ. હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) ને ફરમાયા ભાઈ! તુમ બડે હૌસલેવાલે આદમી હો કે તુમ ઈસ બાતકી તમન્ના કર રહે હો કે સરકારે દો આલમ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારત હો જાએ, હમેં તો યે હૌસલા નહીં હોતા કે યે તમન્ના ભી કરેં, ઈસ લિયે કે હમ કહાં? ઔર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારત કહાં? ઔર અગર ઝિયારત હો જાએ તો ઉસકે આદાબ, ઉસકે હુકૂક ઔર ઉસકે તકાઝે કિસ તરહ પૂરે કરેંગે, ઈસ લિયે ખૂદ ઉસકે હાસિલ કરનેકી ન તો કોશિશ કી ઔર ન કભી ઈસ કિસમકે અમલ સીખનેકી નૌબત આઈ જિસકે ઝરીઆ હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારત હો જાએ, અલબત્તા અગર અલ્લાહ તઆલા અપને ફઝલસે ખૂદ હી ઝિયારત કરા દેં તો યે ઉનકા ઈન્આમ હૈ, ઔર જબ ખૂદ કરાએંગે તો ફિર ઉસકે આદાબકી ભી તૌફીક બખ્શેંગે.

હઝરત મુફતી સાહબ (રહ.) કી અઝીમ કુરબાની

હમને અપને વાલિદ માજિદ હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) કી પૂરી ઝિંદગીમેં ઈસ હદીસ પર અમલ કરનેકા અપની આંખોંસે મુશાહિદા કિયા હૈ, ઝગડા ખતમ કરનેકી ખાતિર બડેસે બડા હક છોડકર અલગ હો ગયે. ઉનકા એક વાકિઆ સુનાતા હૂં જિસ પર આજ લોગોંકો યકીન કરના મુશ્કિલ મા'લૂમ હોતા હૈ. યે દારૂલ ઉલૂમ જો ઈસ વક્ત કોરંગીમેં કાઈમ હૈ, પેહલે નાનકવાડામેં એક છોટીસી ઈમારતમેં કાઈમ થા, જબ કામ ઝિયાદા હુવા તો ઉસકે લિયે વો જગહ તંગ પડ ગઈ, વસીઅ ઔર કુશાદા જગહકી ઝરૂરત થી, ચુનાંચે અલ્લાહ તઆલાકી ઐસી મદદ હુઈ કે બિલકુલ શહેરકે બીચમેં હુકૂમતકી તરફસે એક બહોત બડી ઔર કુશાદા જગહ મિલ ગઈ, જહાં આજકલ ઈસ્લામિયા કોલેજ કાઈમ હૈ. જહાં

હઝરત અલ્લામા શબ્બીર અહમદ ઉસમાની (રહ.) કા મઝાર ભી હૈ. યે કુશાદા જગહ દારૂલ ઉલૂમ કરાચીકે નામ અલાટ (મુકર્રર) હો ગઈ, ઈસ જમીનકે કાગઝાત મિલ ગયે, કબ્ઝા મિલ ગયા. ઔર એક કમરા ભી બના દિયા ગયા. ટેલીફોન ભી લગ ગયા. ઉસકે બાદ દારૂલ ઉલૂમકા સંગે બુન્યાદ (પાયા) રખતે વક્ત એક જલ્સા મુન્અકિદ હુવા. જિસમેં પૂરે પાકિસ્તાનકે બડે બડે ઉલમા હઝરાત તશરીફ લાએ. ઉસ જલ્સાકે મૌકા પર કુછ હઝરાતને ઝગડા ખડા કર દિયા કે યે જગહ દારૂલ ઉલૂમકો નહીં મિલની ચાહિયે થી, બલ્કે ફલાંકો મિલની ચાહિયે થી. ઈત્તિફાકસે ઝગડેમેં ઉન લોગોંને ઐસે બા'ઝ બુઝુર્ગ હસ્તિયોંકો ભી શામિલ કર લિયા, જો હઝરત વાલિદ સાહબકે લિયે બાઈસે એહતિરામ થીં. વાલિદ સાહબને પેહલે તો કોશિશ કી યે ઝગડા કિસી તરહ ખતમ હો જાએ લેકિન વો ખતમ નહીં હુવા. વાલિદ સાહબને યે સોચા કે જિસ મદ્રસેકા આગાઝ હી ઝગડેસે હો રહા હૈ તો ઉસ મદ્રસેમેં ક્યા બરકત હોગી? ચુનાંચે વાલિદ સાહબને અપના યે ફૈસલા સુના દિયા કે મૈં ઈસ જમીનકો છોડતા હૂં.

મુઝે ઉસમેં બરકત નઝર નહીં આતી

દારૂલ ઉલૂમકી મજલિસે મુન્તઝિમાને યે ફૈસલા સુના તો ઉનહોંને હઝરત વાલિદ સાહબસે કહા કે હઝરત! યે આપ કૈસા ફૈસલા કર રહે હૈં? ઈતની બડી જમીન, વો ભી શહેરકે બીચમેં, ઐસી જમીન મિલના ભી મુશ્કિલ હૈ. અબ જબકે યે જમીન આપકો મિલ ચુકી હૈ. આપકા ઉસ પર કબ્ઝા હૈ. આપ ઐસી જમીનકો છોડકર અલગ હો રહે હૈં? હઝરત વાલિદ સાહબને જવાબમેં ફરમાયા કે મૈં મજલિસે મુન્તઝિમાકો ઈસ જમીનકે છોડને પર મજબૂર નહીં કરતા. ઈસ લિયે કે મજલિસે મુન્તઝિમા દર હકીકત ઈસ જમીનકી માલિક હો ચુકી હૈ, આપ હઝરાત અગર ચાહેં તો મદ્રસા બના લેં મૈં ઉસમેં શમૂલિયત ઈખ્તિયાર નહીં કરૂંગા. ઈસ લિયે કે જિસ મદ્રસેકી બુન્યાદ ઝગડે પર રખ્ખી જા રહી હો, ઉસ મદ્રસેમેં મુઝે બરકત નઝર નહીં

આતી. ફિર હદીસ સુનાઈ કે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે જો શખ્સ હક પર હોતે હુએ ઝગડા છોડ દે મૈં ઉસકો જન્નતકે બીચોં બીચ ઘર દિલવાનેકા ઝિમ્મેદાર હૂં. આપ હઝરાત યે કેહ રહે હૈં કે શહેરકે બીચોં બીચ ઐસી જમીન કહાં મિલેગી. લેકિન સરકારે દો આલમ (સ.અ.વ.) ફરમા રહે હૈં કે મૈં ઉસકો જન્નતકે બીચમેં ઘર દિલવાઉંગા. યે કેહકર ઉસ જમીનકો છોડ દિયા. આજકે દૌરમેં ઉસકી મિસાલ મિલની મુશ્કિલ હૈ. કોઈ શખ્સ ઈસ તરહ ઝગડેકી વજહસે ઈતની બડી જમીન છોડ દે, લેકિન જિસ શખ્સકા નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) પર કામિલ યકીન હૈ. વોહી યે કામ કર સકતા હૈ. ઉસકે બાદ અલ્લાહ તઆલાકા ઐસા ફઝલ હુવા કે ચંદ હી મહીનોંકે બાદ ઉસ જમીનસે કઈ ગુના બડી જમીન અતા ફરમા દી. જહાં આજ દારૂલ ઉલૂમ કાઈમ હૈ. યે તો મૈંને આપ હઝરાતકે સામને એક મિસાલ બયાન કી વરના હઝરત વાલિદ સાહબકો હમને સારી ઝિંદગી હત્તલ ઈમ્કાન ઈસ હદીસ પર અમલ કરતે દેખા. હાં અલબત્તા જિસ જગહ દૂસરા શખસ ઝગડેકે અંદર ફાંસ હી લે ઔર દિફાઅ (રોકને) કે સિવા કોઈ ચારા ન રહે તો અલગ બાત હૈ. હમ લોગ છોટી છોટી બાતોંકો લેકર બૈઠ જાતે હૈં કે ફલાં મૌકા પર ફલાં શખ્સને યે બાત કહી થી. ફલાંને ઐસા કિયા થા અબ હમેશાકે લિયે ઉસકો દિલમેં બિઠા લિયા ઔર ઝગડા ખડા હો ગયા. આજ હમારે પૂરે મઆશરેકો ઈસ ચીઝને તબાહ કર દિયા હૈ. યે ઝગડા ઈન્સાનકે દીનકો મૂંડ દેતા હૈ ઔર ઈન્સાનકે બાતિનકો તબાહ કર દેતા હૈ ઈસ લિયે ખુદાકે લિયે આપ ઝગડોંકો ખતમ કર દો. ઔર અગર દો મુસલમાન ભાઈયોંમેં ઝગડા દેખો તો ઉનકે દરમિયાન સુલહ કરાનેકી પૂરી કોશિશ કરો.

એક બુઝુર્ગકા નસીહત આમોઝ વાકિઆ

મેરે વાલિદ માજિદ હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ને એક બુઝુર્ગકા વાકિઆ સુનાયા કે એક અલ્લોહવાલે બુઝુર્ગ કહીં જા

રહે થે. કુછ લોગોંને ઉનકા મઝાક ઉડાયા..... જિસ તરહ આજકલ સૂફી ઔર સીધે સાદે મૌલવીકા લોગ મઝાક ઉડાતે હૈં..... બહરહાલ..... મઝાક કરનેકે લિયે એક શખ્સને ઉન બુઝુર્ગસે પૂછા કે યે બતાઈયે કે આપ અચ્છે હૈં યા મેરા કુત્તા અચ્છા હૈ? ઈસ સવાલ પર ઉન બુઝુર્ગકો ન ગુસ્સા આયા, ન તબીઅતમેં કોઈ તગય્યુર (બદલાવ) ઔર તકદ્દુર પૈદા હુવા, ઔર જવાબમેં ફરમાયા કે અભી તો મૈં નહીં બતા સકતા કે મૈં અચ્છા હૂં યા તુમહારા કુત્તા અચ્છા હૈ, ઈસ લિયે કે પતા નહીં કિસ હાલતમેં મેરા ઈન્તિકાલ હો જાએ. અગર ઈમાન ઔર અમલે સાલેહ પર મેરા ખાતમા હો ગયા તો મૈં ઈસ સૂરતમેં તુમહારે કુત્તેસે અચ્છા હૂંગા. ઔર અગર ખુદા ન કરે મેરા ખાતિમા બુરા હો ગયા તો યકીનન તુમહારા કુત્તા મુઝસે અચ્છા હૈ. ઈસ લિયે કે વો જહન્નમમેં નહીં જાએગા. ઔર ઉસકો કોઈ અઝાબ નહીં દિયા જાએગા..... અલ્લાહકે બંદોંકા યેહી હાલ હોતા હૈ કે વો ખાતિમે પર નિગાહ રખતે હૈં. ઈસી લિયે ફરમાયા કે કિસી બદસે બદતર ઈન્સાનકી ઝાતકો હકીર મત ખયાલ કરો: ન ઉસકો બુરા કહો. ઉસકે આ'માલકો બેશક બુરા કહો કે વો શરાબ પીતા હૈ, વો કુફ્રમેં મુબ્તલા હૈ, લેકિન ઝાતકો બુરા કેહના જાઈઝ નહીં, જબ તક યે પતા ન ચલે કે અંજામ ક્યા હોનેવાલા હૈ.

નરમીસે સમઝાના ચાહિયે

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે અલ્લાહ તઆલાને હઝરત મૂસા ઔર હઝરત હારૂન (અલૈ.) કો ફિરઔનકી ઈસ્લાહકે લિયે ભેજા ઔર ફિરઔન કૌન થા? ખુદાઈકા દા'વા કિયા થા...... જો યે કેહતા થા કે અ-ન રબ્બુકુમુલ્ અઅ્લા (સૂરએ નાઝિઆત : ૨૪) યાની મૈં તુમહારા બડા પરવરદિગાર હૂં..... ગોયાકે વો ફિરઔન બદતરીન કાફિર થા, લેકિન જબ યે દોનોં પૈગંબર ફિરઔનકે પાસ જાને લગે તો અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા, યાની "તુમ દોનોં

ફિરઔનકે પાસ જાકર નરમ બાત કેહના" શાયદ કે વો નસીહત માન લે યા ડર જાએ. યે વાકિઆ સુનાનેકે બાદ વાલિદ માજિદ (રહ.) ને ફરમાયા કે આજ તુમ હઝરત મૂસા (અલૈ.) સે બડે મુસ્લેહ (નેકીકી તરફ લાનેવાલે) નહીં હો સકતે..... ઔર તુમહારા મુકાબિલ ફિરઔનસે બડા ગુમરાહ નહીં હો સકતા..... ચાહે વો કિતના હી બડા ફાસિક વ ફાજિર ઔર મુશરિક હો, ઈસ લિયે કે વો તો ખુદાઈકા દાવેદાર થા. ઉસકે બાવજૂદ હઝરત મૂસા (અલૈ.) ઔર હઝરત હારૂન (અલૈ.) સે ફરમાયા જા રહા હૈ કે જબ ફિરઔનકે પાસ જાઓ તો ઝરા નરમીસે બાત કરના. સખ્તીસે બાત મત કરના. ઈસકે ઝરીએ હમારે લિયે કિયામત તક યે પૈગંબરાના તરીકાકાર મુકર્રર ફરમા દિયા કે જબ ભી કિસીસે દીનકી બાત કહેં તો નરમીસે કહેં..... સખ્તીસે ન કહેં.

હઝરત મુફતી સાહબ (રહ.) ઔર તફસીરે કુરઆને કરીમ

મેરે વાલિદ માજિદ હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ને ઉમ્રકે સત્તર પિછત્તર સાલ દીનકે ઉલૂમ પઢને પઢાનેમેં ગુઝારે..... આખિર ઉમ્રમેં જાકર "મઆરિફુલ કુરઆન" કે નામસે તફસીર લિખ્ખી. ઉસકે બારેમેં આપ મુઝસે બારબાર ફરમાતે થે કે માલૂમ નહીં કે મૈં ઈસ કાબિલ થા કે તફસીર પર કલમ ઉઠાતા..... મૈં તો હકીકતમેં તફસીરકા લાઈક નહીં હૂં લેકિન હકીમુલ ઉમ્મત હઝરત મૌલાના અશરફ અલી સાહબ (રહ.) કી તફસીરકો મૈંને આસાન અલ્ફાઝમેં તાબીર કર દિયા હૈ..... સારી ઉમ્ર યે ફરમાતે રહે કે બડે બડે ઉલમા તફસીર પર કલામ કરતે હુએ થર્રાતે રહે.

આમ્દની ઈખ્તિયારમેં નહીં, ખર્ચ ઈખ્તિયારમેં હૈ

વાલિદ સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે આમ્દની બઢહાના

ઈન્સાનકે ઈખ્તિયારમેં નહીં ઔર ખર્ચ કરના ઈન્સાનકે ઈખ્તિયારમેં હૈ. લિહાઝા ખર્ચ કમ કરકે કનાઅત ઈખ્તિયાર કર લો. ઈન્શા અલ્લાહ કોઈ પરેશાની નહીં હોગી. પરેશાની ઈસ લિયે હોતી હૈ કે તુમને પેહલેસે અપને ઝહનમેં યે મન્સૂબા (પ્લાન) બના લિયા કે ઈતની આમ્દની હોની ચાહિયે..... જબ ઈતની આમ્દની નહીં હુઈ તો અબ પરેશાની શુરૂ હો ગઈ. લેકિન અગર તુમને અપના ખર્ચ કમ કરકે અપની ઝિંદગીકો સાદા બના લિયા ઔર અપને આપકો ઉસકે મુતાબિક ઢાલ લિયા ઔર યે સોચ લિયા કે અગર અલ્લાહ તઆલાને કમ દિયા હૈ તો કમ પર ગુઝારા કર લૂંગા, ઔર અગર ઝિયાદા દિયા હૈ તો ઉસકે મુતાબિક ગુઝારા કર લૂંગા ઔર ઉસકે નતીજેમેં અપની આમ્દની પર મુત્મઈન હો ગયે તો ફિર બસ રાહત ઔર ઐશકી ઝિંદગી ગુઝરેગી. ઈસકા નામ "કનાઅત" હૈ.

ટેલીફોન પર લંબી બાત કરના

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે અબ તકલીફ પહોંચાનેકા એક આલા ભી ઈજાદ હો ચુકા હૈ..... વો હૈ "ટેલીફોન" યે એક ઐસા આલા હૈ કે ઉસકે ઝરીએ જિતના ચાહો દૂસરેકો તકલીફ પહોંચા દો. ચુનાંચે આપને કિસીકો ટેલીફોન કિયા ઔર ઉસસે લંબી બાતચીત શુરૂ કર દી ઔર ઉસકા ખયાલ નહીં કિયા કે વો શખ્સ ઈસ વક્ત કિસી કામકે અંદર મશ્ગૂલ હૈ..... ઉસકે પાસ વક્ત હૈ યા નહીં..... મેરે વાલિદ માજિદ (રહ.) ને "મઆરિફુલ કુરઆન" મેં યે બાત લિખ્ખી હૈ કે ટેલીફોન કરનેકે આદાબમેં યે બાત દાખિલ હૈ કે અગર કિસીસે લંબી બાત કરની હો તો પેહલે ઉસસે પૂછ લો કે મુઝે ઝરા લંબી બાત કરની હૈ..... ચાર પાંચ મિનિટ લગેંગે..... અગર આપ ઈસ વક્ત ફારિગ હોં તો અભી બાત કર લૂં. ઔર અગર ફારિગ ન હોં તો કોઈ મુનાસિબ વક્ત બતા દેં..... ઉસ વક્ત બાત કર લૂંગા. સૂરએ નૂરકી તફસીરમેં યે આદાબ લિખ્ખે હૈં..... દેખ લિયા જાએ ઔર ખૂદ હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) ભી ઈસ પર અમલ ફરમાયા કરતે થે.

યે ગુનાહે કબીરા હૈ

એક દિન હમ લોગોંસે ફરમાયા કે તુમ લોગ જો હરકત કરતે હો કે એક ચીઝ ઉઠાકર દૂસરી જગહ ડાલ દી..... યે બદ અખ્લાકી તો હૈ હી..... ઈસકે સાથ સાથ યે ગુનાહે કબીરા ભી હૈ..... ઈસ લિયે કે ઈસ અમલકે ઝરીએ મુસલમાનકો તકલીફ પહોંચાના હૈ ઔર મુસલમાનકો તકલીફ દેના ગુનાહે કબીરા હૈ. ઉસ દિન હમેં પતા ચલા કે યે ભી દીનકા હુકમ હૈ ઔર યે ભી ગુનાહે કબીરા હૈ વરના ઉસસે પેહલે ઈસકા એહસાસ ભી નહીં થા.

મેરે વાલિદ માજિદકી મેરે દિલમેં અઝમત

મેરે વાલિદ માજિદ હઝરત મુફ્તી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ને સારી ઉમ્રમેં એક દો મરતબાકે અલાવા કભી નહીં મારા. એક દો મરતબા ઉનકા તમાંચા ખાના યાદ હૈ, લેકિન ઉનકી શખ્સિયત ઔર અઝમતકા હાલ યે થા કે ઉનકે કમરેકે કરીબસે ગુઝરતે હુએ કદમ ડગમગા જાતે થે કે હમ કિસકે પાસસે ગુઝર રહે હૈં. ઐસા ક્યૂં હોતા હૈ? ઈસ લિયે કે દિલમેં યે ખયાલ થા કે કહીં ઉનકી આંખોંકે સામને હમારા કોઈ ઐસા અમલ ન આ જાએ જો ઉનકી શાન, ઉનકી અઝમત ઔર ઉનકે અદબકે ખિલાફ હો..... જબ એક મખ્લૂકકે લિયે દિલમેં યે અઝમત હો સકતી હૈ તો ખાલિકે કાઈનાત જો સબકા ખાલિક ઔર સબકા માલિક હૈ ઉસકે લિયે દિલમેં યે અઝમત ઝરૂર હોની ચાહિયે કે આદમી ઈસ બાતસે ડરે કે મૈં ઉસકે સામને યે કરતૂત ઔર યે ગુનાહ કરકે કૈસે ખડા રહૂંગા? ઔર ઉસકો ક્યા મુંહ દિખાઉંગા.

યે કામ કિસકે લિયે થા?

હઝરત મુફ્તી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે

દઅવત વ તબ્લીગ ઔર અમ્ર બિલ મઅરૂફ વ નહી અનિલ મુન્કર કરનેવાલેકા કામ યે હૈ કે વો અપને કામમેં લગા રહે. લોગોંકે ન માનનેકી વજહસે છોડકર ન બૈઠ જાએ, માયૂસ, નારાઝ યા ગુસ્સે હોકર ન બૈઠ જાએ કે મૈંને તો બહોત સમઝાયા લેકિન ઉનહોંને મેરી બાત નહીં માની..... લિહાઝા અબ મૈં નહીં કહૂંગા..... ઐસા ન કરે બલ્કે યે સોચે કે મૈંને યે કામ કિસકે લિયે કિયા થા? અલ્લાહકો રાઝી કરનેકે લિયે કિયા થા. આઈન્દા ભી જિતની મરતબા કરૂંગા અલ્લાહકો રાઝી કરનેકે લિયે કરૂંગા ઔર હર મરતબા મુઝે કેહનેકા અજરો સવાબ મિલ જાએગા.

એક નસીહત આમોઝ વાકિઆ

મેરે વાલિદ માજિદ હઝરત મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ને અપના યે વાકિઆ સુનાયા કે એક મરતબા મેરે વાલિદ માજિદ યાની (મેરે દાદા) બીમાર થે. દેવબંદમેં કિયામ થા. ઉસ વક્ત દેહલીમેં એક હકીમ નાબીના બહોત મશ્હૂર થે. ઔર બહોત હાઝિક ઔર માહિર હકીમ થે. ઉનકા ઈલાજ ચલ રહા થા. મૈં દેવબંદસે દેહલી ગયા તાકે વાલિદ સાહબકા હાલ બતાકર દવા લે લૂં. ચુનાંચે મૈં ઉનકે મતબમેં (દવાખાનેમેં) પહોંચા ઔર હઝરત વાલિદ સાહબકા હાલ બતાયા ઔર કહા કે ઉનકી દવા દે દેં. હકીમ સાહબ નાબીના (અંધે) થે, જબ ઉનહોંને મેરી આવાઝ સુની તો ફરમાયા મૈં તુમહારે વાલિદ સાહબકી દવા તો બાદમેં દૂંગા. પેહલે તુમ અપની દવા લો. મૈંને કહા મૈં તો ઠીક ઠાક હૂં. કોઈ બીમારી નહીં હૈ. હકીમ સાહબને ફરમાયા કે નહીં, યે તુમ અપની દવા લો. સુબહ યે ખાના, દોપહર યે ખાના ઔર શામકો યે ખાના. ઔર જબ એક હફ્તાકે બાદ આઓ તો અપના હાલ બયાન કરના. ચુનાંચે ઉનહોંને પેહલે મેરી દવા દી. ઔર ફિર વાલિદ સાહબકી દવા દી. જબ મૈં ઘર વાપસ આયા તો વાલિદ સાહબકો બતાયા કે હકીમ સાહબને ઈસ તરહ મુઝે ભી દવા દી હૈ. વાલિદ સાહબને ફરમાયા કે જિસ તરહ હકીમ સાહબને ફરમાયા હૈ ઈસી તરહ કરો ઔર ઉનકી દવા ઈસ્તે'માલ કરો. જબ

એક હફતાકે બાદ દોબારહ હકીમ સાહબકે પાસ ગયા તો મૈંને અર્ઝ કિયા કે હકીમ સાહબ! અબ તક યે ફલસફા સમઝમેં નહીં આયા ઔર ન કોઈ બીમારી માલૂમ હુઈ. હકીમ સાહબને ફરમાયા કે ગુઝિશ્તા હફતા જબ તુમ આએ થે તુમહારી આવાઝ સુનકર મુઝે અંદાઝા હુવા કે તુમહરે ફેફડોંમેં ખરાબી હો ગઈ હૈ. ઔર અંદેશા હૈ કે કહીં આગે ચલકર ટી.બી.કી શકલ ઈખ્તિયાર ન કર લે. ઈસ લિયે મૈંને તુમહેં દવા દી. ઔર અબ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ તુમ ઈસ બીમારીસે બચ ગયે. દેખિયે! બીમારકો પતા નહીં હૈ કે મુઝે ક્યા બીમારી હૈ. ઔર મુઆલિજ (હકીમ) ઔર ડાક્ટરકા યે બતાના કે તુમહારે અંદર યે બીમારી હૈ, યે ઉસકા એહસાન હૈ. લિહાઝા યે નહીં કહા જાએગા કે ડાક્ટરને બીમાર બના દિયા, બલ્કે ઉસને બતા દિયા કે તુમહારે અંદર યે બીમારી પૈદા હો રહી હૈ, તાકે તુમ ઈલાજ કર લો. અબ ઈસ બતાનેકી વજહસે ડાક્ટર પર ગુસ્સા કરને ઔર ઉસસે નારાઝ હોનેકી ઝરૂરત નહીં.

હોટલમેં જમીન પર ખાના ખાના

હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) ને એક દિન સબકમેં હમેં એક વાકિઆ સુનાયા કે એક દિન મૈં ઔર મેરે કુછ સાથી દેવબંદસે દેહલી ગયે. જબ દેહલી પહોંચે તો વહાં ખાના ખાનેકી ઝરૂરત પેશ આઈ. ચૂંકે કોઈ ઔર જગહ ખાનેકી નહીં થી ઈસ લિયે એક હોટલમેં ખાનેકે લિયે ચલે ગયે. અબ ઝાહિર હૈ કે હોટલમેં મેઝ કુરસી પર ખાનેકા ઈન્તિઝામ હોતા હૈ ઈસ લિયે હમારે દો સાથિયોંને કહા હમ તો મેઝ કુરસી પર બૈઠકર ખાના નહીં ખાએંગે. ક્યૂંકે જમીન પર બૈઠકર ખાના સુન્નત હૈ. ચુનાંચે ઉનહોંને યે ચાહા કે હોટલકે અંદર જમીન પર અપના રૂમાલ બિછાકર વહાંસે બેરેસે (નોકરસે) ખાના મંગવાએં. હઝરત વાલિદ સાહબ ફરમાતે હૈં કે મૈંને ઉનકો મના કિયા કે ઐસા ન કરેં બલ્કે મેઝ કુરસી હી પર બૈઠકર ખાના ખા લેં. ઉનહોંને કહા કે હમ મેઝ કુરસી પર ખાના ક્યૂં ખાએં? જબ જમીન પર બૈઠકર ખાના સુન્નતકે ઝિયાદા કરીબ હૈ તો ફિર જમીન પર બૈઠકર ખાનેસે ક્યૂં ડરેં ઔર ક્યૂં શરમાએં.

હઝરત વાલિદ સાહબને ફરમાયા કે શરમાને ઔર ડરનેકી બાત નહીં. બાત દર અસલ યે હૈ કે જબ તુમ લોગ યહાં ઈસ તરહ જમીન પર અપના રૂમાલ બિછાકર બૈઠોગે તો લોગોંકે સામને ઈસ સુન્નતકા તુમ મઝાક બનાઓગે. ઔર લોગ ઈસ સુન્નતકી તૌહીનકે મુરતકિબ હોંગે ઔર સુન્નતકી તૌહીનકા ઈરતિકાબ કરના સિર્ફ ગુનાહ હી નહીં બલ્કે બા'ઝ મરતબા ઈન્સાનકો કુફ્ર તક પહોંચા દેતા હૈ. અલ્લાહ તઆલા બચાએ.

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) કા એક વાકિઆ

મેરે વાલિદ માજિદ હઝરત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) જબ પાકિસ્તાન તશરીફ લાએ તો ઉસ વક્ત હુકૂમતને દસ્તૂર સાઝ એસેમ્બલીકે સાથ એક "તા'લીમાતે ઈસ્લામી બોર્ડ" બનાયા થા. હઝરત વાલિદ સાહબકો ભી ઉસકા મેમ્બર બનાયા ગયા. યે બોર્ડ હુકૂમત હીકા એક શો'બા થા. એક મરતબા હુકૂમતને કોઈ કામ ગડબડ કર દિયા તો હઝરત વાલિદ સાહબને અખબારમેં હુકૂમતકે ખિલાફ બયાન દે દિયા કે હુકૂમતને યે કામ ગલત કિયા હૈ. બાદમેં હુકૂમતકે કુછ લોગોંસે મુલાકાત હુઈ તો ઉનહોંને વાલિદ સાહબસે કહા કે હઝરત! આપ તો હુકૂમતકા હિસ્સા હૈં. આપને હુકૂમતકે ખિલાફ યે બયાન દે દિયા? હાલાંકે આપ "તાલીમાતે ઈસ્લામી બોર્ડ" કે રૂકન (મેમ્બર) હૈં. ઔર યે બોર્ડ "દસ્તૂર સાઝ એસેમ્બલી" કા હિસ્સા હૈ. હુકૂમતકે ખિલાફ આપકા યે બયાન દેના મુનાસિબ બાત નહીં હૈ. જવાબમેં હઝરત વાલિદ સાહબને ફરમાયા કે મૈંને યે રૂકનિય્યત (મેમ્બરી) કિસી ઔર મકસદકે લિયે કબૂલ નહીં કી થી. સિર્ફ દીનકી ખાતિર કબૂલ કી થી. ઔર દીનકે એક ખાદિમકી હૈસિયતસે યે મેરા ફર્ઝ હૈ કે જો બાત મૈં હક સમઝૂં વો કેહ દૂં. ચાહે વો બાત હુકૂમતકે મુવાફિક પડે યા મુખાલિફ પડે. મૈં ઉસકા મુકલ્લફ નહીં. બસ અલ્લાહ તઆલાકે નઝદીક જો બાત હક હૈ વો વાઝેહ કરૂં. રહા રૂકનિય્યતકા મસ્અલા. યે રૂકનિય્યતકા મઆમલા મેરી મુલાઝિમત નહીં હૈ.

આપ હુકૂમતકે ખિલાફ બાત કેહતે હુએ ડરેં ક્યૂંકે આપ હુકૂમતકે એક મુલાઝિમ અફસર હૈં. આપકી તન્ખ્વાહ દો હઝાર રૂપિયે હૈ. અગર યે મુલાઝિમત છૂટ ગઈ તો ફિર આપને ઝિંદગી ગુઝારનેકા જો નિઝામ બના રખ્ખા હૈ વો નહીં ચલ સકેગા. મેરા યે હાલ હૈ કે જિસ દિન મૈંને રૂકનિય્યત (મેમ્બરી) કબૂલ કી થી ઉસી દિન ઈસ્તિફા (રાજીનામા) લિખકર જેબમેં ડાલ લિયા થા કે જબ કભી મૌકા આએગા પેશ કર દૂંગા. જહાં તક મુલાઝિમતકા મઆમલા હૈ તો મુઝમેં આપમેં યે ફર્ક હૈ કે મેરા સરસે પાંવ તક ઝિંદગીકા જો ખર્ચા હૈ વો દો રૂપિયેસે ઝિયાદા નહીં હૈ. ઈસ લિયે અલ્લાહકે ફઝલો કરમસે મૈં ઉસ તન્ખ્વાહ ઔર ઉસ અલાઉન્સ (ભથ્થા) કા મોહતાજ નહીં હૂં. યે દો રૂપિયેકા ખર્ચા પૂરા કર લૂંગા. ઔર આપને અપની ઝિંદગીકો ઐસા બનાયા હૈ કે દોસો રૂપિયેસે કમમેં આપકા સૂટ નહીં બનતા. ઈસ વજહસે આપ હુકૂમતસે ડરતે હૈં કે કહીં મુલાઝિમત ન છૂટ જાએ. મુઝે અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ ઉસકા કોઈ ડર નહીં હૈ.

ઝબાનકે ડંખકા એક કિસ્સા

મેરે વાલિદ માજિદ હઝરત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે બા'ઝ લોગોંકી ઝબાનમેં ડંખ હોતા હૈ. ચુનાંચે ઐસે લોગ જબ ભી કિસીસે બાત કરેંગે ડંખ મારેંગે. ઔર તા'ના ઔર તન્ઝકી બાત કરેંગે. હાલાંકે ઈસ અંદાઝસે બાત કરનેસે દિલમેં ગિરહેં પડ જાતી હૈં. ફિર એક કિસ્સા સુનાયા કે એક સાહબ કિસી રિશ્તેદારકે ઘરમેં ગયે તો દેખા તો ઉનકી બહૂ બહોત ગુસ્સેમેં હૈ ઔર ઝબાનસે અપની સાસકો બુરા ભલા કેહ રહી થી. ઔર સાસ ભી પાસ બૈઠી હુઈ થી. ઉન સાહબને ઉસકી સાસસે પૂછા કે ક્યા બાત હો ગઈ? ઈતના ગુસ્સા ઉસકો ક્યૂં આ રહા હૈ? જવાબમેં સાસને કહા, બાત કુછ ભી નહીં થી. મૈંને સિર્ફ દો બોલ બોલે થે, ઉસકી ખતામેં પકડી ગઈ. ઔર ઉસકે નતીજેમેં યે નાચી નાચી ફિર રહી હૈ ઔર ગુસ્સા કર રહી હૈ. ઉન સાહબને પૂછા કે વો દો બોલ ક્યા થે? સાસને કહા મૈંને તો સિર્ફ યે કહા થા કે બાપ તેરા ગુલામ ઔર માં તેરી લોંડી, બસ ઉસકે

બાદસે યે નાચી નાચી ફિર રહી હૈ. અબ દેખિયે, વો સિર્ફ દો બોલ થે. લેકિન ઐસે દો બોલ થે જો ઈન્સાનકે અંદર આગ લગાનેવાલે હૈં. ઉસસે બચના ચાહિયે. ઔર હમેશા સાફ ઔર સીધી બાત કેહની ચાહિયે.

"હદિયા" હલાલ પાક માલ હૈ

મેરે વાલિદ માજિદ હઝરત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે કિસી મુસલમાનકા વો હદિયા જો ખૂશદિલી ઔર મુહબ્બતસે દિયા ગયા હો, નામ વ નમૂદકે લિયે ન દિયા ગયા હો. વો હદિયા કાઈનાતમેં સબસે ઝિયાદા હલાલ ઔર પાક માલ હૈ. ઈસ લિયે કે જો પૈસા તુમને ખૂદ કમાયા હૈ ઉસમેં ઈસ બાતકા ઈમ્કાન હૈ કે કહીં ઉસ માલકે કમાનેમેં તુમસે કોઈ ઝિયાદતી હો ગઈ હો. જિસકે નતીજેમેં ઉસકે હલાલ પાક હોનેમેં કમી રેહ ગઈ હો. લેકિન અગર એક મુસલમાન તુમહારે પાસ ઈખ્લાસ વ મુહબ્બતકે સાથ ઔર સિર્ફ અલ્લાહકી ખાતિર કોઈ હદિયા લેકર આયા હૈ. ઉસકે હલાલ હોનેમેં કોઈ શક નહીં હૈ. ચુનાંચે હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) કે હદિયા દેનેકે ઉસૂલ મુકર્રર થે ઔર હદિયાકી આપ બહોત કદર ફરમાયા કરતે થે ઔર બાકાઈદા એહતિમામ કરકે ઉસકા અપને કિસી મસરફમેં ખર્ચ કરનેકી કોશિશ કરતે થે કે યે મુસલમાનકા હલાલ પાક માલ હૈ જો ઉસને અલ્લાહ તઆલાકી ખાતિર દિયા હૈ ઈસ લિયે યે માલ બડા બરકતવાલા હૈ..... બહરહાલ જો હદિયા અલ્લાહકે લિયે દિયા જાએ વો દેનેવાલેકે લિયે ભી મુબારક..... લેને વાલેકે લિયે ભી મુબારક..... ઔર જિસ હદિયાકા મકસદ હિર્સ (લાલચ) હો ઔર નામ વ નમૂદ (દિખલાવા) હો ઉસમેં ન દેનેવાલેકે લિયે બરકત ઔર ન લેનેવાલેકે લિયે બરકત.

ડાંટ ડપટકે વક્ત રિઆયત કરેં

મેરે વાલિદ હઝરત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે હકીકતમેં હમને હઝરત થાનવી (રહ.) કે વહાં સિવાએ

શફકત ઔર મુહબ્બતકે કુછ દેખા હી નહીં. અલબત્તા બા'ઝ ઔકાત લોગોંકી ઈસ્લાહકે લિયે ડાંટ ડપટકી ઝરૂરત પડતી થી તો વો ભી ઈન રિઆયતોંકે સાથ કરતે થે. બહરહાલ અગર કોઈ છોટા હૈ ઔર ઉસકો ડાંટનેકી ઝરૂરત પેશ આએ તો આદમીકો ઉન બાતોંકી રિઆયત કરની ચાહિયે. મસલન સબસે પેહલે ઈસ બાતકા ખયાલ રખ્ખે કે ઈસ ડાંટ ડપટસે અપના ગુસ્સા નિકાલના મકસૂદ ન હો..... બલ્કે અસલ મકસૂદ ઉસકી ઈસ્લાહ ઔર ઉસકી તરબિયત હો. જિસકા તરીકા હઝરત થાનવી (રહ.) ને યે બતા દિયા કે ઐન ઈશ્તિઆલ (જોશ) કે વક્ત કોઈ ઈકદામ મત કરો..... બલ્કે જબ ઈશ્તિઆલ (જોશ) ઠંડા હો જાએ ઉસકે બાદ સોચ સમઝકર જિતના ગુસ્સા કરનેકી ઝરૂરત હૈ. મસ્નૂઈ (બનાવટી) ગુસ્સા પૈદા કરકે ઈતના હી ગુસ્સા કરો..... ન ઉસસે કમ હો ઔર ન ઉસસે ઝિયાદા હો..... લેકિન અગર ઈશ્તિઆલ (જોશ) કી હાલતમેં ગુસ્સા પર અમલ કર લિયા તો ગુસ્સા કાબૂસે બાહિર હો જાએગા ઔર તુમસે ઝિયાદતી હો જાએગી.

એક સબક આમોઝ વાકિઆ

ફિર હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) ને ઉનસે ફરમાયા કે મૈં તુમકો એક કિસ્સા સુનાતા હૂં..... એક બહોત બડે મુહદ્દિસ ઔર બુઝુર્ગ ગુઝરે હૈં..... જો "સુલેમાન અઅ્મશ" કે નામસે મશ્હૂર હૈં. ઔર ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) કે ઉસ્તાદ ભી હૈં. તમામ અહાદીસકી કિતાબેં ઉનકી રિવાયતોંસે ભરી હુઈ હૈં..... અરબી ઝબાનમેં "અઅમશ" ચુંધેકો કહા જાતા હૈ. જિસકી આંખોંમેં ચુંધિયાહટ હો..... જિસમેં પલકેં ગિર જાતી હૈં ઔર રોશનીકી વજહસે ઉસકી આંખેં ખીરા (તારીક) હો જાતી હૈં..... ચૂંકે ઉનકી આંખેં ચુંધાઈ હુઈ થીં..... ઈસ વજહસે "અઅમશ" કે લકબસે મશ્હૂર થે. ઉનકે પાસ એક શાગિર્દ આ ગયે. વો શાગિર્દ અઅરજ યાની લંગડે થે..... પાંવસે મા'ઝૂર થે..... શાગિર્દ ભી ઐસે થે જો હર વક્ત ઉસ્તાદસે ચિમટે રેહનેવાલે થે..... જૈસે બા'ઝ શાગિર્દોંકી આદત હોતી હૈ કે હર વક્ત ઉસ્તાદસે ચિમટે રેહતે હૈં. જહાં ઉસ્તાદ જા રહે હૈં વહાં શાગિર્દ ભી

સાથ સાથ જા રહે હૈં. યે ભી ઐસે થે. ચુનાંચે ઈમામ અઅમશ (રહ.) જબ બાઝાર જાતે તો યે "અઅરજ શાગિર્દ ભી સાથ હો જાતે..... બાઝારમેં લોગ ફકરે કસ્તે કે દેખો ઉસ્તાદ "ચુંધા" હૈ ઔર શાગિર્દ "લંગડા" હૈ..... ચુનાંચે ઈમામ અઅમશ (રહ.) ને અપને શાગિર્દસે ફરમાયા કે જબ હમ બાઝાર જાયા કરેં તો તુમ હમારે સાથ મત આયા કરો..... શાગિર્દને કહા ક્યૂં? મૈં આપકા સાથ ક્યૂં છોડ દૂં? ઈમામ અઅમશ (રહ.) ને ફરમાયા કે જબ હમ બાઝાર જાતે હૈં તો લોગ હમારા મઝાક ઉડાતે હૈં કે ઉસ્તાદ ચુંધા હૈ ઔર શાગિર્દ લંગડા હૈ. શાગિર્દને કહા. હઝરત! જો લોગ મઝાક ઉડાતે હૈં ઉનકો મઝાક ઉડાને દેં. ઈસ લિયે કેં ઈસ મઝાક ઉડાનેકે નતીજેમેં હમેં સવાબ મિલતા હૈ ઔર ઉનકો ગુનાહ હોતા હૈ. ઉસમેં હમારા તો કોઈ નુકસાન નહીં બલ્કે ફાઈદા હૈ. હઝરત ઈમામ અઅમશ (રહ.) ને જવાબમેં ફરમાયા.

અરે ભાઈ! વો ભી ગુનાહસે બચ જાએં ઔર હમ ભી ગુનાહસે બચ જાએં..... યે બેહતર હૈ ઉસસે કે હમેં સવાબ મિલે ઔર ઉનકો ગુનાહ હો. મેરે સાથ જાના કોઈ ફર્ઝ વ વાજિબ તો હૈ નહીં..... ઔર ન જાનેમેં કોઈ નુકસાન ભી નહીં..... અલબત્તા ફાઈદા યે હૈ કે લોગ ઈસ ગુનાહસે બચ જાએંગે. ઈસ લિયે આઈન્દા મેરે સાથ બાઝાર મત આયા કરો.

યે હૈ દીનકી સમઝ..... અબ બઝાહિર તો શાગિર્દકી બાત સહીહ મા'લૂમ હો રહી થી કે અગર લોગ મઝાક ઉડાતે હૈં તો ઉડાયા કરેં, લેકિન જિસ શખ્સકી મખ્લૂકે ખુદા પર શફકતકી નિગાહ હોતી હૈ..... વો મખ્લૂકકી ગલતિયોં પર ઈતની નઝર નહીં ડાલતા..... બલ્કે વો યે સોચતા હૈ કે જિતના હો સકે મૈં મખ્લૂકકો ગુનાહસે બચા લૂં..... યે બેહતર હૈ, ઈસ લિયે ઉન્હોંને બાઝાર જાના છોડ દિયા. બહરહાલ..... જિસ જગહ યે અંદેશા હો કે લોગ ઔર ઝિયાદા ઢટાઈ (ગુસ્તાખી) કા મુઝાહિરા કરેંગે તો ઈસ સૂરતમેં કુછ ન કેહના બેહતર હોતા હૈ.

ફતવા લિખનેસે પેહલે

હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે જિસ તરહ કિસી

મસ્અલેકા હુકમ મા'લૂમ કરના એક અહમ કામ હૈ. ઈસી તરહ ફતવા લિખના એક મુસ્તકિલ ફન હૈ જિસકે લિયે મુફતીકો બહોતસી બાતોંકી રિઆયત રખની પડતી હૈ. મસલન સબસે પેહલે મુફતીકો યે દેખના પડતા હૈ કે ફતવા પૂછનેવાલેકા સવાલ કાબિલે જવાબ હૈ યા નહીં? ઔર બાઝ મરતબા સવાલકે અંદાઝસે યે બાત માલૂમ હો જાતી હૈ કે ઉસકા મકસદ અમલ કરના યા ઈલ્મમેં ઈઝાફા કરના નહીં..... બલ્કે અપને કિસી મુખાલિફકો નીચા કરના હૈ..... યા હાલાત ઐસે હૈં કે ઈસ સવાલકે જવાબસે ફિતના પૈદા હો સકતા હૈ. ઐસી સૂરતમેં ફતવાકે જવાબસે ગુરેઝ કરના (ફતવા ન દેના) મુનાસિબ હોતા હૈ..... મસલન એક મરતબા સવાલ આયા કે હમારી મસ્જિદકે ઈમામ સાહબ ફલાં ફલાં આદાબકા ખયાલ નહીં રખતે..... આયા ઉનહેં ઐસા કરના ચાહિયે યા નહીં? સવાલ કિસી મુકતદીકી તરફસે થા ઔર ઉસકે અંદાઝસે હઝરત વાલિદ સાહબ "કો યે ગાલિબ ગુમાન હો ગયા કે ઈસ ફતવા પૂછનેકા મકસદ ઈમામ સાહબકો હકકી દઅવત દેના યા સમઝાના નહીં..... બલ્કે ઉનકી તહકીર (ઝલીલ કરના) ઔર ઉનકે બા'ઝ ખિલાફે એહતિયાત ઉમૂરકી તશહીર (શોહરત કરના) હૈ. ચુનાંચે હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) ને ઉસકે જવાબમેં તેહરીર ફરમાયા યે સવાલ તો ખૂદ ઈમામ સાહબકે પૂછનેકે હૈં" ઉનસે કહિયે કે વો લિખકર યા ઝબાની મા'લૂમ ફરમા લેં ઔર ઈસ તરહ યે મુમકિના ફિતના દબ ગયા.

ફતવાકી અહલિયત

હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે ફતવાકી અહલિયત સિર્ફ ફિકહી મસાઈલકો યાદ કરને યા ફિકહી કિતાબોંમેં ઈસ્તે'દાદ પૈદા કર લેનેસે હાસિલ નહીં હોતી..... બલ્કે યે એક મુસ્તકિલ ફન હૈ જિસકે લિયે માહિર મુફતીકી સોહબતમેં રેહકર બાકાઈદા તરબિયત લેનેકી ઝરૂરત હૈ..... ઔર જબ તક કિસીને ઈસ તરહ ફતવાકી તરબિયત હાસિલ ન કી હો..... ઉસ વક્ત તક વો ચાહે દસ મરતબા હિદાયા વગૈરહકા દર્સ દે ચુકા

હો ફતવાકા અહલ નહીં બનતા.

ફરમાયા કે ફલાસફાસે બહોતસી ચીઝોંકો જો લાઝિમ ઝાત યા લાઝિમ માહિયત કરાર દિયા હૈ. યે વાકિએકે બિલકુલ ખિલાફ હૈ. હકીકતમેં મખ્લૂકાતકી કોઈ સિફત ન લાઝિમ ઝાત હોતી હૈ ન લાઝિમ માહિયત..... ઔર જિસ ચીઝકો ફલાસફા લાઝિમ ઝાત યા લાઝિમ માહિયત કરાર દેતે હૈં વો દર હકીકત ઈસ ઝાત યા માહિયતકી વો સિફાતે આરેઝા હોતી હૈં જિનહેં અલ્લાહ તઆલા ઈસ ઝાત યા ઈસ માહિયતકે સાથ અક્સર પૈદા ફરમા દેતે હૈં..... ઉનકે વુજૂદ વ અદમમેં ન ઈસ ઝાત યા માહિયતકા કોઈ દખલ હોતા હૈ ઔર ન વો ઉસકે લિયે ઐસી લાઝિમ હોતી હૈં કે ઉનકા ઈન્ફેકાક (જુદા હોના) ઈસ ઝાત યા માહિયતસે મુમકિન ન હો..... ચુનાંચે યે કેહના તો દુરૂસ્ત હૈ કે અલ્લાહ તઆલાને આગમેં એહરાકકી (જલાનેકી) ખાસિયત પૈદા ફરમા દી હૈ લેકિન એહરાકકો આગકા લાઝિમે માહિયત કરાર દેના દુરૂસ્ત નહીં..... ચુનાંચે અગર કિસી આગમેં અલ્લાહ તઆલા જલાનેકી તખ્લીક ન ફરમાએં તો આગકા બગૈર એહરાકકે પાયા જાના મુમકિન હૈ..... જૈસાકે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કે વાકિએમેં હુવા. અગર યે બાત ઝહનમેં રહે તો મોઅજિઝાતમેં જો અકલી ઈસ્તિબઆદ નઝર આતા હૈ વો હમેશાકે લિયે દૂર હો જાએ.

મશ્વરેકા ઉસૂલ

હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) કો ખૂદરાઈસે નફરત થી.... વો હકીમુલ ઉમ્મત થાનવી (રહ.) કી યે કીમતી નસીહત બારબાર સુનાયા કરતે થે કે "જબ તક તુમહારે ઝાબતેકે બડે મૌજૂદ હોં.

(ઉસકે સાથ હી હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) હઝરત થાનવી (રહ.) કા યે ઈરશાદ નકલ ફરમાતે થે કે મૈંને "ઝાબતેકે બડે" ઈસ લિયે કહા હૈ કે યે બાત તો ઉનહીકો માલૂમ હૈ કે ઉનકે નઝદીક કૌન બડા ઔર કૌન છોટા હૈ?)

ઉનસે મશ્વરા લિયે બગૈર કભી કોઈ અહમ કામ ન કરો..... ઔર જબ ઝાબતેકે બડે ન રહેં તો અપને મુઆસિરીન (હમ ઝમાના) ઔર બરાબરકે લોગોંસે મશ્વરા કરો..... ઔર વો ભી ન રહેં તો અપને છોટોંસે મશ્વરા કરો." ચુનાંચે સારી ઉમ્ર વાલિદ સાહબ (રહ.) કા અમલ ઈસીકે મુતાબિક રહા. ઔર હમને તો ઉનકા વોહી ઝમાના પાયા જિસમેં ઉનકે બડે તકરીબન રૂખ્સત હો ચુકે થે. મુઆસિરીન (હમ ઝમાના) ભી કમ થે ઔર ઝિયાદા તર છોટે હી થે..... લેકિન આપ હર અહમ ફૈસલેસે પેહલે જો છોટે બડે મૌજૂદ હોં ઉનસે મશ્વરા ઝરૂર ફરમાતે થે.

હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે કિસી દૂસરે ઈમામકા કૌલ ઈખ્તિયાર કરનેકે લિયે ચંદ બાતોંકા ઈત્મીનાન કર લેના ઝરૂરી હૈ. સબસે પેહલે તો યે કે વાકિઅતન મુસલમાનોંકી ઈજતિમાઈ ઝરૂરત મુતહક્કક હૈ યા નહીં..... ઐસા ન હો કે સિર્ફ આરામ તલબીકી બુન્યાદ પર યે ફૈસલા કર લિયા જાએ..... ઔર હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) કે નઝદીક ઈસ ઈત્મીનાનકા તરીકા યે હૈ કે કોઈ એક મુફ્તી ખૂદરાઈકે સાથ યે ફૈસલા ન કરે..... બલ્કે દૂસરે મુફ્તી હઝરાતસે મશ્વરા કરે..... અગર વો ભી જુદા હોં તો ઈત્તિફાકે રાયકે સાથ ઐસા ફતવા દિયા જાએ.

દૂસરી બાત યે હૈ કે જિસ ઈમામકા કૌલ ઈખ્તિયાર કિયા જા રહા હૈ ઉસકી પૂરી તફસીલાત બરાહે રાસ્ત ઈસ મઝહબકે મુફ્તી ઉલમાસે માલૂમ કી જાએં..... મહઝ કિતાબોંમેં દેખને પર ઈકતિફા ન કિયા જાએ..... ક્યૂંકે બસા ઔકાત ઉસ કૌલકી બા'ઝ ઝરૂરી તફસીલાત આમ કિતાબોંમેં મઝકૂર નહીં હોતી ઔર ઉનકે નઝર અંદાઝ કર દેનેસે તલ્ફીકકા અંદેશા રેહતા હૈ.

ઈત્તિબાએ સુન્નત હી અસલ ચીઝ હૈ

હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) કા જબ મદીના તય્યિબા જાના હોતા..... ઔર રોઝએ અકદસ પર સલામ અર્ઝ કરનેકે લિયે હાઝરી હોતી તો આમ મા'મૂલ યે થા કે મુવાજહા શરીફકી જાલિયોંસે કાફી ફાસલે પર એક

સુતૂનકે કરીબ સરાપા અદબ બનકર સર ઝુકાએ ખડે રેહતે..... ઔર ઉસસે આગે નહીં બઢ્હતે થે. ફરમાતે હૈં કે એક રોઝ મૈં ઈસી સુતૂનકે કરીબ ખડા થા..... દિલમેં શૌક પૈદા હુવા કે આગે બઢ્હકર મુકદસ જાલિયોંકે કરીબ તક પહોંચ જાઉં..... લેકિન હિંમત ન હુઈ..... ઉસ પર હસરતસી હોને લગી કે લોગ આગે તક ચલે જાતે..... ઔર મૈં દૂર ખડા હૂં..... ઈસી દૌરાન યે મહેસૂસ હુવા કે રોઝએ અકદસસે યે આવાઝ આ રહી હૈ "કેહ દો કે જો શખ્સ હમારી સુન્નતોંકા તાબેદારી કરતા હૈ...... વો હમસે કરીબ હૈ..... ચાહે બઝાહિર કિતના દૂર હો...... ઔર જો શખ્સ હમારી સુન્નતકા મુતબ્બેઅ નહીં..... વો હમસે દૂર હૈ..... ચાહે વો હમારી જાલિયોંસે ચિમટકર ખડા હો.".

હઝરત વાલિદ સાહબ ફરમાયા કરતે થે કે જો હઝરાત સિર્ફ કિસી મુસ્તહબકે છોડને પર મજમએ આમમેં રોક ટોક યા નારાઝગીકા ઈઝહાર શુરૂ કર દેતે હૈં ઉનકે તર્ઝે અમલમેં દો ગલતિયાં હોતી હૈં..... એક તો ગૈર મુન્કર પર નકીર કરના..... દૂસરે જિસ શખ્સ પર રોક ટોક કી જા રહી હૈ ઉસે મજમએ આમમેં રૂસ્વા કરનેકા અંદાઝ ઈખ્તિયાર કરના. ઔર અલ્લાહ બચાએ બાઝ મરતબા ઈસ તમામ નકીર વ મલામતકે પસે પુશ્ત નફસાનિયત ભી કાર ફરમા હોતી હૈ જો એક મુસ્તકિલ ગુનાહ હૈ. આપ ફરમાયા કરતે થે કે જો હઝરાત ઈસ તર્ઝે અમલ પર કારબંદ હોતે હૈં. આમ તૌરસે દેખા યે હૈ કે દીનકે અહમ મઆમલાતસે ઉનકી નિગાહેં ઓઝલ રેહતી હૈં. આદાબ વ મુસ્તહબ્બાત બડે મહેબૂબ આ'માલ હૈં..... ઉન પર જિતના વુસ્અતમેં હો..... અમલ કરના ચાહિયે..... ઔર દૂસરોંકો પ્યાર મુહબ્બતસે ઉનકી તરગીબ ભી દેની ચાહિયે..... લેકિન ઉનકે છોડને પર નકીર વ મલામતકા અંદાઝ ઈખ્તિયાર કરના દુરૂસ્ત નહીં.

હદીસ સમઝનેકા એક ઉસૂલ

હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) હઝરત શેખુલ હિંદ (રહ.) સે સુના હુવા એક ઔર કીમતી ઉસૂલ ભી બયાન ફરમાતે થે. જિસસે મુઝકો બહોતસે

મસાઈલમેં બહોત ફાઈદા પહોંચા. ઔર વો યે કે આં હઝરત (સ.અ.વ.) સે જો મુખ્તલિફ આ'માલ મન્કૂલ હૈં વો દો કિસમકે હૈં. બા'ઝ આ'માલ તો ઐસે હૈં જિનકે બારેમેં રિવાયાતસે યે મા'લૂમ હોતા હૈ કે આપ (સ.અ.વ.) ને ઉનકો મા'મૂલ બના લિયા થા, યા આપ (સ.અ.વ.) સે વો આ'માલ કસરતકે સાથ સાબિત હૈં, યા આપને ઉનકો કરનેકા હુકમ દિયા હૈ. લેકિન બાઝ આ'માલ ઐસે હૈં કે આં હઝરત (સ.અ.વ.) સે ઈક્કા દુક્કા મૌકા પર સાબિત તો હૈં લેકિન ઉનકો મા'મૂલ બના લેના યા ઉનકા ઈલ્તિઝામ (ઝરૂર) કરના યા દૂસરોંકો ઉનકી તરગીબ દેના સાબિત નહીં. ઈન કિસ્મોંમેંસે હર એકકો અપને મકામ પર રખના ચાહિયે. પેહલી કિસમકે આ'માલકી પાબંદીકા એહતિમામ દુરૂસ્ત ઔર મુવાફિકે સુન્નત હૈ. લેકિન દૂસરી કિસમકે આ'માલકો ઉનકે મકામ પર રખનેકા તકાઝા યે હૈ કે ઉનકો ઈસી તરહ કભી કભાર કર લિયા જાએ જૈસા આપને કિયા. લેકિન ઉનકા મુસ્તકિલ મા'મૂલ બના લેના મતલૂબ નહીં.

ફરમાયા કે "મોહલ્લા કોટલાસે બાહિર જંગલમેં ચંદ છોટી છોટી લડકિયાં બૈઠી હુઈ આપસમેં લડ રહી થીં. એક દૂસરેકો માર રહી થીં. હમ કરીબ પહોંચે તો મા'લૂમ હુવા કે યે સબ મિલકર જંગલસે ગોબર ચુનકર લાઈ હૈં ઔર એક જગહ ઢેર કર દિયા હૈ અબ ઉસકી તકસીમકા મસ્અલા ઝઘડે પર હૈ. હિસ્સોંકી કમી બેશી પર લડને મારને પર તુલી હુઈ હૈં. અવ્વલ નઝરમેં મુઝે હંસી આઈ કે યે કિસ ગંદી ઔર નાપાક ચીઝ પર લડ રહી હૈં હમ ઉનકી કમ અકલી ઔર બચગાના (બચપની) ઝહનિયત પર હંસતે હુએ ઉનકી લડાઈ બંદ કરાનેકી કોશિશમેં લગે હુએ થે કે કુદરતને દિલમેં ડાલા કે ઉનકી બેવકૂફી પર હંસનેવાલે જો દુનિયાકે માલો અસ્બાબ ઔર જાહ વ મન્સબ પર લડતે હૈં અગર ઉનકો સહીહ આંખ નસીબ હો જાએ તો વો યકીન કરેંગે કે ઈન ઝમાનેકે અકલમંદ ઔર હુકમાએ વક્તકી સબ લડાઈયાં ભી ઈન બચ્ચિયોંકી જંગસે કુછ ઝિયાદા મુમતાઝ નહીં, ફના હોનેવાલી ઔર ચંદ રોઝમેં અપને કબ્ઝાસે નિકલ જાનેવાલી યે સબ ચીઝેં ભી આખિરતકી નેઅમતોંકે મુકાબલેમેં એક ગોબરસે ઝિયાદા હૈસિયત નહીં રખતી.

ઈત્તિબાએ શરીઅત વ સુન્નત

જબ મેરે વાલિદ માજિદ હઝરત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) કી વફાત હુઈ તો હઝરત કઈ રોઝ તક હમ લોગોંકી તસલ્લીકે લિયે દારૂલ ઉલૂમ તશરીફ લાતે રહે..... એક દિન ચેહરે પર તઅબ (થકાન) ઔર નકાહત (કમઝોરી) કે આસાર નુમાયાં થે..... મેરે ભાઈ હઝરત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ રફીઅ ઉસમાની સાહબ મદ ઝિલ્લુહુમને મુઝસે કહા કે "હઝરતકે લિયે ઘરસે ખમીરા લે આઓ" મૈંને ખમીરા લે જાકર હઝરત (રહ.) કો પેશ કિયા તો હાથમેં લેકર ફરમાયા "ક્યા યે ખમીરા હઝરત મુફતી સાહબ (રહ.) કા થા?" મૈંને હાં મેં જવાબ દિયા તો ફરમાયા કે "ઈસમેં તો તમામ વારિસોંકા હક હૈ..... તન્હા આપકે લિયે કિસીકો ઈસકા દેના જાઈઝ નહીં" જબ મૈંને ઈત્મીનાન દિલાયા કે અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ..... તમામ વારિસ બાલિગ હૈં..... ઔર સબ યહીં મૌજૂદ હૈં..... જિનકી ઐન ખૂશી યે હૈ કે હઝરતે વાલા ઈસ્તે'માલ ફરમા લેં" તો હઝરતને ઉસે નોશ ફરમાયા.

અબ યે વો મસ્અલા હૈ જિસકી તરફ અમલકે વક્ત આજકલ અચ્છે અચ્છે ઉલમા ઔર મુફતિયોંકી નિગાહ ભી કમ હી જાતી હૈ..... લેકિન ચૂંકે શરીઅત પર અમલ તબીઅતે સાનિયા બન ચુકા થા..... ઈસ લિયે અમલી ઝરૂરતકે તમામ અહકામ સિર્ફ ઈલ્મમેં નહીં..... બલ્કે અમલમેં હર વક્ત મુસ્તહઝર (યાદ) રેહતે થે.

ઈત્તિબાએ સુન્નતકા ખાસ ઝૌક થા..... ઔર હર કામમેં ઈસ બાતકી જુસ્તજૂ (તલાશ) રેહતી થી કે ઉસમેં સુન્નતકા તરીકા મા'લૂમ હો..... ઈસી જુસ્તજૂકે નતીજેમેં આપને "ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.)" કે નામસે વો કિતાબ તાલીફ ફરમાઈ જો ઝિંદગીકે હર શોઅબેમેં આં હઝરત (સ.અ.વ.) કે ઉસ્વએ હસનાકી તફસીલાત પર મુશ્તમિલ હૈ..... ઔર જો ઉર્દૂકે અલાવા..... ફારસી..... અંગ્રેજી..... સિંધી..... પશ્તૂ ઔર ન જાને કિતની

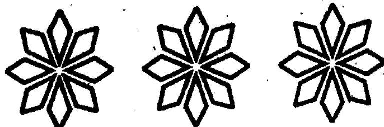
ઝબાનોંમેં શાયદ લાખોંકી તા'દાદમેં છપ ચુકી હૈં..... ઔર અલ્લાહ તઆલાને ઉસે અજીબ કબૂલે આમ અતા ફરમાયા હૈ.

એક મરતબા હઝરતે વાલા મગરિબસે પેહલે અપને મકાનસે દારૂલ ઉલૂમ નાનકવાડામેં મજલિસે મુન્તઝેમાકે જલ્સામેં શિરકતકે લિયે તશરીફ લે ગયે. મૈં ઔર મેરે ભાઈ હઝરત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ રફીઅ સાહબ મદ ઝિલ્લુહુમ ભી સાથ થે. જલ્સા મગરિબકે ફૌરન બાદ હોના થા મગરિબકા વક્ત રાસ્તે હીમેં હો ગયા..... ઔર રાસ્તેકી એક મસ્જિદમેં ઉતરકર મગરિબકી નમાઝ પઢી..... ચૂંકે નાનકવાડા પહોંચનેકી જલ્દી થી..... ઈસ લિયે સુન્નતે મુઅક્કદહ પર ઈકતિફા ફરમાયા..... ઔર સલાતુલ અવ્વાબીન પઢે બગૈર રવાના હોકર નાનકવાડા પહોંચ ગયે. મજલિસકે ખતમ પર વહીં ઈશાકી નમાઝ પઢી..... નમાઝકે બાદ મસ્જિદસે બાહિર તશરીફ લાએ ઔર ગાડીમેં બૈઠને લગે તો મુઝસે પૂછા કે "તકી મિયાં! આજ અવ્વાબીનકા ક્યા હુવા?" મૈંને અર્ઝ કિયા કે "હઝરત! આજ તો જલ્દીકી વજહસે વો રેહ ગઈ..... ફરમાયા કે ક્યૂં રેહ ગઈ? ઉસ વક્ત ન પઢ સકે થે તો ઈશાકે બાદ પઢ લેતે..... ફિર ફરમાયા કે અગરચે ફિકહી તૌર નવાફિલકી કઝા નહીં હૈ લેકિન એક સાલિકકો ઐસે મૌકા પર તલાફીકે તૌર પર જબ મૌકા મિલે..... મા'મૂલકી નવાફિલ ઝરૂર પઢ લેની ચાહિયેં..... ચાહે ઉનકા અસલી વક્ત ગુઝર ગયા હો..... આજ મુઝસે ભી અપને વક્તમેં અવ્વાબીન અદા નહીં હો સકી થીં..... લેકિન અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ..... મૈંને ઈશાકે બાદ ઈશાકે તવાબેઅકે સાથ છ રકાત મઝીદ બતૌરે તલાફી અદા કીં ઔર મા'મૂલકે તૌર પર ઐસા હી કરતા હૂં..... ફિર ફરમાયા કે તુમને હદીસમેં પઢા હોગા કે અગર કોઈ શખ્સ ખાનેકે શુરૂમેં બિસ્મિલ્લાહ પઢના ભૂલ જાએ તો ખાનેકે દરમિયાન ભી જબ યાદ આએ તો બિસ્મિલ્લાહિ અવ્વલુહૂ..... વ આખિરુહૂ..... પઢ લેના ચાહિયે. બસ ઈસી પર દૂસરી નવાફિલકો ભી કયાસ કર લો.

તીસરા બાબ

આરિફ બિલ્લાહ

હઝરત ડાક્ટર મુહમ્મદ અબ્દુલ હય આરિફી (રહ.) કે ઈરશાદાત

નફસકો બેહલાકર ઔર ધોકા દેકર ઉસસે કામ લો

હઝરત ડાકટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે નફસકો ઝરા ધોકા દેકર ઉસસે કામ લિયા કરો..... અપના વાકિઆ બયાન ફરમાયા કે રોઝાના તહજ્જુદ પઢનેકા મામૂલ થા. આખિર ઉમર ઔર ઝો'ફ (બુઢાપે) કે ઝમાનેમેં એક દિન અલ્લાહકે ફઝલસે તહજ્જુદકે વક્ત જબ આંખ ખુલી તો તબીઅતમેં બડી સુસ્તી ઔર કસલ (થકાવટ) થી. દિલમેં ખયાલ આયા કે આજ તો તબીઅત ભી પૂરી તરહ ઠીક નહીં..... થકન ભી હે ઔર ઉમ્ર ભી તુમહારી ઝિયાદા હૈ ઔર તહજ્જુદકી નમાઝ કોઈ ફર્ઝ વ વાજિબ નહીં હૈ..... પડે રહો..... ઔર અગર આજ તહજ્જુદ છોડોગે તો ક્યા હો જાએગા?..... ફરમાતે હૈં કે મૈંને સોચા કે બાત તો ઠીક હૈ તહજ્જુદ ફર્ઝ, વાજિબ નહીં હૈ ઔર તબીઅત ભી ઠીક નહીં હૈ..... બાકી યે વક્ત તો અલ્લાહ તઆલાકી બારગાહમેં કબૂલિયતકા હૈ..... હદીસમેં આતા હૈ કે જબ રાતકા એક તિહાઈ હિસ્સા ગુઝર જાતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલાકી ખુસૂસી રહમતેં જમીનવાલોં પર મુતવજ્જેહ હોતી હૈં ઔર અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે મુનાદી પુકારતા રેહતા હૈ કે કોઈ મગફિરત માંગનેવાલા હૈ કે ઉસકી મગફિરત કી જાએ..... ઐસે વક્તકો બેકાર ગુઝારના ભી ઠીક નહીં હૈ. નફસકો બેહલા દિયા કે અચ્છા ઐસા કરો કે ઉઠકર બૈઠ જાઓ ઔર બૈઠકર થોડીસી દુઆ કર લો ઔર દુઆ કરકે સો જાના..... ચુનાંચે ઉઠકર બૈઠ ગયા ઔર દુઆ કરની શુરૂ કર દી..... દુઆ કરતે કરતે મૈંને નફસસે કહા કે મિયાં જબ તુમ ઉઠકર બૈઠ ગયે તો નીંદ તો તુમહારી ચલી ગઈ અબ ગુસલ ખાને તક ચલે જાઓ ઔર ઈસ્તિન્જા વગૈરહસે ફારિગ હો જાઓ..... ફિર આરામસે આકર લેટ જાના. ફિર જબ ગુસલ ખાને પહોંચા ઔર ઈસ્તિન્જા વગૈરહસે ફારિગ હો ગયા તો સોચા કે ચલો વુઝૂ ભી કર લો ઈસ લિયે કે વુઝૂ કરકે દુઆ કરનેમેં કબૂલિયતકી

ઉમ્મીદ ઝિયાદા હૈ. ચુનાંચે વુઝૂ કર લિયા ઔર બિસ્તર પર આકર બૈઠ ગયા ઔર દુઆ શુરૂ કર દી..... ફિર નફસકો બેહાલાયા કે બિસ્તર પર બૈઠકર ક્યા દુઆ હો રહી હૈ..... દુઆ કરનેકી જો તુમહારી જગહ હૈ વહીં જાકર દુઆ કર લો ઔર નફસકો જાએ નમાઝ તક ખીંચકર લે ગયા ઔર જાકર જલ્દીસે દો રકા'ત તહજ્જુદકી નિય્યત બાંધ લી..... ફિર ફરમાયા કે નફસકો થોડાસા ધોકા દેકર ભી લાના પડતા હૈ..... જિસ તરહ યે નફસ તુમહારે સાથ નેક કામકો ટલાનેકા મઆમલા કરતા હૈ ઈસી તરહ તુમ ભી ઉસકે સાથ ઐસા હી મઆમલા કિયા કરો ઔર ઉસકો ખીંચ ખીંચકર લે જાયા કરો. ઈન્શા અલ્લાહ ઉસકી બરકતસે અલ્લાહ તઆલા ફિર ઉસ અમલકી તૌફીક અતા ફરમા દેંગે.....

રમઝાનકા દિન લૌટ આએગા

હમારે હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) હઝરત થાનવી (રહ.) કી બાત નકલ ફરમાતે થે કે..... એક શખ્સ રમઝાનમેં બીમાર હો ગયા ઔર બીમારીકી વજહસે રોઝા છોડ દિયા. અબ ઉસકો ગમ હો રહા હૈ કે રોઝા છૂટ ગયા..... હઝરત (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ગમ કરનેકી કોઈ બાત નહીં..... યે દેખો કે તુમ રોઝા કિસકે લિયે રખ રહે હો? અગર યે રોઝા અપની ઝાતકે લિયે રખ રહે હો તો બેશક ઉસ પર સદમા કરો કે બીમારી આ ગઈ ઔર રોઝા છૂટ ગયા, લેકિન અગર અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકે લિયે રોઝા રખ રહે હો ઔર અલ્લાહ તઆલાને ફરમા દિયા કે બીમારીમેં રોઝા છોડ દો તો મકસૂદ ફિર ભી હાસિલ હૈ. ઈસ લિયે કે હદીસ શરીફમેં હૈ લૈસ મિનલ બિર્રિ અસ્સૌમુ ફીસ્સફર (બુખારી, હદીસ ૧૯૪૬) સફરકી હાલતમેં જબકે શદીદ મશક્કત હો ઉસ વક્ત રોઝા રખના કોઈ નેકીકા કામ નહીં લેકિન કઝા કરનેકે બાદ જબ આમ દિનોંમેં રોઝા રખ્ખોગે તો ઉસમેં વો તમામ અનવાર વ બરકાત હાસિલ હોંગે જો રમઝાનકે મહીનેમેં હાસિલ હોતે થે..... ગોયા ઉસ

શખ્સકે હકમેં રમઝાનકા દિન લૌટ આએગા ઔર રમઝાનકે દિન રોઝા રખનેમેં જો ફાઈદા હાસિલ હોતા વો ફાઈદા ઉસ દિન કઝા કરનેમેં હાસિલ હો જાએગા..... લિહાઝા અગર શરઈ ઉઝરકી વજહસે રોઝે કઝા હો રહે હૈં તો ગમગીન હોનેકી કોઈ બાત નહીં. ઉસ વક્તમેં રોઝા છોડ દેના ઔર ખાના પીના હી અલ્લાહકો પસંદ હૈ. ઔર લોગોંકો રોઝા રખકર જો સવાબ મિલ રહા હૈ તુમહેં ખાના ખાકર મિલ રહા હૈ ઔર અલ્લાહ તઆલા વોહી અનવાર વ બરકાત અતા ફરમા રહે હૈં જો આમ રોઝાદારોંકો અતા ફરમા રહે હૈં, ઔર ફિર જબ બાદમેં ઉસ રોઝેકી કઝા કરોગે તો કઝાકે દિન રમઝાનકી સારી બરકતેં ઔર સારે અનવાર હાસિલ હોંગે..... ઘભરાનેકી કોઈ બાત નહીં.....

વક્તકા તકાઝા દેખો

ફરમાયા કે હકીકત યે હૈ કે બુઝુર્ગોંકી છોટી છોટી બાતોંસે ઈન્સાનકી ઝિંદગી દુરૂસ્ત કરનેકે દરવાઝે ખુલ જાતે હૈં. ફરમાતે થે મિયાં! હર વક્તકા તકાઝા દેખો. ઈસ વક્તકા તકાઝા ક્યા હૈ? ઈસ વક્ત મુઝસે મુતાલબા ક્યા હૈ? યે ન સોચો કે ઈસ વક્ત મેરા કિસ કામકો દિલ ચાહ રહા હૈ. દિલ ચાહનેકી બાત નહીં બલ્કે યે દેખો કે ઈસ વક્ત તકાઝા કિસ કામકા હૈ? ઉસ તકાઝેકો પૂરા કરો. યેહી અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકી મરઝી હૈ. તુમને તો અપને ઝહનમેં બિઠા રખ્ખા થા કે રોઝાના તહજ્જુદ પઢ્હા કરૂંગા...... રોઝાના ઈતને પારે તિલાવત કિયા કરૂંગા..... રોઝાના ઈતની તસ્બીહાત પઢ્હા કરૂંગા..... અબ જબ ઉન કામોંકા વક્ત આયા તો દિલ ચાહ રહા હૈ કે યે કામ મૈં પૂરે કરૂં. ઔર ઝહનમેં ઉસકી તીમારદારી,..... ઈલાજ ઔર દવા દારૂમેં લગના પડા ઔર ઈસ વજહસે વો મા'મૂલ છૂટને લગા. ઈસ વક્ત તો મૈં બૈઠકર તિલાવત કરતા...... ઝિક્ર વ અઝકાર કરતા..... અબ મારામારા ફિર રહા હૂં કે કભી ડાક્ટરકે પાસ..... કભી હકીમકે પાસ..... કભી દવાખાનેમેં..... યે મૈં કિસ

ચક્કરમેં ફંસ ગયા. અરે અલ્લાહ તઆલાને જિસ ચક્કરમેં ડાલા...... ઉસ વક્તકા તકાઝા યે હૈ કે વો કરો...... અગર ઉસ વક્ત વો કામ છોડકર તિલાવત કરને બૈઠ જાઓગે તો વો અલ્લાહ તઆલાકો પસંદ નહીં. અબ વક્તકા તકાઝા યે હૈ કે યે કામ કરો. અબ ઉસીમેં વો સવાબ મિલેગા જો તિલાવત કરનેમેં મિલતા. યે હૈ અસલ દીન.

(ઈસ્લાહી ખુત્બાત જિલ્દ નંબર ૧)

એહસાન હર વક્ત મતલૂબ હૈ

હઝરત ડાક્ટર મુહમ્મદ અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) એક દિન ફરમાને લગે કે એક સાહબ મેરે પાસ આએ ઔર આકર બડે ફખ્રકે અંદાઝમેં ખૂશીકે સાથ કેહને લગે કે અલ્લાહકા શુક્ર હૈ કે મુઝે "એહસાન" કા દરજા હાસિલ હો ગયા હૈ "એહસાન" એક બડા દરજા હૈ જિસકે બારેમેં હદીસમેં આતા હૈ કે "અલ્લાહ તઆલાકી ઈબાદત ઈસ તરહ કર જૈસે કે તૂ અલ્લાહ તઆલાકો દેખ રહા હૈ, ઔર અગર યે ન હો સકે તો કમ અઝ કમ ઈસ ખયાલકે સાથ ઈબાદત કર, કે અલ્લાહ તઆલા તુઝે દેખ રહે હૈં" (સહીહ બુખારી, કિતાબુલ ઈમાન, બાબે સવાલે જિબ્રઈલ હદીસ ૫૦) ઈસકો દરજએ એહસાન કહા જાતા હૈ. ઉન સાહબને હઝરતે વાલા (રહ.) સે કહા કે મુઝે "એહસાન" કા દરજા હાસિલ હો ગયા હૈ..... હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે મૈંને ઉનકો મુબારકબાદ દી કે અલ્લાહ તઆલા મુબારક ફરમાએ..... યે તો બહોત બડી નેઅમત હૈ, અલબત્તા મૈં આપસે એક બાત પૂછતા હૂં કે ક્યા આપકો યે "એહસાન" કા દરજા સિર્ફ નમાઝમેં હાસિલ હોતા હૈ ઔર જબ બીવી બચ્ચોંકે સાથ મઆમલાત કરતે હો ઉસ વક્ત ભી હાસિલ હોતા હૈ યા નહીં? યાની બીવી બચ્ચોંકે સાથ મઆમલાત કરતે વક્ત ભી આપકો યે ખયાલ આતા હૈ કે અલ્લાહ તઆલા મુઝે દેખ રહે હૈં? યા યે ખયાલ ઉસ વક્ત નહીં આતા? વો સાહબ જવાબમેં ફરમાને લગે કે હદીસમેં તો સિર્ફ ઈબાદતકે મુતઅલ્લિક આયા હૈ..... હમ તો યે

સમઝતે હૈં કે "એહસાન" કા તઅલ્લુક સિર્ફ નમાઝસે હૈ..... દૂસરી ચીઝોંકે સાથ "એહસાન" કા કોઈ તઅલ્લુક નહીં. હઝરત ડાક્ટર સાહબને ફરમાયા કે મૈંને ઈસી લિયે આપસે યે સવાલ કિયા થા..... ઈસ લિયે કે આજ કલ આમ તૌર પર ગલત ફેહમી પાઈ જાતી હૈ કે "એહસાન" સિર્ફ નમાઝ હીમેં મતલૂબ હૈ યા ઝિક્રો તિલાવત હીમેં મતલૂબ હૈ. હાલાંકે એહસાન હર વક્ત મતલૂબ હૈ. ઝિંદગીકે હર મરહલે ઔર હર શોઅબેમેં મતલૂબ હૈ..... દુકાન પર બૈઠકર તિજારત કર રહે હો વહાં પર "એહસાન" મતલૂબ હૈ. યાની દિલમેં યે ઈસ્તિહઝાર હોના ચાહિયે કે અલ્લાહ તઆલા મુઝે દેખ રહે હૈં. અબ અપને માતહતોંકે સાથ મઆમલાત કર રહે હો ઉસ વક્ત ભી "એહસાન" મતલૂબ હૈ. જબ બીવી બચ્ચોં ઔર દોસ્ત અહબાબ ઔર પડોસિયોંસે મઆમલાત કર રહે હો ઉસ વક્ત ભી યે ઈસ્તિહઝાર હોના ચાહિયે કે અલ્લાહ તઆલા મુઝે દેખ રહે હૈં.

હકીકતમેં "એહસાન" કા મરતબા યે હૈ..... સિર્ફ નમાઝ તક મહેદૂદ નહીં હૈ.

હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) કી કરામત

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) કભી કભી તા'લીમકે તૌર પર ફરમાયા કરતે થે કે "આજ મેરે નિકાહકો ૫૫ સાલ હો ગયે લેકિન અલહમ્દુ લિલ્લાહ કભી ઈસ અરસેમેં લેહજા બદલકર બાત નહીં કી" મૈં કહા કરતા હૂં કે લોગ પાની પર તૈરને ઔર હવામેં ઉડનેકો કરામત સમઝતે હૈં..... અસલ કરામત તો હૈ કે પચપન સાલ બીવીકે સાથ ઝિંદગી ગુઝારી. ઔર યે તઅલ્લુક ઐસા હોતા હૈ કે જિસમેં યકીનન નાગવારિયાં પૈદા હોતી હૈં..... યે બાત મુમકિન નહીં કે નાગવારી ન હોતી હો લેકિન ફરમાતે હૈં કે "મૈંને લેહજા બદલકર બાત નહીં કી" ઔર ઉસસે આગે બઢકર ઉનકી અહલિયા (બીવી) ફરમાતી હૈં કે સારી ઉમ્ર મુઝસે યે નહીં કહા કે "મુઝે પાની પિલા દો" યાની અપની તરફસે

કિસી કામકા હુકમ નહીં દિયા કે યે કામ કર દો..... મૈં ખૂદ અપને શૌક ઔર જઝબેસે સઆદત સમઝકર ઉનકા ખયાલ રખતી ઔર ઉનકા કામ કરતી થી લેકિન સારી ઉમ્ર ઝબાનસે ઉનહોંને મુઝે કિસી ચીઝકા હુકમ નહીં દિયા.

તરીકત બજુઝ ખિદમતે ખલ્ક નેસ્ત

ફરમાતે થે કે "મૈંને તો અપને આપકો યે સમઝ લિયા હૈ ઔર ઈસી પર એ'તિકાદ રખતા હૂં ઔર ઈસી પર ખાતમા ચાહતા હૂં કે મૈં તો ખાદિમ હૂં..... મુઝે તો અલ્લાહ તઆલાને ખિદમતકે લિયે દુનિયામેં ભેજા હૈ..... જિતને મેરે તઅલ્લુકાતવાલે હૈં..... ઉનકી ખિદમત મેરે ઝિમ્મે હૈ..... મૈં મખદૂમ બનાકર નહીં ભેજા ગયા કે દૂસરે લોગ મેરી ખિદમત કરેં..... બલ્કે મૈં ખાદિમ હૂં..... અપની બીવીકા ભી ખાદિમ..... અપને બચ્ચોંકા ભી ખાદિમ..... અપને મુરીદીનકા ભી ખાદિમ ઔર અપને મુતઅલ્લિકીનકા ભી ખાદિમ હૂં. ઈસ લિયે કે બંદેકે લિયે ખાદિમિયતકા મકામ અચ્છા હૈ ઈસ લિયે મૈં ખાદિમ હૂં "ફરમાયા કે :-

ઝ તસ્બીહ વ સજ્જાદહ વ દલક નેસ્ત
તરીકત બજુઝ ખિદમતે ખલ્ક નેસ્ત

તરીકત દર હકીકત ખિદમતે ખલ્ક હીકા નામ હૈ. હઝરત (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે જબ મૈંને યે સમઝ લિયા કે મૈં ખાદિમ હૂં..... મખદૂમ નહીં હૂં. તો ખાદિમ દૂસરોં પર કૈસે હુકમ ચલાએ કે યે કામ કર દો. સારી ઉમ્ર ઈસ તરહ ગુઝારી કે જબ ઝરૂરત પેશ આતી..... ખૂદ કામ કરતે..... કિસીસે નહીં કેહતે થે. યે હૈ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી સુન્નતકા ઈત્તિબાઅ..... ઝાહિરી ચીઝોંમેં તો હમ લોગ સુન્નતકા ઈત્તિબાઅ કર લેતે હૈં લેકિન અખ્લાકમેં મઆમલાતમેં મઆશરતમેં ઔર ઝિંદગી ગુઝારનેકે તરીકોંમેં ભી સુન્નતકી ઈત્તિબાઅ કરની ચાહિયે.

એક અજીબ વાકિઆ

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ને એક દિન બડા અજીબ વાકિઆ સુનાયા કે મેરે મુતઅલ્લિકીનમેં એક સાહબ થે. વો ઔર ઉનકી બીવી દોનોં મેરી મજલિસમેં આયા કરતે થે ઔર કુછ ઈસ્લાહી તઅલ્લુક ભી કાઈમ કિયા હુવા થા. દોનોંને એક મરતબા અપને ઘર મેરી દઅવત કી. ચુનાંચે મૈં ઉનકે ઘર ગયા ઔર જાકર ખાના ખાયા...... ખાના બડા અચ્છા બના હુવા થા..... જબ હઝરતે વાલા (રહ.) ખાના ખાકર ફારિગ હુએ તો વો ખાતૂન પરદેકે પીછે આઈ ઔર આકર હઝરતે વાલાકો સલામ કિયા તો હઝરતને ફરમાયા તુમને બડા લઝીઝ ઔર અચ્છા ખાના બનાયા..... ખાના ખાનેમેં બડા મઝા આયા. હઝરતે વાલા ફરમાતે હૈં જબ મૈંને યે જુમ્લા કહા તો પરદેકે પીછેસે ઉસ ખાતૂનકી સિસ્કિયાં લેને ઔર રોનેકી આવાઝ આઈ, મૈં હૈરાન હો ગયા કે માલૂમ નહીં મેરી કિસ બાતસે ઉનકો તકલીફ પહોંચી ઔર ઉનકા દિલ ટૂટા..... મૈંને પૂછા કે ક્યા બાત હૈ? આપ ક્યૂં રો રહી હૈં? ઉન ખાતૂનને અપને રોને પર બમુશ્કિલ કાબૂ પાતે હુએ યે કહા કે હઝરત આજ મુઝે ઈન શૌહરકે સાથ રેહતે હુએ ચાલીસ સાલ હો ગયે હૈં લેકિન ઈસ પૂરે અરસેમેં કભી મૈંને ઉનકી ઝબાનસે યે જુમ્લા નહીં સુના કે "આજ ખાના અચ્છા બના હૈ" આજ જબ આપકે મુંહસે યે જુમ્લા સુના તો મુઝે રોના આ ગયા.

ઐસા શખ્સ ખાનેકી તા'રીફ નહીં કરેગા

હઝરતે વાલા (રહ.) બહોત દફા યે વાકિઆ સુનાકર ફરમાતે થે કે વો શખ્સ યે કામ હરગિઝ નહીં કર સકતા જિસકે દિલમેં યે એહસાસ હો કે યે બીવી ખાને પકાનેકી જો ખિદમત અંજામ દે રહી હૈ..... યે ઉસકા હુસ્ને સુલૂક ઔર હુસ્ને મઆમલા હૈ જો વો મેરે સાથ કર રહી હૈ. જો શખ્સ અપની બીવીકો નોકર ઔર ખાદિમા સમઝતા હો કે યે મેરી ખાદિમા હૈ

ઉસકો તો યે કામ ઝરૂર અંજામ દેના હૈ. ખાના પકાના ઉસકા ફર્ઝ હૈ. અગર ખાના અચ્છા પકા રહી હૈ તો ઉસ પર ઉસકી તા'રીફ કરનેકી ક્યા ઝરૂરત હૈ? ઐસા શખ્સ કભી અપની બીવીકી તા'રીફ નહીં કરેગા.

અલ્લાહકી રહમત બહાને ઢૂંઢતી હૈ

ડાક્ટર મુહમ્મદ અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકી રહમતેં બહાને ઢૂંઢતી હૈં. જબ હમેં યે હુકમ દિયા કે ઉનકી મુશાબિહત ઈખ્તિયાર કર લો તો ઉસકે મા'ના યે હૈં કે ઉન પર જો રહમતેં નાઝિલ ફરમાના મંઝૂર હૈ ઉસકા કુછ હિસ્સા તુમહેં ભી અતા ફરમાના ચાહતે હૈં તાકે જિસ વક્ત અરફાતકે મૈદાનમેં ઉન અલ્લાહકે બંદોં પર રહમતકી બારિશેં બરસેં..... ઉસકી બદલીકા કોઈ ટુકડા હમ પર ભી રહમત બરસા દે..... તો યે મુશાબિહત પૈદા કરના ભી બડી નેઅમત હૈ ઔર હઝરત મજઝૂબ સાહબ (રહ.) કા યે શઅર બહોત દફા પઢ્હા કરતે થે.

તેરે મહેબૂબકી યા રબ શબાહત લેકર આયા હૂં
હકીકત ઉસકો તૂ કર દે મૈં સૂરત લેકર આયા હૂં

ક્યા બઈદ હૈ કે અલ્લાહ ઈસ સૂરતકી બરકતસે હકીકતમેં તબ્દીલ ફરમા દે. ઔર ઈસ રહમતકી જો ઘટાએં વહાં બરસેંગી..... ઈન્શા અલ્લાહ હમ ઔર આપ ઉસસે મહેરૂમ નહીં રહેંગે.

અલ્લાહકે મહેબૂબ બન જાઓ

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ફરમાતે થે કે બૈતુલખલા યા ગુસલખાનેમેં દાખિલ હો રહે હો..... બાયા પાંવ પેહલે દાખિલ કર દો ઔર દાખિલ હોનેસે પેહલે યે દુઆ પઢ્હ લો કે **"અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઊઝુબિક મિનલ ખુબુષિ વલ ખબાઈષ"** ઔર યે નિય્યત કર લો કે યે

કામ મૈં હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કી ઈત્તિબાઅમેં કર રહા હૂં..... બસ ફિર જિસ વક્ત યે કામ કરોગે અલ્લાહ તઆલાકી મહેબૂબિયત હાસિલ હો જાએગી, ઈસ લિયે કે અલ્લાહ તઆલાને કુરઆને કરીમમેં ફરમાયા કે "અગર તુમ મેરી ઈત્તિબાઅ કરોગે તો અલ્લાહ તઆલા તુમહેં અપના મહેબૂબ બના લેંગે." (સૂરએ આલે ઈમરાન : ૩૧)

લિહાઝા અગર છોટે છોટે કામ સુન્નતકા લિહાઝ કરતે હુએ કર લિયે જાએં બસ મહેબૂબિયત હાસિલ હોને લગેગી. ઔર જબ સરાપા ઈત્તિબાઅ બન જાઓગે તો કામિલ મહેબૂબ હો જાઓગે. હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે મૈંને મુદ્દતોં ઈસ બાતકી રિયાઝત ઔર મશક્કત કી હૈ કે ઘરમેં દાખિલ હુવા..... ખાના સામને ચુના હુવા હૈ..... ભૂખ સખ્ત લગી હુઈ હૈ ઔર ખાનેકો દિલ ચાહ રહા હૈ..... લેકિન એક લમ્હેકે લિયે રૂક ગયે કે ખાના નહીં ખાએંગે..... ફિર દૂસરે લમ્હે દિલમેં યે ખયાલ લાએ કે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કી સુન્નત થી કે જબ આપકે સામને અચ્છા ખાના આતા થા તો આપ (સ.અ.વ.) અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકા શુક્ર અદા કરકે ખા લેતે થે..... અબ હમ ભી હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કી ઈત્તિબાઅમેં ખાના ખાએંગે, લિહાઝા અબ જો ખાના ખાયા..... વો હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કી ઈત્તિબાઅમેં ખાયા ઔર ઉસ પર અલ્લાહ તઆલાકી મહેબૂબિયત ભી હાસિલ હો ગઈ ઔર તબીઅત ભી સૈર હો ગઈ.

અગર ઈસ વક્ત બાદશાહકા પૈગામ આ જાએ

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે અગર તુમહેં નમાઝકે લિયે જાનેમેં સુસ્તી હો રહી હો યા કિસી દીનકે કામમેં સુસ્તી હો રહી હો. મસલન ફજરકી નમાઝકે લિયે યા તહજ્જુદકી નમાઝકે લિયે સુસ્તી હો રહી હૈ. આંખ ખુલ ગઈ..... મગર નીંદકા ગલ્બા હૈ...... બિસ્તર છોડનેકો દિલ નહીં ચાહ રહા તો ઉસ વક્ત ઝરા યે સોચો કે ઈસ

નીંદકે ગલબેકે આલમમેં અગર તુમહારે પાસ યે પૈગામ આ જાએ કે સરબરાહે મમલિકત (બાદશાહ) તુમહેં બહોત બડા મરતબા દેના ચાહતે હૈં ઔર વો મરતબા તુમહેં ઈસી વક્ત મિલેગા તો યે બતાઓ કે ઉસ વક્ત વો નીંદ ઔર વો સુસ્તી બાકી રહેગી? ઝાહિર હૈ કે વો નીંદ ઔર સુસ્તી સબ ગાઈબ હો જાએગી. ક્યૂં? ઈસ લિયે કે તુમહારે દિલમેં ઉસ મરતબાકી કદર ઔર મંઝિલત હૈ...... જિસકી વજહસે તુમ તબીઅતકે ખિલાફ કરને પર તૈયાર હો જાઓગે ઔર યે સોચોગે કે કહાંકી ગફલત..... કહાંકી નીંદ..... ઉસ મરતબાકો હાસિલ કરનેકે લિયે દૌડ જાઓ..... અગર યે મૌકા નિકલ ગયા તો ફિર હાથ આનેવાલા નહીં...... ચુનાંચે ઉસ કામકે લિયે નીંદ ઔર આરામ છોડકર ફૌરન નિકલ ખડે હોંગે, લિહાઝા જબ તુમ એક દુનિયાકે બાદશાહસે મરતબા હાસિલ કરનેકે લિયે નીંદ છોડ સકતે હો..... અપની રાહત છોડ સકતે હો..... તો ફિર અલ્લાહ જલ્લ જલાલુહૂ ઔર અહકમુલ હાકિમીનકો રાઝી કરનેકે લિયે રાહત ઔર નીંદ નહીં છોડ સકતે? જબ કિસી ન કિસી વજહસે રાહત ઔર નીંદ છોડની હૈ તો ફિર ક્યૂં ન અલ્લાહકો રાઝી કરનેકે લિયે રાહત વ આરામ છોડા જાએ?

(ઈસ્લાહી ખુત્બાત જિ. ૨)

અપના શૌક પૂરા કરનેકા નામ દીન નહીં

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે ભાઈ! અપના શૌક પૂરા કરનેકા નામ દીન નહીં..... બલ્કે અલ્લાહ ઔર અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી ઈત્તિબાઅકા નામ દીન હૈ..... યે દેખો કે અલ્લાહ ઔર અલ્લાહકે રસૂલકી તરફસે ઈસ વક્ત ક્યા તકાઝા હૈ? બસ ઉસ તકાઝેકો પૂરા કરો...... ઈસકા નામ દીન હૈ...... ઉસકા નામ દીન નહીં કે મુઝે ફલાં ચીઝકા શૌક હો ગયા હૈ...... ઉસ શૌકકો પૂરા કર રહા હૂં..... મસલન કિસીકો ઈસ બાતકા શૌક હો ગયા કે મૈં હમેશા સફે અવ્વલમેં નમાઝ પઢ્હૂં..... કિસીકો ઈસ બાતકા શૌક હો ગયા કે મૈં તબ્લીગ વ

દઅવતકે કામમેં નિકલૂં..... અગરચે યે સબ દીનકે કામ હૈં ઔર બાઈસે અજરો સવાબ હૈં..... લેકિન યે દેખો કે ઈસ વક્તકા તકાઝા ક્યા હૈ? મસલન ઘરકે અંદર વાલિદૈન બીમાર હૈં ઔર ઉનહેં તુમહારી ખિદમતકી ઝરૂરત હૈ..... લેકિન તુમહેં તો ઈસ બાતકા શૌક લગા હુવા હૈ કે સફે અવ્વલમેં જાકર જમાઅતસે નમાઝ પઢૂં ઔર વાલિદૈન ઈતને બીમાર હૈં કે હરકત કરનેકે કાબિલ નહીં..... અબ ઈસ વક્તમેં તુમહારે લિયે અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે તકાઝા યે હૈ કે સફે અવ્વલકી નમાઝકો છોડ દો ઔર વાલિદૈનકી ખિદમત અંજામ દો ઔર ઉનકે સાથ હુસ્ને સુલૂક (અચ્છા બરતાવ) કરો ઔર નમાઝ ઘરકે અંદર તન્હા પઢ લો..... અબ અગર ઉસ વક્ત તુમને વાલિદૈનકો ઈસ હાલમેં છોડ દિયા કે વો હરકત કરનેકે કાબિલ નહીં ઔર તુમ અપના શૌક પૂરા કરને મસ્જિદમેં ચલે ગયે ઔર સફે અવ્વલમેં જાકર શામિલ હો ગયે તો યે દીનકી ઈત્તિબાઅ ન હુઈ બલ્કે અપના શૌક પૂરા કરના હોગા. યે હુકમ ઈસ સૂરતમેં હૈ કે જબ મસ્જિદ કહીં દૂર હૈ..... મસ્જિદ આને જાનેમેં વક્ત લગેગા ઔર વાલિદૈનકી હાલત ઐસી હૈ કે ઉનકો તકલીફ હોગી..... લેકિન અગર મસ્જિદ ઘરકે બિલકુલ કરીબ હૈ ઔર વાલિદૈનકી હાલત ઐસી હૈ કે ઉનકો બેટેકે થોડી દેરકે દૂર રેહનેસે તકલીફ ન હોગી યા કોઈ ઔર ખિદમત કરનેવાલા મૌજૂદ હૈ તો ઈસ સૂરતમેં ઉસકો મસ્જિદમેં જાકર જમાઅત હીસે નમાઝ અદા કરની ચાહિયે.

શરીઅત, સુન્નત, તરીકત

હઝરત સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે "હુકૂક" તમામતર શરીઅત હૈ યાની શરીઅત હુકૂકકા નામ હૈ...... અલ્લાહકે હુકૂક ઔર બંદોંકે હુકૂક. ઔર "હુદૂદ" તમામતર સુન્નત હૈ યાની સુન્નતસે યે પતા ચલતા હૈ કે કિસ હકકી ક્યા હદ હૈ? અલ્લાહકે હકકી હદ કહાં તક હૈ ઔર બંદેકે હકકી હદ કહાં તક હૈ. ઔર હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કી સુન્નતેં

યે બતાતી હૈં કે કિસ હક પર કિસ હદ તક અમલ કિયા જાએગા. ઔર "હિફઝે હુદૂદ" તમામ તર તરીકત હૈ..... યાની તરીકત જિસકો તસવ્વુફ ઔર સુલૂક કહા જાતા હૈ..... ઈન હુદૂદકી હિફાઝતકા નામ હૈ..... યાની વો હુદૂદ જો સુન્નતસે સાબિત હૈં ઉનકી હિફાઝત તસવ્વુફ ઔર સુલૂકકે ઝરીઆ હોતી હૈ..... ખુલાસા યે હૈ કે "શરીઅત" તમામતર હુકૂક..... સુન્નત તમામતર હુદૂદ ઔર તરીકત તમામતર હિફઝે હુદૂદ..... બસ! અગર યે તીન ચીઝેં હાસિલ હો જાએં તો ફિર કિસી ચીઝકી હાજત નહીં..... લેકિન આદતન યે ચીઝેં ઉસ વક્ત હાસિલ નહીં હોતીં..... જબ તક ઈન્સાન કિસી અલ્લાહવાલેકે સામને રગડે ન ખાએ ઔર કિસી કામિલ શેખકે પાસ રેહકર અપને આપકો પામાલ ન કરે.

કાલ રા બગુઝાર સાહિબે હાલ શૌ
પેશે મર્દે કામિલ પામાલ શૌ

જબ તક આદમી કિસી મર્દે કામિલકે સામને અપને આપકો પામાલ નહીં કરેગા. ઉસ વક્ત તક યે બાત હાસિલ નહીં હોગી બલ્કે ઈફરાત વ તફરીતમેં (કમી-ઝિયાદતીમેં) હી મુબ્તલા રહેગા..... કભી ઈધર ઝુક ગયા..... કભી ઉધર ઝુક ગયા..... સારે તસવ્વુફકા મકસદ હી યે હૈ કે ઈન્સાનકો ઈફરાત વ તફરીતસે બચાએ ઔર ઉસકો એઅતિદાલ (દરમિયાનાપન) પર લાએ ઔર ઉસકો યે બતાએ કે કિસ વક્ત દીનકા ક્યા તકાઝા હૈ?

સીધે જન્નતમેં જાઓગે

હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે રાતકો સોતે વક્ત ચંદ કામ કર લિયા કરો. એક તો દિન ભરકે ગુનાહોંસે તૌબા કર લિયા કરો..... બલ્કે સારે પિછલે ગુનાહોંસે તૌબા કર લિયા કરો. ઔર વુઝૂ કર લિયા કરો ઔર યે દુઆ પઢ લિયા કરો. "આમન્તુ બિકિતાબિકલ્લઝી અન્ઝલ્ત વ નબિય્યિકલ્લઝી અર્સલ્ત" યાની મૈં ઈમાન

લાયા આપકી કિતાબ પર જો આપને નાઝિલ કી..... ઔર આપકે નબી પર જો આપને ભેજા...... યાની મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) પર...... ઈસ દુઆકે ઝરીઆ ઈમાનકી ભી તજદીદ હો ગઈ. અબ ઉસકે બાદ દાહની કરવટ પર સો જાઓ..... ઉસકા નતીજા યે હોગા કે સારી નીંદ ઈબાદત બન ગઈ, ઔર અગર ઈસ હાલતમેં રાતકો સોતે વક્ત મૌત આ ગઈ તો ઈન્શા અલ્લાહ સીધે જન્નતમેં જાઓગે...... અલ્લાહને ચાહા તો કોઈ રૂકાવટ ન હોગી.

હર કામ ખુદાકી રઝાકે લિયે કરો

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ ફરમાયા કરતે થે કે જબ તુમ સુબહકો બેદાર હો જાઓ તો નમાઝકે બાદ તિલાવતે કુરઆન ઔર ઝિક્રો અઝકાર ઔર મામૂલાતસે ફારિગ હોનેકે બાદ એક મરતબા અલ્લાહસે યે અહદ કર લો કે "અય અલ્લાહ આજ દિન ભરમેં જો કુછ કામ કરૂંગા વો આપકી રઝાકે લિયે કરૂંગા..... ઘરમેં જાઉંગા તો આપકી ખાતિર..... યે સબ કામ મૈં ઈસ લિયે કરૂંગા કે ઉનકે હુકૂક આપને મેરે સાથ વાબસ્તા કર દિયે હૈં. ઔર જબ એક મરતબા યે નિય્યત કર લી તો અબ યે દુનિયાકે કામ નહીં હૈં. બલ્કે યે સબ દીનકે કામ હૈં ઔર અલ્લાહકી રઝાકે કામ હૈં. ઈન કામોંકી વજહસે અલ્લાહ તઆલાસે તઅલ્લુક ખતમ નહીં હોતા બલ્કે વો તઅલ્લુક ઔર ઝિયાદા મઝબૂત હો જાતા હૈ.

જો કરના હૈ અભી કર લો

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) હમ લોગોંકો તંબીહ કરતે હુએ ફરમાતે થે કે અલ્લાહ મિયાંને તુમહેં જવાની દી હૈ..... તંદુરૂસ્તી દી હૈ..... ફરાગત દી હૈ ઉસકો કામમેં લે લો ઔર જો કુછ કરના હૈ ઈસ વક્ત કર લો. ઈબાદતેં ઈસ વક્ત કર લો....... અલ્લાહકા ઝિક્ર ઈસ વક્ત

કર લો...... ઈસ વક્ત ગુનાહોંસે બચ જાઓ...... ફિર જબ બીમાર હો જાઓગે યા ઝઈફ (બુઢ્હે) હો જાઓગે તો ઉસ વક્ત કુછ બન નહીં પડેગા. ઔર યે શઅર પઢ્હા કરતે થે કે,

અભી તો ઉનકી આહટ પર મૈં આંખેં ખોલ દેતા હૂં
વો કૈસા વક્ત હોગા જબ ન હોગા યે ભી ઈમ્કાંમેં

ઉસ વક્ત અગર દિલ ભી ચાહેગા કે આખિરતકા કુછ સામાન કર લૂં લેકિન ઉસ વક્ત ઈમ્કાનમેં નહીં હોગા...... કર નહીં સકોગે.

ક્યા ફિર ભી નફસ સુસ્તી કરેગા?

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે દેખો વક્તકો કામમેં લગાનેકા તરીકા સુન લો..... મસલન તુમહેં યે ખયાલ રહા કે ફલાં વક્તમેં તિલાવત કરેંગે..... યા નફલ નમાઝ પઢ્હેંગે..... લેકિન જબ વો વક્ત આયા તો અબ તબીઅતમેં સુસ્તી હો રહી હૈ ઔર ઉઠનેકો દિલ નહીં ચાહ રહા હૈ, લેકિન યે બતાઓ કે અગર ઈસ વક્ત સદરે મમલિકત (બાદશાહ) કી તરફસે યે પૈગામ આ જાએ કે હમ તુમહેં બહોત બડા ઈન્આમ યા બહોત બડા મન્સબ (મરતબા) યા બહોત બડા ઓહદા યા બહોત બડી મુલાઝિમત (નોકરી) દેના ચાહતે હૈં..... ઈસ લિયે તુમ ઈસ વક્ત ફૌરન હમારે પાસ આ જાઓ..... બતાઓ ક્યા ઉસ વક્ત ભી સુસ્તી રહેગી? ઔર ક્યા તુમ યે જવાબ દોગે કે મૈં ઈસ વક્ત નહીં આ સકતા..... મુઝે નીંદ આ રહી હૈ. કોઈ ભી ઈન્સાન જિસમેં ઝરા ભી અકલ વ હોશ હૈ..... બાદશાહકા યે પૈગામ સુનકર ઉસકી સારી સુસ્તી..... કાહિલી ઔર નીંદ દૂર હો જાએગી ઔર ખૂશીકે મારે ફૌરન ઉસ ઈન્આમકો લેનેકે લિયે ભાગ ખડા હોગા...... કે મુઝે ઈતના બડા ઈન્આમ મિલનેવાલા હૈ. લિહાઝા અગર ઉસ વક્ત યે નફસ ઉસ ઈન્આમકે હુસૂલકે લિયે ભાગ પડેગા તો ઉસસે માલૂમ હુવા કે હકીકતમેં ઉઠનેમેં કોઈ ઉઝર નહીં હૈ..... અગર હકીકતમેં વાકિઅતન ઉઠનેસે કોઈ ઉઝર હોતા

તો ઉસ વક્ત ન જાતે બલ્કે બિસતર પર પડે રેહતે, લિહાઝા યે ખયાલ કરો કે દુનિયાકા એક સરબરાહે હુકૂમત (યાની બાદશાહ) જો બિલકુલ આજિઝ..... દર આજિઝ...... દર આજિઝ હૈ વો અગર તુમહેં એક મન્સબકે લિયે બુલા રહા હૈ તો ઉસકે લિયે ઈતના ભાગ રહે હો, લેકિન અહકમુલ હાકિમીન..... જિસકે કબ્ઝા વ કુદરતમેં પૂરી કાઈનાત હૈ..... દેનેવાલા વો હૈ...... છીનનેવાલા વો હૈ...... ઉસકી તરફસે બુલાવા આ રહા હૈ તો તુમ ઉસકે દરબારમેં હાઝિર હોનેમેં સુસ્તી કર રહે હો? ઈસ ખયાલસે ઈન્શા અલ્લાહ હિંમત પૈદા હોગી ઔર વો વક્ત જો બેકાર જા રહા હૈ વો ઈન્શા અલ્લાહ કામમેં લગ જાએગા.

શહવાની ખયાલાતકા ઈલાજ

હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) એક મરતબા ફરમાને લગે કે યે જો ગુનાહકે દાઈયે ઔર તકાઝે પૈદા હોતે હૈં ઉનકા ઈલાજ ઈસ તરહ કરો કે જબ દિલમેં યે સખ્ત તકાઝા પૈદા હો કે ઈસ ગુનાહકો ગલત જગહ પર ઈસ્તે'માલ કરકે લઝ્ઝત હાસિલ કરૂં તો ઉસ વક્ત ઝરાસા યે ખયાલ કરો કે અગર મેરે વાલિદ મુઝે ઈસ હાલતમેં દેખ લેં ક્યા ફિર ભી યે હરકત જારી રખ્ખૂંગા? યા અગર મુઝે માલૂમ હો કે મેરે શેખ મુઝે ઈસ હાલતમેં દેખ રહે હૈં ક્યા ફિર ભી યે કામ જારી રખ્ખૂંગા? યા મુઝે પતા હો કે મેરી ઔલાદ મેરી ઈસ હરકતકો દેખ રહી હૈ તો ક્યા ફિર ભી યે કામ જારી રખ્ખૂંગા? ઝાહિર હૈ કે અગર ઉનમેં કોઈ ભી મેરી ઈસ હરકતકો દેખ રહા હોગા તો મૈં અપની નઝર નીચી કર લૂંગા ઔર યે કામ નહીં કરૂંગા..... ચાહે દિલમેં કિતના સખ્ત તકાઝા પૈદા ક્યૂં ન હો? ફિર ખયાલ કરો કે ઈન લોગોંકે દેખને ન દેખનેસે મેરી દુનિયા વ આખિરતમેં કોઈ ફર્ક નહીં પડતા લેકિન મેરી ઈસ હાલતકો જો અહકમુલ હાકિમીન દેખ રહા હૈ ઉસકી પરવાહ મુઝે ક્યૂં ન હો..... ઈસ લિયે કે વો મુઝે ઈસ પર સઝા ભી દે સકતા હૈ. ઈસ ખયાલ ઔર તસવ્વુરકી બરકતસે ઉમ્મીદ હૈ કે અલ્લાહ તઆલા ઉસ ગુનાહસે મહેફૂઝ રખ્ખેંગે.

તુમહારી ઝિંદગીકી ફિલમ ચલા દી જાએ તો?

હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) ફરમાતે થે કે ઝરા ઈસ બાતકા ખયાલ કરો કે અગર અલ્લાહ તઆલા આખિરતમેં તુમસે યૂં ફરમાએં કે અચ્છા અગર તુમહેં જહન્નમસે ડર લગ રહા હૈ..... તો ચલો હમ તુમહેં જહન્નમસે બચા લેંગે..... લેકિન ઉસકે લિયે એક શર્ત હૈ. વો યે કે તુમહારી ઝિંદગી જો બચપનસે જવાની ઔર બુળ્હાપે તક ઔર મરને તક તુમને ગુઝારી હૈ ઉસકી હમ ફિલમ ચલાએંગે ઔર ઈસ ફિલમકે દેખનેવાલોંમેં તુમહારા બાપ હોગા..... તુમહારી માં હોગી..... તુમહારે બહેન ભાઈ હોંગે..... તુમહારી ઔલાદ હોગી..... તુમહારે શાગિર્દ હોંગે...... તુમહારે ઉસ્તાદ હોંગે...... તુમહારે દોસ્ત અહબાબ હોંગે ઔર ઈસ ફિલમકે અંદર તુમહારી પૂરી ઝિંદગીકા નકશા સામને કર દિયા જાએગા..... અગર તુમહેં યે બાત મંઝૂર હો તો ફિર તુમહેં જહન્નમસે બચા લિયા જાએગા. ઉસકે બાદ હઝરત (રહ.) ફરમાતે થે કે ઐસે મૌકા પર આદમી શાયદ આગકે અઝાબકો ગવારા કર લેગા..... મગર ઈસ બાતકો ગવારા નહીં કરેગા કે ઉન તમામ લોગોંકે સામને મેરી ઝિંદગીકા નકશા આ જાએ.......

લિહાઝા જબ અપને માં..... બાપ..... દોસ્ત અહબાબ..... અઝીઝો અકારિબ (રિશ્તેદાર) ઔર મખ્લૂકકે સામને અપની ઝિંદગીકે હાલાતકા આના ગવારા નહીં તો ફિર ઉન હાલાતકા અલ્લાહ તઆલાકે સામને આના કૈસે ગવારા કર લોગે? ઈસકો ઝરા સોચ લિયા કરો.

ઈખ્લાસ મતલૂબ હૈ

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ બડે કૈફકે આલમમેં ફરમાયા કરતે થે કે જબ તુમ લોગ સિજદેમેં જાતે હો તો સિજદહમેં "સુબ્હાન રબ્બિયલ અઅલા" કઈ મરતબા કેહતે હો..... મશીનકી તરહ ઝબાન

પર યે તસ્બીહ જારી હો જાતી હૈ..... લેકિન અગર કિસી દિન યે કલિમહ "સુબ્હાન રબ્બિયલ અઅલા" એક મરતબા ઈખ્લાસકે સાથ દિલસે નિકલ ગયા તો યકીન કીજિયે કે અલ્લાહ તઆલા ઉસ એક મરતબા "સુબ્હાન રબ્બિયલ અઅલા" કી બદૌલત બેડા પાર કર દેંગે. લિહાઝા યે મત ખયાલ કરો કે અગર તન્હા ઘરમેં રેહકર ઈબાદત કરેંગે તો નીંદ આ જાએગી..... ઈસ લિયે અગર નીંદ આ જાએ તો સો જાઓ..... લેકિન ચંદ લમ્હાત જો ઈબાદતમેં ગુઝારો..... વો સુન્નતકે મુતાબિક ગુઝારો. હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કી સુન્નત યે હૈ કે ફરમાતે હૈં કે અગર કુરઆન શરીફ પળ્હતે પળ્હતે નીંદ આ જાએ તો સો જાઓ ઔર સોકર થોડીસી નીંદ પૂરી કર લો ઔર ફિર ઉઠ જાઓ, ઈસ લિયે કે કહીં ઐસા ન હો કે નીંદકી હાલતમેં કુરઆન શરીફ પળ્હતે હુએ તુમહારે મુંહસે કોઈ ગલત લફઝ નિકલ જાએ.

લિહાઝા એક આદમી સારી રાત સુન્નતકે ખિલાફ જાગ રહા હૈ, ઔર દૂસરા આદમી સિર્ફ એક ઘંટા જાગા લેકિન સુન્નતકે મુતાબિક જાગા તો યે દૂસરા શખ્સ પેહલે શખ્સસે કઈ દરજા બેહતર હૈ.

(ઈસ્લાહી ખુત્બાત જિ. ૪)

એક બેહતરીન મિસાલ

હઝરત ડાકટર સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે એક દિન કિસી આદમીકે પાસ જાકર ઉસકી તા'રીફ કરો ઔર ઉસકે બારેમેં અચ્છે અચ્છે કલિમાત કહો..... ઔર તુમ અગલે દિન ફિર જાકર ઉસકી તા'રીફ કરો..... તીસરે દિન ફિર જાકર તારીફી કલિમાત કહો..... અબ અગર તુમહારા યે અમલ ઉસ શખ્સકો પસંદ હોગા તો વો તુમહારી બાત સુનેગા..... મના નહીં કરેગા, લેકિન અગર તુમહારા યે અમલ ઉસકો પસંદ નહીં હોગા તો એક મરતબા કરોગે..... દો મરતબા કરોગે લેકિન તીસરી મરતબા વો તુમહેં બાહિર નિકાલ દેગા ઔર તુમહેં તા'રીફ કરને

નહીં દેગા. ઈસી તરહ જબ તુમને અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકા ઝિક્ર કિયા ઔર ફિર અલ્લાહ તઆલાને ઉસકો જારી રખ્ખા ઔર તુમહેં દો બારહ તૌફીક દી..... તીસરી બાર તૌફીક દી તો યે ઈસ બાતકી અલામત હૈ કે તુમહારા યે અમલ અલ્લાહ તઆલાકો પસંદ હૈ..... યેહી ટૂટા ફૂટા અમલ ઉનકે યહાં પસંદ હૈ. લિહાઝા ઉસકી નાકદરી મત કરો બલ્કે ઉસ પર અલ્લાહ તઆલાકા શુક્ર અદાં કરો.

સારી બાતચીતકા હાસિલ

હઝરતે વાલા ફરમાયા કરતે થે કે સીધી સાદી બાત યે હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી સુન્નતકે મુતાબિક અમલ કરતે રહો ઔર હર અમલ પર અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકા શુક્ર અંદા કરો કે યા અલ્લાહ આપને અપને ફઝલો કરમસે તૌફીક અતા ફરમાઈ આપકા શુક્ર હૈ. મેરે અંદર કોઈ તાકત હી નહીં થી. ઔર જબ અપની ગલતિયોં ઔર કોતાહિયોંકા ખયાલ આએ ઉસ પર તૌબા વ ઈસ્તિગ્ફાર કર લો...... કે યા અલ્લાહ! મુઝસે કોતાહિયાં હુઈ હૈં...... મુઝે મઆફ ફરમા દીજિયે..... ઐસા કરનેસે ઈન્શા અલ્લાહ તવાઝોઅકા ભી હક અદા હો જાએગા...... શુક્રકા ભી હક અદા હો જાએગા ઔર તકબ્બુર ભી પાસ નહીં આએગા.

શુક્ર બહોત ઝિયાદહ કરો

હમારે હઝરત (રહ.) બારબાર ફરમાયા કરતે થે કે મૈં તુમહેં એક બાત બતાતા હૂં..... આજ તુમહેં ઈસ બાતકી કદર નહીં હોગી જબ કભી અલ્લાહ તઆલા સમઝનેકી તૌફીક દેંગે તબ તુમહેં કદર માલૂમ હોગી..... વો યે હૈ કે અલ્લાહ તઆલાકા શુક્ર બહોત ઝિયાદા કિયા કરો...... ઈસ લિયે કે જિસ કદર શુક્ર કરોગે બાતિની બીમારિયોંકી જડ

કટેગી..... વાકિઆ યે હૈ કે ઈસ વક્ત વાકઈ વો બાતેં ઈતની સમઝમેં નહીં આતી થીં..... અબ તો કુછ કુછ સમઝમેં આને લગી હૈં કે યે શુક્ર ઐસી દૌલત હૈ જો બહોતસી અંદરૂની બીમારિયોંકા ખાતમા કરનેવાલી હૈ. હઝરત ફરમાતે થે...... કે મિયાં વો રિયાઝતેં ઔર મુજાહિદે કહાં કરોગે...... જો પેહલે ઝમાનેકે લોગ અપને શેખકે પાસ જાકર કિયા કરતે થે..... રગડે ખાયા કરતે થે..... મેહનતેં કરતે થે..... મશક્કતેં ઉઠાતે થે...... ભૂકે રેહતે થે..... તુમ્હારે પાસ ઈતના વક્ત કહાં? ઔર તુમહારે પાસ ઈતની ફુરસત કહાં? બસ એક કામ કર લો. વો યે કે કસરતસે શુક્ર કરો...... જિતના શુક્ર કરોગે ઈન્શા અલ્લાહ તવાઝોઅ પૈદા હોગી..... અલ્લાહ તઆલાકી રહમતસે તકબ્બુર દૂર હોગા...... અમરાઝે બાતિના દૂર હોંગે.

યે કડવા ઘૂંટ પીના પડેગા

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ ફરમાતે થે કે નિગાહકા ગલત ઈસ્તેમાલ બાતિનકે લિયે ઝહરે કાતિલ હૈ..... અગર બાતિલકી ઈસ્લાહ મંઝૂર હૈ તો સબસે પેહલે ઈસ નિગાહકી હિફાઝત કરની હોગી. યે કામ બડા મુશ્કિલ નઝર આતા હૈ. ઢૂંઢનેસે ભી આંખોંકો પનાહ નહીં મિલતી...... હર તરફ બેપર્દગી..... બે હિજાબી..... ઉરયાની (નંગેપન) ઔર ફહ્હાશીકા બાઝાર ગરમ હૈ..... ઐસેમેં અપની નિગાહોંકો બચાના મુશ્કિલ નઝર આતા હૈ, લેકિન અગર ઈમાનકી હલાવત હાસિલ કરના મંઝૂર હૈ ઔર અલ્લાહ જલ્લ જલાલુહૂકે સાથ તઅલ્લુક ઔર મુહબ્બત મંઝૂર હૈ ઔર અપને બાતિનકી સફાઈ..... તઝકિયા ઔર તહારત મંઝૂર હૈ તો ફિર યે કડવા ઘૂંટ પીના હી પડેગા ઔર યે કડવા ઘૂંટ પિયે બગૈર બાત આગે નહીં બઢ સકતી..... લેકિન યે કડવા ઘૂંટ ઐસા હૈ કે શુરૂમેં તો બહોત કડવા હોતા હૈ..... મગર જબ ઝરા ઉસકી આદત ડાલ લો તો ફિર યે ઘૂંટ ઐસા મીઠા હો જાતા હૈ કે ફિર ઉસકે બગૈર ચૈન ભી નહીં આતા.

દુઆકે બાદ અગર ગુનાહ હો જાએ

હઝરત ડાક્ટર સાહબ ફરમાતે હૈં કે જબ તુમને યે દુઆ માંગ લી કે યા અલ્લાહ..... મુઝે ગુનાહસે બચા લીજિયે..... લેકિન ઈસ દુઆકે બાદ ફિર તુમ ગુનાહકે અંદર મુબતલા હો ગયે. ઉસકા મતલબ યે હુવા કે દુઆ કબૂલ નહીં હુઈ. દુનિયાકે મઆમલેમેં તો યે જવાબ દિયા થા કે જો ચીઝ બંદેને માંગી થી ચૂંકે વો બંદેકે લિયે મુનાસિબ નહીં થી ઈસ લિયે અલ્લાહ તઆલાને વો ચીઝ નહીં દી બલ્કે કોઈ ઔર અચ્છી ચીઝ દે દી..... લેકિન એક શખ્સ યે દુઆ કરતા હૈ કે યા અલ્લાહ..... મૈં ગુનાહસે બચના ચાહતા હૂં..... મુઝે ગુનાહસે બચનેકી તૌફીક દે દીજિયે..... તો ક્યા યહાં ભી યે જવાબ દે સકતે હૈં કે ગુનાહસે બચના અચ્છા નહીં થા..... ઉસસે અચ્છી કોઈ ચીઝ થી જો અલ્લાહ તઆલાને ઈસ દુઆ માંગનેવાલેકો દે દી? બાત દર અસલ યે હૈ કે ગુનાહસે બચનેકી યે દુઆ કબૂલ તો હુઈ લેકિન ઈસ દુઆકા અસર યે હોગા કે અવ્વલ તો ઈન્શા અલ્લાહ ગુનાહ સરઝદ નહીં હોગા, ઔર અગર બિલફર્ઝ ગુનાહ હો ભી ગયા તો તૌબાકી તૌફીક ઝરૂર હો જાએગી, લિહાઝા દીનકે બારેમેં યે દુઆ કભી રાઈગા (બેકાર) નહીં જાએગી.

ફિર હમ તુમહેં બુલંદ મકામ પર પહોંચાએંગે

હઝરત ડાક્ટર સાહબ ફરમાયા કરતે થે કે ઈસ દુઆ કરનેકે બાવજૂદ અગર પાંવ ફિસલ ગયા ઔર વો ગુનાહ સરઝદ હો ગયા તો અલ્લાહસે બદગુમાન મત હો જાઓ કે અલ્લાહ મિયાંને હમારી દુઆ કબૂલ નહીં કી. અરે નાદાન તુઝે ક્યા માલૂમ..... હમ તુઝે કહાં પહોંચાના ચાહતે હૈં.... ઈસ લિયે જબ ગુનાહ સરઝદ હોગા તો ફિર હમ તુમહેં તૌબાકી તૌફીક દેંગે. ફિર હમ તુમહેં અપની સત્તારી..... અપની ગફ્ફારી..... અપની પરદા પોશીકા ઔર અપની રહમતોંકા મૌરિદ બનાએંગે. ઈસ લિયે ઈસ દુઆકો

કભી રાઈગા ઔર બેકાર મત સમઝો. બસ યે દો કામ કરતે રહો, હિંમતસે કામ લો ઔર દુઆ માંગતે રહો..... ફિર દેખો..... ક્યાસે ક્યા હો જાતા હૈ. ઈન્શા અલ્લાહ તઆલા.

ખાના..... એક નેઅમત

એક મરતબા હઝરત સાહબકે સાથ એક દઅવતમેં ગયે. જબ દસ્તરખ્વાન પર ખાના આયા ઔર ખાના શુરૂ કિયા ગયા તો હઝરતે વાલાને ફરમાયા કે તુમ ઝરા ગૌર કરો કે ઈસ એક ખાનેમેં જો તુમ ઈસ વક્ત ખા રહે હો..... ઈસમેં અલ્લાહ તઆલાકી મુખ્તલિફ કિસમકી કિતની નેઅમતેં શામિલ હૈં..... સબસે પેહલે તો ખાના મુસ્તકિલ નેઅમત હૈ ઈસ લિયે અગર ઈન્સાન સખ્ત ભૂકા હો ઔર ભૂખકી વજહસે મર રહા હો ઔર ખાનેકી કોઈ ચીઝ મયસ્સર ન હો તો ઉસ વક્ત ચાહે કિતના હી ખરાબસે ખરાબ ખાના ઉસકે સામને લાયા જાએ વો ઉસકો ભી ગનીમત સમઝકર ખાનેકે લિયે તૈયાર હો જાએગા ઔર ઉસકો ભી અલ્લાહ તઆલાકી એક નેઅમત સમઝેગા. ઈસસે માલૂમ હુવા કે ખાના અચ્છા હો યા બુરા હો..... લઝીઝ હો યા બે મઝા હો..... વો ખાના બઝાતે ખૂદ એક નેઅમત હૈ..... ઈસ લિયે વો ભૂખકી તકલીફકો દૂર કર રહા હૈ.

મુસલમાન ઔર કાફિરકે ખાનેમેં ફર્ક

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ફરમાતે થે કે દીન દર હકીકત ઝાવિયા નિગાહકી તબ્દીલીકા નામ હૈ. ઝરાસા ઝાવિયા નિગાહ બદલ લો તો યેહી દુનિયા દીન બન જાએગી. મસલન યેહી ખાના "બિસ્મિલ્લાહ" પઢે બગૈર ખા લો ઔર અલ્લાહ તઆલાકી નેઅમતકે ઈસ્તિહઝારકે બગૈર ખા લો તો ફિર ઉસ ખાનેકી હદ તક તુમમેં ઔર કાફિરમેં કોઈ ફર્ક નહીં..... ઈસ લિયે કે ખાના કાફિર ભી ખા રહા હૈ ઔર તુમ ભી

ખા રહે હો. ઉસ ખાનેકે ઝરીએસે તુમહારી ભૂખ દૂર હો જાએગી ઔર ઝબાનકો ચટખારા મિલ જાએગા. લેકિન વો ખાના તુમહારી દુનિયા હૈ..... દીનસે ઉસકા કોઈ તઅલ્લુક નહીં. ઔર જૈસે ગાય..... ભેંસ..... બકરી ઔર દૂસરે જાનવર ખા રહે હૈં. ઈસી તરહ તુમ ભી ખા રહે હો..... દોનોંમેં કોઈ ફર્ક નહીં.

એક અમલમેં કઈ સુન્નતોંકા સવાબ

હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે સુન્નતોં પર અમલ કરનેકી નિય્યત કરના લૂટકા માલ હૈ..... મતલબ યે હૈ કે એક અમલકે અંદર જિતની સુન્નતોંકી નિય્યત કર લોગે ઉતની સુન્નતોંકા સવાબ હાસિલ હો જાએગા. મસલન પાની પીતે વક્ત યે નિય્યત કર લો કે મૈં તીન સાંસમેં પાની ઈસ લિયે પી રહા હૂં કે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કી આદતે શરીફા તીન સાંસમેં પીનેકી થી ઈસ સુન્નતકા સવાબ હાસિલ હો ગયા...... ઈસી તરહ યે નિય્યત કર લી કે મૈં સાંસ લેતે વક્ત બરતનકો ઈસ લિયે મુંહસે હટા રહા હૂં કે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વં.) ને બરતનમેં સાંસ લેનેસે મના ફરમાયા હૈ. અબ દૂસરી સુન્નત પર અમલકા ભી સવાબ હાસિલ હો ગયા..... ઈસ લિયે સુન્નતોંકા ઈલ્મ હાસિલ કરના ઝરૂરી હૈ તાકે આદમી જબ કોઈ અમલ કરે તો એક હી અમલકે અંદર જિતની સુન્નતેં હૈં ઉન સબકા ધ્યાન ઔર ખયાલ રખ્ખે ઔર ઉનકી નિય્યત કરે તો ફિર હર હર નિય્યતકે સાથ ઈન્શા અલ્લાહ મુસ્તકિલ સુન્નતકા સવાબ હાસિલ હો જાએગા.

ઔરતેં ઈન આ'ઝાકો છુપાએં

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ ફરમાયા કરતે થે કે યે ફિતને જો આજકલ આમ રિવાજ પા ગયે હૈં..... ઉનકો કિસી તરહ ખતમ કરો..... ઔરતેં ઈસ હાલતમેં આમ મજમામેં જા રહી હૈં કે સર ખુલા હુવા

હૈ..... બાઝૂ ખુલે હુએ હૈં..... સીના ખુલા હુવા હૈ..... પેટ ખુલા હુવા હૈ. હાલાંકે "સતર" કા હુકમ યે હૈ કે મર્દકે લિયે મર્દકે સામને સતર ખોલના ભી જાઈઝ નહીં, ઔર ઔરતકે લિયે ઔરતકે સામને સતર ખોલના જાઈઝ નહીં..... મસલન અગર કિસી ઔરતને ઐસા લિબાસ પહેન લિયા જિસમેં સીના ખુલા હુવા હૈ..... પેટ ખુલા હુવા હૈ..... બાઝૂ ખુલે હુએ હૈં તો ઉસ ઔરતકો ઈસ હાલતમેં દૂસરી ઔરતોંકે સામને આના ભી જાઈઝ નહીં. ચે જાએકે ઈસ હાલતમેં મરદોંકે સામને આએ. ઈસ લિયે કે યે આ'ઝા ઉસકે સતરકા હિસ્સા હૈં.

શિકસ્તગી (મિટાના) ઔર ફનાઈયત પૈદા કરો

હમારે હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ ફરમાયા કરતે થે કે યહાં તો મઆમલા અબ્દિયત ઔર ફનાઈયત ઔર બંદગીકા હૈ..... શિકસ્તગી ઔર આજિઝીકા હૈ. લિહાઝા અપને આપકો જિતના મિટા લોગે ઔર જિતના અપની બંદગીકા મુઝાહિરા કરોગે..... ઈન્શા અલ્લાહ બારી તઆલાકે યહાં મકબૂલ હોંગે.

અભી યે ચાવલ કચ્ચે હૈં

હમારે હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબકી ઝબાન પર અલ્લાહ તઆલા બડે અજીબો ગરીબ મઆરિફ જારી ફરમાયા કરતે થે..... એક દિન ફરમાને લગે જબ પુલાવ પકાયા જાતા હૈ..... તો શુરૂ શુરૂમેં ઉન ચાવલોંકે અંદર જોશ હોતા હૈ ઉનમેંસે આવાઝ આતી રેહતી હૈ ઔર હરકત કરતે રેહતે હૈં..... ઔર ઉન ચાવલોંકા જોશ મારના..... હરકત કરના ઈસ બાતકી અલામત હૈ કે ચાવલ અભી કચ્ચે હૈં પકે નહીં હૈં. વો ભી ખાનેકે લાઈક નહીં. ઔર ન ઉનમેં ઝાઈકા હૈ ઔર ન ખૂશ્બૂ, લેકિન જબ ચાવલ પકનેકે બિલકુલ કરીબ હો જાતે હૈં. ઉસ વક્ત ઉસકા દમ નિકાલા જાતા હૈ. ઔર દમ નિકાલતે

વક્ત ન તો ઉન ચાવલોંમેં જોશ હોતા હૈ...... ન હરકત ઔર આવાઝ હોતી હૈ. ઉસ વક્ત વો ચાવલ બિલકુલ ખામોશ પડે રેહતે હૈં..... લેકિન જૈસે હી ઉસકા દમ નિકાલા. ઉન ચાવલોંમેંસે ખૂશ્બૂ ફૂટ પડી. ઔર અબ ઉસમેં ઝાઈકા ભી પૈદા હો ગયા ઔર ખાનેકે કાબિલ હો ગયે.

સબા જો મિલના તો કેહના યે મેરે યૂસુફસે
ફૂટ નિકલી હૈ તેરે પૈરાહનસે બૂ તેરી

ઈસી તરહ જબ તક ઈન્સાનકે અંદર યે દા'વે હોતે હૈં કે મૈં ઐસા હૂં..... મૈં બડા અલ્લામા હૂં. મૈં બડા મુત્તકી હૂં. બડા નમાઝી હૂં..... ચાહે દા'વે ઝબાન પર હોં. ચાહે દિલમેં હોં. ઉસ વક્ત તક ઈસ ઈન્સાનમેં ન ખૂશ્બૂ હૈ. ઔર ન ઉસકે અંદર ઝાઈકા હૈ. વો તો કચ્ચા ચાવલ હૈ. ઔર જિસ દિન ઉસને અલ્લાહ તઆલાકે આગે અપને ઈન દા'વોંકો ફના કરકે યે કેહ દિયા કે મેરી તો કોઈ હકીકત નહીં..... મૈં કુછ નહીં. ઉસ દિન ઉસકી ખૂશ્બૂ ફૂટ પડતી હૈ. ઔર ફિર અલ્લાહ તઆલા ઉસકા ફૈઝ ફૈલાતે હૈં.

ઐસે મૌકા પર હમારે ડાક્ટર સાહબ (રહ.) ક્યા ખૂબસૂરત શઅર પઢા કરતે થે.

મૈં આરિફી, આવારા સહરાએ ફના હૂં
એક આલમ બે નામો વ નિશાં મેરે લિયે હૈ

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ઔર તવાઝોઅ

હમારે હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ ફરમાયા કરતે થે કે મૈં અપને ઘરમેં કભી કભી નંગે પૈર ભી ચલતા હૂં..... ઈસ લિયે કે કિસી રિવાયતમેં પઢ લિયા થા કે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કિસી મૌકા પર નંગે પાંવ ભી ચલે થે..... મૈં ભી ઈસ લિયે ચલ રહા હૂં તાકે હુઝૂરકી ઈસ સુન્નત પર ભી અમલ હો જાએ.....: ઔર ફરમાયા કરતે થે કે મૈં નંગે પાંવ ચલતે વક્ત અપને આપસે મુખાતબ હોકર કેહતા હૂં કે દેખ..... તેરી અસલ હકીકત

તો યે હૈ કે ન પાંવમેં જૂતા ન સર પર ટોપી ઔર ન જિસ્મ પર લિબાસ ઔર તૂ અંજામકાર મિટ્ટીમેં મિલ જાનેવાલા હૈ.

અગર બાદશાહકી તરફસે બુલાવા આ જાએ

હમારે હઝરત ડાક્ટર સાહબ ફરમાયા કરતે થે કે અગર તુમને અપના યે મામૂલ બનાકર રખ્ખા હૈ કે ફલાં વક્તમેં તિલાવત કરૂંગા...... યા ફલાં વક્તમેં નફલ નમાઝ પઢૂંગા. લેકિન જબ વો વક્ત આયા તો તબીઅતમેં સુસ્તી હો રહી હૈ..... ઔર ઉઠનેકો દિલ નહીં ચાહ રહા હૈ, તો ઐસે વક્તમેં અપને નફસકી ઝરા તરબિયત કિયા કરો..... ઔર ઉસ નફસસે કહો કે અચ્છા..... ઈસ વક્ત તો તુમહેં સુસ્તી હો રહી હૈ..... ઔર બિસ્તરસે ઉઠનેકો દિલ નહીં ચાહ રહા હૈ. લેકિન યે બતાઓ કે અગર ઈસ વક્ત બાદશાહકી તરફસે યે પૈગામ આ જાએ કે હમ તુમહેં બહોત બડા ઈન્આમ..... યા બહોત બડા મન્સબ યા ઓહદા દેના ચાહતે હૈં ઈસ લિયે તુમ ઈસ વક્ત ફૌરન હમારે પાસ આ જાઓ..... બતાઓ..... ક્યા ઉસ વક્ત ભી સુસ્તી રહેગી? ઔર ક્યા તુમ પૈગામ લાનેવાલેકો યે જવાબ દોગે કે મૈં ઈસ વક્ત નહીં આ સકતા. ક્યૂંકે ઈસ વક્ત તો મુઝે નીંદ આ રહી હૈ..... કોઈ ભી ઈન્સાન જિસમેં ઝરા ભી અકલ વ હોશ હૈ..... બાદશાહકા યે પૈગામ સુનકર ઉસકી સારી સુસ્તી..... કાહિલી ઔર નીંદ દૂર હો જાએગી. ઔર ખૂશીકે મારે ફૌરન ઈન્આમ હાસિલ કરનેકે લિયે ભાગ ખડા હોગા.

લિહાઝા અગર ઉસ વક્ત યે નફસ ઉસ ઈન્આમકે હુસૂલકે લિયે ભાગ પડેગા તો ઉસસે માલૂમ હુવા કે હકીકતમેં ઉઠનેસે કોઈ ઉઝર નહીં થા. અગર હકીકતમેં ઉઠનેસે કોઈ ઉઝર હોતા તો બાદશાહકા પૈગામ સુનકર ન ઉઠતે..... બલ્કે બિસ્તર પર પડે રેહતે..... ઉસકે બાદ યે સોચ કે દુનિયાકા એક સરબરાહે મમલિકત (બાદશાહ) જો બિલકુલ આજિઝ..... ઈન્તિહાઈ આજિઝ.....

ઈન્તિહાઈ આજિઝ..... વો અગર તુમહેં એક ઈન્આમ યા મન્સબ દેનેકે લિયે બુલા રહા હૈ તો તુમ ઉસકે લિયે ઈતના ભાગ સકતે હો..... લેકિન વો અહકમુલ હાકિમીન..... જિસકે કબ્ઝએ કુદરતમેં પૂરી કાઈનાત હૈ. દેનેવાલા વોહી હૈ. છીનને વાલા વોહી હૈ. ઉસકી તરફસે બુલાવા આ રહા હૈ તો ઉસકે દરબારમેં હાઝરી હોનેમેં સુસ્તી કર રહે હો? ઈન બાતોંકા તસવ્વુર કરનેસે ઈન્શા અલ્લાહ ઉસ કામકી હિંમત હો જાએગી..... ઔર સુસ્તી દૂર હો જાએગી.

યે રોઝા કિસકે લિયે રખ રહે થે?

હમારે હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ હઝરત થાનવીકી યે બાત નકલ ફરમાતે થે કે એક શખ્સ રમઝાનમેં બીમાર હો ગયા..... ઔર બીમારીકી વજહસે રોઝા છૂટ ગયા..... અબ ઉસકો ઈસ બાતકા ગમ હો રહા હૈ કે રમઝાનકા રોઝા છૂટ ગયા.... હઝરત ફરમાતે હૈં કે ગમ કરનેકી કોઈ બાત નહીં..... ઈસ લિયે કે યે દેખો કે તુમ રોઝા કિસકે લિયે રખ રહે હો? અગર તુમ અપની ઝાતકે લિયે અપના જી ખૂશ કરનેકે લિયે..... ઔર અપના શૌક પૂરા કરનેકે લિયે રોઝા રખ રહે હો..... ફિર તો બેશક ઉસ પર ગમ ઔર સદમા કરો કે બીમારી આ ગઈ..... ઔર રોઝા છૂટ ગયા..... લેકિન અગર અલ્લાહ તઆલાકે લિયે રોઝા રખ રહે હો, તો ફિર ગમ કરનેકી ઝરૂરત નહીં. ઈસ લિયે કે અલ્લાહ તઆલાને તો ખૂદ ફરમા દિયા હૈ કે બીમારીમેં રોઝા છોડ દો.

લિહાઝા અગર શરઈ ઉઝરકી વજહસે રોઝે કઝા હો રહે હૈં...... યા મા'મૂલાત છૂટ રહે હૈં..... મસલન બીમારી હૈ..... સફર હૈ..... યા ઔરતોંકી તબઈ મજબૂરી હૈ યા કિસી ઝિયાદા અહમ મશ્ગૂલીકી વજહસે જો દીન હીકા તકાઝા થી..... મા'મૂલ છૂટ ગયા, મસલન માં બાપ બીમાર હૈં..... ઉનકી ખિદમતમેં લગા હુવા હૈ..... ઔર ઉસ ખિદમતકી વજહસે મા'મૂલ છૂટ ગયા..... તો ઉસસે બિલકુલ રંજીદા ગમગીન ન હોના ચાહિયે.....

લેકિન સુસ્તીકી વજહસે મા'મૂલકો છોડના નહીં ચાહિયે. ઉઝરકી વજહસે છૂટ જાએ તો ઉસ પર રંજીદા ન હોના ચાહિયે.

હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) કા તર્ઝ ઈખ્તિયાર કરો

હમારે હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ભી બડી અજીબ અજીબ બાતેં ઈરશાદ ફરમાયા કરતે થે..... ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) કો તીન દિન તક મછલીકે પેટમેં રખ્ખા..... અબ વહાંસે નિકલનેકા કોઈ રાસ્તા નહીં થા..... ચારોં તરફ તારીકિયાં ઔર અંધેરિયાં છાઈ હુઈ થીં..... ઔર મઆમલા અપને બસસે બાહિર હો ગયા થા..... બસ ઉસ વક્ત ઉન (અંધેરિયોંમેં) અલ્લાહ તઆલાકો પુકારા ઔર યે કલિમહ પઢ્હા.

"લા ઈલાહ ઈલ્લા અન્ત સુબ્હાનક ઈન્ની કુન્તુ મિનઝ્ઝાલિમીન."

અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં કે જબ ઉસને હમેં તારીકિયોંકે અંદર પુકારા તો ફિર હમને યે કહા.

ફસ્તજબ્ના લહૂ વ નજ્જૈનાહુ મિનલ્ ગમ્મિ, વ કઝાલિક નુન્જીલ્ મુઅ્મિનીન. (સૂરએ અંબિયા : ૮૮)

યાની હમને ઉસકી પુકાર સુની..... ઔર હમને ઉસ ઘુટનસે ઉસકો નજાત અતા ફરમા દી..... ચુનાંચે તીન દિનકે બાદ મછલીકે પેટસે નિકલ આએ..... આગે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં કે હમ ઈસી તરહ મોમિનોંકો નજાત દેતે હૈં..... ઔર દેંગે. હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે તુમ ઝરા સોચો તો સહી કે અલ્લાહ તઆલાને યહાં ક્યા લફ્ઝ ઈરશાદ ફરમા દિયા કે હમ મોમિનોંકો ઈસી તરહ નજાત દેંગે. ક્યા હર મોમિન પેહલે મછલીકે પેટમેં જાએગા..... ઔર ફિર વહાં જાકર અલ્લાહ તઆલાકો પુકારેગા..... તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકો નજાત દેંગે..... ક્યા ઈસ આયતકા યે મતલબ હૈ? આયતકા યે મતલબ નહીં..... બલ્કે આયતકા મતલબ યે હૈ કે જિસ તરહ હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) મછલીકે પેટકી તારીકિયોંમેં ગિરિફ્તાર

હુએ થે..... ઈસી તરહ તુમ કિસી ઔર કિસમકી તારીકિયોંમેં ગિરિફ્તાર હો સકતે હો. લેકિન વહાં પર ભી તુમહારા સહારા વોહી હૈ જિસે હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) ને ઈખ્તિયાર કિયા થા. વો યે કે હમેં ઈન અલ્ફાઝસે પુકારો!

લા ઈલાહ ઈલ્લા અન્ત સુબ્હાનક ઈન્ની કુન્તુ મિનઝ્ઝાલિમીન.

જબ તુમ ઈન અલ્ફાઝસે હમેં પુકારોગે તો તુમ જિસ કિસમકી તારીકીમેં ગિરિફ્તાર હોંગે. હમ તુમહેં નજાત દે દેંગે.

નફલ કામકી તલાફી

હમારે હઝરત ડાકટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ને ઈસ હદીસકી બુન્યાદ પર જિસમેં દુઆ ભૂલ જાનેકા ઝિક્ર હૈ..... ફરમાયા કે જબ ભી આદમી કોઈ નફલી ઈબાદત અપને વક્ત પર અદા કરના ભૂલ ગયા. યા કિસી ઉઝરકી વજહસે વો નફલી ઈબાદત ન કર સકા..... તો યે ન સમઝે કે બસ અબ ઈસ નફલી ઈબાદતકા વક્ત તો ચલા ગયા..... અબ છુટ્ટી હો ગઈ..... બલ્કે બાદમેં જબ મૌકા મિલ જાએ..... ઉસ નફલી ઈબાદતકો કર લે..... ચુનાંચે એક મરતબા હમ લોગ હઝરતે વાલા (રહ.) કે સાથ એક ઈજતિમાઅમેં શિરકતકે લિયે જા રહે થે..... મગરિબકે વક્ત વહાં પહોંચના થા..... મગર હમેં નિકલતે હુએ દેર હો ગઈ..... જિસકી વજહસે મગરિબકી નમાઝ રાસ્તેમેં હી એક મસ્જિદમેં પઢી..... ચૂંકે ખયાલ યે થા કે વહાં પર લોગ મુન્તઝિર હોંગે. ઈસ લિયે હઝરતે વાલાને સિર્ફ તીન ફર્ઝ ઔર દો સુન્નતેં પઢીં. ઔર હમને ભી તીન ફર્ઝ ઔર દો સુન્નતેં પઢ લીં ઔર વહાંસે જલ્દી રવાના હો ગયે..... તાકે જો લોગ ઈન્તિઝાર કર રહે હૈં..... ઉનકો ઈન્તિઝાર ઝિયાદા ન કરના પડે..... ચુનાંચે થોડી દેર બાદ વહાં પહોંચ ગયે..... ઈજતિમાઅ હુવા. ફિર ઈશાકી નમાઝ ભી વહીં પઢી..... ઔર રાતકે દસ બજે તક ઈજતિમાઅ રહા. ફિર જબ હઝરતે વાલા વહાંસે રૂખ્સત હોને લગે તો હમ લોગોંકો બુલાકર પૂછા કે ભાઈ..... આજ મગરિબકે બાદકી અવ્વાબીન કહાં ગઈ? હમને કહા કે

હઝરત...... વો તો આજ રેહ ગઈ. ચૂંકે રાસ્તેમેં જલ્દી થી. ઈસ લિયે નહીં પળ્હ સકે..... હઝરતે વાલાને ફરમાયા કે રેહ ગઈ..... ઔર બગૈર કિસી મુઆવઝેકે રેહ ગઈ! હમને કહા કે હઝરત ચૂંકે લોગ ઈન્તિઝારમેં થે..... જલ્દી પહોંચના થા..... ઈસ ઉઝરકી વજહસે અવ્વાબીનકી નમાઝ રેહ ગઈ. હઝરતને ફરમાયા કે અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ..... જબ મૈંને ઈશાકી નમાઝ પળ્હી..... તો ઈશાકી નમાઝકે સાથ જો નવાફિલ પળ્હા કરતા હૂં ઉનકે અલાવા મઝીદ છ રકાતેં પળ્હ લીં..... અબ અગરચે વો નવાફિલ અવ્વાબીન ન હોં. ઈસ લિયે કે અવ્વાબીનકા વક્ત મગરિબકે બાદ હૈ. લેકિન યે સોચા કે વો છ રકાતેં જો છૂટ ગઈ થીં. કિસી તરહ ઉનકી તલાફી કર લી જાએ. અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ મૈંને તો અબ છ રકા'તેં પળ્હકર અવ્વાબીનકી તલાફી કર લી હૈ..... અબ તુમ જાનો..... તુમહારા કામ.

ફિર ફરમાયા કે તુમ મૌલવી હો..... યે કહોગે કે નવાફિલકી કઝા નહીં હોતી. ઈસ લિયે કે મસ્અલા યે હૈ કે ફરાઈઝ ઔર વાજિબાતકી કઝા હોતી હૈ. સુન્નત ઔર નફલકી કઝા નહીં હોતી..... આપને અવ્વાબીનકી કઝા કૈસે કર લી? તો ભાઈ તુમને વો હદીસ પળ્હી હૈ જિસમેં હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા થા કે અગર તુમ ખાનેકે શુરૂમેં બિસ્મિલ્લાહ પળ્હના ભૂલ જાઓ..... તો જબ દરમિયાનમેં યાદ આ જાએ તો ઉસ વક્ત પળ્હ લો..... ઔર અગર આખિરમેં યાદ આ જાએ ઉસ વક્ત પળ્હ લો. અબ દુઆ પળ્હના કોઈ ફર્ઝ ઔર વાજિબ તો થા નહીં. ફિર આપને યે ક્યૂં ફરમાયા કે બાદમેં પળ્હ લો. બાત દર અસલ યે હૈ કે એક નફલ ઔર મુસ્તહબ કામ જો એક નેકીકા કામ થા ઔર જિસકે ઝરીઆ નામએ આમાલમેં ઈઝાફા (ઝિયાદતી) હો સકતા થા. વો અગર કિસી વજહસે છૂટ ગયા તો ઉસકો બિલકુલ મત છોડો..... દૂસરે વક્ત કર લો. અબ ચાહે ઉસકો "કઝા" કહો યા ન કહો. લેકિન ઉસ નફલ કામકી તલાફી હો જાએ.....

યેહી બાતેં બુઝુર્ગોંસે સીખનેકી હોતી હૈં..... ઉસ દિન હઝરતે વાલાને એક અઝીમ બાબ ખોલ દિયા. હમ લોગ વાકઈ યેહી સમઝતે થે..... ઔર ફિકહકે અંદર લિખ્ખા હૈ કે નવાફિલકી કઝા નહીં હોતી..... લેકિન અબ

મા'લૂમ હુવા કે ઠીક હૈ..... કઝા તો નહીં હો સકતી..... લેકિન તલાફી તો હો સકતી હૈ. ઈસ લિયે કે ઉસ નફલકે છૂટનેકી વજહસે નુકસાન હો ગયા નેકિયાં તો ગઈ..... લેકિન બાદમેં જબ અલ્લાહ તઆલા ફરાગતકી નેઅમત અતા ફરમાએ, ઉસ વક્ત ઉસ નફલકો અદા કર લો..... અલ્લાહ તઆલા હઝરતે વાલાકે દરજાત બુલંદ ફરમાએ આમીન.

પકાનેવાલેકી તા'રીફ કરની ચાહિયે

હમારે હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) ને એક મરતબા અપના યે વાકિઆ સુનાયા કે એક સાહબ મેરે પાસ આયા કરતે થે..... વો ઔર ઉનકી બીવી દોનોંને ઈસ્લાહી તઅલ્લુક ભી કાઈમ કિયા હુવા થા. એક દિન ઉનહોંને અપને ઘર પર મેરી દઅવત કી..... મૈં ચલા ગયા..... ઔર જાકર ખાના ખા લિયા. ખાના બડા લઝીઝ ઔર બહોત અચ્છા બના હુવા થા..... હઝરતે વાલા (રહ.) કી હમેશાકી યે આદત થી કે જબ ખાનેસે ફારિગ હોતે તો ઉસ ખાનેકી ઔર ખાના બનાનેવાલી ખાતૂનકી તા'રીફ ઝરૂર કરતે..... તાકે ઉસ પર અલ્લાહકા શુક્ર ભી અદા હો જાએ..... ઔર ઉસ ખાતૂનકા દિલ બળ્હ જાએ..... ચુનાંચે જબ ખાનેસે ફારિગ હુએ તો વો ખાતૂન પરદેકે પીછે આઈ..... ઔર આકર હઝરતે વાલાકો સલામ કિયા..... તો હઝરતે વાલાને ફરમાયા કે તુમને બડા લઝીઝ ઔર બહોત અચ્છા ખાના પકાયા. ખાનેમેં બડા મઝા આયા..... હઝરત ફરમાતે હૈં કે જબ મૈંને યે કહા તો પરદેકે પીછેસે ઉસ ખાતૂનકે રોને ઔર સિસકિયાં લેનેકી આવાઝ આઈ..... મૈં હૈરાન હો ગયા કે માલૂમ નહીં મેરી કિસ બાતસે ઉનકો તકલીફ હુઈ..... ઔર ઉનકા દિલ ટૂટા..... મૈંને પૂછા કે ક્યા બાત હૈ? આપ ક્યૂં રો રહી હૈં? ઉસ ખાતૂનને બમુશ્કિલ અપને રોને પર કાબૂ પાતે હુએ કહા કે હઝરત મુઝે ઈન (શૌહર) કે સાથ રેહતે હુએ ચાલીસ સાલ હો ગયે હૈં..... લેકિન ઉસ પૂરે અરસેમેં ઉનકી ઝબાનસે મૈંને યે જુમ્લા નહીં સુના કે "આજ ખાના બડા અચ્છા પકા હૈ" આજ જબ આપકી

ઝબાનસે યે જુમ્લા સુના તો મુઝે રોના આ ગયા..... ચૂંકે વો સાહબ હઝરતે વાલાકે ઝેરે તરબિયત થે. ઈસ લિયે હઝરતે વાલાને ઉનસે ફરમાયા કે ખુદાકે બંદે..... ઐસા ભી ક્યા બુખ્લ કરના કે આદમી કિસીકી તા'રીફમેં દો લફ્ઝ ન કહે..... જિસસે ઉસકે દિલકો ખૂશી હો જાએ..... લિહાઝા ખાનેકે બાદ ઉસ ખાનેકી તારીફ ઔર ઉસકે પકાનેવાલેકી તારીફ કરની ચાહિયે...... તાકે ઉસ ખાને પર અલ્લાહકા શુક્ર ભી અદા હો જાએ ઔર ખાના બનાનેવાલેકા દિલ ભી ખૂશ હો જાએ.

અપની ગલતી પર અડના દુરૂસ્ત નહીં

હમારે હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે અગર આદમી ગલતકારી ઔર ગુનાહોંમેં મુબ્તલા હો. ફિર ભી બુઝુર્ગો ઔર અલ્લાહ વાલોંકે પાસ ઈસી હાલમેં ચલા જાએ. ઉસમેં કોઈ હરજ નહીં..... લેકિન વહાં જાકર અગર ઝૂઠ બોલેગા યા અપની ગલતી પર અડા રહેગા તો યે બડી ખતરનાક બાત હૈ..... અંબિયા (અલૈ.) કી શાન તો બહોત બડી હૈ. બસા ઔકાત ઐસા હોતા હૈ કે અંબિયાકે વારિસોં પર ભી અલ્લાહ તઆલા બાઝ ઔકાત યે ફઝલ ફરમા દેતે હૈં કે ઉનકો તુમહારી હકીકતે હાલસે બાખબર ફરમા દેતે હૈં.... ચુનાંચે હઝરત ડાક્ટર સાહબ હીને હઝરત થાનવી (રહ.) કા યે વાકિઆ સુનાયા કે એક મરતબા હઝરતે વાલાકી મજલિસ હો રહી થી. હઝરતે વાલા વઅઝ ફરમા રહે થે..... એક સાહબ ઉસી મજલિસમેં દીવાર યા તકિયાકા ટેક લગાકર તકબ્બુરકે અંદાઝમેં બૈઠ ગયે. ઈસ તરહ ટેક લગાકર પાંવ ફૈલાકર બૈઠના મજલિસકે અદબકે ખિલાફ હૈ..... ઔર જો શખ્સ ભી મજલિસમેં આતા થા..... વો અપની ઈસ્લાહ હીકી ગર્ઝસે આતા થા..... ઈસ લિયે કોઈ ગલત કામ કરતા તો હઝરતે વાલાકા ફર્ઝ થા કે ઉસકો ટોકેં..... ચુનાંચે હઝરત થાનવી (રહ.) ને ઉસ શખ્સકો ટોક દિયા..... ઔર ફરમાયા કે ઈસ તરહ બૈઠના મજલિસકે અદબકે ખિલાફ હૈ..... આપ ઠીકસે અદબકે સાથ બૈઠ જાએં.... ઉન સાહબને સીધે બૈઠનેકે બજાએ ઉઝર

બયાન કરતે હુએ કહા. હઝરત મેરી કમરમેં તકલીફ હૈ ઉસકી વજહસે મૈં ઈસ તરહ બૈઠા હૂં..... બઝાહિર વો યે કેહના ચાહતા થા કે આપકા યે ટોકના ગલત હૈ. ઈસ લિયે કે આપકો ક્યા માલૂમ કે મૈં કિસ હાલતમેં હૂં. કિસ તકલીફમેં મુબ્તલા હૂં..... આપકો મુઝે ટોકના નહીં ચાહિયે થા..... હઝરત ડાક્ટર સાહબ ખૂદ બયાન ફરમાતે હૈં કે મૈંને હઝરત થાનવી (રહ.) કો દેખા આપને એક લમ્હેકે લિયે ગરદન ઝુકાઈ..... ઔર આંખ બંદ કી. ઔર ફિર ગરદન ઉઠાકર ઉસસે ફરમાયા કે આપ ઝૂઠ બોલ રહે હૈં..... આપકી કમરમેં કોઈ તકલીફ નહીં હૈ. આપ મજલિસસે ઉઠ જાઈયે..... યે કેહકર ડાંટકર ઉઠા દિયા..... અબ બઝાહિર ઐસા માલૂમ હોતા હૈ કે હઝરતે વાલાકો ક્યા પતા કે ઉસકી કમરમેં તકલીફ હૈ યા નહીં? લેકિન બા'ઝ મરતબા અલ્લાહ તઆલા અપને કિસી નેક બંદેકો કિસી વાકિએકી ખબર અતા ફરમા દેતે હૈં..... લિહાઝા બુઝુર્ગોંસે ઝૂઠ બોલના..... યા ઉનકો ધોકા દેના બડી ખતરનાક બાત હૈ..... અગર ગલતી હો જાએ..... ઔર કોતાહી હો જાએ ઉસકે બાદ આદમી ઉસ પર નાદિમ (શરમિંદા) હો જાએ ઔર અલ્લાહ તઆલા ઉસ પર તૌબાકી તૌફીક દે દે તો ઈન્શા અલ્લાહ વો ગુનાહ ઔર ગલતી મઆફ હો જાએગી.....

બહરહાલ હઝરતે વાલાને ઉસ શખ્સકો મજલિસસે ઉઠા દિયા..... બાદમેં લોગોંને ઉસસે પૂછા તો ઉસને સાફ સાફ બતા દિયા કે વાકિઅતન હઝરતે વાલાને સહીહ ફરમાયા થા..... મેરી કમરમેં કોઈ તકલીફ નહીં થી..... મૈંને સિર્ફ અપની બાત રખનેકે લિયે યે બાત બનાઈ થી.

(ઈસ્લાહી ખુત્બાત જિ. ૫)

દુ:ખ પરેશાનીકે વક્ત દુરૂદ શરીફ પઢેં

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ને એક મરતબા ફરમાયા કે જબ આદમી કોઈ દુ:ખ ઔર પરેશાની હો..... યા કોઈ બીમારી હો યા કોઈ ઝરૂરત ઔર હાજત હો તો અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ તો કરની ચાહિયે

યા અલ્લાહ! મેરી ઈસ હાજતકો પૂરા ફરમા દીજિયે..... મેરી ઈસ બીમારી ઔર પરેશાનીકો દૂર ફરમા દીજિયે, લેકિન એક તરીકા ઐસા બતાતા હૂં કે ઉસકી બરકતસે અલ્લાહ તઆલા ઉસકી હાજતકો ઝરૂર હી પૂરા ફરમા દેંગે...... વો યે હૈ કે કોઈ પરેશાની હો...... ઉસ વક્ત દુરૂદ શરીફ કસરતસે (બહોત ઝિયાદા) પઢેં. ઉસ દુરૂદ શરીફકી બરકતસે અલ્લાહ તઆલા ઉસ પરેશાનીકો દૂર ફરમા દેંગે.

દીન કિસ ચીઝકા નામ હૈ?

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) એક બડે કામકી બાત બયાન ફરમાતે થે..... દિલ પર નક્શ કરનેકે કાબિલ હૈ, કે "દીન સિર્ફ ઝાવિયા નિગાહ (સોચકા અંદાઝ) બદલનેકા નામ હૈ..... ઝરાસા ઝાવિયા નિગાહ બદલ લો તો યેહી દુનિયા દીન બન જાએગી" યેહી સબ કામ જો અબ તક તુમ અંજામ દે રહે થે વો સબ ઈબાદત બન જાએંગે ઔર અલ્લાહ તઆલાકી રઝાકે કામ બન જાએંગે બશર્તેકે દો કામ કર લો..... એક નિય્યત દુરૂસ્ત કર લો. દૂસરે ઉસકા તરીકા સુન્નતકે મુતાબિક અંજામ દે દો..... બસ ઈતના કરનેસે વોહી કામ દીન બન જાએંગે..... ઔર બુઝુર્ગોંકે પાસ જાનેસે યેહી ફાઈદા હાસિલ હોતા હૈ કે વો ઈન્સાનકા ઝાવિયા નિગાહ (સોચકા અંદાઝ) બદલ દેતે હૈં...... સોચકા અંદાઝ બદલ દેતે હૈં ઔર ઉસકે નતીજેમેં ઈન્સાનકે આંમાલ વ અફઆલકા રૂખ સહીહ હો જાતા હૈ.

ઈત્તિબાએ સુન્નત પર અજરો સવાબ

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ફરમાતે થે કે "અગર એક કામ તુમ અપની તરફસે ઔર અપની મરઝીકે મુતાબિક કર લો ઔર વોહી કામ તુમ ઈત્તિબાએ સુન્નતકી નિય્યતસે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે બતાએ હુએ તરીકેકે મુતાબિક અંજામ દે દો...... દોનોંમેં જમીન વ આસમાનકા

ફર્ક મહેસૂસ કરોગે. જો કામ તુમ અપની તરફસે ઔર અપની મરઝીસે કરોગે..... વો તુમહારા અપના કામ હોગા ઔર ઉસ પર કોઈ અજરો સવાબ નહીં. ઔર જો કામ તુમ ઈત્તિબાએ સુન્નતકી નિય્યતસે કરોગે તો ઉસમેં સુન્નતકી ઈત્તિબાઅકા અજરો સવાબ ઔર સુન્નતકી બરકત ઔર નૂર શામિલ હો જાતા હૈ."

ઈન્સાનકો તિરયાક દેકર ભેજા

હમારે હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ને એક મરતબા ઈરશાદ ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને ઈન્સાનકે અંદર ગુનાહકી સલાહિયત રખ્ખી..... ઔર ફિર ઉસકો ખલીફા બનાકર દુનિયામેં ભેજા..... ઔર જિસ મખ્લૂકમેં ગુનાહ કરનેકી સલાહિયત નહીં થી. ઉસકો અપના ખલીફા બનાનેકા અહલ ભી કરાર નહીં દિયા..... યાની ફરિશ્તે, કે ઉનકે અંદર ગુનાહ કરનેકી સલાહિયત ઔર અહલિયત મૌજૂદ નહીં..... તો વો ખિલાફતકે ભી અહલ નહીં..... ઔર ઈન્સાનકે અંદર ગુનાહકી સલાહિયત ભી રખ્ખી..... ઔર દુનિયાકે અંદર ભેજનેસે પેહલે નમૂને ઔર મશ્કકે તૌર પર એક ગલતી ભી કરવાઈ ગઈ..... ચુનાંચે જબ હઝરત આદમ (અલૈ.) કો જન્નતમેં ભેજા ગયા તો યે કેહ દિયા ગયા કે પૂરી જન્નતમેં જહાં ચાહો જાઓ. જો ચાહો ખાઓ. મગર ઈસ દરખ્તકો મત ખાના..... ઉસકે બાદ શયતાન જન્નતમેં પહોંચ ગયા. ઔર ઉસને હઝરત આદમ (અલૈ.) કો બેહકા દિયા. જિસકે નતીજેમેં ઉનહોંને ઉસ દરખ્તકો ખા લિયા. ઔર ગલતી સરઝદ હો ગઈ..... યે ગલતી ઉનસે કરવાઈ ગઈ..... ઈસ લિયે કે કોઈ કામ અલ્લાહ તઆલાકી મરઝીકે બગૈર નહીં હો સકતા. લેકિન ગલતી કરવાનેકે બાદ ઉનકે અંદર પરેશાની..... શરમિંદગી પૈદા હુઈ કે યા અલ્લાહ મુઝસે કૈસે ગલતી હો ગઈ..... ઉસકે બાદ અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો ચંદ કલિમાત સિખાએ. ઔર ઉનસે ફરમાયા કે અબ તુમ યે કલિમાત કહો.

"રબ્બના ઝલમ્ના અન્ફુસના વ ઈલ્લમ્ તગ્ફિર્લના વ તર્હમ્ના લનકૂનન્ન મિનલ્ ખાસિરીન." (સૂરએ અઅરાફ : ૨૩)

કુરઆને કરીમમેં યે ફરમાયા કે હમને કલિમાત હઝરત આદમ (અલૈ.) કો સિખાએ..... યે ભી તો અલ્લાહ તઆલાકી કુદરતમેં થા કે યે કલિમાત ઉનકો સિખાએ બગૈર ઔર ઉનસે કહેલવાએ બગૈર વૈસે હી મઆફ ફરમા દેતે..... ઔર ઉનસે કેહ દેતે કે હમને તુમહેં મઆફ કર દિયા. લેકિન અલ્લાહ તઆલાને ઐસા નહીં કિયા..... ક્યૂં? હમારે હઝરત ડાક્ટર સાહબ ફરમાયા કરતે થે કે અલ્લાહ તઆલાને યે સબ કુછ કરાકે ઉનકો બતા દિયા કે જિસ દુનિયામેં તુમ જા રહે હો..... વહાં યે સબ કુછ હોગા..... વહાં ભી શયતાન તુમહારે પાસ આએગા..... ઔર નફસ ભી લગા હુવા હોગા..... ઔર કભી તુમસે કોઈ ગુનાહ કરાએગા. કભી કોઈ ગુનાહ કરાએગા..... ઔર તુમ જબ તક ઉનકે લિયે અપને સાથ તિરયાક લેકર નહીં જાઓગે. ઉસ વક્ત તક દુનિયામેં સહીહ ઝિંદગી નહીં ગુઝાર સકોગે..... વો તિરયાક હૈ "ઈસ્તિગ્ફાર ઔર તૌબા" લિહાઝા ગલતી ઔર ઈસ્તિગ્ફાર દોનોં ચીઝેં ઉનકો સિખાકર ફિર ફરમાયા કે અબ દુનિયામેં જાઓ. ઔર યે તિરયાક ભી બહોત આસાન હૈ કે ઝબાનસે ઈસ્તિગ્ફાર કર લો તો ઈન્શા અલ્લાહ વો ગુનાહ મઆફ હો જાએગા.

પિછલે ગુનાહ ભુલા દો

હમારે હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે જબ તુમ યે દોનોં કિસમકી તૌબા કર લો. તો ઉસકે બાદ અપને પિછલે ગુનાહોંકો યાદ ભી ન કરો..... બલ્કે ઉનકો ભૂલ જાઓ, ઈસ લિયે કે જિન ગુનાહોંસે તુમ તૌબા કર ચુકે હો. ઉનકો યાદ કરના, એક તરફ તો અલ્લાહ તઆલાકી મગફિરતકી નાકદરી હૈ. ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલાને યે વાદા ફરમા લિયા હૈ કે જબ ઈસ્તિગ્ફર કરોગે...... ઔર તૌબા કરોગે તો મૈં તુમહારી તૌબાકો કબૂલ કર લૂંગા. ઔર તુમહારે ગુનાહોંકો મઆફ કર દૂંગાં. ઔર તુમહારે નામએ આ'માલસે

મિટા દૂંગા..... અબ અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો મઆફ ફરમા દિયા. લેકિન તુમ ઉલ્ટા ઉન ગુનાહોંકો યાદ કરકે ઉનકા વઝીફા પઢ રહે હો. યે ઉસકી રહમતકી નાકદરી હૈ. ક્યૂંકે ઉનકી યાદ બાઝ ઔકાત હિજાબ ઔર રૂકાવટ બન જાતી હૈ. ઈસ લિયે ઉનકો યાદ મત કરો, બલ્કે ભૂલ જાઓ.

યાદ આને પર ઈસ્તિગ્ફાર કર લો

મુહક્કિક ઔર ગૈર મુહક્કિકમેં યેહી ફર્ક હોતા હૈ. ગૈર મુહક્કિક બાઝ ઔકાત ઉલ્ટા કામ બતા દેતે હૈં. મેરે એક દોસ્ત બહોત નેક થે. હર વક્ત રોઝેસે હોતે થે...... તહજ્જુદ ગુઝાર થે..... એક પીર સાહબસે ઉનકા તઅલ્લુક થા...... વો બતાયા કરતે થે કે મેરે પીર સાહબને મુઝે યે કહા હૈ કે રાતકો જબ તુમ તહજ્જુદકી નમાઝકે લિયે ઉઠો તો તહજ્જુદ પઢનેકે બાદ અપને પિછલે સારે ગુનાહોંકો યાદ કિયા કરો..... ઔર ઉનકો યાદ કરકે ખૂબ રોયા કરો...... લેકિન હમારે હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે યે તરીકા દુરૂસ્ત નહીં..... ઈસ લિયે કે અલ્લાહ તઆલાને તો તૌબાકે બાદ હમારે પિછલે ગુનાહોંકો મઆફ કર દિયા હૈ..... ઔર હમારે નામએ આમાલસે મિટા દિયા હૈ. લેકિન તુમ ઉનકો યાદ કરકે યે ઝાહિર કરના ચાહતે હો કે અભી ઉન ગુનાહોંકો નહીં મિટાયા. ઔર મૈં તો ઉનકો મિટને નહીં દૂંગા..... બલ્કે ઉનકો યાદ કરૂંગા, તો ઈસ તરીકેમેં અલ્લાહ તઆલાકી શાને રહમતકી નાકદરી ઔર નાશુક્રી હૈ..... ઈસ લિયે કે જબ ઉનહોંને તુમહારે આ'માલનામેસે ઉનકો મિટા દિયા હૈ તો અબ ઉનકો ભૂલ જાઓ. ઉનકો યાદ મત કરો..... ઔર અગર કભી બેઈખ્તિયાર ઉન ગુનાહોંકા ખયાલ આ જાએ તો ઉસ વક્ત ઈસ્તિગ્ફાર પઢકર ઈસ ખયાલકો ખતમ કર દો.

હાલકો દુરૂસ્ત કર લો

હમારે હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) ને ક્યા અચ્છી બાત બયાન

ફરમાઈ ..... યાદ રખનેકે લાઈક હૈ. ફરમાયા કે જબ તુમ તૌબા કર ચુકો તો ફિર પિછલી ઝિંદગીકી ફિકર છોડ દો. ઈસ લિયે કે જબ તૌબા કર લી તો યે ઉમ્મીદ રખ્ખો કે અલ્લાહ તઆલા અપની રહમતસે કબૂલ ફરમાએંગે ઈન્શા અલ્લાહ. ઔર આઈન્દાકી ફિક્ર ભી છોડ દો કે આઈન્દા ક્યા હોગા, ક્યા નહીં હોગા..... હાલ જો ઈસ વક્ત ગુઝર રહા હૈ..... ઉસકી ફિક્ર કરો કે યે દુરૂસ્ત હો જાએ..... યે અલ્લાહ તઆલાકી ઈતાઅતમેં ગુઝર જાએ..... ઔર ઉસમેં કોઈ ગુનાહ સરઝદ ન હો.....

આજકલ હમારા યે હાલ હૈ કે યા તો હમ માઝીમેં (પિછલી ઝિંદગીમેં) પડે રેહતે હૈં કે હમસે ઈતને ગુનાહ હો ચુકે હૈં અબ હમારા ક્યા હાલ હોગા. કિસ તરહ બખ્શિશ હોગી. ઉસકા નતીજા યે હોતા હૈ કે માયૂસી પૈદા હોકર હાલ ભી ખરાબ હો જાતા હૈ..... યા મુસ્તકબિલકી (આઈન્દાકી) ફિક્રમેં પડે રેહતે હૈં કે અગર ઉસ વક્ત તૌબા કર લી તો આઈન્દા કિસ તરહ ગુનાહસે બચેંગે..... અરે યે સોચો કે જબ આઈન્દા વક્ત આએગા ઉસ વક્ત દેખા જાએગા..... ઈસ વક્તકી ફિક્ર કરો જો ગુઝર રહા હૈ, ઈસ લિયે કે યેહી હાલ માઝી બન રહા હૈ..... ઔર હર મુસ્તકબિલકો હાલ બનના હૈ. ઈસ લિયે બસ અપને હાલકો દુરૂસ્ત કર લો...... ઔર માઝીકો યાદ કરકે માયૂસ મત હો જાઓ..... હકીકતમેં શયતાન હમેં બેહકાતા હૈ..... વો યે વરગલાતા હૈ કે અપની માઝીકો દેખો કે તુમ કિતને બડે બડે ગુનાહ કર ચુકે હો. ઔર અપને મુસ્તકબિલકો દેખો કે તુમસે મુસ્તકબિલમેં ક્યા બનેગા? ઔર માઝી ઔર મુસ્તકબિલકે ચક્કરમેં ડાલકર હમારે હાલકો ખરાબ કરતા રેહતા હૈ. ઈસ લિયે શયતાનકે ધોકેમેં મત આઓ. ઔર અપને હાલકો દુરૂસ્ત કરનેકી ફિક્ર કરો. અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો યે ફિક્ર અતા ફરમા દે આમીન.

મુસાફહા કરનેસે ગુનાહ ઝડતે હૈં

એક હદીસમેં હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે જબ એક મુસલમાન દૂસરે મુસલમાનસે મુહબ્બતકે સાથ મુસાફહા કરતા હૈ

તો અલ્લાહ તઆલા દોનોંકે હાથોંકે ગુનાહ ઝાડ દેતે હૈં..... લિહાઝા મુસાફહા કરતે વક્ત યે નિય્યત કર લેની ચાહિયે કે ઈસ મુસાફહાકે ઝરીઆ અલ્લાહ તઆલા મેરે ગુનાહોંકી ભી મગફિરત ફરમાએંગે..... ઔર ઉનકે ભી ગુનાહોંકી મગફિરત ફરમાએંગે..... ઔર સાથમેં યે નિય્યત ભી કર લે કે યે અલ્લાહકા નેક બંદા જો મુઝસે મુસાફહા કરનેકે લિયે આયા હૈ. અલ્લાહ તઆલા ઉસકે હાથકી બરકત મેરી તરફ મુન્તકિલ ફરમા દેંગે..... ખાસ તૌર પર હમ જૈસે લોગોંકે સાથ ઐસે મૌકે બહોત પેશ આતે હૈં કે જબ કિસી જગહ પર વઅઝ યા બયાન કિયા તો વઅઝકે બાદ લોગ મુસાફહાકે લિયે આ ગયે.

ઐસે મૌકાકે લિયે હમારે હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે ભાઈ બહોત સારે લોગ મુઝસે મુસાફહા કરનેકે લિયે આતે હૈં તો મૈં બહોત ખૂશ હોતા હૂં, ઈસ લિયે ખૂશ હોતા હૂં કે યે સબ અલ્લાહકે નેક બંદે હૈં, કુછ પતા નહીં કે કૌનસા બંદા અલ્લાહ તઆલાકે નઝદીક મકબૂલ બંદા હૈ, જબ ઉસ મકબૂલ બંદેકા હાથ મેરે હાથસે છૂ જાએગા તો શાયદ ઉસકી બરકતસે અલ્લાહ તઆલા મુઝ પર ભી નવાઝિશ ફરમા દેં..... યેહી બાતેં બુઝુર્ગોંસે સીખનેકી હૈં. ઈસ લિયે જબ બહોતસે લોગ કિસીસે મુસાફહાકે લિયે આએં તો ઉસ વક્ત આદમીકા દિમાગ ખરાબ હોનેકા અંદેશા હોતા હૈ..... ઔર યે ખયાલ હોતા હૈ કે જબ ઈતની સારી મખ્લૂક મુઝસે મુસાફહા કર રહી હૈ..... ઔર મેરી મોઅતકિદ હો રહી હૈ..... વાકિઅતન અબ મૈં ભી બુઝુર્ગ બન ગયા હૂં. લેકિન જબ મુસાફહા કરતે વક્ત યે નિય્યત કર લી કે શાયદ ઉનકી બરકતસે અલ્લાહ તઆલા મુઝે નવાઝ દેં. મેરી બખ્શિશ ફરમા દેં. તો અબ સારા નુકતએ નઝર તબ્દીલ હો ગયા...... ઔર અબ મુસાફહા કરનેકે નતીજેમેં તકબ્બુર ઔર અપની બડાઈ પૈદા હોનેકે બજાએ તવાઝોઅ ઔર આજિઝી...... ઔર શિકસ્તગી...... ઈન્કિસારી પૈદા હોગી. લિહાઝા મુસાફહા કરતે વક્ત યે નિય્યત કર લિયા કરો.

એક બુઝુર્ગકી મગફિરતકા વાકિઆ

મૈંને અપને શેખ હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) સે યે વાકિઆ સુના કે,

"એક બુઝુર્ગ જો બહોત બડે મુહદ્દિસ ભી થે...... જિનહોંને સારી ઉમ્ર હદીસકી ખિદમતમેં ગુઝારી. જબ ઉનકા ઈન્તિકાલ હો ગયા તો કિસી શખ્સને ખ્વાબમેં ઉનકી ઝિયારત કી,..... ઔર ઉનસે પૂછા કે હઝરત! અલ્લાહ તઆલાને કૈસા મઆમલા ફરમાયા? જવાબમેં ઉનહોંને ફરમાયા કે બડા અજીબ મઆમલા હુવા. વો યે કે હમને તો સારી ઉમ્ર ઈલ્મકી ખિદમતમેં ઔર હદીસકી ખિદમતમેં ગુઝારી..... ઔર દર્સ વ તદરીસ ઔર તસ્નીફ (કિતાબેં લિખને) ઔર વઅઝ વ ખિતાબતમેં ગુઝારી. તો હમારા ખયાલ યે થા કે ઈન આમાલ પર અજર મિલેગા..... લેકિન અલ્લાહ તઆલાકે સામને પેશી હુઈ તો અલ્લાહ તઆલાને કુછ ઔર હી મઆમલા ફરમાયા. અલ્લાહ તઆલાને મુઝસે ફરમાયા કે હમેં તુમહારા એક અમલ બહોત પસંદ આયા..... વો યે કે એક દિન તુમ હદીસ શરીફ લિખ રહે થે. જબ તુમને અપના કલમ દવાતમેં (રોશનાઈમેં) ડુબોકર નિકાલા તો ઉસ વક્ત એક પ્યાસી મખ્ખી આકર ઉસ કલમકી નોક પર બૈઠ ગઈ..... ઔર સિયાહી ચૂસને લગી..... તુમહેં ઉસ મખ્ખી પર તરસ આ ગયા. તુમને સોચા કે યે મખ્ખી અલ્લાહકી મખ્લૂક હૈ..... ઔર પ્યાસી હૈ..... યે સિયાહી પી લે તો ફિર મૈં કલમસે કામ કરૂં. ચુનાંચે ઈતની દેરકે લિયે તુમને અપના કલમ રોક લિયા. ઔર ઉસ વક્ત તક કલમસે કુછ નહીં લિખ્ખા જબ તક વો મખ્ખી ઉસ કલમ પર બૈઠકર સિયાહી ચૂસતી રહી. યે અમલ તુમને ખાલિસ મેરી રઝામંદીકે ખાતિર કિયા. ઈસ લિયે ઈસ અમલકી બદૌલત હમને તુમહારી મગફિરત ફરમા દી. ઔર જન્નતુલ ફિરદૌસ અતા કર દી."

દેખિયે! હમ તો યે સોચકર બૈઠે હૈં કે વઅઝ કરના..... ફતવા દેના..... તહજ્જુદ પઢના..... તસ્નીફ કરના (કિતાબેં લિખના) વગૈરહ

યે બડે બડે આ'માલ હૈં..... લેકિન વહાં એક પ્યાસી મખ્ખીકો સિયાહી પિલાનેકા અમલ કબૂલ કિયા જા રહા હૈ. ઔર દૂસરે બડે આમાલકા કોઈ તઝકિરા નહીં.

હાલાંકે અગર ગૌર કિયા જાએ તો જિતની દેર કલમ રોકકર રખ્ખા..... અગર ઉસ વક્ત કલમ ન રોકતે તો હદીસ શરીફ હીકા કોઈ લફ્ઝ લિખતે.,... લેકિન અલ્લાહકી મખ્લૂક પર શફકતકી બદૌલત અલ્લાહને મગફિરત ફરમા દી. અગર વો ઈસ અમલકો મામૂલી સમઝકર છોડ દેતે તો યે ફઝીલત હાસિલ ન હોતી.

લિહાઝા કુછ પતા નહીં કે અલ્લાહ તઆલાકે યહાં કૌનસા અમલ મકબૂલ હો જાએ. વહાં કીમત અમલકે હુજ્મ (મોટાઈ)..... સાઈઝ ઔર ગિન્તીકી નહીં હૈ, બલ્કે વહાં અમલકે વજનકી કીમત હૈ..... ઔર યે વજન ઈખ્લાસસે પૈદા હોતા હૈ. અગર આપને બહોતસે આ'માલ કિયે..... લેકિન ઉનમેં અખ્લાક નહીં થા..... તો ગિન્તીકે એ'તિબારસે તો વો આમાલ ઝિયાદા થે..... લેકિન ફાઈદા કુછ નહીં. દૂસરી તરફ અગર અમલ છોટાસા હો..... લેકિન ઉસમેં ઈખ્લાસ હો તો વો અમલ અલ્લાહ તઆલાકે યહાં બડા બન જાતા હૈ. લિહાઝા જિસ વક્ત દિલમેં કિસી નેકીકા ઈરાદા પૈદા હો રહા હૈ તો ઉસ વક્ત દિલમેં ઈખ્લાસ ભી મૌજૂદ હૈ. અગર ઉસ વક્ત વો અમલ કર લોગે તો ઉમ્મીદ હૈ કે વો ઈન્શા અલ્લાહ મકબૂલ હો જાએગા.

અબ તો ઈસ દિલકો તેરે કાબિલ બનાના હૈ મુઝે

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) યે શઅર પઢા કરતે થે કે:-

આરઝૂએં ખૂન હોં યા હસરતેં પામાલ હોં
અબ તો ઈસ દિલકો તેરે કાબિલ બનાના હૈ મુઝે

જો આરઝૂએં દિલમેં પૈદા હો રહી હૈં વો ચાહે બરબાદ હો જાએં..... ચાહે ઉનકા ખૂન હો જાએ..... અબ મૈંને તો ઈરાદા કર લિયા હૈ કે તેરે કાબિલ મુઝે અબ તો ઈસ દિલકો બનાના હૈ..... અબ ઈસ દિલમેં અલ્લાહ

જલ્લ જલાલુહૂકે અનવારકા નુઝૂલ હોગા..... અબ ઈસ દિલમેં અલ્લાહકી મુહબ્બત દાખિલ હોગી..... અબ યહાં ગુનાહ નહીં હોંગે. ફિર દેખો કે અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે કૈસી રહમતેં નાઝિલ હોતી હૈં ઔર આદમી ઈસ રાહ પર ચલ પડતા હૈ. યાદ રખ્ખો કે શુરૂ શુરૂમેં તો યે કામ કરનેમેં બડી દિક્કત (પરેશાની) હોતી હૈ કે દિલ તો કુછ ચાહ રહા હૈ ઔર અલ્લાહકી ખાતિર ઈસ કામકો છોડે હુએ હૈં. ઉસમેં બડી તકલીફ હોતી હૈ લેકિન બાદમેં ઈસ તકલીફમેં હી મઝા આને લગતા હૈ.

ઈબાદતકી લઝ્ઝતસે આશના કર દો

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ને એક મરતબા બડી અજીબો ગરીબ બાત ઈરશાદ ફરમાઈ...... ફરમાયા કે ઈન્સાનકે ઈસ નફસકો લઝ્ઝત ઔર મઝા ચાહિયે..... ઉસકી ખોરાક લઝ્ઝત ઔર મઝા હૈ, લેકિન ઉસકી કોઈ ખાસ શકલ નફસકો મતલૂબ નહીં કે ફલાં કિસમકા મઝા ચાહિયે ઔર ફલાં કિસમકા નહીં ચાહિયે..... બસ ઉસકો તો મઝા ચાહિયે. અબ તુમને ઉસકો ખરાબ કિસમકે મઝેકા આદી બના દિયા હૈ ઔર ખરાબ કિસમકી લઝ્ઝતોંકા આદી બના દિયા હૈ..... એક મરતબા ઉસકો અલ્લાહ તઆલાકી ઈતાઅત ઔર ઈબાદતકી લઝ્ઝતસે આશના કર દો ફિર યે નફસ ઉસીમેં લઝ્ઝત ઔર મઝા લેને લગેગા.

મુઆહિદાકે બાદ દુઆ

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ઈમામ ગઝાલી (રહ.) કી એક બાત પર થોડા ઈઝાફા ફરમાતે હુએ ફરમાયા કરતે થે કે યે મુઆહિદા કરનેકે બાદ અલ્લાહ તઆલાસે કહો કે યા અલ્લાહ! મૈંને યે મુઆહિદા કર લિયા હૈ કે આજકે દિન ગુનાહ નહીં કરૂંગા ઔર ફરાઈઝ ઔર વાજિબાત સબ અદા કર દૂંગા..... શરીઅતકે મુતાબિક ચલૂંગા..... હુકૂકુલ્લાહ ઔર

હુકૂકુલ ઈબાદકી પાબંદી કરૂંગા..... લેકિન યા અલ્લાહ આપકી તૌફીકકે બગૈર મૈં ઈસ મુઆહિદે પર કાઈમ નહીં રેહ સકતા..... ઈસ લિયે જબ મૈંને યે મુઆહિદા કર લિયા હૈ તો આપ મેરે ઈસ મુઆહિદેકી લાજ રખ લીજિયે ઔર મુઝે ઈસ મુઆહિદે પર સાબિત કદમ રેહનેકી (જમનેકી) તૌફીક અતા ફરમાઈયે ઔર મુઝે વા'દા તોડનેસે બચા લીજિયે.

યે તકાલીફ ઈઝતિરારી મુજાહિદાત હૈં

હમારે હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે પેહલે ઝમાનેમેં લોગ જબ અપની ઈસ્લાહ કરનેકે લિયે કિસી શેખ યા કિસી બુઝુર્ગકે પાસ જાતે તો વો બુઝુર્ગ ઔર શેખ ઉનસે બંહોતસે મુજાહિદાત ઔર રિયાઝતેં કરાયા કરતે થે. મુજાહિદાત ઈખ્તિયારી હોતે થે. અબ ઈસ મૌજૂદા ઝમાનેમેં વો બડે બડે મુજાહિદાત નહીં કરાએ જાતે. લેકિન અલ્લાહ તઆલાને ઈન બંદોંકો મુજાહિદાતસે મહેરૂમ નહીં ફરમાયા..... બલ્કે બાઝ ઔકાત અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે ઐસે બંદોંસે ઈઝતિરારી ઔર ઝબરદસ્તી મુજાહિદા કરાયા જાતા હૈ. ઔર ઈન ઈઝતિરારી મુજાહિદાતકે ઝરીઆ ઈન્સાનકો જો તરક્કી હોતી હૈ વો ઈખ્તિયારી મુજાહિદાતકે મુકાબલેમેં ઝિયાદા તેઝ રફતારીસે હોતી હૈ..... ચુનાંચે સહાબએ કિરામ (રદિ.) કી ઝિંદગીમેં ઈખ્તિયારી મુજાહિદાત ઈતને નહીં થે. મસલન ઉનકે યહાં યે નહીં થા કે જાન બૂઝકર ફાકા કિયા જા રહા હૈ. યા જાન બૂઝકર તકલીફ દી જા રહી હૈ વગૈરહ, લેકિન ઉનકી ઝિંદગીમેં ઈઝતિરારી મુજાહિદાત બેશુમાર થે. ચુનાંચે કલિમએ તય્યિબા પઢનેકી પાદાશમેં ઉનકો તપતી હુઈ રેત પર લિટાયા જાતા થા..... સીને પર પત્થરકી સિલેં રખ્ખી જાતી થીં..... ઔર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કા સાથ દેનેકી પાદાશમેં ઉન પર ન જાને કૈસે કૈસે ઝુલ્મ કિયે જાતે થે..... યે સબ મુજાહિદાત ઈઝતિરારી થે. ઔર ઉન ઈઝતિરારી મુજાહિદાતકે નતીજેમેં સહાબએ કિરામકે દરજાત ઈતને બુલંદ હો ગયે કે અબ કોઈ ગૈર સહાબી ઉનકે મકામકો છૂ નહીં સકતા..... ઈસ લિયે ફરમાયા

કે ઈઝતિરારી મુજાહિદાતસે દરજાત ઝિયાદા તેઝ રફતારીસે બુલંદ હોતે હૈં. ઔર ઈન્સાન તેઝ રફતારીસે તરક્કી કરતા હૈ. લિહાઝા ઈન્સાનકો જો તકલીફ..... પરેશાનિયાં ઔર બીમારિયાં આ રહી હૈં. યે સબ ઈઝતિરારી મુજાહિદાત કરાએ જા રહે હૈં. ઔર જિસકો હમ તકલીફ સમઝ રહે હૈં હકીકતમેં વો અલ્લાહ તઆલાકી રહમત ઔર મુહબ્બતકા ઉનવાન હોતી હૈં. ઈન્સાનકે બસકા કામ નહીં કે વો ઉનકા ઈદરાક ભી કર સકે. હમેં ક્યા માલૂમ કે કૌનસે વક્તમેં અલ્લાહ તઆલાકી કૌનસી હિકમત જારી હૈ.

અલ્લાહ તઆલાકે સામને ક્યા જવાબ દોગે

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે મુહાસબાકા એક તરીકા યે હૈ કે યે ધ્યાન કરો કે આજ તુમ મૈદાને હશ્રકે અંદર ખડે હો. ઔર તુમહારા હિસાબ વ કિતાબ હો રહા હૈ. નામએ આ'માલ પેશ કર રહે હૈં. તુમહારે નામએ આ'માલકે અંદર તુમહારે બુરે આ'માલ દર્જ હૈં..... વો સબ સામને આ રહે હૈં. ઔર અલ્લાહ તઆલા તુમસે સવાલ કર રહે હૈં કે તુમને યે બુરે આ'માલ ઔર ગુનાહ ક્યૂં કિયે થે? ક્યા ઉસ વક્ત તુમ અલ્લાહ તઆલાકો વહી જવાબ દોગે જો આજ તુમ મૌલવિયોંકો દેતે હો? આજ જબ તુમસે કોઈ મૌલવી યા મુસ્લેહ (શેખ) યે કેહતા હૈ કે ફલાં કામ મત કરો..... નિગાહકી હિફાઝત કરો...... સૂદસે બચો..... ગીબત ઔર ઝૂઠસે બચો...... ટી. વી. કે અંદર જો ફહ્હાશી ઔર ઉરયાની (બેશરમી) કે પ્રોગ્રામ આ રહે હૈં...... ઉનકો મત દેખો..... શાદી બિયાહકી તકરીબાતમેં બેપર્દગીસે બચો. તો ઈન બાતોંકે જવાબમેં તુમ મૌલવી સાહબકો યે જવાબ દેતે હો કે હમ ક્યા કરેં. ઝમાના હી ઐસા ખરાબ હૈ...... સારી દુનિયા તરક્કી કર રહી હૈ..... ચાંદ પર પહોંચ ગઈ હૈ..... ક્યા હમ ઉનસે પીછે રેહ જાએં..... ઔર દુનિયાસે કટકર બૈઠ જાએં. ઔર આજકે ઈસ મઆશરેમેં યે સબ કામ કિયે બગૈર આદમીકા ગુઝારા નહીં હૈ. યે વો જવાબ હૈ જો આજ તુમ મૌલવિયોંકે

સામને દેતે હો...... ક્યા અલ્લાહ તઆલાકે સામને ભી યેહી જવાબ દોગે? ક્યા યે જવાબ વહાં અલ્લાહ તઆલાકે સામને કાફી હોગા? ઝરા દિલ પર હાથ રખકર સોચકર બતાઓ. અગર યે જવાબ વહાં નહીં ચલેગા તો ફિર આજ દુનિયામેં ભી યે જવાબ કાફી નહીં હો સકતા.

(ઈસ્લાહી ખુત્બાત જિ. ૭)

ગુનાહકે તકાઝેકે વક્ત યે ધ્યાન કર લો

હમારે હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે ઈન્સાન અગર અલ્લાહ તઆલાકા તસવ્વુર (ધ્યાન) કરના ચાહે તો બસા ઔકાત અલ્લાહ તઆલાકા ધ્યાન ઔર તસવ્વુર નહીં બનતા. ઈસ લિયે કે અલ્લાહ તઆલાકો કભી દેખા તો હૈ નહીં..... ઔર તસવ્વુર તો ઉસ ચીઝકા હો સકતા હૈ જિસકો ઈન્સાનને દેખા હો. ઈસ લિયે અલ્લાહ તઆલાકા તસવ્વુર ઔર ધ્યાન કરનેમેં દુશ્વારી હોતી હૈ. લેકિન જબ ગુનાહકા દાઈયા (ખ્વાહિશ) પૈદા હો તો એક ચીઝકા તસવ્વુર ઔર ધ્યાન કર લિયા કરો. ઔર વો યે કે મૈં જિસ ગુનાહકે કરનેકા ઈરાદા કર રહા હૂં..... અગર ઉસ ગુનાહકે કરનેકે વક્ત મેરા બાપ મુઝે દેખ લે. યા મેરી ઔલાદ મુઝે દેખ લે. યા મેરે ઉસ્તાદ મુઝે દેખ લેં. યા મેરે શાગિર્દ મુઝે દેખ લેં. યા મેરે દોસ્ત અહબાબ મુઝે દેખ લેં તો ક્યા ઉસ વક્ત ભી મૈં યે ગુનાહકા કામ કરૂંગા?

મસલન નિગાહકો ગલત જગહ પર ડાલનેકા દાઈયા દિલમેં પૈદા હુવા..... ઉસ વક્ત ઝરા યે સોચો કે અગર ઈસ વક્ત તુમહારા શેખ તુમહેં દેખ રહા હો...... યા તુમહારા બાપ તુમહેં દેખ રહા હો. યા તુમહારી ઔલાદ તુમહેં દેખ રહી હો. તો ક્યા ઉસ વક્ત ભી આંખ ગલત જગહકી તરફ ઉઠાઓગે? ઝાહિર હૈ કે નહીં ઉઠાઓગે. ઈસ લિયે કે યે ખૌફ હૈ કે અગર ઈન લોગોંમેંસે કિસીને મુઝે ઈસ હાલતમેં દેખ લિયા તો યે લોગ મુઝે બુરા સમઝેંગે. લિહાઝા જબ ઈન મા'મૂલી દરજેકી મખ્લૂકકે સામને શરમિંદા હોનેકે ડરસે અપની ખ્વાહિશ પર કાબૂ પા લેતે હો ઔર નિગાહકો

રોક લેતે હો..... તો હર ગુનાહકે વક્ત યે તસવ્વુર કર લિયા કરો કે અલ્લાહ તઆલા જો માલિકુલ મુલ્ક હૈ ઔર ઈન સબકા ખાલિક ઔર માલિક હૈ..... વો મુઝે દેખ રહા હૈ. ઈસ તસવ્વુરસે ઈન્શા અલ્લાહ તઆલા દિલમેં એક રૂકાવટ પૈદા હોગી.

હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) કી એક બાત

હમારે હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે જબ હમ અલ્લાહ તઆલાકી ઈબાદત કરતે હૈં..... ઔર ઉસસે મુહબ્બતકી દુઆએં માંગતે હૈં કે અય અલ્લાહ! હમેં અપની મુહબ્બત અતા ફરમા. ઉસ વક્ત મુઝે યૂં મહેસૂસ હોતા હૈ કે અલ્લાહ તઆલા યૂં ફરમા રહે હૈં કે તુમ મુઝસે મુહબ્બત કરના ચાહતે હો? હાલાંકે તુમને મુઝે દેખા તો હૈ નહીં કે બરાહે રાસ્ત તુમ મુઝસે મુહબ્બત કર સકો..... ઔર મુઝસે ઈસી તરહકા તઅલ્લુક કાઈમ કર સકો જૈસે કિસી ચીઝકો દેખતે હુએ કિયા જા સકતા હૈ..... લેકિન અગર તુમ્હેં મુઝસે તઅલ્લુક કાઈમ કરના હૈ તો મૈંને દુનિયામેં અપની મુહબ્બતકા મઝહર ઉન બંદોંકો બનાયા હૈ. લિહાઝા તુમ મેરે બંદોંસે મુહબ્બત કરો. ઔર મેરે બંદોં પર રહમ ખાઓ ઔર ઉનકે સાથ નરમીકા બરતાવ કરો..... ઉસસે મેરી મુહબ્બત પૈદા હોગી. ઔર મુઝસે મુહબ્બત કરનેકા તરીકા ભી યેહી હૈ..... લિહાઝા યે સમઝના કે હમ તો અલ્લાહ તઆલાસે મુહબ્બત કરતે હૈં. યે બંદે ક્યા ચીઝ હૈં? યે મખ્લૂક ક્યા ચીઝ હૈં? યે તો હકીર હૈં. ઔર ફિર ઉન મખ્લૂકકી તરફ હકારતકી નિગાહ ડાલના..... ઉનકો બુરા સમઝના. ઔર ઉનકો કમતર જાનના..... યે ઈસ બાતકી અલામત હૈ કે આપકો અલ્લાહ તઆલાસે જો મુહબ્બત હૈ..... વો ઝૂઠી મુહબ્બત હૈ..... ઈસ લિયે કે જિસકો અલ્લાહ તઆલાકી ઝાતસે મુહબ્બત હોગી..... ઉસકો અલ્લાહકી મખ્લૂકસે ઝરૂર મુહબ્બત હોગી..... ઈસી લિયે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જો શખ્સ અપને કિસી ભાઈકે કામમેં ઔર ઉસકી હાજત પૂરી કરનેમેં લગા

હુવા હો તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે કામ બનાનેમેં લગે રેહતે હૈં. ઔર જો શખ્સ કિસી મુસલમાન ભાઈકી બેચેનીકો દૂર કરે..... અલ્લાહ તઆલા કિયામતકે રોઝ ઉસકી બેચેનીકો દૂર ફરમાએંગે.

એક મખ્ખી પર શફકતકા અજીબ વાકિઆ

મૈંને અપને શેખ હઝરત ડાકટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) સે કઈ બાર યે વાકિઆ સુના કે એક બુઝુર્ગ થે જો બહોત બડે આલિમ..... ફાઝિલ મુહદ્દિસ ઔર મુફસ્સિર થે. સારી ઉમ્ર દર્સ વ તદરીસ ઔર તાલીફ વ તસ્નીફમેં ગુઝરી..... ઔર ઈલ્મકે દરિયા બહા દિયે. જબ ઉનકા ઈન્તિકાલ હો ગયા તો ખ્વાબમેં કિસીને ઉનકો દેખા તો ઉનસે પૂછા કે હઝરત! આપકે સાથ કૈસા મઆમલા હુવા? ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાકા કરમ હૈ કે મુઝ પર અપના ફઝલ ફરમાયા. લેકિન મઆમલા બડા અજીબ હુવા..... વો યે કે હમારે ઝહનમેં યે થા કે હમને અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ ઝિંદગીમેં દીનકી બડી ખિદમત કી હૈ. દર્સ વ તદરીસકી ખિદમત અંજામ દી..... વઅઝ ઔર તકરીરેં કીં. તાલીફાત ઔર તસ્નીફાત કીં. દીનકી તબ્લીગ કી..... હિસાબ વ કિતાબકે વક્ત ઈન ખિદમાતકા ઝિક્ર સામને આએગા. ઔર ઈન ખિદમાતકે નતીજેમેં અલ્લાહ તઆલા અપના ફઝલો કરમ ફરમાએંગે. લેકિન હુવા યે કે જબ અલ્લાહ તઆલાકે સામને પેશી હુઈ તો અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા કે હમ તુમહેં બખ્શાતે હૈં..... લેકિન માલૂમ ભી હૈ કે કિસ વજહસે બખ્શ રહે હૈં? ઝહનમેં યે આયા કે હમને દીનકી જો ખિદમાત અંજામ દીં થીં. ઉનકી બદૌલત અલ્લાહ તઆલાને બખ્શ દિયા હૈ. અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા કે નહીં. હમ તુમહેં એક ઔર વજહસે બખ્શાતે હૈં. વો યે કે એક દિન તુમ કુછ લિખ રહે થે..... ઉસ ઝમાનેમેં લકડીકે કલમ હોતે થે. ઉસ કલમકો રોશનાઈમેં ડુબોકર ફિર લિખ્ખા જાતા થા..... તુમને લિખનેકે લિયે અપના કલમ રોશનાઈમેં ડુબોયા. ઉસ વક્ત એક મખ્ખી ઉસ કલમ પર બૈઠ ગઈ. ઔર વો મખ્ખી કલમકી સિયાહી ચૂસને લગી.....

તુમ ઉસ મખ્ખીકો દેખકર કુછ દેરકે લિયે રૂક ગયે. ઔર યે સોચા કે યે મખ્ખી પ્યાસી હૈ..... ઉસકો રોશનાઈ પી લેને દો..... મૈં બાદમેં લિખ લૂંગા. તુમને ઉસ વક્ત કલમકો રોકા થા..... વો ખાલિસતન મેરી મુહબ્બત ઔર મેરી મખ્લૂકકી મુહબ્બતમેં ઈખ્લાસકે સાથ રોકા થા. ઉસ વક્ત તુમહારે દિલમેં કોઈ ઔર જઝબા નહીં થા. જાઓ..... ઉસ અમલકે બદલેમેં આજ હમને તુમહારી મગફિરત કર દી.

હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) ને ભી "અદાએ હુકૂક" કા જૈસા એહતિમામ કરકે દિખાયા.... વો અપની મિસાલ આપ હી હૈ. ઈસ બાતકો શાયદ કોઈ મુબાલગા સમઝે..... લેકિન યે હકીકત હૈ કે હઝરતે વાલા (રહ.) ને તમામ ઉમ્ર કભી અપની અહલિયા મોહતરમા (બીવી) સે ન સિર્ફ યે કે કભી લેહજા બદલકર બાત નહીં કી..... બલ્કે કભી યે ભી નહીં ફરમાયા કે "ફલાં કામ કર દો" વો ખૂદ અપની ખૂશીસે હઝરત (રહ.) કી ખિદમત ફરમાતી થીં..... લેકિન હઝરત (રહ.) ને કભી ઉનસે પાની પિલાનેકે લિયે ભી નહીં કહા, યે બાત ખૂદ હઝરતને ભી હમારી તરબિયતકે ખાતિર ઈરશાદ ફરમાઈ થી..... ઔર હઝરતકી અહલિયા મોહતરમા (બીવી) ને મેરી બીવીસે ભી ઈસકા કઈ બાર ઝિક્ર ફરમાયા.

અંદાઝા ફરમાઈયે કે તકરીબન સાઠ સાલા રફાકત (સાથ) હૈ..... ઔર રફાકત ભી વો ઈઝદિવાજી રફાકત જિસમેં સર્દ ઔર ગરમ હાલાત દુનિયામેં સબસે ઝિયાદા પેશ આતે હૈં..... નાગવાર ઉમૂર ભી ખ્વાહી ન ખ્વાહી સામને આતે રેહતે હૈં...... લેકિન ઈસ લંબી મુદતમેં ગુસ્સાકે ઈઝહારકે તો ક્યા મા'ના કભી બદલે હુએ લેહજેસે ભી ખિતાબ નહીં ફરમાયા. ફિર ઉમૂમન શૌહર અપના હક સમઝતે હૈં કે બીવીસે અપના કામ લેં..... લેકિન હઝરત (રહ.) ને તમામ ઉમ્ર કભી કોઈ ચીઝ ઉઠાને યા રખને તકમેં ખૂદ ઉનહેં કોઈ કામ કરનેકે લિયે નહીં ફરમાયા..... અલ્લાહુ અકબર! લોગ હવામેં ઉડને ઔર પાની પર ચલનેકો કરામત સમઝતે હૈં..... લેકિન ઈસ જીતી જાગતી ઝિંદગીમેં ઈસસે બડી કરામત ક્યા હોગી? યે કામ સિર્ફ વો શખ્સ અંજામ દે સકતા હૈ જિસને અપની ઝાતકો બિલકુલ ફના કરકે ઉસે

શરીઅત વ સુન્નત પર કુરબાન કર દિયા હો..... હદીસમેં હુઝૂર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ.

ખિયારુકુમ્ ખિયારુકુમ્ લિનિસાઈહિમ, વ અ-ન ખૈરુકુમ્ લિનિસાઈ.

તુમમેં બેહતરીન લોગ વો હૈં જો અપની ઔરતોંકે લિયે બેહતર હોં ઔર મૈં અપની ઔરતોંકે લિયે તુમમેં સબસે બેહતર હૂં.

ઈસ સુન્નતે અઝીમા પર અમલકા યે અંદાઝ જો હઝરતે વાલા (રહ.) ને ઈખ્તિયાર ફરમાયા..... વો આપસે પેહલે ન કભી દેખા..... ન સુના..... ઔર અગર ખૂદ હઝરતે વાલા (રહ.) ઔર આપકી અહલિયા મોહતરમાસે બરાહે રાસ્ત યે બાત ન સુની હોતી તો ઈસ ઝમાનેમેં ઈસકા તસવ્વુર ભી મુશ્કિલ થા.

હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) ફરમાતે થે કે હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) કી હયાતે તય્યિબા ઈસી સુન્નત પર અમલસે ઈબારત થી. વો ભી બઝાહિર અપને દોસ્ત અહબાબ ઔર રિશ્તેદારોંકે સાથ ઘુલે મિલે રેહતે થે..... ઘરમેં ખૂશ તબ્ઈકી બાતેં કરતે..... બચ્ચોંકો છેડતે..... લેકિન ઈન તમામ બાતોંકે સાથ દિલ રૂજૂઅ ઈલલ્લાહમેં મશ્ગૂલ રેહતા થા. ફરમાતે થે કે જબ કભી કોઈ શખ્સ કોઈ સવાલ પૂછતા હૈ તો અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ! કભી ઉસમેં વા'દા ખિલાફ નહીં હોતા કે ચંદ લમ્હોંકે લિયે દિલ હી દિલમેં દુઆ કરતા હૂં કે "યા અલ્લાહ! મૈં ક્યા જવાબ દૂંગા? અપને ફઝલસે સહીહ જવાબ દિલમેં ડાલ દીજિયે" ઉસકે બાદ જવાબ દેતા હૂં.

ઈસી તરહ ફરમાયા કે જબ કભી અપને અહબાબમેંસે કિસીકો ઉસકી કિસી ગલતી પર તંબીહ કરતા હૂં તોં અગરચે લેહજા ગુસ્સેકા ઈખ્તિયાર કરતા હૂં..... મગર દો બાતોંકા ઈસ્તિહઝાર હમેશા રેહતા હૈ..... એક યે કે ઐન ઉસી ડાંટ ડપટકે દૌરાન દિલ હી દિલમેં અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ કરતા રેહતા હૂં કે "યા અલ્લાહ! મુઝસે ઈસ તરહ પકડ ન ફરમાઈયેગા" દૂસરે ઐન ઉસ ગુસ્સેકે ઈઝહારકે વક્ત ભી અપને આપકો મુખાતબસે અફઝલ નહીં સમઝતા..... બલ્કે અપની મિસાલ ઉસ જલ્લાદ જૈસી સમઝતા હૂં જિસે બાદશાહને કિસી શેહઝાદેકો સઝા દેને પર મામૂર

કિયા હો. વો જલ્લાદ બાદશાહકે હુકમકી તા'મીલમેં શેહઝાદેકો સઝા તો દેતા હૈ..... લેકિન અગર ઉસમેં અકલકા ઝર્રા ભી મૌજૂદ હૈ તો કભી યે નહીં સમઝ સકતા કે વો શેહઝાદેસે અફઝલ હૈ..... વો સઝા દેતે વક્ત ભી દિલસે યેહી સમઝતા રેહતા હૈ કે અફઝલ શેહઝાદા હી હૈ..... ઔર મૈં તો દર હકીકત બાદશાહકે હુકમકી તામીલમેં સઝાકા એક બે-હકીકત આલા બના હુવા હૂં.

અલ્લાહુ અકબર! જિસ ઝાતે ગિરામીકી અબદિય્યત વ ફનાઈયત ઔર રૂજૂઅ ઈલલ્લાહકા યે મકામ હો..... ઉસને અપને ખાસ મુતવસ્સિલીનકો રૂજૂઅ ઈલલ્લાહકી કિસ મંઝિલ તક પહોંચા દિયા હોગા?

ચુનાંચે હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) કી ઝિંદગીમેં ભી તઅલ્લુક મઅલ્લાહકી અજીબો ગરીબ કૈફિયત હમ જૈસે બે ઝૌક ખુદામકો ભી મહેસૂસ હુએ બગૈર નહીં રેહતી થી. શાયદ યે કહા જાએ તો મુબાલગા ન હોગા કે હઝરતે વાલા (રહ.) અપની ઝિંદગીકે હર કામ ઔર હર નકલો હરકતમેં અલ્લાહ તઆલાસે રૂજૂઅ કરકે ઉસીસે મદદ માંગનેકે આદી થે. છોટેસે છોટે કામમેં ઉસસે ઝુહૂલ (ચૂક) નહીં હોતા થા. અપને ખુદ્દામસે ફરમાયા કરતે થે કે હર કામસે પેહલે **"ઈય્યાક નઅબુદુ વ ઈય્યાક નસ્તઈન"** કેહનેકી આદત ડાલો..... બલ્કે હર વક્ત દિલ હી દિલમેં યે રટ લગાઓ કે "યા અલ્લાહ! અબ ક્યા કરૂં? ફિર દેખો કે ક્યાસે ક્યા હો જાતા હૈ?

ફરમાયા કરતે થે કે મૈંને સાલહા સાલ ઈસ બાતકી બાકાઈદા મશ્ક કી હૈ. સુબહસે શામ તકકી ઝિંદગીકા હર કામ ઈત્તિબાએ સુન્નતકી નિય્યતસે કિયા જાએ. ઔર મશ્ક ઈસ તરહ કી હૈ કે લઝીઝ ખાના સામને આયા..... ભૂખ લગી હુઈ હૈ..... દિલ ચાહ રહા હૈ કે ઉસે ખાએં..... લેકિન ચંદ લમ્હોંકે લિયે નફસકો ખાનેસે રોક લિયા..... "નફસકી ખ્વાહિશ પર નહીં ખાએંગે" ફિર સોચા કે યે અલ્લાહ તઆલાકી નેઅમત ઔર ઉનકી અતા હૈ..... ઔર આં હઝરત (સ.અ.વ.) કી સુન્નત યે થી કે ખુદાકી નેઅમતોંકો શુક્ર અદા કરકે ઈસ્તેમાલ ફરમાતે થે, અબ ઈસ સુન્નતકી

ઈત્તિબાઅમેં ખાએંગે. ઘરમેં દાખિલ હુએ..... બચ્ચા પ્યારા માલૂમ હુવા..... દિલ ચાહા કે ઉસે ગોદમેં ઉઠાકર ઉસસે દિલ બેહલાએં. લેકિન ચંદ લમ્હોંકે લિયે નફસકો રોકા કે નફસકી ખ્વાહિશ પર ઉસે નહીં ઉઠાએંગે..... ફિર ચંદ લમ્હોં બાદ મુરાકબા કિયા કે આં હઝરત (સ.અ.વ.) બચ્ચોંસે મુહબ્બત ફરમાતે થે..... ઔર ઉનહેં ખિલાયા કરતે થે..... અબ આપ (સ.અ.વ.) કી ઈસ સુન્નતકી ઈત્તિબાઅમેં ઉઠાએંગે. ઠંડા પાની સામને આયા..... પ્યાસ લગી હુઈ હૈ..... ઔર દિલકી ખ્વાહિશ હૈ કે ઉસે જલ્દીસે પી લિયા જાએ..... લેકિન કુછ વકફેકે લિયે અપને આપકો રોકા..... ઔર કહા કે સિર્ફ દિલકી ખ્વાહિશ પર પાની નહીં પિએંગે..... ફિર થોડે વકફેકે બાદ ઈસ્તિહઝાર કિયા કે આં હઝરત (સ.અ.વ.) કો ઠંડા પાની બહોત મરગૂબ થા..... આપ (સ.અ.વ.) કી સુન્નતકી ઈત્તિબાઅમેં પિએંગે..... ઔર ઉનહીં આદાબકે સાથ પિએંગે જિનકી આપ (સ.અ.વ.) રિઆયત ફરમાયા કરતે.

એક ઔર અજીબો ગરીબ વાકિઆ હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) સે કઈ બાર સુના. ફરમાતે હૈં કે એક મરતબા હઝરત ડિપટી અલી સજ્જાદ સાહબ (રહ.) (જો હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) કે ખુસર ભી થે..... ઔર ફૂફા ભી..... ઔર હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) કે મજાઝે સોહબત ભી) હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) કે પાસ થાનાભવન ગયે હુએ થે. મૈંને ભી વહાં હાઝરીકા ઈરાદા કર લિયા..... ઔર સફરકે તમામ ઈન્તિઝામાત મુકમ્મલ કરકે હઝરત (રહ.) કો ખબર ભી દે દી કે મૈં હાઝિર હો રહા હૂં. ઈત્તિફાકસે ઉસી દિનોં હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) ને થાનાભવનસે (ગાલિબન કાનપુર હીકે) સફરકા ઈરાદા ફરમા લિયા. ઈસ મૌકા પર હઝરત ડિપટી અલી સજ્જાદ સાહબ (રહ.) ને હઝરતસે અર્ઝ કિયા કે "હઝરત સફર પર તશરીફ લે જા રહે હૈં..... ઔર અબ્દુલ હય (રહ.) યહાં આનેવાલે હૈં" ઉસ પર હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.) ને ફરમાયા કે "મૈંને ઉનહેં મના કર દિયા હૈ" હઝરત ડિપટી સાહબ (રહ.) મુત્મઈન હો ગયે કે શાયદ ખત યા તાર વગૈરહકે

ઝરીઆ રોક દિયા હોગા.

હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ઈધર મૈં સફરકા બિલકુલ પુખ્તા ઈરાદા કર ચુકા થા..... તમામ ઈન્તિઝામાત મુકમ્મલ થે..... લેકિન જબ સફરકા વક્ત આયા તો દિલમેં સફરકી તરફસે ઈસ કદર સખ્ત ઈન્કિબાઝ પૈદા હુવા કે મૈં અજીબ તરદ્દુદકા શિકાર હો ગયા..... તબીઅતકો બહોત આમાદા કરનેકી કોશિશ કી..... લેકિન દિલ કિસી તરહ તૈયાર ન હોતા થા..... હઝાર બાર દિલકો સમઝાયા કે તમામ ઈન્તિઝામાત મુકમ્મલ હૈં..... ખબર ભી દે ચુકા હૂં..... થાનાભવન હાઝરીકા મૌકા ભી બેહતરીન હૈ..... લેકિન ઈન્કિબાઝ થા કે બળ્હતા ગયા. યહાં તક મૈંને મજબૂર હોકર સફરકા ઈરાદા મુલ્તવી કર દિયા.

બાદમેં પતા ચલા કે હઝરત (રહ.) સફર પર રવાના હો ચુકે થે..... ઔર ઉસકે બાદ (ગાલિબન કાનપુર હીમેં) હઝરતસે મુલાકાત હુઈ તો મૈંને સારા વાકિઆ આપસે ઝિક્ર કિયા. ઈધર હઝરત ડિપ્ટી સાહબ (રહ.) જો યે સમઝે હુએ થે કે હઝરત (રહ.) ને કિસી ખતકે ઝરીઆ મુઝે રોક દિયા હૈ..... ઉનહેં જબ યે પતા ચલા કે મેરે પાસ હઝરતકી તરફસે કોઈ ખબર નહીં પહોંચી તો વો ભી બહોત હૈરાન હુએ..... ઔર હઝરત (રહ.) સે પૂછા..... તો હઝરતને ઈસ મફહૂમકી કોઈ બાત ઈરશાદ ફરમાઈ કે "ક્યા એક મોમિનકે દિલમેં ઈતની ભી તાકત નહીં કે વો અપને કિસી દોસ્તકો કોઈ પૈગામ પહોંચા સકે?

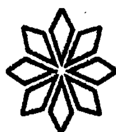
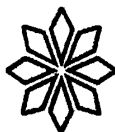
અલ્લાહુ અકબર! હઝરત હકીમુલ ઉમ્મત (રહ.)..... કા મા'મૂલ તસર્રુફાત વગૈરહકે તરીકે ઈસ્તે'માલ કરનેકા નહીં થા..... ન ઉન ચીઝોંકો કોઈ ખાસ અહમિયત દેતે થે..... લેકિન હઝરત ડાક્ટર સાહબ (રહ.) કે સાથ તઅલ્લુક ખાતિરકા યે આલમ કે ઉસ પર જિતના ગૌર કીજિયે..... શેખ વ મુરીદ દોનોંકે મકામ બુલંદ ઔર આપસકે તઅલ્લુકકા ગૈર મા'મૂલી અંદાઝ સામને આતા હૈ કે,

જો સાંસ આ રહા હૈ કિસીકા પયામ હૈ

(ઈસ્લાહી ખુત્બાત જિ. ૮+ "અલ બલાગ" આરિફી નંબર)

ચોથા બાબ

દેવબંદકે ચંદ નામવર અકાબિરકે ઈરશાદાત

મસ્જિદમેં જાનેકા શૌક

હઝરત મૌલાના મસીહુલ્લાહ ખાન સાહબ (રહ.) ને એક મરતબા મજલિસમેં ઉસ પર યે મિસાલ દી કે એક શખ્સ જંગલ ઔર વૈરાનેમેં અપની બીવીકે સાથ રેહતા હૈ. ઔર આસપાસ કોઈ આબાદી ભી નહીં. બસ મિયાં બીવી દોનોં અકેલે રેહતે હૈં. અબ મિયાં સાહબકો આબાદીકી મસ્જિદમેં જાકર જમાઅતકે સાથ નમાઝ પઢનેકા શૌક હો ગયા..... અબ બીવી કેહતી હૈ કે યે તો જંગલ ઔર વૈરાના હૈ. અગર તુમ નમાઝ પઢને આબાદીકી મસ્જિદમેં ચલે ગયે તો મુઝે ઈસ જંગલમેં ડર લગેગા ઔર ડરકે મારે મેરી જાન નિકલ જાએગી..... ઈસ લિયે બજાએ મસ્જિદ જાનેકે આજ તુમ યહીં નમાઝ પઢ લો..... હઝરતે વાલા ફરમાતે હૈં કે વો મિયાં સાહબ તો થે શૌકીન..... ચુનાંચે શૌકમેં આકર અપની બીવીકો વહીં જંગલમેં અકેલા છોડ છાડકર ચલે ગયે. ફરમાયા કે યે શૌક પૂરા કરના હૈ. યે દીન નહીં હૈ, ઈસ લિયે કે ઉસ વક્તકા તકાઝા યે થા કે વો ઘરમેં નમાઝ પઢતા. ઔર અપની બીવીકી યે પરેશાની દૂર કરતા.

યે ઉસ વક્ત હૈ જહાં બિલકુલ જંગલ હૈ. કોઈ આબાદી નહીં હૈ, અલબત્તા જહાં આબાદી હો તો વહાં મસ્જિદમેં જાકર નમાઝ પઢની ચાહિયે.

લિહાઝા અપના શૌક પૂરા કરનેકા નામ દીન નહીં..... કિસીકો જિહાદમેં જાનેકા શૌક. કિસીકો તબ્લીગમેં જાનેકા શૌક..... કિસીકો મૌલવી બનનેકા શૌક, કિસીકો મુફતી બનનેકા શૌક. ઔર ઉસ શૌકકો પૂરા કરનેકે નતીજેમેં ઉન હુકૂકકા કોઈ ખયાલ નહીં જો ઉસ પર આઈદ હો રહે હૈં. ઈસ બાતકા કોઈ ખયાલ નહીં કે ઉસ વક્તમેં ઈન હુકૂકકા તકાઝા ક્યા હૈ?

યે જો કહા જાતા હૈ કે કિસી શેખસે તઅલ્લુક કાઈમ કરો..... યે દર હકીકત ઈસી લિયે હૈ. વો બતાતા હૈ કે ઈસ વક્તકા ક્યા તકાઝા હૈ? ઈસ વક્ત તુમહેં કૌનસા કામ કરના ચાહિયે? અબ યે બાતેં ઈસ વક્ત કેહ રહા હૂં. ઈસકો કોઈ આગે ઈસ તરહ નકલ કર દેગા કે વો મૌલાના સાહબ યે કેહ રહે થે કે મુફતી બનના બુરી બાત હૈ. યા તબ્લીગ કરના બુરી બાત હૈ. વો સાહબ

તો તબ્લીગકે મુખાલિફ હૈં, કે તબ્લીગમેં ઔર ચિલ્લેમેં નહીં જાના ચાહિયે. યા જિહાદમેં નહીં જાના ચાહિયે. અરે ભાઈ યે સબ કામ અપને અપને વક્ત પર અલ્લાહ તઆલાકી રઝાકે કામ હૈં. યે દેખો કે કિસ વક્તકા ક્યા તકાઝા હૈ? તુમસે કિસ વક્ત ક્યા મુતાલબા હો રહા હૈ? ઉસ મુતાલબે ઔર તકાઝે પર અમલ કરો. અપને દિલ વ દિમાગસે એક રાસ્તા મુતઅય્યન કર લિયા ઔર ઉસ પર ચલ ખડે હુએ..... યે દીન નહીં હૈ. દીન યે હૈ કે યે દેખો કે વો ક્યા કેહ રહે હૈં. વો ઈસ વક્ત કિસ બાતકા હુકમ દે રહે હૈં?

અપના શૌક પૂરા કરનેકા નામ દીન નહીં

હમારે હઝરત મૌલાના મસીહુલ્લાહ ખાન સાહબ (રહ.) અલ્લાહ તઆલા ઉનકે દરજાત બુલંદ ફરમાએ. આમીન! ઉન હઝરાતમેંસે થે જિનકે દિલ પર અલ્લાહ તઆલા કાંટેકી બાત ડાલતે થે. વો ફરમાયા કરતે થે કે ભાઈ અપના શૌક પૂરા કરનેકા નામ દીન નહીં..... અલ્લાહ ઔર અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી ઈત્તિબાઅકા નામ દીન હૈ...... ઉસકા નામ દીન નહીં કે ફલાં કામકા શૌક હો ગયા. લિહાઝા અબ તો વોહી કામ કરેંગે. મસલન ઈલ્મે દીન પઢને ઔર આલિમ બનનેકા શૌક હો ગયા. ઉસસે કતએ નઝર કે તુમહારે લિયે આલિમ બનના જાઈઝ ભી હૈ યા નહીં? ઘરમેં માં બીમાર પડી હૈ..... બાપ બીમાર પડા હૈ. ઔર ઘરમેં દૂસરા કોઈ તીમારદારી કરનેવાલા ઔર ઉનકી દેખભાલ કરનેવાલા મૌજૂદ નહીં..... લેકિન આપકો શૌક હો ગયા કે આલિમ બનેંગે...... ચુનાંચે માં બાપકો બીમાર છોડકર મદ્રસામેં પઢને ચલે ગયે. યે દીનકા કામ નહીં હૈ..... યે અપના શૌક પૂરા કરના હૈ. દીનકા કામ તો યે હૈ કે યે સબ કુછ છોડકર માંકી ખિદમત કરો. બાપકી ખિદમત કરો.

નમાઝમેં આંખ બંદ કરનેકા હુકમ

યે વાકિઆ હઝરત હાજી સાહબ (રહ.) ને બયાન ફરમાયા.....

ઔર હઝરત થાનવી (રહ.) ઈસ વાકિઆ પર તબ્સિરા કરતે હુએ ફરમાતે હૈં કે બાત દર અસલ યે થી કે અલ્લાહ ઔર અલ્લાહકે રસૂલને નમાઝ પઢનેકા જો સુન્નત તરીકા બતાયા વો યે થા કે આંખેં ખોલકર નમાઝ પઢો..... સિજદહકી જગહ પર નિગાહ હોની ચાહિયે..... યે હમારા બતાયા હુવા તરીકા હૈ..... અગરચે દૂસરા તરીકા જાઈઝ હૈ..... ગુનાહ નહીં હૈ..... લેકિન સુન્નતકા નૂર ઉસમેં હાસિલ નહીં હો સકતા..... અગરચે ફુકહાએ કિરામને યે ફરમાયા કે અગર નમાઝમેં ખયાલાત બહોત આતે હૈં..... ઔર ખુશૂઅ હાસિલ કરનેકે લિયે ઔર ખયાલાતકો દૂર કરનેકે લિયે કોઈ શખ્સ આંખેં બંદ કરકે નમાઝ પઢતા હૈ તો કોઈ ગુનાહ નહીં..... જાઈઝ હૈ મગર ફિર ભી ખિલાફે સુન્નત હૈ..... ક્યૂંકે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને સારી ઉમ્ર કભી કોઈ નમાઝ આંખેં બંદ કરકે નહીં પઢી..... ઉસકે બાદ સહાબએ કિરામ (રદિ.) ને કભી કોઈ નમાઝ આંખ બંદ કરકે નહીં પઢી..... ઈસ લિયે ફરમાયા કે ઐસી નમાઝમેં સુન્નતકા નૂર નહીં હોગા.

(ઝાદુલ મઆદ જિ.૧, સફા ૭૫)

એક બુઝુર્ગકા આંખેં બંદ કરકે નમાઝ પઢના

હઝરત હાજી ઈમ્દાદુલ્લાહ સાહબ મુહાજિર મક્કી (રહ.) ને એક વાકિઆ બયાન કિયા હૈ જો હઝરત થાનવી (રહ.) ને અપને મવાઈઝમેં બયાન કિયા કે ઉનકે કરીબકે ઝમાનેમેં એક બુઝુર્ગ થે..... વો જબ નમાઝ પઢા કરતે થે તો આંખેં બંદ કરકે નમાઝ પઢતે થે..... ઔર ફુકહાએ કિરામને લિખ્ખા હૈ કે નમાઝમેં વૈસે તો આંખ બંદ કરના મકરૂહ હૈ. લેકિન અગર કિસી શખ્સકો ઉસકે બગૈર ખુશૂઅ હાસિલ ન હોતા હો..... તો ઉસકે લિયે આંખ બંદ કરકે નમાઝ પઢના જાઈઝ હૈ કોઈ ગુનાહ નહીં હૈ..... તો વો બુઝુર્ગ નમાઝ બહોત અચ્છી પઢતે થે..... તમામ અરકાનમેં સુન્નતકી રિઆયતકે સાથ પઢતે થે..... લેકિન આંખ બંદ કરકે નમાઝ પઢતે થે..... ઔર લોગોંમેં ઉનકી નમાઝ મશહૂર થી..... ક્યૂંકે નિહાયત ખુશૂઅ ખુઝૂઅ

ઔર નિહાયત આજિઝીકે સાથ નમાઝ પઢતે થે..... વો બુઝુર્ગ સાહિબે કશ્ફ ભી થે..... એક મરતબા ઉનહોંને અલ્લાહ તઆલાસે દરખ્વાસ્ત કી યા અલ્લાહ! મૈં યે જો નમાઝ પઢતા હૂં મૈં ઉસકો દેખના ચાહતા હૂં કે આપકે યહાં મેરી નમાઝ કબૂલ હૈ યા નહીં? ઔર કિસ દરજામેં કબૂલ હૈ? ઔર ઉસકી સૂરત ક્યા હૈ? વો મુઝે દિખા દેં...... અલ્લાહ તઆલાને ઉનકી યે દરખ્વાસ્ત કબૂલ ફરમાઈ..... ઔર એક નિહાયત હસીન વ જમીલ ઔરત સામને લાઈ ગઈ..... જિસકે સરસે લેકર પાંવ તક તમામ આ'ઝામેં નિહાયત તનાસુબ ઔર તવાઝુન થા..... ઉન બુઝુર્ગને પૂછા કે યા અલ્લાહ! યે ઈતને આ'લા દરજાકી હુસ્નો જમાલવાલી ખાતૂન હૈ..... મગર ઉસકી આંખેં કહાં હૈં? જવાબમેં ફરમાયા કે તુમ જો નમાઝ પઢતે હો..... વો આંખેં બંદ કરકે પઢતે હો..... ઈસ વાસ્તે તુમહારી નમાઝ એક અંધી ઔરતકી શકલમેં દિખાઈ ગઈ હૈ.

દુનિયાવાલોંકા કબ તક ખયાલ કરોગે?

હમારે બુઝુર્ગ હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઈદરીસ સાહબ કાન્ધલવી (રહ.)..... અલ્લાહ તઆલા ઉનકે દરજાત બુલંદ ફરમાએ..... આમીન. ઉસ ઝમાનેકે અંદર અલ્લાહ તઆલાને જન્નતી બુઝુર્ગ પૈદા ફરમાએ થે..... ઉનકે ઘરકી બૈઠકમેં નીચે બૈઠક થી..... ઘરકી ઔરતોંકે દિલમેં યે ખયાલ આયા કે અબ ઝમાના બદલ ગયા હૈ..... નીચે બૈઠનેકા ઝમાના નહીં રહા..... ઈસ લિયે આકર મૌલાનાસે કહા કે અબ આપ યે નીચેકી બૈઠક ખતમ કર દેં ઔર સોફે વગૈરહ લગા દેં. હઝરત મૌલાનાને ફરમાયા કે મુઝે તો ન સોફેકા શૌક હૈ..... ઔર ન મુઝે ઉસ પર આરામ મિલે..... મુઝે તો ફર્શ પર બૈઠકર આરામ મિલતા હૈ..... મૈં તો ઈસી પર બૈઠકર કામ કરૂંગા..... ઔરતોંને કહા કે આપકો ઉસ પર આરામ મિલતા હૈ..... મગર દુનિયાવાલોંકા તો કુછ ખયાલ કર લિયા કરો..... જો આપકે પાસ મિલનેકે લિયે આતે હૈં. ઉનકા હી કુછ ખયાલ કર લો..... ઉસ પર હઝરત મૌલાનાને ક્યા અજીબ જવાબ

દિયા..... ફરમાયા બીબી! દુનિયાવાલોંકા તો મૈં ખયાલ કર લૂં..... લેકિન યે તો બતાઓ કે દુનિયાવાલોંને મેરા ક્યા ખયાલ કર લિયા? મેરી વજહસે કિસીને અપને તર્ઝે ઝિંદગીમેં..... કોઈ તબ્દીલી લાઈ હો, જબ ઉનહોંને મેરા ખયાલ નહીં કિયા તો મૈં ઉનકા ક્યૂં ખયાલ કરૂં?

"બંદા" અપની મરઝીકા નહીં હોતા

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ હસન સાહબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે ભાઈ! એક હોતા હૈ "મુલાઝિમ ઔર નોકર" મુલાઝિમ ઔર નોકર ખાસ વક્ત ઔર ખાસ ડ્યૂટીકા હોતા હૈ. મસલન એક મુલાઝિમ આઠ ઘંટેકા મુલાઝિમ હૈ. આઠ ઘંટેકે બાદ ઉસકી છુટ્ટી. ઔર એક હોતા હૈ "ગુલામ" જો ન વક્તકા હોતા હૈ ઔર ન ડ્યૂટીકા હોતા હૈ. વો તો હુકમકા હૈ. અગર આકા ઉસસે કહે કે તુમ યહાં કાઝી ઔર જજ બનકર બૈઠ જાઓ. ઔર લોગોંકે દરમિયાન ફૈસલે કરો. તો વો કાઝી બનકર ફૈસલે કરેગા. ઔર અગર આકા ઉસસે કેહ દે કે પાખાના ઉઠાઓ તો વો પાખાના ઉઠાએગા. ઉસકે લિયે ન વક્તકી કૈદ હૈ ઔર ન કામકી કૈદ..... બલ્કે આકા જૈસા કેહ દે ગુલામકો વૈસા હી કરના હોગા.

"ગુલામ" સે આગે ભી એક દરજા ઔર હૈ. વો હૈ "બંદા" વો ગુલામસે ભી આગે હૈ. ઈસ લિયે કે "ગુલામ" કમ અઝ કમ અપને આકાકી પરસ્તિશ (બંદગી) તો નહીં કરતા હૈ લેકિન "બંદા" અપને આકાકી ઈબાદત ઔર પરસ્તિશ ભી કરતા હૈ, ઔર "બંદા" અપની મરઝીકા નહીં હોતા..... બલ્કે અપને આકાકી મરઝીકા હોતા હૈ. વો જો કહે વો કરે..... દીનકી રૂહ ઔર હકીકત યેહી હૈ.

અંગ્રેજકે કેહને પર ઘુટને ભી ખોલ દિયે

હમારે બુઝુર્ગ થે હઝરત મૌલાના એહતિશામુલ હક સાહબ થાનવી

(રહ.) વો એક તકરીરમેં ફરમાને લગે કે અબ હમારા યે હાલ હો ગયા હૈ કે જબ હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે ટખ્ને ખોલ દો..... ઔર ટખ્ને ઢકના જાઈઝ નહીં, તો ઉસ વક્ત હમ લોગ ટખ્ને ખોલનેકો તૈયાર નહીં થે. ઔર જબ અંગ્રેજને કહા કે ઘુટના ખોલ દો..... ઔર નેકર (ચડ્ડી) પહેન લો..... તો અબ ઘુટના ખોલનેકો તૈયાર હો ગયે. તો અંગ્રેજકે હુકમ પર ઘુટના ભી ખોલ દિયા. ઔર નેકર (ચડ્ડી) પહેન લી, ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે હુકમ પર ટખ્ને ખોલને પર તૈયાર નહીં..... યે કિતની બેગૈરતીકી બાત હૈ..... અરે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) સે મુહબ્બતકે ભી કુછ તકાઝે હૈં..... લિહાઝા જબ આપ (સ.અ.વ.) ને ઈસ અમલકો નાપસંદ ફરમાયા તો એક મુસલમાનકો કિસ તરહ યે ગવારા હો સકતા હૈ કે વો ઉસકે ખિલાફ કરે.

દઅવતકા અનોખા વાકિઆ

હમારે એક બુઝુર્ગ ગુઝરે હૈં..... હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઈદરીસ સાહબ કાન્ધલવી (રહ.)..... અલ્લાહ તઆલા ઉનકે દરજાત બુલંદ ફરમાએ. આમીન...... મેરે વાલિદ માજિદ (રહ.) કે બહોત ગેહરે દોસ્તોંમેંસે થે..... લાહોરમેં કિયામ થા..... એક મરતબા કરાચી તશરીફ લાએ તો દારૂલ ઉલૂમ કોરંગીમેં હઝરત વાલિદ સાહબ (રહ.) સે મિલનેકે લિયે ભી તશરીફ લાએ..... ચૂંકે અલ્લાહવાલે બુઝુર્ગ થે..... ઔર વાલિદ સાહબકે બહોત મુખ્લિસ દોસ્ત થે. ઈસ લિયે ઉનકી મુલાકાતસે વાલિદ સાહબ બહોત ખૂશ હુએ..... સુબહ દસ બજેકે કરીબ દારૂલ ઉલૂમ પહોંચે થે. વાલિદ સાહબને ઉનસે પૂછા કે કહાં કિયામ હૈ? ફરમાયા કે આગરા કોલોનીમેં એક સાહબકે યહાં કિયામ હૈ. કબ વાપસ તશરીફ લે જાએંગે? ફરમાયા કલ ઈન્શા અલ્લાહ વાપસ લાહોર રવાના હો જાઉંગા..... બહરહાલ..... કુછ દેર બાતચીત ઔર મુલાકાતકે બાદ જબ વાપસ જાને લગે તો વાલિદ સાહબને ઉનસે ફરમાયા કે ભાઈ મૌલવી ઈદરીસ..... તુમ ઈતને દિનોંકે બાદ યહાં આએ હો..... મેરા દિલ ચાહતા હૈ કે તુમહારી દઅવત કરૂં. લેકિન મૈં યે સોચ રહા હૂં કે

તુમહારા કિયામ આગ્રા તાજ કોલોનીમેં હૈ. ઔર મૈં યહાં કોરંગીમેં રેહતા હૂં..... અબ અગર મૈં આપસે યે કહૂં કે ફલાં વક્ત મેરે યહાં આકર ખાના ખાએં. તબ તો આપકો મૈં મુસીબતમેં ડાલ દૂંગા..... ઈલ લિયે કલ આપકો વાપસ જાના હૈ. કામ બહોતસે હોંગે..... ઈસ લિયે દિલ ઈસ બાતકો ગવારા નહીં કરતા કે આપકો દો બારહ યહાં આનેકી તકલીફ દૂં. લેકિન યે ભી મુઝે ગવારા નહીં હૈ કે આપ તશરીફ લાએં, ઔર બગૈર દઅવતકે આપકો રેવાના કર દૂં..... ઈસ લિયે મેરી તરફસે દઅવતકે બદલે યે સો રૂપિયે હદિયા રખ લેં.

મૌલાના મુહમ્મદ ઈદરીસ સાહબ (રહ.) ને વો સો રૂપિયેકા નોટ અપને સર પર રખ લિયા..... ઔર ફરમાયા કે યે તો આપને મુઝે બહોત બડી નેઅમત અતા ફરમા દી..... આપકી દઅવતકા શર્ફ ભી હાસિલ હો ગયા..... ઔર કોઈ તકલીફ ભી ઉઠાની નહીં પડી. ઔર ફિર ઈજાઝત લેકર રવાના હો ગયે.

ખાનેકે અસરાતકા વાકિઆ

હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યા'કૂબ સાહબ નાનોતવી (રહ.)..... જો દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદકે સદર મુદર્રિસ ઔર હઝરત થાનવી (રહ.) કે ઉસ્તાદ થે. ગાલિબન ઉનહીકા વાકિઆ હૈ કે એક શખ્સને એક મરતબા હઝરતે વાલાકી દઅવત કી. આપ વહાં તશરીફ લે ગયે..... ખાના શુરૂ કિયા..... એક નિવાલા ખાનેકે બાદ મા'લૂમ હુવા કે જિસ શખ્સને દઅવત કી હૈ ઉસકી આમ્દની (કમાઈ) હલાલ નહીં હૈ..... ઉસકી વજહસે યે ખાના હલાલ નહીં હૈ..... ચુનાંચે ખાના છોડકર ખડે હો ગયે..... ઔર વાપસ ચલે આએ..... લેકિન એક નિવાલા જો હલકમેં ચલા ગયા થા. ઉસકે બારેમેં ફરમાતે થે કે યે એક લુકમા જો મૈંને હલકસે નીચે ઉતાર લિયા થા. ઉસકી ઝુલ્મત ઔર તારીકી દો મહીને તક મુઝે મહેસૂસ હોતી રહી. વો ઈસ તરહ કે દો મહીને તક મેરે દિલમેં ગુનાહ કરનેકે દાઈયે બારબાર પૈદા હોતે રહે. દિલમેં યે તકાઝા હોતા

કે ફલાં ગુનાહ કર લૂં. ફલાં ગુનાહ કર લૂં. અબ બઝાહિર તો ઉસમેં કોઈ જોડ નઝર નહીં આતા કે એક લુકમા ખા લેનેમેં ઔર ગુનાહકા તકાઝા પૈદા હોનેમેં ક્યા જોડ હૈ? લેકિન બાત દર અસલ યે હૈ કે હમેં ઈસ લિયે મહેસૂસ નહીં હોતા કે હમારા સીના ઝુલ્મતકે દાગોંસે ભરા હુવા હૈ. જિસે એક સફેદ કપડેકે ઉપર બેશુમાર સિયાહ દાગ લગે હુએ હોં, ઉસકે બાદ એક દાગ ઔર લગ જાએ..... પતા ભી નહીં ચલેગા કે નયા દાગ કૌનસા હૈ? લેકિન અગર કપડા સફેદ...... સાફ..... શફફાફ હો..... ઉસ પર અગર એક છોટાસા ભી દાગ લગ જાએગા તો દૂરસે નઝર આએગા કે દાગ લગા હુવા હૈ...... બિલકુલ ઈસી તરહ ઉન અલ્લાહ વાલોંકે દિલ આઈનેકી તરફ સાફ શફફાફ હોતે હૈં ઉસ પર અગર એક દાગ ભી લગ જાએ તો વો દાગ મહેસૂસ હોતા હૈ..... ઔર ઉસકી ઝુલ્મત નઝર આતી હૈ. ચુનાંચે ઈન અલ્લાહકે બંદેને યે મહેસૂસ કર લિયા કે ઉસ એક લુકમાકે ખાનેસે પેહલે તો નેકીકે દાઈયે ભી દિલમેં પૈદા હો રહે હૈં..... ગુનાહોંસે નફરત હૈ..... લેકિન એક લુકમા ખાનેકે બાદ દિલમેં ગુનાહોંકે તકાઝે પૈદા હોને લગે..... ઈસ લિયે બાદમેં ફરમાયા કે દર હકીકત યે ઈસ એક ખરાબ લુકમેકી ઝુલ્મત થી. ઈસકા નામ "બરકતે બાતિની" હૈ. જબ અલ્લાહ તઆલા યે બરકતે બાતિની અતા ફરમા દેતે હૈં તો ફિર ઉસકે ઝરીઆ ઈન્સાનકે બાતિનમેં તરક્કી હોતી હૈ. અખ્લાક ઔર ખયાલાત દુરૂસ્ત હોતે હૈં.

હઝરત મૌ. મુઝફ્ફર હુસૈન સા. (રહ.) ઔર તવાઝોઅ

હઝરત મૌલાના મુઝફ્ફર હુસૈન સાહબ કાન્ધલવી (રહ.) એક મરતબા કિસી જગહસે વાપસ કાન્ધલા તશરીફ લા રહે થે..... જબ રેલગાડીસે કાન્ધલાકે સ્ટેશન પર ઉતરે તો વહાં દેખા કે એક બુળ્હા આદમી સર પર સામાનકા બોઝ ઉઠાએ જા રહા હૈ..... ઔર બોઝકી વજહસે ઉસસે ચલા નહીં જા રહા હૈ.... આપકો ખયાલ આયા કે યે શખ્સ બેચારા તકલીફમેં

હૈ..... ચુનાંચે આપને ઉસ બુઢ્ઢેસે કહા કે અગર આપ ઈજાઝત દેં તો આપકા થોડાસા બોઝ ઉઠા લૂં. ઉસ બુઢ્ઢેને કહા આપકા બહોત શુક્રિયા અગર આપ થોડાસા ઉઠા લેં. ચુનાંચે મૌલાના સાહબ ઉસકા સામાન સર પર ઉઠાકર શહેરકી તરફ રવાના હો ગયે..... અબ ચલતે ચલતે રાસ્તેમેં બાતેં શુરૂ હો ગઈ..... હઝરત મૌલાનાને પૂછા કે કહાં જા રહે હૈં? ઉસને કહા કે મૈં કાન્ધલા જા રહા હૂં મૌલાનાને પૂછા કે ક્યૂં જા રહે હૈં? ઉસને કહા કે સુના હૈ કે વહાં એક બડે મૌલવી સાહબ રેહતે હૈં ઉનસે મિલને જા રહા હૂં. મૌલાનાને પૂછા કે વો બડે મૌલવી સાહબ કૌન હૈં? ઉસને કહા મૌલાના મૌલાના મુઝફ્ફર હુસૈન સાહબ કાન્ધલવી..... મૈંને સુના હૈ કે વો બહોત બડે મૌલાના હૈં..... બડે આલિમ હૈં? મૌલાનાને ફરમાયા કે હાં વો અરબી તો પઢ લેતે હૈં..... યહાં તકકે કાન્ધલા કરીબ આ ગયા. કાન્ધલામેં સબ લોગ મૌલાનાકો જાનતે થે..... જબ લોગોંને દેખા કે મૌલાના મુઝફ્ફર હુસૈન સાહબ સામાન ઉઠાએ જા રહે હૈં તો લોગ ઉનસે સામાન લેનેકે લિયે ઔર ઉનકી તા'ઝીમ વ તકરીમકે લિયે ઉનકી તરફ દૌડે..... અબ ઉન બડે મિયાંકી જાન નિકલને લગી ઔર પરેશાન હો ગયે કે મૈંને ઈતના બડા બોઝ હઝરત મૌલાના પર લાદ દિયા..... ચુનાંચે મૌલાનાને ઉનસે કહા કે ભાઈ ઉસમેં પરેશાન હોનેકી કોઈ બાત નહીં..... મૈંને દેખા કે તુમ તકલીફમેં હો. અલ્લાહ તઆલાને મુઝે ઈસ ખિદમતકી તૌફીક દે દી. અલ્લાહ તઆલાકા શુક્ર હૈ.

ઝિયાદા ખાના કમાલ નહીં

દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદકે બાની હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ કાસિમ સાહબ નાનોતવી (રહ.) કા એક બડા હકીમાના વાકિઆ હૈ. ઉનકે ઝમાનેમેં આર્યા સમાજ હિન્દુઓંને ઈસ્લામકે ખિલાફ બડા શોર મચાયા હુવા થા. હઝરત નાનોતવી (રહ.) ઉન આર્યા સમાજ વાલોંસે મુનાઝરા કિયા કરતે થે..... તાકે લોગોં પર હકીકતે હાલ વાઝેહ હો જાએ. ચુનાંચે એક મરતબા આપ એક મુનાઝરાકે લિયે તશરીફ લે ગયે. વહાં એક આર્યા સમાજકે પંડિતસે મુનાઝરા

થા. ઔર મુનાઝરાસે પેહલે ખાનેકા ઈન્તિઝામ થા..... હઝરત નાનોતવી (રહ.) બહોત થોડા ખાનેકે આદી થે..... જબ ખાના ખાને બૈઠે તો હઝરતે વાલા ચંદ નિવાલે ખાકર ઉઠ ગયે ઔર જો આર્યા સમાજકે આલિમ થે..... વો ખાનેકે ઉસ્તાદ થે..... ઉનહોંને ખૂબ ડટકર ખાયા..... જબ ખાનેસે ફરાગત હુઈ તો મેઝબાનને હઝરત નાનોતવી (રહ.) સે ફરમાયા કે હઝરત આપને તો બહોત થોડાસા ખાના ખાયા..... હઝરતને ફરમાયા કે મુઝે જિતની ખ્વાહિશ થી ઉતના ખા લિયા..... વો આર્યા સમાજ ભી કરીબ બૈઠા હુવા થા. ઉસને હઝરતસે કહા કે મૌલાના આપ ખાનેકે મુકાબલેમેં તો અભીસે હાર ગયે..... ઔર યે આપકે લિયે બદ ફાલી હૈ કે જબ આપ ખાને પર હાર ગયે તો અબ દલાઈલકા મુકાબલા હોગા તો ઉસમેં ભી આપ હાર જાએંગે. હઝરત નાનોતવી (રહ.) ને જવાબ દિયા કે ભાઈ અગર ખાનેકે અંદર મુનાઝરા ઔર મુકાબલા કરના થા તો મુઝસે કરનેકી ક્યા ઝરૂરત થી. કિસી ભેંસસે યા બેલસે કર લિયા હોતા. અગર ઉસસે મુનાઝરા કરેંગે તો આપ યકીનન ભેંસસે હાર જાએંગે, મૈં તો દલાઈલમેં મુનાઝરા કરને આયા થા ખાનેમેં મુનાઝરા ઔર મુકાબલા કરને તો નહીં આયા થા.

મૌ. મુહમ્મદ યા'કૂબ સા. નાનોતવી ઔર તવાઝોઅ

હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યા'કૂબ સાહબ નાનોતવી (રહ.)..... જો દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદકે સદર મુદર્રિસ થે. બડે ઊંચે દરજેકે આલિમ થે..... ઉનકે બારેમેં હઝરત થાનવી (રહ.) ને એક વઅઝમેં બયાન ફરમાયા કે ઉનકા તરીકા યે થા કે જબ કોઈ ઉનકે સામને ઉનકી તા'રીફ કરતા તો બિલકુલ ખામોશ રેહતે થે..... કુછ બોલતે નહીં થે. જૈસે આજકલ બનાવટી તવાઝોઅ ઈખ્તિયાર કરતે હૈં કે અગર કોઈ હમારે સામને હમારી તા'રીફ કરતા હૈ તો જવાબમેં હમ કેહતે હૈં કે યે તો આપકા અચ્છા ગુમાન હૈ..... વરના હમ તો ઈસ કાબિલ નહીં હૈં વગૈરહ...... હાલાંકે દિલમેં બહોત ખૂશ હોતે હૈં કે યે

શખ્સ હમારી ઔર તારીફ કરે, ઔર સાથ સાથ દિલમેં ભી અપને આપકો બડા સમઝતે હૈં. લેકિન સાથમેં યે અલ્ફાઝ ભી ઈસ્તેમાલ કરતે હૈં..... યે હકીકતમેં બનાવટી તવાઝોઅ હોતી હૈ..... હકીકી તવાઝોઅ નહીં હોતી. લેકિન હઝરત મૌલાના યા'કૂબ સાહબ ખામોશ રેહતે. અબ દેખનેવાલા યે સમઝતા કે હઝરત મૌલાના અપની તારીફ પર ખુશ હોતે હૈં અપની તારીફ કરાના ચાહતે હૈં ઈસ લિયે તારીફ કરનેસે ન તો રોકતે હૈં ન ટોકતે હૈં ઔર ન હી ઉસકી તરદીદ કરતે હૈં..... હઝરત થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે અબ દેખનેવાલા યે સમઝતા હૈ કે ઉનકે અંદર તવાઝોઅ નહીં હૈ. હાલાંકે ઈન બાતોંકા નામ તવાઝોઅ નહીં બલ્કે તવાઝોઅ તો દિલકે અંદર હોતી હૈ. ઔર ઉસકી અલામત યે હોતી હૈ કે આદમી કભી કિસી કામકો અપનેસે ફિરોતર (કમતર) નહીં સમઝતા.

હઝરત શેખુલ હિંદ (રહ.) ઔર તવાઝોઅ

મેરે વાલિદ માજિદ હઝરત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ને હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ મુગીસ સાહબ (રહ.) સે યે વાકિઆ સુના કે શેખુલ હિંદ હઝરત મૌલાના મહમૂદુલ હસન સાહબ (રહ.) જિનહોંને અંગ્રેજોંકે ખિલાફ હિંદુસ્તાનકી આઝાદીકે લિયે ઐસી તેહરીક ચલાઈ જિસને પૂરે હિંદુસ્તાન..... અફગાનિસ્તાન ઔર તુર્કી સબકો હિલાકર રખ દિયા થા..... આપકી શોહરત પૂરે હિંદુસ્તાનમેં થી. ચુનાંચે અજમેરમેં એક આલિમ થે મૌલાના મુઈનુદ્દીન અજમેરી (રહ.) ઉનકો ખયાલ આયા કે દેવબંદ જાકર હઝરત શેખુલ હિંદસે મુલાકાત ઔર ઉનકી ઝિયારત કરની ચાહિયે..... ચુનાંચે રેલગાડીકે ઝરીઆ દેવબંદ પહોંચે ઔર વહાં એક તાંગેવાલેસે કહા કે મુઝે મૌલાના શેખુલ હિંદસે મુલાકાતકે લિયે જાના હૈ..... અબ સારી દુનિયામેં તો વો શેખુલ હિંદકે નામસે મશ્હૂર થે...... મગર દેવબંદમેં "બડે મૌલવી સાહબ" કે નામસે મશ્હૂર થે..... તાંગેવાલેને પૂછા કે ક્યા બડે મૌલવી સાહબકે પાસ જાના ચાહતે હો? ઉન્હોંને કહા હાં બડે મૌલવી સાહબકે પાસ જાના ચાહતા હૂં. ચુનાંચે તાંગેવાલેને

હઝરત શેખુલ હિંદકે ઘરકે દરવાઝે પર ઉતાર દિયા. ગરમીકા ઝમાના થા. જબ ઉનહોંને દરવાઝે પર દસ્તક દી તો એક આદમી બનિયાન ઔર લુંગી પહેને હુએ નિકલા..... ઉનહોંને ઉસસે કહા કે મૈં હઝરત મૌલાના મહમૂદુલ હસન સાહબસે મિલનેકે લિયે અજમેરસે આયા હૂં. મેરા નામ મુઈનુદ્દીન હૈ. ઉનહોંને કહા કે હઝરત તશરીફ લાઐં. અંદર બૈઠેં..... ચુનાંચે જબ બૈઠ ગયે તો ફિર ઉનહોંને કહા કે આપ હઝરત મૌલાનાકો ઈત્તિલાઅ (ખબર) કર દેં કે મુઈનુદ્દીન અજમેરી આપસે મિલને આયા હૈ. ઉનહોંને કહા કે હઝરત આપ ગરમીમેં આએ હૈં તશરીફ રખ્ખેં ઔર ફિર પંખા ઝેલના શુરૂ કર દિયા..... જબ કુછ દેર ગુઝર ગઈ તો મૌલાના અજમેરી સાહબને ફિર કહા કે મૈંને તુમસે કહા કે જાકર મૌલાનાકો ઈત્તિલાઅ કર દો કે અજમેરસે કોઈ મિલનેકે લિયે આયા હૈ..... ઉનહોંને કહા અચ્છા..... અભી ઈત્તિલાઅ કરતા હૂં..... ફિર અંદર તશરીફ લે ગયે ઔર ખાના લે આએ, મૌલાનાને ફિર કહા કે ભાઈ મૈં યહાં ખાના ખાને નહીં આયા..... મૈં તો મૌલાના મહમૂદુલ હસન સાહબસે મિલને આયા હૂં. મુઝે ઉનસે મિલાઓ..... ઉનહોંને ફરમાયા. હઝરત..... આપ ખાના તનાવુલ ફરમાઐં. અભી ઉનસે મુલાકાત હો જાતી હૈ. ચુનાંચે ખાના ખિલાયા પાની પિલાયા..... યહાં તકકે મૌલાના મુઈનુદ્દીન સાહબ નારાઝ હોને લગે કે મૈં તુમસે બારબાર કેહ રહા હૂં મગર તુમ જાકર ઉનકો ઈત્તિલાઅ નહીં કરતે..... ફિર ફરમાયા કે હઝરત બાત યે હૈ કે યહાં શેખુલ હિંદ તો કોઈ નહીં રેહતા. અલબત્તા બંદા મહેમૂદ ઈસી આજિઝકા (મેરા) હી નામ હૈ..... તબ જાકર મૌલાના મુઈનુદ્દીન સાહબકો પતા ચલા કે શેખુલ હિંદ કેહલાનેવાલે મહમૂદુલ હસન સાહબ યે હૈં..... જિનસે મૈં અબ તક નારાઝ હોકર બાતચીત કરતા રહા..... યે થા હમારે બુઝુર્ગોંકા અલબેલા રંગ...... અલ્લાહ તઆલા ઉસકા કુછ રંગ હમેં ભી અતા ફરમા દે..... આમીન.

દો હર્ફ (થોડાસા) ઈલ્મ

ઔર હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ કાસિમ નાનોતવી (રહ.) ફરમાયા

કરતે થે કે અગર દો હર્ફ (થોડાસા) ઈલ્મકી તોહમત મુહમ્મદ કાસિમકે નામ પર ન હોતી તો દુનિયાકો પતા ભી ન ચલતા કે કાસિમ કહાં પૈદા હુવા થા ઔર કહાં મર ગયા, ઈસ તરહ ફનાઈયતકે સાથ ઝિંદગી ગુઝારી.

હઝરત શેખુલ હિંદકા એક વાકિઆ

હઝરત શેખુલ હિંદ મૌલાના મહમૂદુલ હસન સાહબ (રહ.) કે યહાં રમઝાનુલ મુબારકમેં યે મા'મૂલ થા કે આપકે યહાં ઈશાકે બાદ તરાવીહ શુરૂ હોતી તો ફજર તક સારી રાત તરાવીહ હોતી થી..... હર તીસરે યા ચોથે રોઝ કુરઆન શરીફ ખતમ હોતા થા..... એક હાફિઝ સાહબ તરાવીહ પળ્હાયા કરતે થે..... ઔર હઝરતે વાલા પીછે ખડે હોકર સુનતે થે. ખૂદ હાફિઝ નહીં થે. તરાવીહસે ફારિગ હોનેકે બાદ હાફિઝ સાહબ વહીં હઝરતે વાલાકે કરીબ થોડી દેરકે લિયે સો જાતે થે..... હાફિઝ સાહબ ફરમાતે હૈં કે એક દિન જબ મેરી આંખ ખુલી તો મૈંને દેખા કે કોઈ આદમી મેરે પાંવ દબા રહા હૈ. મૈં સમઝા કે કોઈ શાગિર્દ યા કોઈ તાલિબે ઈલ્મ હોગા..... ચુનાંચે મૈંને દેખા નહીં કે કૌન દબા રહા હૈ. કાફી દેર ગુઝરનેકે બાદ મૈંને જો મુડકર દેખા તો હઝરત શેખુલ હિંદ મહમૂદુલ હસન સાહબ મેરે પાંવ દબા રહે થે, મૈં એક દમસે ઉઠ ગયા ઔર કહા કે હઝરત..... યે આપને ક્યા ગઝબ કર દિયા. હઝરતને ફરમાયા કે ગઝબ ક્યા કરતા. તુમ સારી રાત તરાવીહમેં ખડે રેહતે હો. મૈંને સોચા કે દબાનેસે તુમહારે પૈરોંકો આરામ મિલેગા...... ઈસ લિયે દબાનેકે લિયે આ ગયા.

હઝરત મૌ. મુહમ્મદ કાસિમ સા. નાનોતવી (રહ.) ઔર તવાઝોઅ

હઝરત મૌલાના કાસિમ સાહબ નાનોતવી (રહ.) જો દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદકે બાની (બુન્યાદ રખનેવાલે) હૈં. ઉનકે બારેમેં લિખ્ખા હૈ કે હર વક્ત

એક તેહબંદ પહેને રેહતે થે ઔર મામૂલીસા કુરતા હોતા થા. કોઈ શખ્સ દેખકર યે પહેચાન હી નહીં સકતા થા કે યે ઈતના બડા અલ્લામા હૈ..... જબ મુનાઝરા કરને પર આ જાએં તો બડોં બડોંકે દાંત ખટ્ટે કર દેં. લેકિન સાદગી ઔર તવાઝોઅકા યે હાલ થા કે તેહબંદ (લુંગી) પેહને હુએ મસ્જિદમેં ઝાડૂ દે રહે હૈં..

ચૂંકે આપને અંગ્રેજોંકે ખિલાફ જિહાદ કિયા..... તો અંગ્રેજોંકી તરફસે આપકી ગિરિફતારીકા વારંટ જારી હો ગયા. ચુનાંચે એક આદમી ઉનકો ગિરિફતાર કરનેકે લિયે આયા. કિસીને બતા દિયા કે વો છત્તેકી મસ્જિદમેં રેહતે હૈં. જબ વો શખ્સ મસ્જિદમેં પહોંચા તો ઉસને દેખા કે એક આદમી બનિયાન ઔર લુંગી પેહને હુએ મસ્જિદમેં ઝાડૂ દે રહા હૈ, અબ ચૂંકે વારંટકે અંદર યે લિખ્ખા કે "મૌલાના મુહમ્મદ કાસિમ નાનોતવીકો ગિરિફતાર કિયા જાએ" ઈસ લિયે જો શખ્સ ગિરિફતાર કરને આયા વો યે સમઝા કે યે તો જુબ્બે કુબ્બેકે અંદર મલ્બૂસ બડે અલ્લામા હોંગે જિનહોંને ઈતની બડી તેહરીકકી કિયાદત (રેહનુમાઈ) કી હૈ..... ઉસકે હાશિયા ખયાલમેં ભી યે બાત નહીં આઈ કે યે સાહબ જો મસ્જિદમેં ઝાડૂ દે રહે હૈં યેહી મૌલાના કાસિમ સાહબ હૈં..... બલ્કે વો સમઝા કે યે શખ્સ મસ્જિદકા ખાદિમ હૈ. ચુનાંચે ઉસ શખ્સને ઉનહીંસે પૂછા કે મૌલાના મુહમ્મદ કાસિમ કહાં હૈં? હઝરત મૌલાનાકો માલૂમ હો ચુકા થા કે મેરે ખિલાફ વારંટ નિકલા હુવા હૈ ઈસ લિયે છુપાના ભી ઝરૂરી હૈ..... ઔર ઝૂઠ ભી નહીં બોલના હૈ...... ઈસ લિયે આપ જિસ જગહ ખડે થે વહાંસે એક કદમ પીછે હટ ગયે ફિર જવાબ દિયા કે અભી થોડી દેર પેહલે તો યહાં થે..... ચુનાંચે વો શખ્સ યેહી સમઝા કે થોડી દેર પેહલે તો મસ્જિદમેં થે, લેકિન અબ મૌજૂદ નહીં હૈં..... ચુનાંચે વો શખ્સ તલાશ કરતા હુવા વાપસ ચલા ગયા.

હઝરત મુફતી અઝીઝુર્રહમાન સાહબ (રહ.) ઔર તવાઝોઅ

હઝરત મુફતી અઝીઝુર્રહમાન સાહબ (રહ.) જો મેરે વાલિદ

માજિદકે ઉસ્તાદ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદકે મુફતીયે આ'ઝમ થે..... ઉનકા વાકિઆ મૈંને અપને વાલિદ માજિદસે સુના કે આપકે ઘરકે આસપાસ કુછ બેવાઓંકે મકાનાત થે. આપકા રોઝકા મા'મૂલ થા કે આપ જબ અપને ઘરસે દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ જાનેકે લિયે નિકલતે તો પેહલે ઉન બેવાઓંકે મકાનાત પર જાતે ઔર ઉનસે પૂછતે કે બીબી..... બાઝારસે કુછ ચીઝેં મંગાના હૈ તો બતા દો..... મૈં લા દૂંગા. અબ વો બેવા ઉનસે કેહતી કે હાં ભાઈ..... બાઝારસે ઈતના ધનિયા..... પ્યાઝ..... ઈતને આલૂ વગૈરહ લા દો. ઈસ તરહ દૂસરીકે પાસ..... ફિર તીસરીકે પાસ જાકર મા'લૂમ કરતે..... ઔર ફિર બાઝાર જાકર સૌદા લાકર ઉનકો પહોંચા દેતે..... બાઝ મરતબા યે હોતા કે જબ સૌદા લાકર દેતે તો કોઈ બીબી કેહતી..... મૌલવી સાહબ! આપ ગલત સૌદા લે આએ..... મૈંને તો ફલાં ચીઝ કહી થી...... આપ ફલાં ચીઝ લે આએ, મૈંને ઈતની મંગાઈ થી..... આપ ઈતની લે આએ...... આપ ફરમાતે! બીબી..... કોઈ બાત નહીં..... મૈં દો બારહ બાઝારસે લા દેતા હૂં. ચુનાંચે દો બારહ બાઝાર જાકર સૌદા લાકર ઉનકો દેતે. ઉસકે બાદ ફતાવા લિખનેકે લિયે દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ તશરીફ લે જાતે..... મેરે વાલિદ સાહબ ફરમાયા કરતે થે કે યે શખ્સ જોં બેવાઓંકા સૌદા લેનેકે લિયે બાઝારમેં ફિર રહા હૈ. યે "મુફતીયે આ'ઝમ હિંદ હૈ. કોઈ શખ્સ દેખકર યે નહીં બતા સકતા કે યે ઈલ્મ વ ફઝલકા પહાડ હૈ. લેકિન ઈસ તવાઝોઅકા નતીજા યે નિકલા કે આજ ઉનકે ફતાવા પર મુશ્તમિલ બારહ (૧૨) જિલ્દેં છપ ચુકી હૈં ઔર અભી તક ઉસ પર કામ જારી હૈ. ઔર સારી દુનિયા ઉનસે ફૈઝ (ફાઈદા) ઉઠા રહી હૈ. વોહી બાત હૈ કે,

ફૂટ નિકલી તેરે પૈરાહનસે બૂ તેરી

વો ખૂશ્બૂ અલ્લાહ તઆલાને અતા ફરમા દી..... આપકા ઈન્તિકાલ ભી ઈસ હાલતમેં હુવા કે આપકે હાથમેં એક ફતવા થા..... ઔર ફતવા લિખતે લિખતે આપકી રૂહ કબ્ઝ હો ગઈ.

એક ડાકૂ પીર બન ગયા

હઝરત મૌલાના રશીદ અહમદ ગંગોહી (રહ.) એક મરતબા અપને મુરીદીનસે ફરમાને લગે તુમ કહાં મેરે પીછે લગ ગયે. મેરા હાલ તો ઉસ પીર જૈસા હૈ જો હકીકતમેં એક ડાકૂ થા. ઉસ ડાકૂને જબ યે દેખા કે લોગ બડી અકીદત ઔર મુહબ્બતકે સાથ પીરોંકે પાસ જાતે હૈં. ઉનકે પાસ હદિયે તોહફે લે જાતે હૈં. ઉનકા હાથ ચૂમતે હૈં. યે તો અચ્છા ધંધા હૈ. મૈં ખ્વાહ મ ખ્વાહ રાતોંકો જાગકર ડાકે ડાલતા હૂં. પકડે જાને ઔર જેલમેં બંદ હોનેકા ખતરા અલગ હોતા હૈ. મશક્કત ઔર તકલીફ અલાહિદા હોતી હૈ. ઉસસે અચ્છા યે હૈ કે મૈં પીર બનકર બૈઠ જાઉં. લોગ મેરે પાસ આએંગે..... મેરે હાથ ચૂમેંગે..... મેરે પાસ હદિયે તોહફે લાએંગે. ચુનાંચે યે સોચકર ઉસને ડાકા ડાલના (ચોરી કરના) છોડ દિયા. ઔર એક ખાનકાહ બનાકર બૈઠ ગયા. લંબી તસ્બીહ લે લી. લંબા કુરતા પહેન લિયા. ઔર પીરોં જૈસા હુલિયા બના લિયા. ઔર ઝિક્ર ઔર તસ્બીહ શુરૂ કર દી. જબ લોગોંને દેખા કે કોઈ અલ્લાહવાલા બૈઠા હૈ..... ઔર બહોત બડા પીર માલૂમ હોતા હૈ. અબ લોગ ઉસકે મુરીદ બનના શુરૂ હો ગયે. યહાં તકકે મુરીદોંકી બહોત બડી તા'દાદ હો ગઈ. કોઈ હદિયા લા રહા હૈ..... કોઈ તોહફા લા રહા હૈ..... ખૂબ નઝરાને આ રહે હૈં. કોઈ હાથ ચૂમ રહા હૈ..... કોઈ પાંવ ચૂમ રહા હૈ. હર મુરીદકો મખ્સૂસ ઝિક્ર બતા દિયે કે તુમ ફલાં ઝિક્ર કરો..... તુમ ફલાં ઝિક્ર કરો..... અબ ઝિક્રકી ખાસિયત યે હૈ કે ઉસકે ઝરીઆ અલ્લાહ તઆલા ઈન્સાનકે દરજાત બુલંદ ફરમાતે હૈં. ચૂંકે ઉન મુરીદોંને ઈખ્લાસકે સાથ ઝિક્ર કિયા થા. ઉસકે નતીજેમેં અલ્લાહ તઆલાને ઉનકે દરજાત બહોત બુલંદ ફરમા દિયે ઔર કશ્ફ ઔર કરામાતકા ઊંચા મકામ હાસિલ હો ગયા.

મૌ. ઈલયાસ સા. (રહ.) કા એક વાકિઆ

હઝરત મૌલાના ઈલયાસ સાહબ (રહ.) કી ઝાતસે આજ કૌનસાં મુસલમાન નાવાકિફ હોગા..... અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને તબ્લીગ ઔર દીનકી દઅવતકા જઝબા આગકી તરહ ઉનકે સીનેમેં ભર દિયા થા...... જહાં બૈઠતે બસ દીનકી બાત શુરૂ કર દેતે..... ઔર દીનકા પૈગામ પહોંચાતે..... ઉનકા વાકિઆ કિસીને સુનાયા કે એક સાહબ ઉનકી ખિદમતમેં આયા કરતે થે...... કાફી દિન તક આતે રહે..... ઉન સાહબકી દાઢી નહીં થી..... જબ ઉનકો આતે હુએ કાફી દિન હો ગયે તો હઝરત મૌલાના ઈલયાસ સાહબ (રહ.) ને સોચા કે અબ યે માનૂસ હો ગયે હૈં. ચુનાંચે એક દિન હઝરતને ઉનસે કેહ દિયા કે ભાઈ સાહબ..... હમારા દિલ ચાહતા હૈ કે તુમ ભી ઈસ દાઢીકી સુન્નત પર અમલ કર લો..... વો સાહબ ઉનકી યે બાત સુનકર કુછ શરમિંદાસે હો ગયે..... ઔર દૂસરે દિનસે આના છોડ દિયા..... જબ કઈ દિન ગુઝર ગયે તો હઝરત મૌલાના ઈલયાસ સાહબ (રહ.) ને લોગોંસે ઉનકે બારેમેં પૂછા તો લોગોંને બતાયા કે ઉનહોંને આના છોડ દિયા હૈ. હઝરત મૌલાના ઈલયાસ સાહબ (રહ.) કો બહોત અફસોસ હુવા..... ઔર લોગોંસે ફરમાયા કે મુઝસે બડી સખ્ત ગલતી હો ગઈ..... કે મૈંને કચ્ચે તવે પર રોટી ડાલ દી..... યાની અભી તવા ગરમ નહીં હુવા થા..... ઔર ઈસ કાબિલ નહીં હુવા થા કે ઉસ પર રોટી ડાલી જાએ..... મૈંને પેહલે હી રોટી ડાલ દી..... ઉસકા નતીજા યે હુવા કે ઉન સાહબને આના હી છોડ દિયા. અગર વો આતે રેહતે તો કમ અઝ કમ દીનકી બાતેં કાનમેં પડતી રેહતીં..... ઔર ઉસકા ફાઈદા હોતા..... અબ એક ઝાહિરી હાલત પર નઝર રખનેવાલા આદમી તો યે કહેગા કે અગર એક શખ્સ ગલત કામકે અંદર મુબ્તલા હૈ તો ઉસસે ઝબાનસે કેહ દો..... ઈસ લિયે કે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ કે અગર હાથસે બુરાઈકો નહીં રોક સકતે તો કમ અઝ કમ ઝબાનસે કેહ દો..... લેકિન આપને દેખા કે ઝબાનસે કેહના ઉલ્ટા

નુકસાન દેહ હો ગયા. ક્યૂંકે અભી તક ઝહન ઉસકે લિયે સાઝગાર ઔર તૈયાર નહીં થા..... યે બાતેં હિકમતકી હોતી હૈં કે કિસ વક્ત ક્યા બાત કેહની હૈ..... ઔર કિસ અંદાઝસે કેહની હૈ...... ઔર કિતની બાત કેહની હૈ. દીનકી બાત કોઈ પત્થર નહીં હૈ કે ઉસકો ઉઠાકર ફેંક દિયા જાએ...... યા ઐસા ફરીઝા નહીં હૈ કે ઉસકો સરસે ટાલ દિયા જાએ..... બલ્કે યે દેખો ઉસ બાતકે કેહનેસે ક્યા નતીજા નિકલેગા. ઉસકા નતીજા ખરાબ તો નહીં હોગા? અગર બાત કેહનેસે ખરાબ ઔર બુરા નતીજા નિકલનેકા અંદેશા હો તો ઉસ વક્ત દીનકી બાત કેહનેસે રૂક જાના ચાહિયે..... ઉસ વક્ત બાત નહીં કેહની ચાહિયે. યે બાત ભી ઈસ્તિતાઅત ન હોનેમેં દાખિલ હૈ.

તન્ઝકા એક અજીબ વાકિઆ

એક શખ્સને શેખુલ હિંદ હઝરત મૌલાના મહમૂદુલ હસન સાહબ (રહ.) કી કિસી કિતાબકે જવાબમેં એક મકાલા લિખ્ખા. ઔર ઉસ મકાલેમેં હઝરત શેખુલ હિંદ (રહ.) પર કુફ્રકા ફતવા લગા દિયા. અલ અયાઝુબિલ્લાહ. હઝરતે વાલાકે એક મુખ્લિસ મોઅતકિદ થે..... ઉનહોંને ઉસકે જવાબમેં ફારસીમેં દો શઅર કહે..... વો અશઆર અદબી એ'તિબારસે આજકલકે તન્ઝકે મઝાકકે લિહાઝસે બહોત આ'લા દરજેકે અશઆર થે..... વો અશઆર યે થે.

મુરા કાફિર ગર ગુફતી ગમે નેસ્ત
ચિરાગે કિઝબ રા ન બુવદ ફરોગે
મુસલમાનત બખ્વાનમ દર જવાબશ
દોરગે રા જઝા બાશદ દરોગે

યાની મુઝે અગર તુમને કાફિર કહા હૈ તો મુઝે કોઈ ગમ નહીં હૈ..... ક્યૂંકે ઝૂઠકા ચિરાગ કભી જલા નહીં કરતા. તુમને મુઝે કાફિર કહા..... મૈં ઉસકે જવાબમેં તુમહેં મુસલમાન કેહતા હૂં..... ઈસ લિયે કે ઝૂઠકા બદલા ઝૂઠ હી હો સકતા હૈ..... યાની તુમને મુઝે કાફિર કેહકર ઝૂઠ બોલા...... ઉસકે જવાબમેં મૈં તુમહેં મુસલમાન કેહકર ઝૂઠ બોલ રહા હૂં. મતલબ યે હૈ કે

દર હકીકત તુમ મુસલમાન નહીં હો. અગર યે જવાબ કિસી અદીબ ઔર ઝૌક રખનેવાલે શાઈરકો સુનાયા જાએ તો વો ઉસ પર ખૂબ દાદ દેગા. ઔર ઉસકો પસંદ કરેગા. ઈસ લિયે કે ચુભતા હુવા જવાબ હૈ. ઈસ લિયે કે દૂસરે શઅરકે પેહલે મિસરએમેં યે કેહ દિયા કે મૈં તુમહેં મુસલમાન કેહતા હૂં. લેકિન દૂસરે મિસરએને ઈસ બાતકો બિલકુલ ઉલટ દિયા. યાની ઝૂઠકા બદલા તો ઝૂઠ હી હોતા હૈ..... તુમને મુઝે કાફિર કેહકર ઝૂઠ બોલા. મૈં તુમહેં મુસલમાન કેહકર ઝૂઠ બોલતા હૂં..... બહરહાલ યે અશઆર લિખકર હઝરતકે જો મોઅતકિદ થે વો હઝરતે વાલાકી ખિદમતમેં લાએ..... હઝરત શેખુલ હિંદ (રહ.) ને જબ યે અશઆર સુને તો ફરમાયા કે તુમને અશઆર તો બહોત ગઝબકે કહે ઔર બડા ચુભતા હુવા જવાબ દે દિયા. લેકિન મિયાં તુમને લપેટકર ઉસકો કાફિર કેહ તો દિયા. ઔર હમારા યે તરીકા નહીં હૈ કે દૂસરોંકો કાફિર કહેં..... ચુનાંચે વો અશઆર નહીં ભેજે.

ફિર હઝરતે વાલાને ખૂદ ઉન અશઆરકી ઈસ્લાહ ફરમાઈ ઔર એક શઅરકા ઈઝાફા ફરમાયા. ચુનાંચે ફરમાયા કે,

મુરા કાફિર ગર ગુફતી ગમે નેસ્ત
ચિરાગે કિઝબ રા ન બુવદ ફરોગે
મુસલમાનત બખ્વાનમ દર જવાબશ
દહમ શુક્ર બાજાએ તલ્ખ દોગે
અગર તૂ મોમિની ફબિહા વાલા
દરોગે રા જઝા બાશદ દરોગે

યાની અગર તુમને મુઝે કાફિર કહા હૈ તો મુઝે ઉસકા કોઈ ગમ નહીં હૈ ઈસ લિયે કે ઝૂઠકા ચિરાગ જલા નહીં કરતા. મૈં ઉસકે જવાબમેં તુમહેં મુસલમાન કેહતા હૂં ઔર કડવી દવાકે મુકાબલેમેં તુમહેં શકર ખિલાતા હૂં અગર તુમ મોમિન હો તો બહોત અચ્છા હૈ..... ઔર અગર નહીં હો તો ફિર ઝૂઠકી જઝા ઝૂઠ હી હોતી હૈ. અબ દેખિયે વો મુખાલિફ જો આપ પર કુફ્રકા ફતવા લગા રહા હૈ. જહન્નમી હોનેકા ફતવા લગા રહા હૈ..... ઉસકે ખિલાફ ભી તન્ઝકા ઐસા ફકરા કેહના ભી પસંદ નહીં ફરમાયા જો હુદૂદસે

નિકલા હુવા થા..... ઈસ લિયે કે યે તન્ઝ તો યહાં દુનિયામેં રેહ જાએગા..... લેકિન જો લફ્ઝ ઝબાનસે નિકલ રહા હૈ..... વો અલ્લાહ તઆલાકે યહાં રીકોર્ડ હો રહા હૈ..... કિયામતકે રોઝ ઉસકે બારેમેં જવાબ દેના હોગા કે ફલાંકે હકમેં યે લફ્ઝ કિસ તરહ ઈસ્તેમાલ કિયા થા? લિહાઝા તન્ઝકા યે તરીકા જો હુદૂદસે નિકલ જાએ..... કિસી તરહ ભી પસંદીદા નહીં. લિહાઝા જબ કિસીસે કોઈ બાત કેહની હો તો સાફ ઔર સીધી બાત કેહ દેની ચાહિયે. લપેટકર બાત નહીં કેહની ચાહિયે.

તકસીમે રિઝકકા હૈરતનાક વાકિઆ

મેરે બડે ભાઈ જનાબ ઝકી કૈફી સાહબ..... અલ્લાહ તઆલા ઉનકી મગફિરત ફરમાએ. આમીન. હઝરત થાનવી (રહ.) કે સોહબત યાફતા થે. એક દિન ઉનહોંને ફરમાયા કે તિજારતમેં બા'ઝ ઔકાત અલ્લાહ તઆલા ઐસે ઐસે મંઝર દિખાતા હૈ કે ઈન્સાન અલ્લાહ તઆલાકી રૂબૂબિયત ઔર રઝ્ઝાકિયતકે આગે સિજદા રેઝ હુએ બગૈર નહીં રેહ સકતા. લાહોરમેં ઉનકી દીની કિતાબોંકી દુકાન "ઈદારા ઈસ્લામિયાત" કે નામસે હૈ. વહાં બૈઠા કરતે થે. ફરમાયા કે એક દિન જબ મૈંને સુબહકો ઘરસે દુકાન જાનેકા ઈરાદા કિયા તો દેખા કે સખ્ત બારિશ શુરૂ હો ગઈ. ઉસ વક્ત મેરે દિલમેં ખયાલ આયા કે ઐસી સખ્ત બારિશ હો રહી હૈ...... ઈસ વક્ત સારા નિઝામે ઝિંદગી તલપટ હૈ (યાની બરબાદ હૈ). ઐસેમેં દુકાન જાકર ક્યા કરૂંગા? કિતાબ ખરીદનેકે લિયે કૌન દુકાન પર આએગા. ઈસ લિયે કે ઐસે વક્તમેં અવ્વલ તો લોગ ઘરસે બાહિર નહીં નિકલતે. નિકલતે ભી હૈં તો સખ્ત ઝરૂરતકે લિયે નિકલતે હૈં..... કિતાબ ઔર ખાસ તૌર પર દીની કિતાબ તો ઐસી ચીઝ હૈ કે જિસસે ન તો ભૂખ મિટ સકતી હૈ..... ન કોઈ દૂસરી ઝરૂરત પૂરી હો સકતી હૈ..... ઔર જબ ઈન્સાનકી દુન્યાવી તમામ ઝરૂરિયાત પૂરી હો જાએં તો ઉસકે બાદ કિતાબકા ખયાલ આતા હૈ..... લિહાઝા ઐસેમેં કૌન ગ્રાહક કિતાબ ખરીદને આએગા? ઔર મૈં દુકાન પર જાકર ક્યા કરૂંગા? લેકિન સાથ હી દિલમેં યે

ખયાલ આયા કે મૈંને તો અપને રોઝગારકે લિયે એક તરીકા ઈખ્તિયાર કિયા હૈ ઔર અલ્લાહ તઆલાને ઈસ તરીકેકો મેરે લિયે રોઝીકે હાસિલ કરનેકા એક ઝરીઆ બનાયા હૈ..... ઈસ લિયે મેરા કામ યે હૈ કે મૈં જાકર દુકાન ખોલકર બૈઠ જાઉં..... ચાહે કોઈ ગ્રાહક આએ યા ન આએ, બસ મૈંને છતરી ઉઠાઈ ઔર દુકાનકી તરફ રવાના હો ગયા...... જાકર દુકાન ખોલી ઔર કુરઆન શરીફકી તિલાવત શુરૂ કર દી..... ઈસ ખયાલસે કે ગ્રાહક તો કોઈ આએગા નહીં. થોડી દેરકે બાદ દેખા કે લોગ અપને ઉપર બરસાતી (છત્રી-કોટ) ડાલકર આ રહે હૈં ઔર કિતાબેં ખરીદ રહે હૈં, ઔર ઐસી કિતાબેં ખરીદ રહે હૈં કે જિનકી બઝાહિર વકતી ઝરૂરત ભી નઝર નહીં રહી થી. ચુનાંચે જિતની બિકરી દૂસરે દિનોંમેં હોતી થી તકરીબન ઈતની હી બિકરી ઈસ બારિશમેં ભી હુઈ. મૈં સોચને લગા કે યા અલ્લાહ અગર કોઈ ઈન્સાન અકલસે સોચે તો યે બાત સમઝમેં નહીં આતી કે ઈસ આંધી ઔર તૂફાનવાલી તેઝ બારિશમેં કૌન દીની કિતાબ ખરીદને આએગા? લેકિન અલ્લાહ તઆલાને ઉનકે દિલોંમેં યે બાત ડાલી કે વો જાકર કિતાબ ખરીદેં. ઔર મેરે દિલમેં યે ડાલા કે તુમ જાકર દુકાન ખોલો. મુઝે પૈસોંકી ઝરૂરત થી ઔર ઉનકો કિતાબકી ઝરૂરત થી. ઔર દોનોંકો દુકાન પર જમા કર દિયા. ઉનકો કિતાબ મિલ ગઈ મુઝે પૈસે મિલ ગયે. યે નિઝામ સિર્ફ અલ્લાહ તઆલા બના સકતે હૈં..... કોઈ શખ્સ યે ચાહે કે મૈં મન્સૂબે (તદબીર) કે ઝરીઆ ઔર કાન્ફરન્સ કરકે નિઝામ બના લૂં? બાહમી મન્સૂબાબંદી (પ્લાન) કરકે બના લૂં તો કભ સારી ઉમ્ર નહીં બના સકતા.

(મુતફર્રિકાત જિ. ૭)

ખતમ શુદ

-: અમારા ગુજરાતી પ્રકાશનો :-

ગુજ. ફઝાઈલે આ'માલ અવ્વલ કંથારીયા ટાઈપ (લુગાતકે સાથ)
ગુજ. ફઝાઈલે આ'માલ દુવુમ અરબી સાથે
ગુજ. ફઝાઈલે સદકાત ભાગ ૧-૨ અરબી સાથે
ગુજ. સાસરે જતી દીકરીને
ગુજ. બાગે જન્નત યા'ની ખુદાઈ બાગ
ગુજ. સીરતે સરકારે મદીના ભાગ - ૧
ગુજ. સીરતે સરકારે મદીના ભાગ - ૨
ગુજ. હિસ્ને હસીન મુતરજમ અરબીકે સાથ
ગુજ. ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) ભાગ -૧
ગુજ. ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) ભાગ -૨
ગુજ. સહીહ બુખારી શરીફ
ગુજ. મુસલમાન પતિ-પત્ની (મોટી) લેખક : મો. હથુરણી સા.
ગુજ. બહેનોકી મેહફિલ "
ગુજ. બેહિશ્તી ઝેવર ભાગ - ૧૧ મુજલ્લદ ઉર્દૂ ઝબાનમેં
ગુજ. સવાનેહે મૌ. ઉમર સા. પાલનપુરી રહ.
ગુજ. હિઝબુલ આઝમ મુતરજમ (અરબીકે સાથ)

ગુજ. મિશ્કાત શરીફ
ગુજ. તઝકીરતુલ અવલીયા
ગુજ. તોહફએ દુનિયા વ આખેરત (સાદી)
ગુજ. દવાએ દિલ
ગુજ. જન્નતકે હસીન મનાઝિર
ગુજ. મિસાલી બાપ
ગુજ. જન્નતી ઔરત
ગુજ. સુકૂને દિલ
ગુજ. ગુનાહોંકે પહાડ ઔર બખ્શિશકા સૈલાબ
ગુજ. કાબીલે તઅજ્જુબ સચ્ચે વાકિઆત
ગુજ. ફઝાઈલે હજ અરબી સાથે
ગુજ. રાહે નજાત (હ. મૌ. મુહમ્મદ ઉમર સા. પાલનપુરી)
ગુજ. હુસૂલે જન્નતકા તરીકા "
ગુજ. પાકીઝા ઝિંદગી "
ગુજ. મર્દ ઔરતકે મખસૂસ મસાઈલ
ગુજ. આઈનએ નમાઝ
ગુજ. કબરકી પેહલી રાત
ગુજ. મોતકા મંઝર
ગુજ. મોતકી યાદ
ગુજ. મુસ્લિમ પતિ પત્ની (નાની)
ગુજ. ઔરતોંકી નમાઝ
ગુજ. મિટ્ટીકા ઘર

ગુજ. ખસાઈલે નબવી (સ.)
ગુજ. માં-બાપના હક્કો
ગુજ. કફન અને દફનના એહકામો
ગુજ. નુરાની નમાઝ મ-અ અરબી મતનકે બા શરઈ તસવીર
ગુજ. ઝિકરૂલ્લાહ ઔર ઈત્મીનાને કલ્બ
ગુજ. મુન્તખબાતે ઈસ્લાહી ખુતબાત
ગુજ. ઈસ્લામ ક્યા હય
ગુજ. તા'લીમુલ ઈસ્લામ મુકમ્મલ ચાર ભાગ મુજલ્લદ
ગુજ. પ્યારે રસૂલ (સ.) કી પ્યારી બાતેં
ગુજ. મસનૂન મકબૂલ દુઆઓ અને નમાઝ
ગુજ. મસનૂન મકબૂલ ૧૫૧ દુઆએં મુતરજમ
ગુજ. મકબૂલ અને મસનૂન ૧૫૧ દુઆઓ (અરબી સાથે)
ગુજ. તબ્લીગ જમાતકી બુન્યાદી છ બાતેં
ગુજ. હજ અને ઉમરહની સરળ તરતીબ
ગુજ. હજનો તરીકો
ગુજ. હજ અને ઉમરહ
ગુજ. નુરાની નમાઝ અરબી સાથે
ગુજ. ખ્વાબ ઔર તા'બીર
ગુજ. રૂહાની કહાનિયાં
ગુજ. જઝાઉલ આ'માલ યા'ની આ'માલકા બદલા

ગુજ. મો'મિનકી સુબ્હો શામ (મૌ. શમ્શુલહક સા. ચાંગવી)
ગુજ. ગુલદસ્તએ અતફાલ "
ગુજ. જવાનીકા અનમોલ ખઝાના "
ગુજ. મરનેકે બાદ ક્યા હોગા
ગુજ. શૈતાનકી સવાનેહે ઉમરી
ગુજ. મરનેસે પેહલે મૌતકી તૈયારી કીજિયે
ગુજ. નેક કામમેં દેર ન કીજિયે
ગુજ. છ ગુનેહગાર ઔરતેં
ગુજ. રસૂલે અકરમ (સ.) કે આંસૂ
ગુજ. તકવાકે ઈન્આમાત
ગુજ. બદ નઝરીકા ઈલાજ
ગુજ. ખસાઈલે મુસ્તફા (સ.)
ગુજ. આસાન નમાઝ પોકેટ
ગુજ. હિકાયતોંકા ગુલદસ્તા
ગુજ. ટી.વી. ઔર અઝાબે કબર
ગુજ. કામિયાબી ક્યા હે
ગુજ. આસાન નેકિયાં
ગુજ. કબરમેં ક્યા હોગા
ગુજ. દોસ્ત કૌન દુશ્મન કૌન
ગુજ. જવાનીકો ઝાએઅ કરનેકે નુકસાનાત
ગુજ. ગુસ્સેકો કાબૂમેં કીજિયે
ગુજ. ગરીબોંકી તેહકીર ન કીજિયે
ગુજ. મુસીબત પર સબ્ર કરેં
ગુજ. ઔરતકે બનાવ સિંગારકે અહકામ
ગુજ. વક્તકી કદર કરેં

ગુજ. ખવાતીનકે લિયે તરબિયતી બયાનાત
ગુજ. જંગે આઝાદીમાં મુસ્લિમોના કારનામા
ગુજ. તૌશએ મોમિન
ગુજ. ઝફરૂલ મોમિન
ગુજ. હયાતુસ્સહાબા અવ્વલ
ગુજ. હયાતુસ્સહાબા દોમ
ગુજ. હયાતુસ્સહાબા સોમ
ગુજ. મેરે મદની આકા (સ.અ.વ.) કી નમાઝ
ઉર્દૂ મેરે મદની આકા (સ.અ.વ.) કી નમાઝ
ગુજ. તોહફ-એ-દુન્યા વ આખિરત ભાગ - ૧
ગુજ. તોહફ-એ-દુન્યા વ આખિરત ભાગ - ૨
ગુજ. અબ્વાબુલ ફરજ યાની ખૈરો બરકતકે દરવાઝે
ગુજ. મઆરીફુલ હદીષ (જંબુસર)
ગુજ. મુન્તખબ અહાદીષ

હમારી છપકર આનેવાલી દિલચસ્પ નઈ કિતાબેં

ગુજ. દીનકી બાતેં યાની મસાઈલકા અનમોલ ઝખીરા
ગુજ. મિયાં બીવીકી ઝિંદગીકે સુનેહરી ઉસૂલ (પીર ઝુલફિકાર)
ગુજ. ઝલઝલોંકી કહાની તારીક જમીલકી ઝબાની
ગુજ. અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલનેવાલોંકી હૈરતઅંગેઝ કારગુઝારિયાં
ગુજ. ઈન્આમુત્તબ્લીગ
ગુજ. મુસલમાનોં પર મુસીબતેં ક્યૂં આતી હૈ?
ગુજ. ઈરશાદાતે અકાબિર
ગુજ. મોબાઈલકે મસાઈલ

